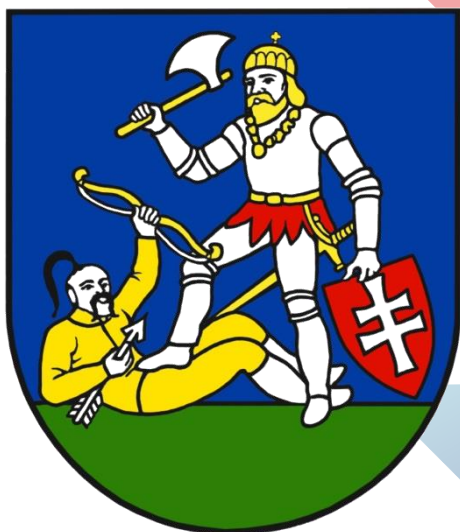

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja
Nitrianskeho samosprávneho kraja
2014 - 2020
I. etapa
Analytická časť**

Nitra 2015

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
NITRIANSKEHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA 2014 - 2020

Spracovateľ:
Katedra geografie a regionálneho rozvoja
Fakulta prírodných vied
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

Doc. RNDr. Alena DUBCOVÁ, CSc.
RNDr. Hilda KRAMÁREKOVÁ, PhD.
RNDr. Gabriela REPASKÁ, PhD.
RNDr. Katarína VILINOVÁ, PhD.

OBSAH

ÚVOD	4
1 PHSR NSK 2014-2020 v kontexte koncepcných dokumentov rozvoja EÚ, SR a NSK	5
2 Poloha a vymedzenie NSK	9
3 Analýza zdrojov NSK	12
3.1 Prírodné zdroje	12
3.2 Ľudské zdroje	15
3.3 Sídla	27
3.4 Hospodárstvo	31
3.4.1 Odvetvia hospodárstva	38
3.4.1.1 Pôdohospodárstvo	38
3.4.1.2 Priemysel a stavebníctvo	43
3.4.1.3 Cestovný ruch	48
3.4.1.4 Veda, výskum, inovácie	51
3.4.1.5 Trh práce	52
3.4.2 Infraštruktúra	57
3.4.2.1 Technická infraštruktúra	57
3.4.2.2 Sociálna infraštruktúra	63
3.5 Životné prostredie a jeho infraštruktúra	68
3.6 NSK v kontexte spolupráce	75
3.6.1 Vonkajšia spolupráca	75
3.6.2 Vnútoraná spolupráca	76
4 Ex-post a ex-ante hodnotenia	77
4.1 Ex-post hodnotenie predchádzajúceho PHSR 2007 - 2013	77
4.2 Ex-ante hodnotenie projektovej pripravenosti investícií k termínu vypracovania PHSR 2014 - 2020	81
5 SWOT analýza	82
5.1 SWOT analýza pre kľúčovú oblasť 1: Hospodárstvo	82
5.2 SWOT analýza pre kľúčovú oblasť 2: Ľudské zdroje a sociálna infraštruktúra	87
5.3 SWOT analýza pre kľúčovú oblasť 3: Životné prostredie a technická infraštruktúra	89
5.4 SWOT analýza pre kľúčovú oblasť 4: NSK v kontexte spolupráce	93
6 Problémová analýza	95
6.1 Strom problémov pre kľúčovú oblasť 1: Hospodárstvo	96
6.2 Strom problémov pre kľúčovú oblasť 2: Pôdohospodárstvo	97
6.3 Strom problémov pre kľúčovú oblasť 3: Ľudské zdroje a sociálna infraštruktúra	98
6.4 Strom problémov pre kľúčovú oblasť 4: Životné prostredie a technická infraštruktúra	99
Zoznam informačných zdrojov	100
Tabuľkové prílohy	103

ÚVOD

V súvislosti s programovým obdobím Európskej únie na roky 2014-2020 a v súlade so Zákonom č. 309/2014 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja je nevyhnutné aktualizovať základné programové dokumenty, prostredníctvom ktorých je možné čerpať finančné prostriedky aj z Európskych štrukturálnych fondov na podporu rozvojových projektov a aktivít.

Z dôvodu adresnejšej alokácie disponibilných finančných prostriedkov v novom programovom období bolo potrebné aktualizovať aj základné a strategické dokumenty Nitrianskeho samosprávneho kraja. Doteraz platný Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja (PHSR NSK) 2012 - 2018 bol schválený uznesením č. 236/2012 dňa 8. októbra 2012 na 26. riadnom zasadnutí Zastupiteľstva NSK.

V súlade so zákonom o podpore regionálneho rozvoja sú vyššie územné celky a obce povinné aktualizovať alebo zostavovať PHSR a uviesť v súlade s ustanoveniami zákona do 31. decembra 2015. Dĺžka platnosti nového aktualizovaného dokumentu je určená na obdobie 2016-2022.

Charakteristika a štruktúra dokumentu

PHSR vyššieho územného celku predstavuje strednodobý rozvojový dokument, vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v Národnej stratégii regionálneho rozvoja SR (2010).

Dokument sa skladá z úvodu a piatich častí - analytickej, strategickej, programovej, realizačnej, finančnej.

Hlavným cieľom dokumentu je na báze poznania aktuálnej situácie v území zostaviť strategickú a implementačnú časť tak, aby sa stala východiskom pre realizáciu budúcich projektov. Podkladom pre spracovanie PHSR NSK sú aj PHSR jednotlivých obcí NSK.

Proces tvorby a prejednávania programu

Metodickú a poradenskú činnosť pri spracovaní PHSR NSK zabezpečovala Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Fakulta prírodných vied, Katedra geografie a regionálneho rozvoja.

Významným aktérom pri vypracovaní aktualizácie PHSR bol odbor strategických činností Úradu NSK ako koordinátor v spolupracujúci s jednotlivými odbormi Úradu NSK, regionálnymi rozvojovými agentúrami pôsobiacich v rámci NSK a sociálno-ekonomickými partnermi.

Hlavným zmyslom v rámci prípravy a prejednávania aktualizácie PHSR NSK bolo jeho spracovanie na báze partnerstva. Možnosť zapojenia partnerov, subjektov regionálnej politiky a verejnosti, dáva predpoklad k zakomponovaniu získaných poznatkov a ich využitie. Rozhodujúcimi subjektami regionálnej politiky sú zástupcovia miest, obcí a mikroregiónov, podnikateľov, profesijných organizácií, vzdelávacích inštitúcií a neziskového sektora. Aktívna účasť regionálnych subjektov na území NSK bola zabezpečená prostredníctvom pracovných skupín, v ktorých boli nominované rozhodujúce subjekty regionálnej politiky. Vytvorené bolo tri pracovné skupiny:

- o PS pre hospodársku oblasť,
- o PS pre sociálnu oblasť,
- o PS pre oblasť životného prostredia.

Organizačné zabezpečenie vzniku dokumentu sa realizovalo prostredníctvom komunikácie spracovateľa s odborom strategických činností Úradu NSK a pracovnými skupinami. Ďalšími partnermi v procese tvorby dokumentu sú dotknuté subjekty, verejnosť, komisie zastupiteľstva NSK a zastupiteľstvo NSK.

1 PHSR NSK 2014-2020 V KONTEXTE KONCEPČNÝCH DOKUMENTOV ROZVOJA EÚ, SR A NSK

PHSR NSK 2014-2020 v kontexte koncepčných dokumentov rozvoja EÚ

PHSR NSK reflektuje základné princípy strategických a programových dokumentov rozvoja Európskej únie pre efektívne čerpanie európskych štrukturálnych a investičných fondov.

Stratégia Európa 2020

Európa 2020 je stratégiou EÚ, ktorá ma počas nasledujúceho desaťročia zabezpečiť hospodársky rast. Základom stratégie sú tri vzájomne sa dopĺňajúce priority:

1. **Inteligentný rast** – vytvorenie hospodárstva založeného na znalostiach a inovácii
Inteligentný rast zahŕňa posilnenie znalostí a inovácie, ktoré sú hybnou silou budúceho rastu. To si vyžaduje zlepšenie kvality vzdelávania, posilnenie výskumu s cieľom zlepšiť výsledky, podporovanie šírenia inovácií a znalostí v rámci EÚ, využívanie informačných a komunikačných technológií v plnej miere a zabezpečenie, aby bolo možné pretransformovať inovatívne myšlienky do nových produktov a služieb, ktoré budú viesť k rastu, vytvoreniu kvalitných pracovných miest a riešeniu sociálnych výziev v Európe.
2. **Udržateľný rast** – podporovanie ekologickejšieho a konkurencieschopnejšieho hospodárstva, ktoré efektívnejšie využíva zdroje
Udržateľný rast znamená vytváranie udržateľnejšieho a konkurencieschopnejšieho hospodárstva efektívne využívajúceho zdroje, využívanie vedúceho postavenia Európy v snahe vyvinúť nové postupy a technológie, vrátane ekologických technológií, urýchľovanie rozvoja inteligentných sietí využívajúcich informačné a komunikačné technológie, využívanie sietí pokrývajúcich celú EÚ a posilňovanie konkurenčných výhod podnikov, najmä v oblasti výroby a v rámci našich malých a stredných podnikov, ako aj prostredníctvom podporovania spotrebiteľov v efektívnom využívaní zdrojov. Takýto prístup pomôže EÚ prosperovať vo svete s nízkou úrovňou produkcie uhlíka a obmedzenými zdrojmi a zároveň predchádzať poškodzovaniu životného prostredia, strate biodiverzity a udržateľnému využívaniu zdrojov. Zároveň posilní hospodársku, sociálnu a územnú súdržnosť
3. **Inkluzívny rast** – podporovanie hospodárstva s vysokou mierou zamestnanosti, ktoré zabezpečí sociálnu a územnú súdržnosť
Inkluzívny rast zahŕňa posilnenie úlohy občanov prostredníctvom vysokej miery zamestnanosti, investovania do zručností, boja s chudobou a modernizácie trhov práce, systémov vzdelávania a sociálnej ochrany s cieľom pomôcť ľuďom, predvídať a riadiť zmeny a vytvárať súdržnú spoločnosť. Zároveň je potrebné, aby sa výhody hospodárskeho rastu šírili do všetkých častí únie, aj do jej najvzdialenejších regiónov, a tým posilňovali územnú súdržnosť. Je potrebné zabezpečiť prístup a možnosti pre všetkých v priebehu celého života. Európa musí naplno využívať svoj potenciál pracovných síl, aby mohla čeliť výzvam vyplývajúcim zo starnutia obyvateľstva a rastúcej globálnej konkurencie. Na zvýšenie účasti pracovnej sily, ktorá prispeje k rastu ako aj sociálnej súdržnosti, bude potrebné zabezpečiť politiky na podporu rodovej rovnosti.

Dokument je dostupný na:

<http://www.telecom.gov.sk/index/index.php?ids=93254>

Územná agenda Európskej únie 2020

Cieľom územnej agendy EÚ 2020 je poskytnúť strategickú orientáciu pre územný rozvoj, podporiť začlenenie územného rozmeru do rozličných politík na všetkých úrovniach správy a zaistiť uplatňovanie stratégie Európa 2020 v súlade so zásadami územnej súdržnosti.

Územné rozvojové priority EÚ sú:

- Podpora polycentrického a vyváženého územného rozvoja
- Podpora integrovaného rozvoja miest, vidieckych a špecifických oblastí
- Územná integrácia cezhraničných a nadnárodných funkčných regiónov
- Zaistenie globálnej konkurencieschopnosti regiónov na základe silnej miestnej ekonomiky
- Správa a prepojenie ekologických, krajinných a kultúrnych hodnôt regiónov
- Integrovaný prístup k rozvoju územi

Dokument je dostupný na:

www.telecom.gov.sk/index/open_file.php?file=vystavba/...TA2020_SK...

Partnerská dohoda SR 2014 - 2020

Je základným programovým dokumentom pre riadenie pomoci zo štrukturálnych a investičných fondov EÚ (EŠIF) na obdobie rokov 2014 až 2020.

Dokument je dostupný na:

<http://eurofondy.webnode.sk/partnerska-dohoda-sr-2014-2020/>

Operačné programy

Predstavujú taktické dokumenty vytvárané na úrovni ministerstiev. Rozpracovávajú programové celky stratégií a majú celoštátny charakter, na ktoré je požadované spolufinancovanie zo zdrojov EÚ. Schválených je 9 operačných programov – Výskum a inovácie, Integrovaná infraštruktúra, Ľudské zdroje, Kvalita životného prostredia, Integrovaný regionálny operačný program, Efektívna verejná správa, Technická pomoc, Program rozvoja vidieka Rybné hospodárstvo.

Dokumenty sú dostupné na:

<http://www.partnerskadohoda.gov.sk/>

Ďalšie programy spolupráce

Programy cezhraničnej spolupráce

1. Slovenská republika – Česká republika 2014 – 2020 – Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
2. Slovenská republika – Rakúsko 2014 – 2020
3. Poľsko – Slovenská republika 2014 – 2020
4. Slovenská republika - Maďarsko 2014 – 2020
5. ENI Maďarsko – Slovensko – Rumunsko – Ukrajina 2014 – 2020

Programy nadnárodnej spolupráce

1. Stredná Európa – Úrad vlády SR
2. ETC Dunaj – Úrad vlády SR

Programy medziregionálnej spolupráce

1. INTERREG – Ministerstvo hospodárstva SR
2. ESPON – Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR
3. INTERACT – Bratislavský samosprávny kraj ako riadiaci orgán a Ministerstvo hospodárstva SR ako Národný kontaktný bod
4. URBACT – Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR

Operačný program potravinovej a základnej materiálnej pomoci na roky 2014 – 2020 -
Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Dokumenty sú dostupné na: <http://www.partnerskadohoda.gov.sk/>

PHSR NSK 2014-2020 v kontexte koncepčných dokumentov rozvoja SR

PHSR NSK je súčasťou komplexu strategických a programových dokumentov Slovenskej republiky, vypracovávaných na úrovni štátu a na úrovni krajov, respektíve regiónov pre využitie európskych štrukturálnych a investičných fondov.

Národný program reforiem SR 2015 a Program stability SR na roky 2015 - 2018

Národný program reforiem Slovenskej republiky 2015 navrhuje štrukturálne opatrenia, ktoré vláda SR plánuje realizovať najmä v najbližších dvoch rokoch. Nový komplexný prístup stanovovania priorít, ktorý okrem HDP berie do úvahy aj ďalšie aspekty kvality života, identifikoval ako najväčšie výzvy slovenského hospodárstva trh práce, zdravotníctvo a základné školstvo.

Program stability SR na roky 2015 - 2018 prezentuje stratégiu, ktorá by mala v strednodobom horizonte vyústiť do zrušenia procedúry nadmerného deficitu.

Dokumenty sú dostupné na:

<http://www.eu2020.gov.sk/narodny-program-reforiem-sr/>

Aktualizácia Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR

Stratégia regionálneho rozvoja SR formuluje ciele, priority a rozvojové aktivity, ktoré bude potrebné realizovať na zabezpečenie politiky udržateľného regionálneho rozvoja v SR, založeného najmä na raste ekonomickej výkonnosti a sociálnej súdržnosti.

Dlhodobá vízia podpory regionálneho rozvoja SR je definovaná nasledovne:
„Slovensko ako krajina s vysokou kvalitou života občanov vo všetkých regiónoch. Regionálna politika umožňujúca každému regiónu využívať svoje danosti na prospech svojho trvalo udržateľného hospodárskeho, sociálneho a územného rozvoja, a tým rozvoja Slovenskej republiky ako vysoko vyspelého, hospodársky, politicky a sociálne súdržného štátu, seabavedomého člena Európskej únie.“

Podpora regionálneho rozvoja bude na národnej, regionálnej a miestnej úrovni dlhodobo sústredená najmä na realizáciu opatrení v oblasti zamestnanosti, vzdelávania, vedy, výskumu a inovácií, zvyšovania energetickej efektívnosti, využívania obnoviteľných prírodných zdrojov, podpory podnikania, zlepšenia kvality životného prostredia a na zvýšenie efektívnosti fungovania a kvality výkonu verejnej správy.

Prioritné oblasti a opatrenia regionálneho rozvoja SR sú nasledovné:

Prioritná oblasť: Veda, výskum a inovácie

Prioritná oblasť: Ľudské zdroje

Prioritná oblasť: Zamestnanosť

Prioritná oblasť: Konkurencieschopnosť, rast a podnikateľské prostredie

Prioritná oblasť: Životné prostredie, zmeny klímy a obnoviteľné zdroje energie

Dôvodom aktualizácie národnej stratégie bolo zosúladenie a prepojenie priorít národnej stratégie s prioritami stratégie Európskej únie v oblasti regionálnej politiky, hospodárska a finančná kríza, ale aj nové programové obdobie 2014 – 2020. Ďalším dôvodom bol fakt, že predpokladané scenáre vývoja ekonomiky sa po kolapse finančných trhov a v čase ekonomickej krízy ukázali ako nereálne. Aktualizácia Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR predstavuje základný strategický dokument na podporu regionálneho rozvoja. Jeho obsahom je analýza stavu regionálneho rozvoja, charakteristika slabých a silných stránok v rozvoji krajov, strategické ciele regionálneho rozvoja v SR, vymedzenie

regiónov podporovaných štátom a odporúčenia pre ústredné správne orgány so zameraním na rozvoj odvetví v pôsobnosti jednotlivých ministerstiev.

Dokument je dostupný na:

<http://www.telecom.gov.sk/index/index.php?ids=158275>

PHSR NSK 2014-2020 v kontexte koncepčných dokumentov rozvoja NSK

PHSR vyššieho územného celku je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami v národnej stratégii regionálneho rozvoja SR a podľa a odvetvových koncepcií jednotlivých odborov Úradu NSK:

- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja NSK 2012-2018
- Akčný plán Programu rozvoja NSK 2012-2018
- Koncepcia rozvoja stredného školstva v NSK s výhľadom do roku 2015
- Koncepcia rozvoja stredného školstva v NSK na roky 2015-2020
- Koncepcia rozvoja kultúry NSK
- Koncepcia rozvoja sociálnych služieb v regióne
- Stratégia rozvoja cestovného ruchu NSK
- Štúdia rozmiestnenia cyklotrás v NSK (I. a II. etapa)
- Strategický plán rozvoja cestnej dopravnej infraštruktúry NSK do roku 2020
- Územný plán regiónu NSK 2012
- Územný generel dopravy NSK
- Regionálna inovačná stratégia NSK 2014-2020
- Regionálna integrovaná územná stratégia Nitrianskeho kraja na roky 2014 -2020
- Štúdia pre hodnotenie a monitorovanie ÚPN NSK s využitím výsledkov SEE projektu Donau regionen
- Závaznej časti územnoplánovacej dokumentácie.

Dokumenty sú dostupné na:

<https://www.unsk.sk/zobraz/sekcii/samosprava>

PHSR NSK tak predstavuje koncepčný prístup a väzbu na priority Európskej únie a Slovenskej republiky pre zvýšenie absorpčnej kapacity Nitrianskeho samosprávneho kraja v novom programovom období EÚ.

2 POLOHA A VYMEDZENIE NSK

Nitriansky samosprávny kraj v súčasnej podobe vznikol v roku 1996 zákonom NR SR č. 221/1996 Z. z. o územnom a správnom usporiadaní Slovenskej republiky. V roku 2001 zákonom Národnej rady SR č. 32/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch) sa stal samostatným územným samosprávnym celkom nazývaným **Nitriansky samosprávny kraj (NSK)**.

NSK sa nachádza v juhozápadnej časti Slovenskej republiky, pričom na juhu hraničí s Maďarskou republikou (so župami Győr – Moson – Sopron, Komárom – Esztergom a Pest). Na východe susedí s Banskobystrickým samosprávnym krajom (s okresmi Veľký Krtíš, Krupina, Banská Štiavnica a Žarnovica), na severe s Trenčianskym samosprávnym krajom (s okresmi Nové Mesto nad Váhom, Bánovce nad Bebravou a Partizánske). Na západe susedí s Trnavským samosprávnym krajom (s okresmi Dunajská Streda, Galanta, Hlohovec a Piešťany). Má pretiahnutý tvar v severo-južnom smere.

Kartograficky možno polohu NSK vystihnúť súradnicami jeho okrajových bodov. Najsevernejší bod sa nachádza v obci Podhradie (okres Topoľčany) 48°40' s.g.š. a najjužnejší bod v obci Patince (okres Komárno) 47°44' s.g.š. Najzápadnejší bod je lokalizovaný v obci Čičov (okres Komárno) 17°45' v.g.d. a v obci Ipeľské Úľany (okres Levice) sa nachádza najvýchodnejší bod kraja 19°02' v.g.d.

Územie sa nachádza na kontaktnej línii dvoch rozdielnych krajinných typov, a to Panónskej panvy a Karpát, ktoré výrazným spôsobom ovplyvňujú podmienky využitia krajiny. Plošne na území kraja dominujú severné výbežky **Panónskej panvy** zastúpenej geomorfologickými celkami Podunajská rovina a Podunajská pahorkatina. Okrajovo do kraja zasahujú juhozápadné výbežky **Karpát**. Severný lem kraja tvoria jadrové pohoria Považský Inovec a Trábeň, na severovýchode a východe sú to sopečné pohoria Pohronský Inovec, Štiavnické vrchy a sopečná Krupinská planina. Izolovaným sopečným pohorím v juhovýchodnej časti kraja je pohorie Burda (mapa 1).

Nitriansky samosprávny kraj svojou rozlohou 6 343,78 km² zaberá 12,9 % územia Slovenskej republiky. Zараdíme ho k stredne veľkým krajom Slovenska a je v poradí jeho piatym najväčším krajom. Počtom 686 662 obyvateľov k 31. 12. 2014 je Nitriansky samosprávny kraj tretím najľudnatejším krajom Slovenska po Košickom a Prešovskom kraji - na celkovom počte obyvateľov Slovenska tvorí 12,7 %. Hustota obyvateľov 108,1 obyvateľov na km² je vyššia ako celoslovenský priemer (110,1 obyvateľov na 1 km²). Špecifikom kraja je vysoký podiel obyvateľstva maďarskej národnosti, ktorý dosahuje 24,6%.

Z hľadiska administratívneho členenia je tvorený siedmimi okresmi - Komárno, Levice, Nitra, Nové Zámky, Šaľa, Topoľčany a Zlaté Moravce (mapa 2). V kraji sa nachádza 354 obcí, z ktorých má 15 štatút mesta (Hurbanovo, Kolárovo, Komárno, Levice, Nitra, Nové Zámky, Šahy, Šaľa, Štúrovo, Šurany, Tlmače, Topoľčany, Vráble, Zlaté Moravce, Želiezovce). V mestách žije 316 195 obyvateľov, čo je 45,93 % podiel zo všetkých obyvateľov. 354 vidieckych sídiel kraja predstavuje 95,9 % sídelnej štruktúry. Stupeň urbanizácie (46,8 %) je nižší nielen ako priemer Slovenska (55 %), ale zároveň je najnižší zo všetkých krajov SR. Kraj má tak výrazne vidiecky charakter.

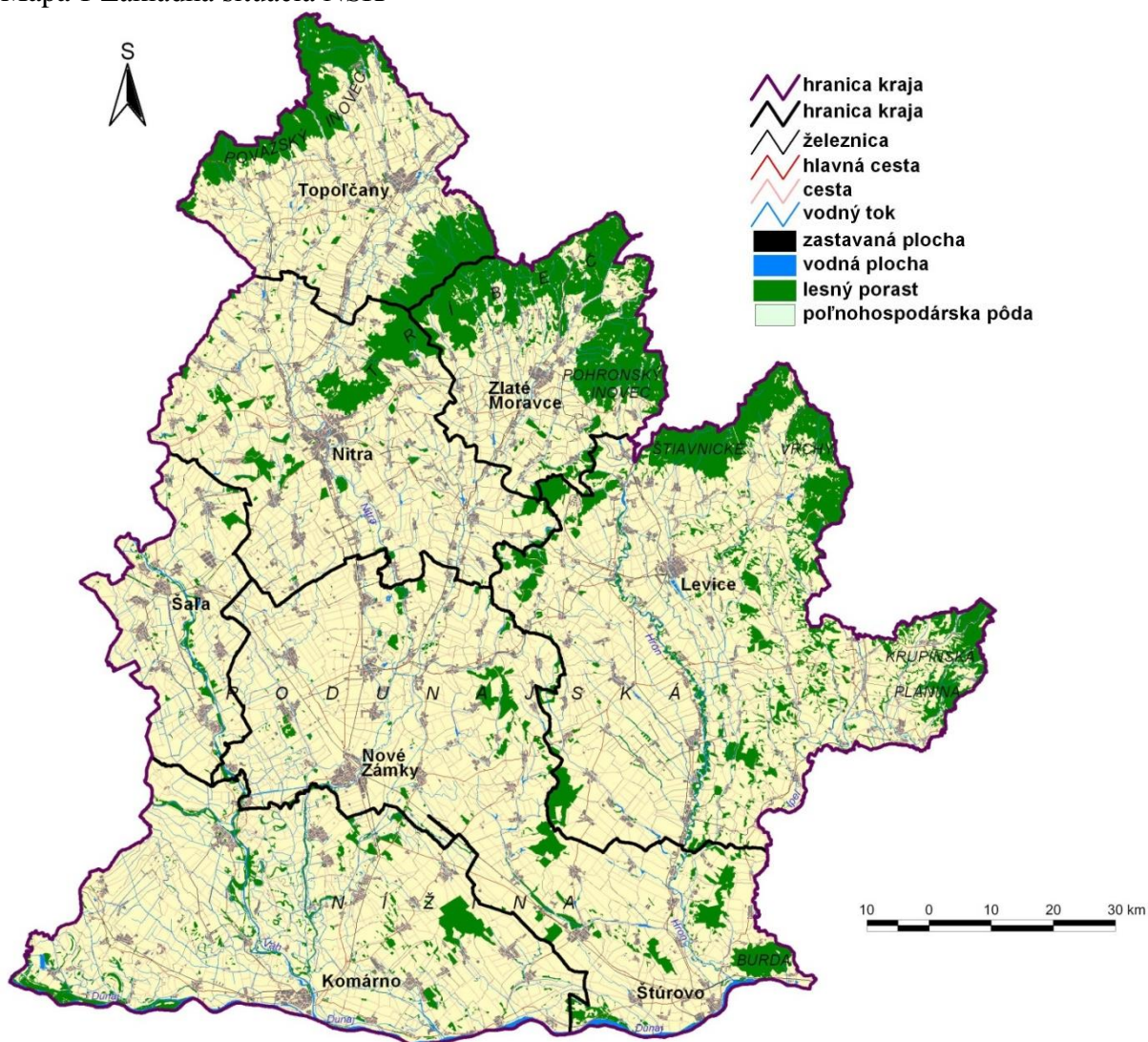
Na významnú dopravnú polohu Nitrianskeho samosprávneho kraja poukazujú koridory, ktoré jeho územím prechádzali už v dávnej minulosti. Pozdĺž rieky Nitry sa formovala najstaršia obchodná cesta (tzv. Poľská), ktorá sa využívala už v predrímskom období – spájala Podunajsko s Baltickou oblasťou. V Nitre sa križovala s obchodnou cestou, ktorá spájala Viedeň a Bratislavu so stredným a východným Slovenskom. V 2. polovici 13. storočia čoraz viac na význame nadobúdala tzv. Česká cesta, ktorá z Ostrihomu cez trhovú osadu Nárhíd (predchodca Nových Zámkov) smerovala na Trnavu a popri Skalici na Moravu. Dopravne je NSK dobre prístupný – cestnou, železničnou, vodnou i kombinovanou dopravou,

prostredníctvom letiska v Nitre – Janíkovciach aj letecky. Krajom prechádzajú hlavné cestné komunikácie spájajúce západné Slovensko s východným, z medzinárodných dopravných koridorov krajom vedie medzinárodný železničný koridor a vodná cesta po Dunaji.

Kraj má významnú aj geopolitickú polohu – leží na európskej juhovýchodnej rozvojovej osi, definovaná v rámci programu priestorového rozvoja Európy ako tzv. Red Octopus (Červená chobotnica). Toto rozvojové rameno vedie po trase Stuttgart – Ulm – Mníchov – Salzburg / Linz – Viedeň – Bratislava – Budapešť – Belehrad.

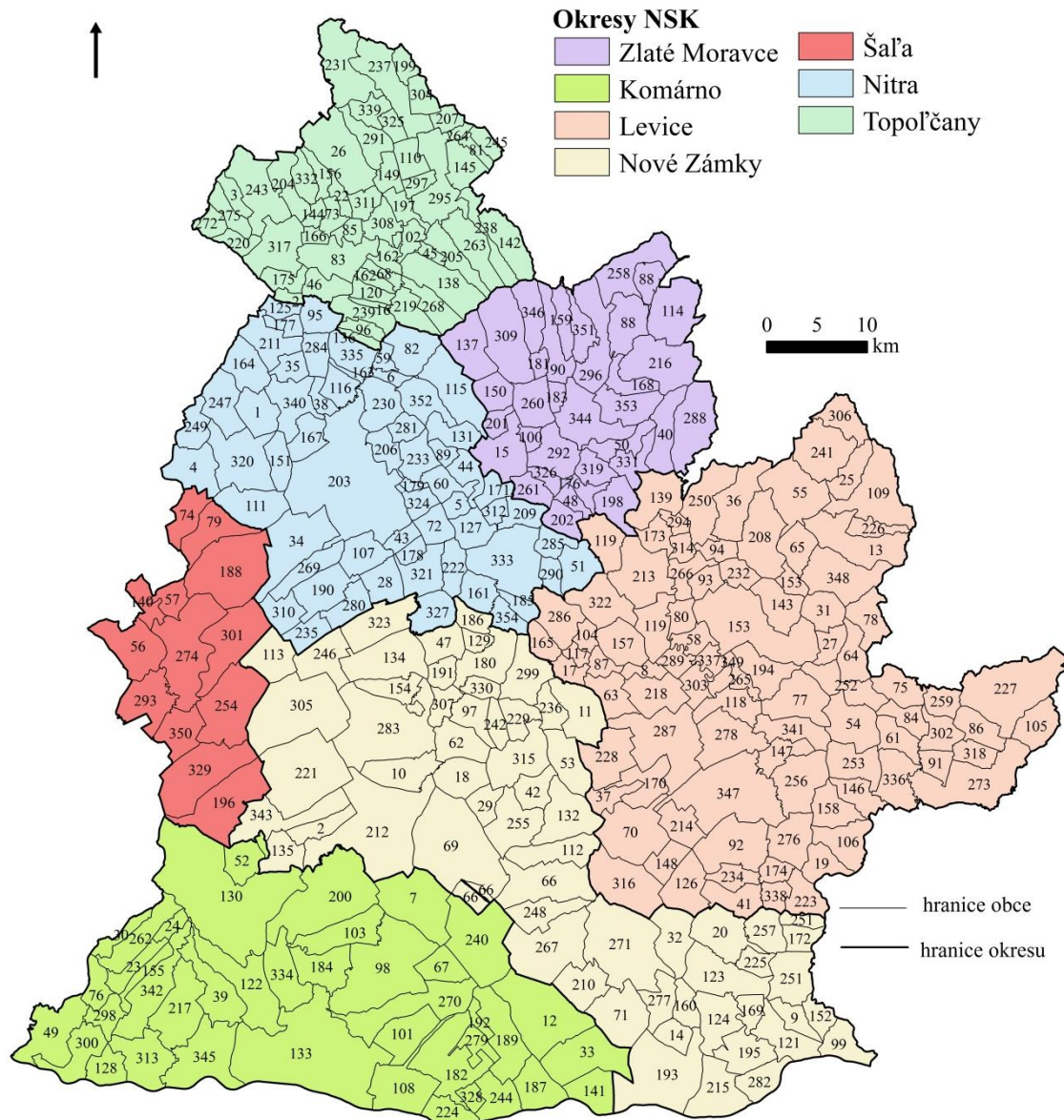
Z nadregionálneho hľadiska samosprávne kraje Nitriansky, Trenčiansky a Trnavský tvoria územie NUTS II Západné Slovensko. NSK je od r. 2015 spolu so samosprávou Peštianskej župy zakladajúcim členom Európskeho zoskupenia územnej spolupráce (EZÚS) PONTIBUS. Nitriansky samosprávny kraj je aj súčasťou Euroregiónu Váh-Dunaj-Ipeľ (sídlo v Nitre), tvoreného, okrem neho, ešte Peštianskou župou a župou Komárom – Esztergom. Na východe do NSK zasahujú aj Ipeľský euroregión (sídlo v Šahách) a Euroregión Ister-Granum (sídlo v Štúrove). Všetky subjekty majú ambíciu aktívne ovplyvňovať priestorový rozvoj územia.

Mapa 1 Základná situácia NSK

Martin Boltžiar created by ArcGIS 10

Mapa 2 Vymedzenie územia NSK

© Katedra geografie a regionálneho rozvoja FPV UKF by ArcMap 10.1.

3 ANALÝZA ZDROJOV NSK

3.1 Prírodné zdroje

Horninové prostredie a georeliéf NSK je výsledkom pôsobenia endogénnych procesov. NSK sa nachádza na styku severných výbežkov nížinatej krajiny Panónskej panvy, tvorenej Podunajskou nížinou a juhozápadnými výbežkami hornatej krajiny Západných Karpát. Podunajská nížina tvorí prevažnú časť územia kraja. Jej južná časť, Podunajská rovina, je tvorená riečnymi akumuláciami, často prikrýtvými nánosmi viatych pieskov. Severnú časť nížiny tvorí Podunajská pahorkatina. Rieky Nitra, Žitava, Hron a Ipel' vytvorili svojou činnosťou čiastkové pahorkatiny, pomenované podľa nich. Pahorkatiny sú pokryté sprašami a sprašovými hlinami, na ktorých sa vyvinuli veľmi úrodné pôdy. Zo severu územie kraja lemujú pohoria Považský Inovec a Tribeč, tvorené kryštalicými bridlicami, granodioritmi, dioritmi, vápencami a dolomitmi. Na severovýchode a východe sú to sopečné pohoria Pohronský Inovec a Štiavnické vrchy, tvorené prevažne ryolitmi a ryodacitmi a výbežky Krupinskej planiny zo sopečných tufov a aglomerátov. Izolovaným pohorím na juhovýchode územia kraja je pohorie Burda, ktoré je tvorené z andezitov a ich pyroklastík. Najvyšší bod NSK sa nachádza v pohorí Považský Inovec na severozápade územia – je to vrch Panská Javorina (942,6 m n. m.) v obci Podhradie v okrese Topoľčany. Najnižší bod kraja (100,1 m n. m.) sa nachádza na JZ Podunajskej roviny v obci Vlčany na hranici s obcou Neded v okrese Šaľa. Výškové prevýšenie je 842,5 m.

Z nerastného bohatstva sa na území vyskytujú bohaté zásoby stavebného a dekoračného kameňa, vápenca, tehliarskych hĺn, keramických ílov, štrkov a štrkopieskov. Stavebný kameň na báze vápencov, resp. andezitov sa ťaží v dobývacích priestoroch Čierne Kľačany, Obyce a Hostie (okres zlaté Moravce), Krnča (okres Topoľčany) a v Hontianskych Trst'anoch (okres Levice). Aktívna je ťažba vápenca v okrese Nitra v lokalitách Žirany (s priamym ohrožovaním prírodnej rezervácie Žibrica) a Koliňany. Ónyxový mramor a travertín je známy z lokalít Zlatý ónyx na území Levíc a Šikloš v území obce Mýtne Ludany. Tehliarske hliny sa ťažia v ložiskách Zlaté Moravce a Mankovce, v obmedzenom množstve v Kusej Hore v Leviciach, známe sú z viacerých ložísk v oblasti Želiezoviec, v Hontianskych Trst'anoch (okres Levice). Významné ložisko keramických ílov je v Pukanci. Ťažiteľné akumulácie štrkopieskov sa viažu na dnové výplne riečnych nív a terás riek Nitra (ložisko Gergelová), Žitava, Hron (dovedávna vo Volkovciach), v okrese Levice v súčasnosti v Pástovciach (v minulosti aj vo Veľkých Kozmálovciach). Kvalitné štrky sa však ťažia hlavne v oblasti dunajských kvartérnych akumulácií. Najväčší podiel na nerastnom bohatstve kraja pripadá na nerudné suroviny. Z energetických surovín významný potenciál má ťažiteľné ložisko zemného plynu v Golianove (okres Nitra) s predpokladanými zásobami 400 mil. m³ (s možnou ročnou ťažbou cca 30 mil. m³). Zistené zásoby uhoľných ložísk (Štúrovo – Obid – Mužla v okrese Nové zámky, Beladice a Obyce v okrese Zlaté Moravce) nie sú na hranici ťažiteľnosti, rovnako i malé ložisko lignitu v Pukanci. S využitím rašeliny v Jedľových Kostol'anoch a Nevidzanoch sa tiež neuvažuje. Z energetického hľadiska má potenciálnu využiteľnosť geotermálna energia, pretože v NSK je preskúmaných a na komplexné využitie vhodných takmer 20 lokalít.

NSK **klimaticky** patrí medzi najteplejšie a zároveň najsuchšie oblasti Slovenska. Okolie Štúrova v Podunajskej nížine je najteplejšie miesto Slovenska s priemernou ročnou teplotou 10,4°C. Podunajská nížina dostáva najviac hodín slnečného svitu (Hurbanovo 2 165 hodín), ale najmenej zrážok (Iža 529 mm). Prevláda severozápadné vzdušné prúdenie. Priemerná januárová teplota je - 1°C až - 4°C, priemerná júlová teplota je 18-20 °C, priemerný ročný úhrn zrážok je 550 – 700 mm. NSK spadá prevažne do teplej klimatickej oblasti, ktorá zaberá nižinné časti, odkiaľ vybieha pozdĺž riek do dolín a nižšie položených

kotlín. Je pre ňu príznačný vysoký stupeň hospodárskeho využitia, predovšetkým v oblasti poľnohospodárstva, nemenej atraktívna je vo vhodnej kompozícii s reliéfom a hydrologickými podmienkami aj pre cestovný ruch. V severnej a severovýchodnej časti kraja územie postupne prechádza do oblasti mierne teplej, až do oblasti chladnej vo vrcholovej časti Tríbeča.

Hydrologicky územie NSK patrí do povodia európskeho veľtoku Dunaj, do ktorého sa pri Komárne vlieva Váh s Nitrou, severovýchodne od Štúrova Hron so Sikenicou a vo východnej časti kraja Ipel' so Štiavnicou a Krupinicou. Dunaj a Ipel' zároveň vytvárajú prírodné štátne hranice s Maďarskom. Rieka Nitra, pretekajúca územím severojužným smerom, so svojimi prítokmi Bebravou, Nitricou a Žitavou je osou územia, na ktorú sa viaže hlavný sídelný pás s rozvinutou dopravnou infraštruktúrou. Dunaj i Váh na území kraja sú splavnené.

Z vodných plôch možno spomenúť na hranici kraja v okresoch Šaľa – Galanta na Váhu vybudované vodné dielo Kráľová. Prietoky Váhu priehradou sú využívané energeticky, za účelom veľkoplošných závlah, pri zmiernení účinkov povodní a na prepravu na vodnej ceste. Ďalšia veľká vodná nádrž je Selice, umiestnená v koryte Váhu v rkm 44,9 od zaústenia Váhu do Dunaja v Komárne. Jej výstavba bola podmienená účelom vytvorenia podmienok splavenia dolného Váhu medzi VD Kráľová a Komárnom, zabezpečenia odberu vody pre Duslo, a.s., Šaľa a celkové zlepšenie hydraulických podmienok Váhu. Z väčších vodných nádrží sa na území kraja nachádza ešte VN Slepčany na Čerešňovom potoku v okrese Zlaté Moravce, VN Bátovce na toku Jablonianka a VN Veľké Kozmálovce na Hrone. Ďalšie menšie vodné nádrže, väčšinou na menších vodných tokoch v miestach, kde je potrebné zabezpečiť vodu pre rôzne účely, ako sú závlahy, chov rýb, prípadne chov kačíc, za účelom rekreácie a pod., sú napr. vo Vrábľoch, Bábce, Jelenci, Alekšinciach, Golianove, Hruboňove, ďalej napr. Duchonka, Levické rybníky a pod.

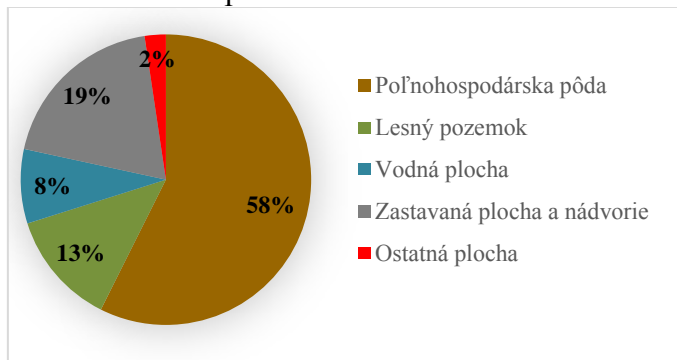
Najmä južné oblasti kraja sú bohaté na výskyt vodných zdrojov (Žitný ostrov). Špecifikom kraja sú termálne pramene a na nich postavené termálne kúpaliská napr. v Štúrove, Podhájskej, Diakovciach, Komárne, Patinciach, Poľnom Kesove, Santovke, Nových Zámkoch či Galante. Významné zdroje geotermálnych vôd sú uvedené v tab. 1.

Pôdny kryt v NSK tvoria hlavne pôdne typy nížin. Na nivách riek sú rozšírené fluvizeme, v depresiách riečnych nív čiernice. Medzi Palárikovom a Močenkom, či medzi Zlatnou na Ostrove a Močou sa ostrovčekovite vyskytujú slancové čiernice, slance a solončaky. V podmienkach mierne zvlhneného reliéfu sa nachádzajú černoze na sprašiach, smerom k pohoriam prechádzajúce do hnedozemí na sprašiach a luvizemí. Tieto zaberajú podstatnú časť juhu a juhovýchodu kraja, je to kvalitná poľnohospodárska orná pôda, v dôsledku čoho NSK patrí medzi poľnohospodársky najvyužívanejšie oblasti v rámci Slovenska.

Pôdny kryt v kryštalicko-druho horných pohoriach (Považský Inovec, Tríbeč) je tvorený tromi pôdnymi jednotkami. Kambizeme a podzoly sa vytvorili na silikátových horninách, na vápencových horninách zasa rendziny. Na minerálne bohatších horninách sopečných pohorí (Pohronský Inovec, Štiavnické vrchy, Krupinská planina) sa na andezitových tufoch a aglomerátoch vyvinuli andozeme.

Najvýznamnejšou funkciou pôdy je úrodnosť. V rámci Slovenska je NSK na druhom mieste najúrodnejších pôd hneď za Trnavským krajom. Najúrodnejšie pôdy sa nachádzajú v centrálnej a južnej časti sledovaného územia. Smerom na sever a severovýchod, v oblastiach pohorí, postupne táto úrodnosť pôd klesá. Bonita (produkčná schopnosť) pôd je takmer totožná s produkčným potenciálom poľnohospodárskej pôdy NSK. Pôdy s najvyššou bonitou sa nachádzajú v centrálnej časti kraja medzi mestami Nitra – Nové Zámky a Želiezovce – Levice. Pomerne vysokú bonitu vykazujú pôdy na juhu, severné a severovýchodné časti vykazujú najnižšiu bonitu pôd. Štruktúru pôdneho fondu kraja vyjadruje graf 1.

Graf 1 Štruktúra pôdneho fondu NSK v roku 2014

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Nížinatý a horský charakter územia nachádza svoj odraz aj v biozložke prostredia. Z aspektu **rastlinstva** a na jeho biotopy sa viažuce **živočíšstvo** možno konštatovať, že predmetné územie patrí k málo lesnatým územiám Slovenska (najväčšiu rozlohu zaberajú hospodárske lesy – 71 705 ha, čo predstavuje 77,6 % z rozlohy lesov SR), s priemernou lesnatosťou 15 %. Pôvodný lesný kryt človek totiž odlesňovaním a odvodňovaním územia postupne menil na ornú pôdu. Z pôvodných vegetačných celkov sa v oblasti Podunajskej nížiny zachovali lužné lesy v inundačnej zóne vodných tokov a menšie prirodzené dubové lesy. Na vlhkejších podmáčaných miestach v blízkosti vodných tokov rastie mäkký lužný les zložený z vrb a topoľov, na vyšších suchších vyvýšeninách sa vyskytujú zvyšky tvrdého lužného lesa s dubmi, brestami a jaseňmi. Na pieskových presypoch sa miestami zachovala pieskomilná vegetácia. Na zamokrených miestach rastú druhy vôd a močarísk, na niektorých lokalitách aj slanomilná vegetácia. Podobný proces postihol aj Podunajskú pahorkatinu. Tu sa zachovali len malé, prevažne dubohrabové zvyšky lesných enkláv s relatívne bohatým výskytom agátu bieleho. Živočíšstvo je tak ťažiskovo reprezentované biotopmi listnatých lesov, lužných lesov a kultúrnej stepi.

Najvzácnejšie časti krajiny sú predmetom **ochrany prírody**. Na územie NSK zasahujú tri chránené krajinné oblasti (CHKO) – CHKO Ponitrie (okres Nitra, Topoľčany, Zlaté Moravce, Levice), CHKO Štiavnické vrchy (okres Levice), CHKO Dunajské luhy (okres Komárno, Nové Zámky). Maloplošných chránených území je 150, z toho chránených areálov je 53 (z toho 32 historických parkov), chránených stromov je 16, prírodných rezervácií je 46, národných prírodných rezervácií je 14 a prírodných pamiatok 21. Zo sústavy chránených území členských krajín Európskej únie Natura 2000 je na území kraja 9 chránených vtáčích území a 58 území európskeho významu (tab. 2).

Medzinárodný význam z hľadiska Ramsarskej konvencie majú lokality biotopov vodného vtáctva Čičovské mŕtve rameno, Parížske močiare a Dunajské luhy, Poiplie. Arborétum Mlyňany je známe unikátnymi zbierkami cudzokrajnej vegetácie.

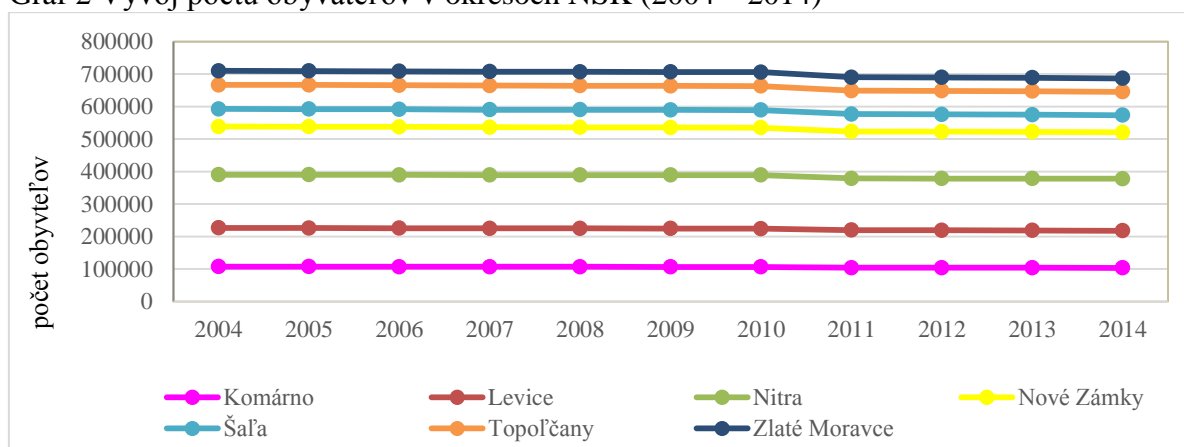
3.2 Ľudské zdroje

Vývoj počtu obyvateľov

V súčasnosti (k 31.12.2014) má Nitriansky samosprávny kraj (NSK) 686 662 obyvateľov, čo z celkového počtu obyvateľov Slovenska predstavuje 12,7 %. Z hľadiska počtu obyvateľov sa tak zaraďuje na tretiu priečku za Prešovský a Košický samosprávny kraj (tab. 3).

Vývoj počtu obyvateľov v NSK mal v priebehu rokov 2004 až 2014 klesajúcu tendenciu. Tá sa prejavila poklesom počtu obyvateľov kraja z hodnoty 709 752 obyvateľov (2004) na 686 662 obyvateľov (2014), čo je pokles o 3,2 %. Podľa tab. 4 a grafu 2 všetky okresy kraja za sledované obdobie zaznamenali pokles počtu obyvateľov, pričom najvýraznejší bol v okrese Nové Zámky (pokles o 5 401 obyvateľov) a najmenej výrazný v okrese Šaľa (pokles o 1 050 obyvateľov). Pokles je spôsobený záporným prirodzeným prírastkom kraja ako i záporným migračným saldom.

Graf 2 Vývoj počtu obyvateľov v okresoch NSK (2004 – 2014)

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Dynamika obyvateľstva

K základným procesom vytvárajúcich dynamiku obyvateľstva patrí prirodzený a migračný pohyb.

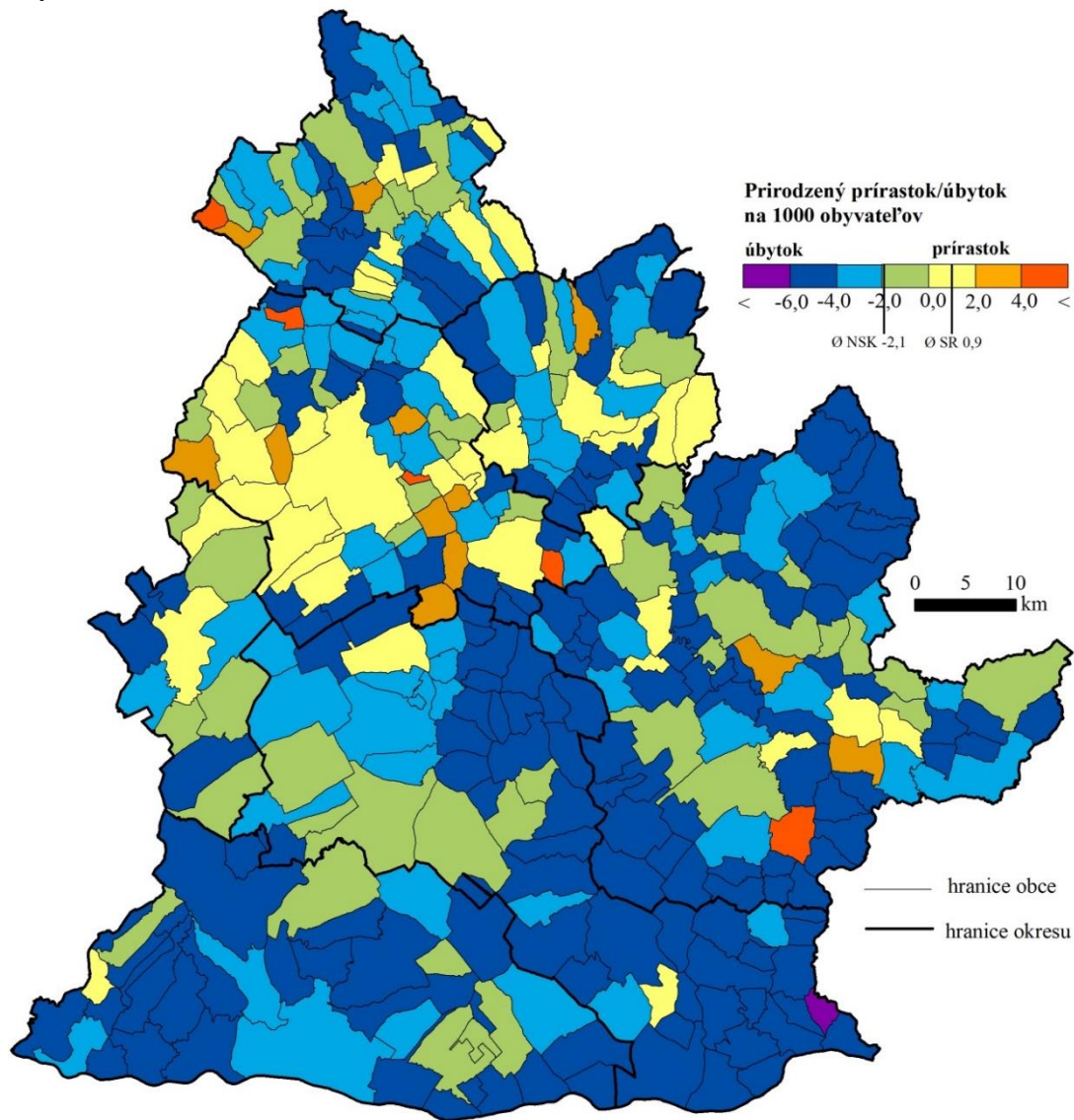
Prirodzený pohyb obyvateľstva je výsledkom pôrodnosti (natality) a úmrtnosti (mortality). Ak je pôrodnosť vyššia ako úmrtnosť, populácia má prirodzený prírastok, ak je pôrodnosť nižšia ako úmrtnosť, populácia má prirodzený úbytok.

V súčasnosti sa slovenská populácia nachádza v období realizácie odložených pôrodov veľmi špecifickej generácie žien zo 70. rokov. Práve väčšina ľudí tohto veku hýbe ekonomikou. Silné ročníky zo 70. rokov vstupujú do najproduktívnejšej fázy svojho života a svojou spotrebou podporujú hospodársky rast. Ich reprodukčné správanie je špecifické preto, že majú záujem o zabezpečenie si financií na bývanie a so sobášom odkladajú aj počatie alebo narodenie potomka. Niektorí z nich uprednostňujú kohabitáciu - inú formu spoluzitania ako je manželstvo, resp. život bez trvalého partnera.

Vo vývoji prirodzeného pohybu obyvateľstva v NSK môžeme pozorovať prirodzený úbytok. Najvyšší úbytok v NSK bol dosiahnutý v roku 2003 (- 2,5 ‰) a najnižší v roku 2011 (-1,3 ‰) (tab. 5, graf 3). Podobnú situáciu sledujeme aj jednotlivých okresoch NSK (tab. 6), v ktorých je do roku 2014 evidovaný tiež prirodzený úbytok obyvateľstva. Výnimku tvorí len okres Nitra, v ktorom za posledné dva roky prirodzený pohyb vykazoval kladné hodnoty. Na

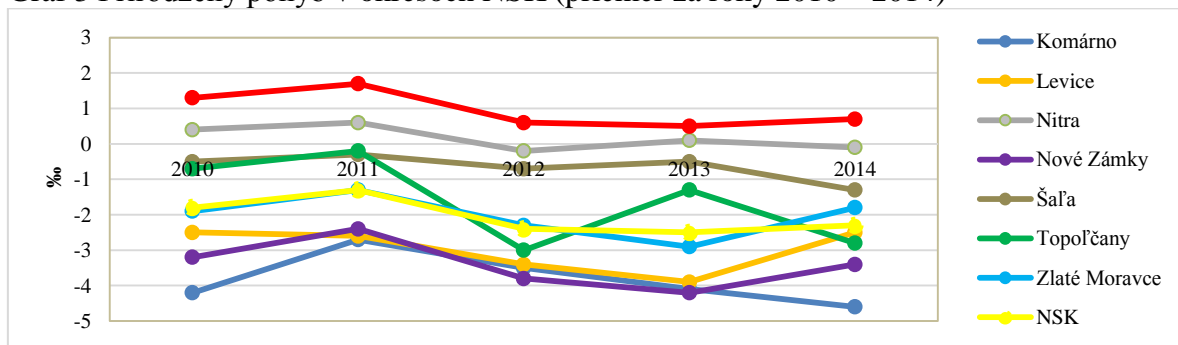
výrazne zápornú bilanciu poukazuje aj mapa 3, podľa ktorej je až 84,7 % úbytkových obcí. Prirodený prírastok má len 54 obcí v kraji, z toho až 40,7 % je lokalizovaných v okrese Nitra.

Mapa 3 Priestorové rozmiestnenie prirodzeného pohybu obyvateľstva v obciach NSK (priemer za roky 2010 – 2014)

© Katedra geografie a regionálneho rozvoja FPV UKF by ArcMap 10.1.

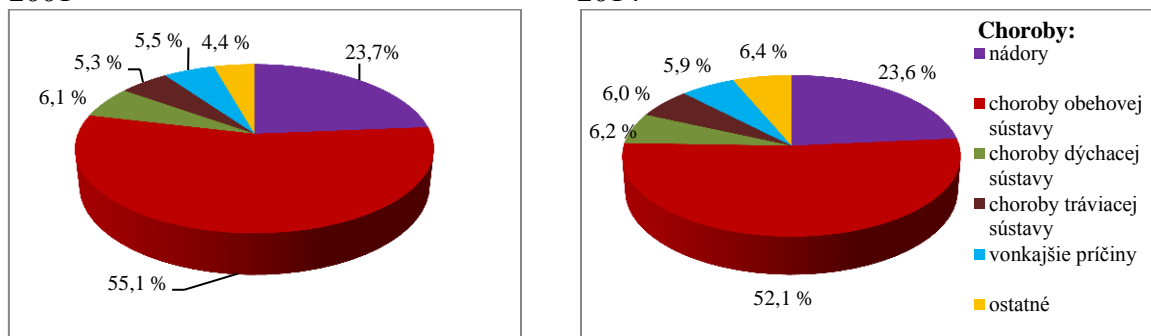
Graf 3 Prírodný pohyb v okresoch NSK (priemer za roky 2010 – 2014)

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

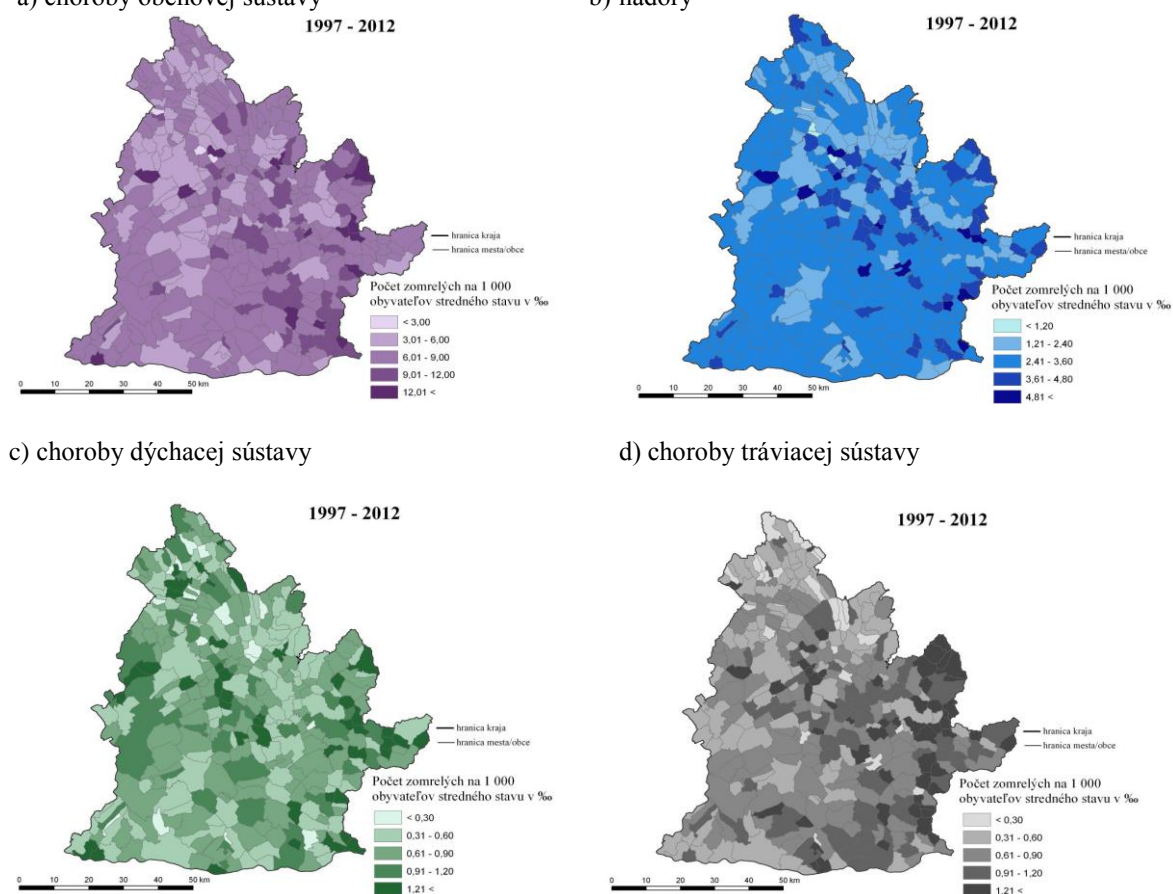
Jedným z dôležitých ukazovateľov úmrtnosti je sledovanie jej najčastejších príčin. Na území NSK sa štruktúra úmrtnosti od roku 2001 do roku 2014 výrazne nemenila. K piatim najčastejším príčinám smrti patrilo v sledovaných rokoch týchto päť ochorení: choroby obehovej sústavy, nádory, choroby dýchacej sústavy, choroby tráviacej sústavy a vonkajšie príčiny. Za pozitívny jav možno považovať pokles od roku 2001 do roku 2014 v úmrtnosti na choroby obehovej sústavy o 3 %. Pri ostatných príčinách je trend opačný, pretože dochádza k ich nárastu, predovšetkým v chorobách tráviacej sústavy o 0,7 %, ale aj u vonkajších príčin o 0,4 % (graf 4, obr. 1).

Graf 4 Štruktúra úmrtnosti na choroby v Nitrianskom samosprávnom kraji (2001 a 2014)

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Obr. 1 Úmrtnosť obyvateľov obcí NSK na vybrané príčiny smrti v rokoch 1997-2012

Zdroj: ŠÚ SR, 2014

© Katedra geografie a regionálneho rozvoja FPV UKF by ArcMap 10.1.

K významným faktorom, ktoré ovplyvňujú pôrodnosť a tým aj prirodzený pohyb obyvateľstva, patria sobášnosť, rozvodovosť a potratovosť. Trend vývoja **sobášnosti** v NSK je podobný s trendom, ktorý pozorujeme aj v iných krajoch Slovenska (tab. 7). Za pozitívne možno považovať zvýšenie hrubej miery sobášnosti z hodnoty 4,1 ‰ (2010) na 4,6 ‰ (2014).

Od roku 2010 do roku 2014 sa úroveň sobášnosti takmer vo všetkých okresoch NSK zvýšila (tab. 8). Výnimku tvorí okres Levice, pre ktorý je zároveň charakteristická aj najnižšia miera sobášnosti (2,0 ‰ v roku 2014). Naopak, najvyššie miery sobášnosti v NSK sledujeme v okresoch Zlaté Moravce (5,6 ‰ v roku 2013) a Nitra (5,0 ‰ v roku 2014).

Jedným z charakteristických rysov súčasného demografického vývoja je vysoká miera **rozvodovosti**. Rozvodovosť NSK má za sledované obdobie pozitívne klesajúci charakter z 2,3 ‰, na jeho minimálnu hodnotu 2,0 ‰ v roku 2014 (tab. 9). Podobný charakter s klesajúcou tendenciou vo vývoji rozvodovosti sledujeme aj v okresoch NSK. Najpriaznivejšie hodnoty rozvodovosti (1,8 ‰) za celé sledované obdobie dosiahol okres Komárno v roku 2014. Nepriaznivá situácia v rozvodovosti je v okrese Topoľčany, ktorý zaznamenal najvyššiu mieru rozvodovosti (2,7 ‰) v roku 2014.

Všeobecne možno konštatovať, že z dlhodobého hľadiska sa **potratovosť** v NSK znižuje. Aj napriek klesajúcej tendencii dosahuje hodnoty v porovnaní s celoslovenským priemerom vyššie o 0,4 ‰. Najnižšia miera potratovosti bola - 3,3 ‰ zaznamenaná v roku 2013 a 2014. Pokles potratovosti je charakteristický pre tri okresy NSK (Komárno, Nové Zámky a Zlaté Moravce). Najvyššie hodnoty potratovosti boli za sledované obdobie zaznamenané v okrese Levice, ktorý dosiahol v roku 2013 hodnotu potratovosti na úrovni 6,9 ‰ a najnižšia (1,1 ‰) v roku 2014 (tab. 10).

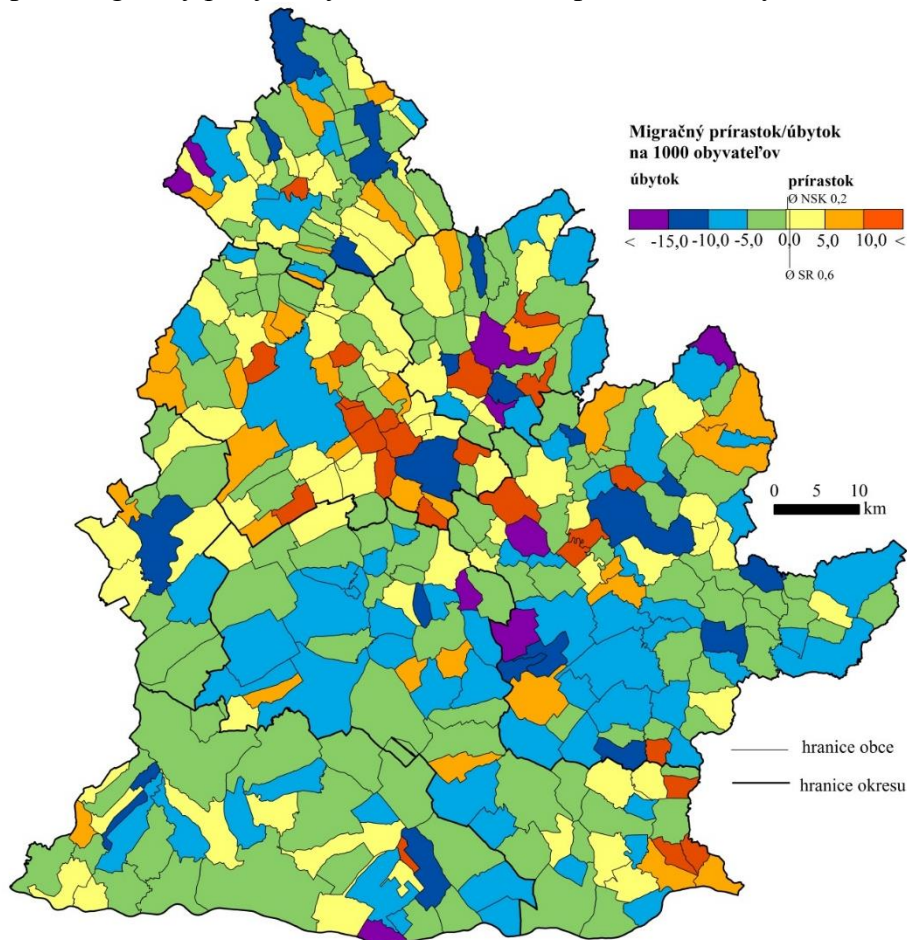
Zmeny počtu obyvateľov odráža aj **migračný pohyb** obyvateľstva. Hlavnými procesmi migračného pohybu sú prisťahovanie (imigrácia) a vystahovanie (emigrácia). Ak je prisťahovanie vyššie ako vystahovanie, hovoríme o migračnom prírastku obyvateľstva, naopak, aj je prisťahovanie nižšie ako vystahovanie, hovoríme o migračnom úbytku obyvateľstva.

V rokoch 2010 až 2012 NSK vykazoval prírastok sťahovaním. K zhoršeniu situácie došlo až v roku 2013 a 2014, kedy bol v kraji zaznamenaný migračný úbytok obyvateľstva (tab. 11). Hodnoty migračného salda v okresoch NSK sa od roku 2010 do roku 2014 výrazne zmenili. V roku 2010 vykazovala väčšina okresov NSK migračné prírastky (tab. 12), do roku 2014 však prírastkové zostali len okresy Nitra a Komárno. Z celkového počtu 354 obcí NSK malo 290 obcí (81,9 %) kladné migračné saldo. Podľa mapy 4 a grafu 5 pomerne vysoké kladné migračné saldo mali vidiecke obce lokalizované v blízkej dostupnosti k jednotlivým mestám, z čoho možno predpokladať prebiehajúci proces suburbanizácie. Migračný prírastok je evidentný v obciach v okolí miest Nitra a Topoľčany, na sever, západ a východ od mesta Šaľa, na sever a východ od mesta Štúrovo, západ a juhovýchod od mesta Nové Zámky, západne a východne od mesta Vráble, východne od Zlatých Moraviec, južne a západne od mesta Želiezovce a severozápadne od mesta Komárno. Mozaikovite sa v území Nitrianskeho samosprávneho kraja nachádzajú aj obce s migračnými úbytkami. K nim patria všetky stredne veľké mestá, veľké mesto Nitra a malé mestá Zlaté Moravce, Vráble, Tlmače, Šahy, Štúrovo. Z vidieckych obcí je záporné migračné saldo typické pre obce východne od mesta Levice a Šahy, severne od Komárna, južne od miest Vráble a Zlaté Moravce.

Celkový pohyb obyvateľstva je súčtom prirodzeného a migračného pohybu obyvateľstva. V NSK v rokoch 2010 až 2014 bol zaznamenaný celkový úbytok obyvateľstva, ktorý mal kolísavú tendenciu (tab. 13). Najvyšší úbytok bol v rokoch 2013 a 2014 (-2,5 ‰) a naopak, najmenší pokles obyvateľstva bol evidovaný v roku 2011 (-1,1 ‰). Značné rozdiely v celkovom pohybe obyvateľstva možno pozorovať v jednotlivých okresoch NSK (tab. 14). Kým v okrese Nitra možno pozorovať len celkový prírastok obyvateľstva, v ostatných okresoch NSK je evidentný celkový úbytok. Najvyššia hodnota celkového prírastku 2,6 ‰

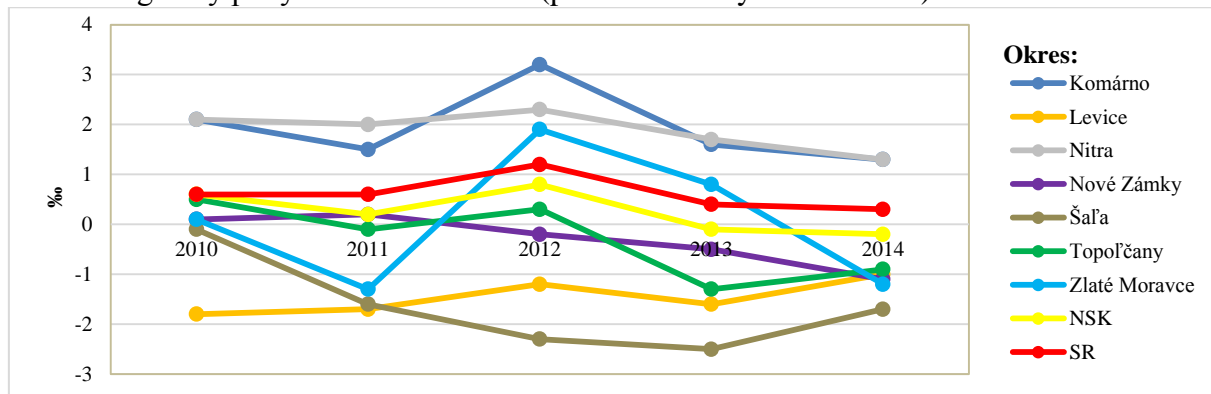
bola zaznamenaná v okrese Nitra v roku 2011. Okres Levice dosiahol v roku 2013 najnižšiu hodnotu celkového prírastku (-5,6 ‰) za celé obdobie. V rámci obcí NSK je potrebné poukázať na zvýšený počet obcí s celkovým úbytkom (52,3 %) s výraznou prevahou v okrese Levice a v južnej časti okresu Nové Zámky (mapa 5, graf 6).

Mapa 4 Migračný pohyb obyvateľstva v NSK (priemer za roky 2010 – 2014)

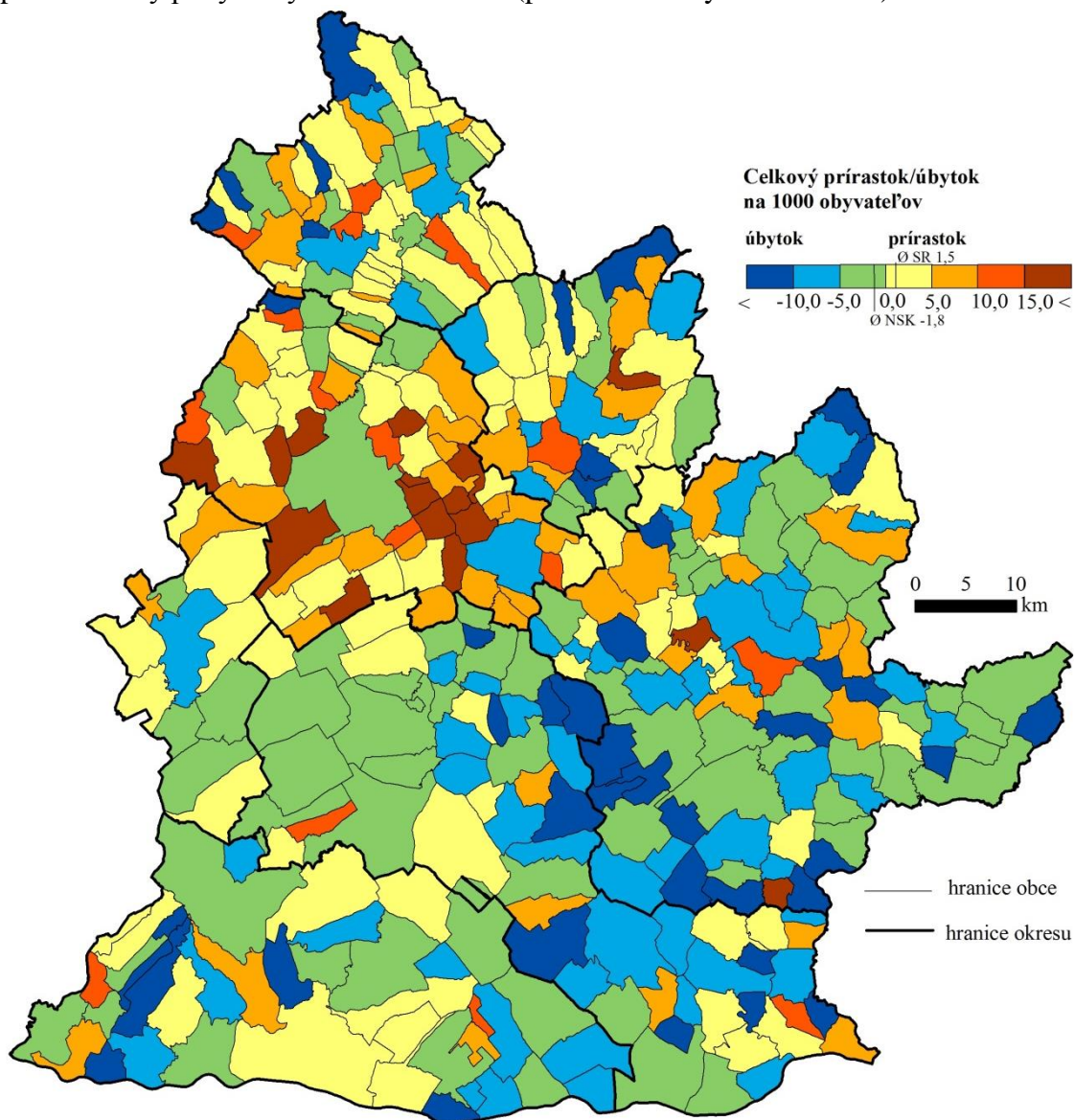
© Katedra geografie a regionálneho rozvoja FPV UKF by ArcMap 10.1.

Graf 5 Migračný pohyb v okresoch NSK (priemer za roky 2010 – 2014)

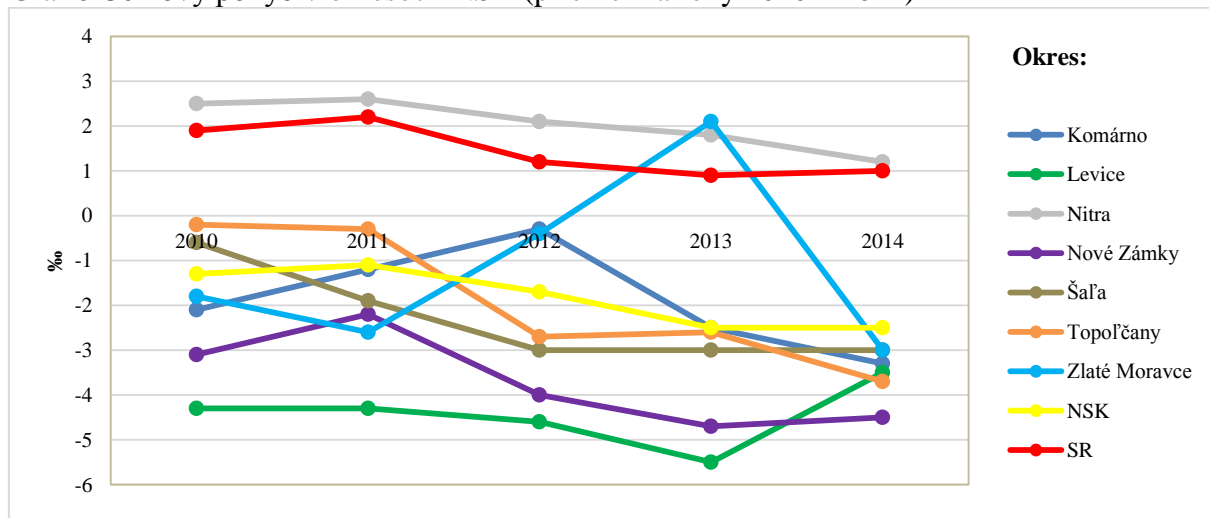
Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Mapa 5 Celkový pohyb obyvateľstva v NSK (priemer za roky 2010 – 2014)

© Katedra geografie a regionálneho rozvoja FPV UKF by ArcMap 10.1.

Graf 6 Celkový pohyb v okresoch NSK (priemer za roky 2010 – 2014)

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

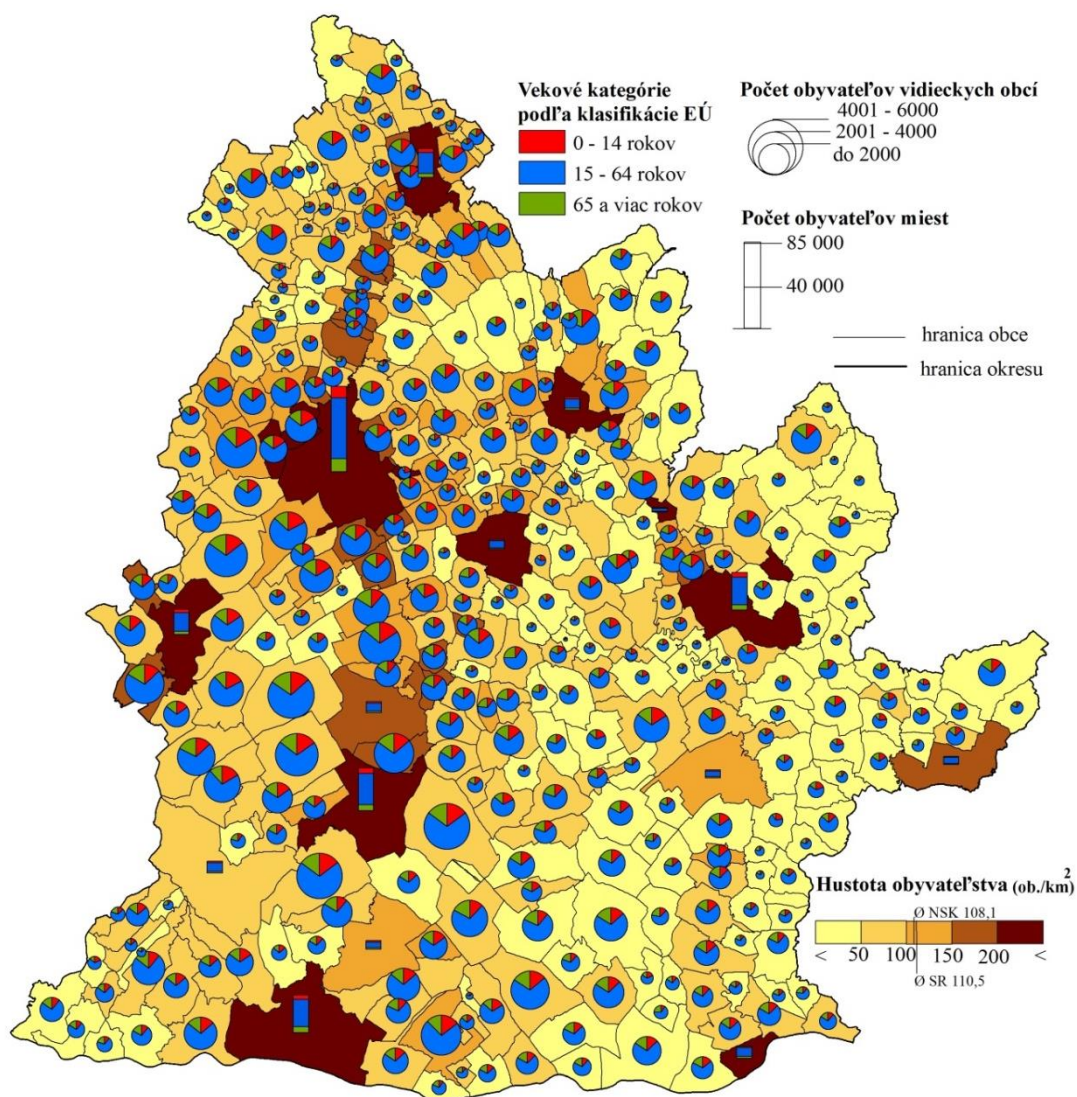
Štruktúry obyvateľstva

K rozhodujúcim ukazovateľom, podľa ktorých možno sledovať štruktúru obyvateľstva, patria tri skupiny znakov: biologické znaky (štruktúra obyvateľstva podľa pohlavia, štruktúra obyvateľstva podľa veku), kultúrne znaky (národnostná štruktúra obyvateľstva, náboženská štruktúra obyvateľstva, vzdelanostná štruktúra obyvateľstva) a ekonomické znaky (štruktúra obyvateľstva podľa ekonomickej aktivity, povolania, zamestnania).

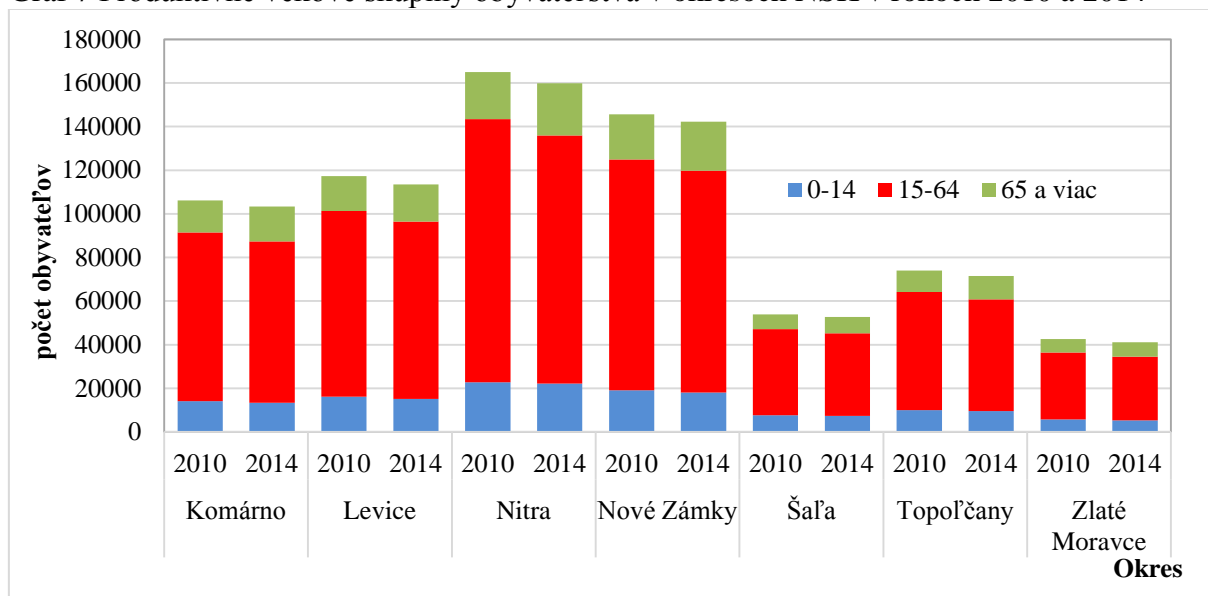
V štruktúre obyvateľstva **podľa pohlavia**, z celkového počtu 685 792 obyvateľov (r. 2014) v NSK počet žien 352 325 presahoval počet mužov o 3,2 % (tab. 15). Vo všetkých okresoch NSK pozorujeme prevahu počtu žien nad mužmi. Najvýraznejšie rozdiely sú zaznamenané v okresoch Levice a Nitra. V okrese Levice pripadalo na 1000 žien 933 mužov a v okrese Nitra na ten istý počet žien pripadalo o 2 mužov viac (r. 2014).

Nepriaznivý vývoj prirodzenej a migračnej mobility sa prejavuje i vo vekovej štruktúre obyvateľov NSK v jeho produktívnych, ale aj reprodukčných vekových skupinách (mapa 6, graf 7).

Mapa 6 Vekové zloženie obyvateľstva v obciach NSK (priemer za roky 2010 – 2014)

Graf 7 Produktívne vekové skupiny obyvateľstva v okresoch NSK v rokoch 2010 a 2014

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Predproduktívna veková zložka prevažuje nad poproduktívnou vekovou zložkou len v prípade 12,4 % obcí. Neustále klesá podiel detskej zložky populácie, rastie podiel obyvateľov v produktívnom veku a najmä v poproduktívnom veku. Tento fakt sa v NSK odráža v nižšom podiele predproduktívnej vekovej skupiny, ako je celoslovenský priemer (tab. 16). Dokumentuje to aj mapa 6.

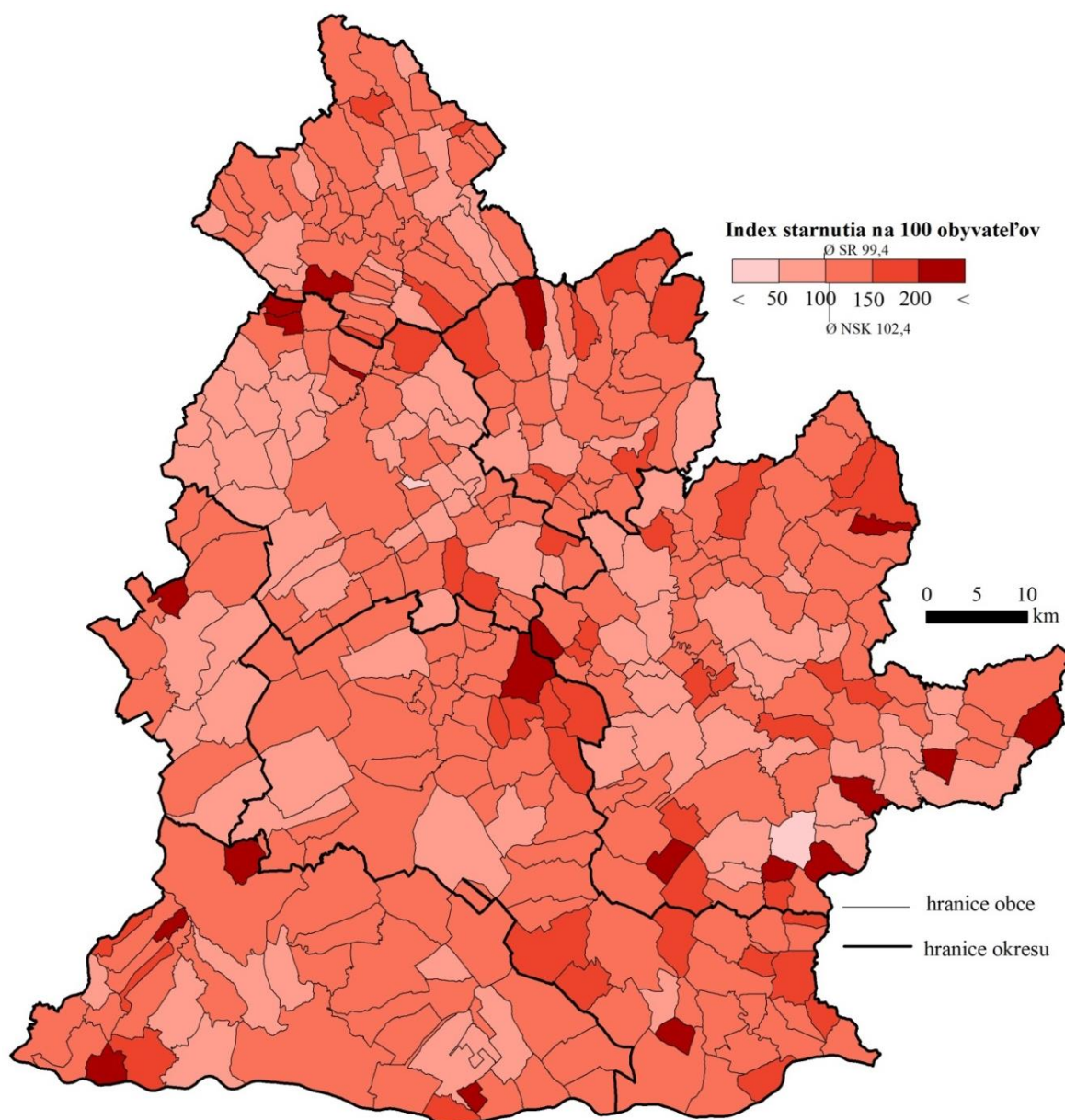
Najnižší počet obyvateľov predproduktívnej vekovej skupiny je v okrese Nové Zámky (12,8 %). Nadpriemerná hodnota poproduktívnej vekovej skladby obyvateľstva (v porovnaní so SR) je vykazovaná v okresoch Komárno, Nové Zámky a Zlaté Moravce. Tento vznikajúci nepomer sa môže v budúcnosti negatívne prejaviť na tvorbe pracovných zdrojov.

Charakter vekovej štruktúry obyvateľstva možno analyzovať aj prostredníctvom **reproduktívnych vekových skupín**. V NSK poreprodukčná veková skupina výrazne prevažuje nad detskou predreprodukčnou vekovou skupinou 0-14 ročných o 1,9 % bodu). NSK spolu s TSK dosahujú najvyššie podiely (36,9 %) obyvateľov v poreprodukčnej vekovej skupine zo všetkých krajov Slovenska (tab. 17). Populácia v kraji začala výrazne starnúť, čo dokumentuje aj index starnutia, ktorý má hodnotu 113,9 (mapa 7).

Z okresov NSK bola situácia vekovej skladby najnepriaznivejšia v okrese Nové Zámky, kde podiel obyvateľov poreprodukčnej vekovej skupine bol 37,9 % (tab. 18). Najvyššie hodnoty indexu starnutia boli v roku 2014 charakteristické pre okres Nitra.

Obce, ktoré dosahujú najvyššie hodnoty indexu starnutia sú rozptýlené vo všetkých okresoch kraja. Hodnoty indexu starnutia nad priemer NSK majú obce hlavne na juhu okresu Komárno a Nové Zámky (Štúrovska). K týmto lokalitám sa pridávajú obce vo východnej a severovýchodnej časti okresu Levice. Veľmi priaznivá situácia s indexom starnutia je v obciach, ktoré sú lokalizované v západnej časti okresu Nitra a vo východnej časti okresu Šaľa a Levice (mapa 7).

Mapa 7 Index starnutia v obciach NSK (priemer za roky 2010 – 2014)

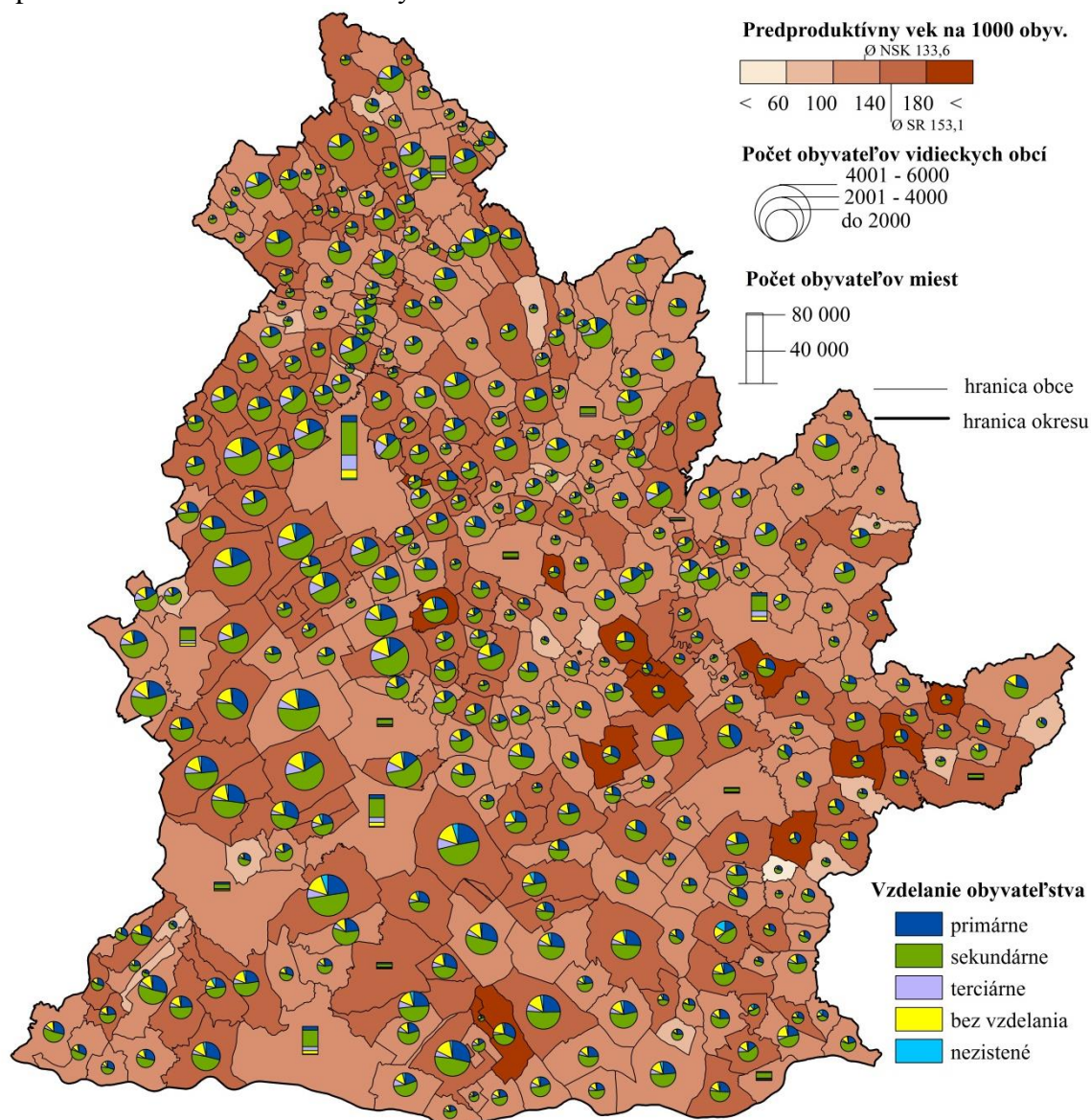

© Katedra geografie a regionálneho rozvoja FPV UKF by ArcMap 10.1.

Vzdelanostnou štruktúrou obyvateľstva sa chápe dosiahnutý stupeň vzdelania. Podľa sčítania obyvateľstva v roku 2011 malo v NSK primárne (základné) vzdelanie 17 % trvalo bývajúcich obyvateľov. Sekundárnym (stredné) vzdelaním disponovalo 54,6 % obyvateľov. Počet obyvateľov s terciárnym vzdelaním, čo predstavuje vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov, bolo v roku 2011 zastúpených 12,0 %. V jednotlivých okresoch NSK má vzdelanostná úroveň obyvateľstva podobnú štruktúru. V každom okrese vystupuje do popredia sekundárne vzdelanie. Podiel obyvateľov s terciárnym vzdelaním sa pohyboval od 9,3 % do 16,6 %, pričom najvyšší bol v okrese Nitra (tab. 19).

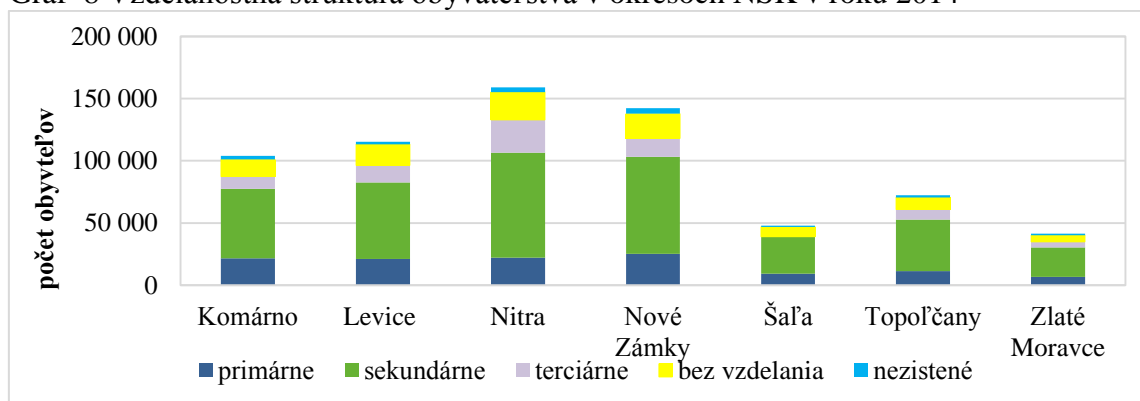
Pri porovnaní jednotlivých krajov sa v rámci primárneho a sekundárneho vzdelania nachádza NSK je nad priemerom Slovenska. Terciárne vzdelanie je pod priemerom SR o 1,8 % (tab. 20). Podobne, ako v jednotlivých okresoch NSK, tak aj v jednotlivých obciach kraja dominuje sekundárne vzdelanie a pomerne početne je zastúpené aj primárne vzdelanie (mapa 8, graf 8).

Mapa 8 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva v obciach NSK v roku 2011

© Katedra geografie a regionálneho rozvoja FPV UKF by ArcMap 10.1.

Graf 8 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva v okresoch NSK v roku 2014

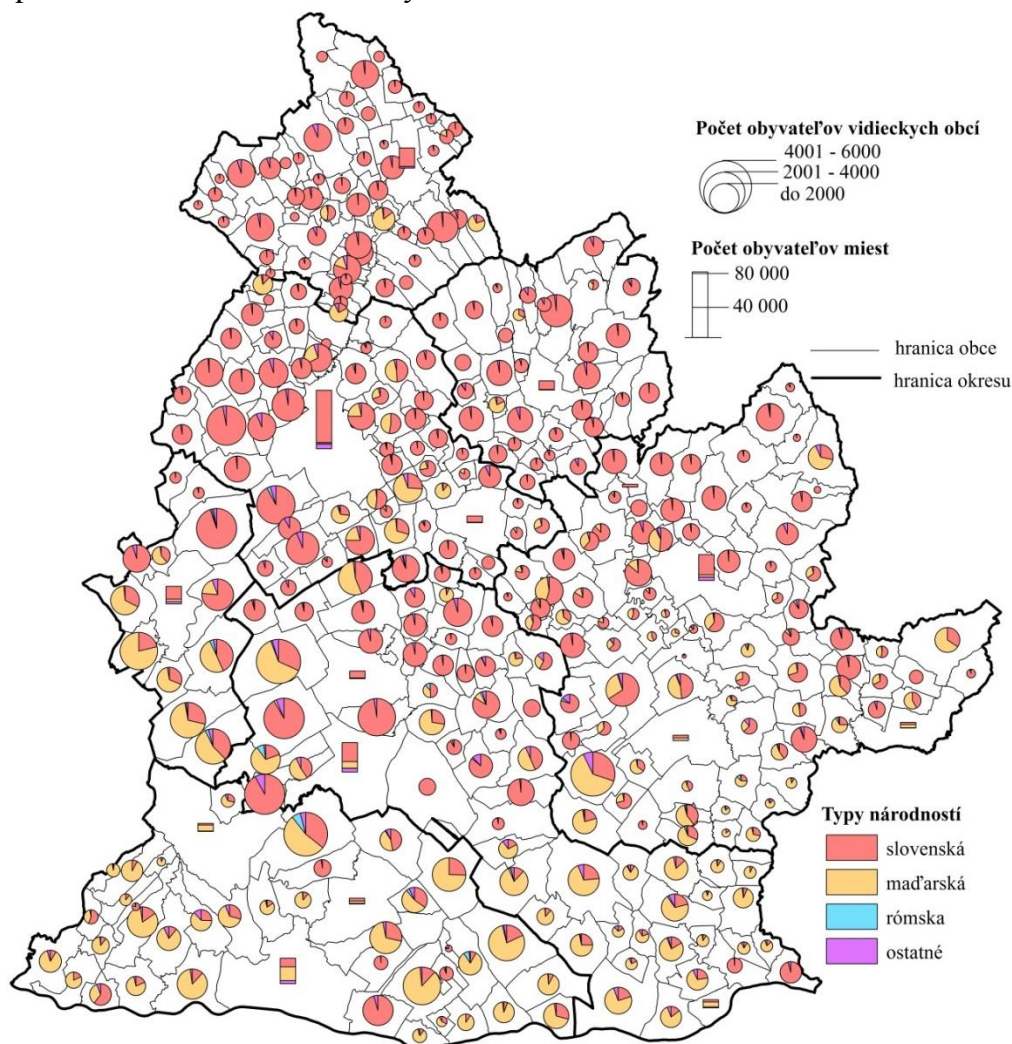

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Dnešná **národnostná štruktúra obyvateľstva** NSK je výsledkom dlhodobého historického vývoja, v ktorom najdôležitejšiu úlohu zohralo osídlenie územia našimi

predkami – Slovanmi, spoločné žitie s Maďarmi v Uhorsku a kolonizácie. Podľa sčítania obyvateľstva v roku 2011 žilo v NSK 68,6 % obyvateľov slovenskej národnosti, 24,6 % sa prihlásilo k maďarskej národnosti a 0,6 % prislúchalo rómskej národnosti. Okresy NSK predstavujú značné regionálne rozdiely týkajúce sa najmä maďarskej národnosti, ktorá prevažuje v okrese Komárno. Tento okres má aj najväčší podiel obyvateľov rómskej národnosti. Takmer jedna tretina občanov sa hlási k maďarskej národnosti v okresoch Nové Zámky a Šaľa (tab. 21). Pri porovnaní NSK s ostatnými kraji SR, práve NSK je kraj s dominantným postavením maďarskej národnosti. Zastúpenie občanov rómskej národnosti je v kraji podpriemerom Slovenska (tab. 22). V rámci priestorového rozmiestnenia možno poukázať na dominanciu maďarskej národnosti v obciach na juhu Slovenska, ako aj v obciach v južnej časti okresu Nitra a Šaľa. Severná časť NSK sa prejavuje výraznou prevahou občanov slovenskej národnosti (mapa 9).

Mapa 9 Národnostná štruktúra obyvateľstva v obciach NSK v roku 2011

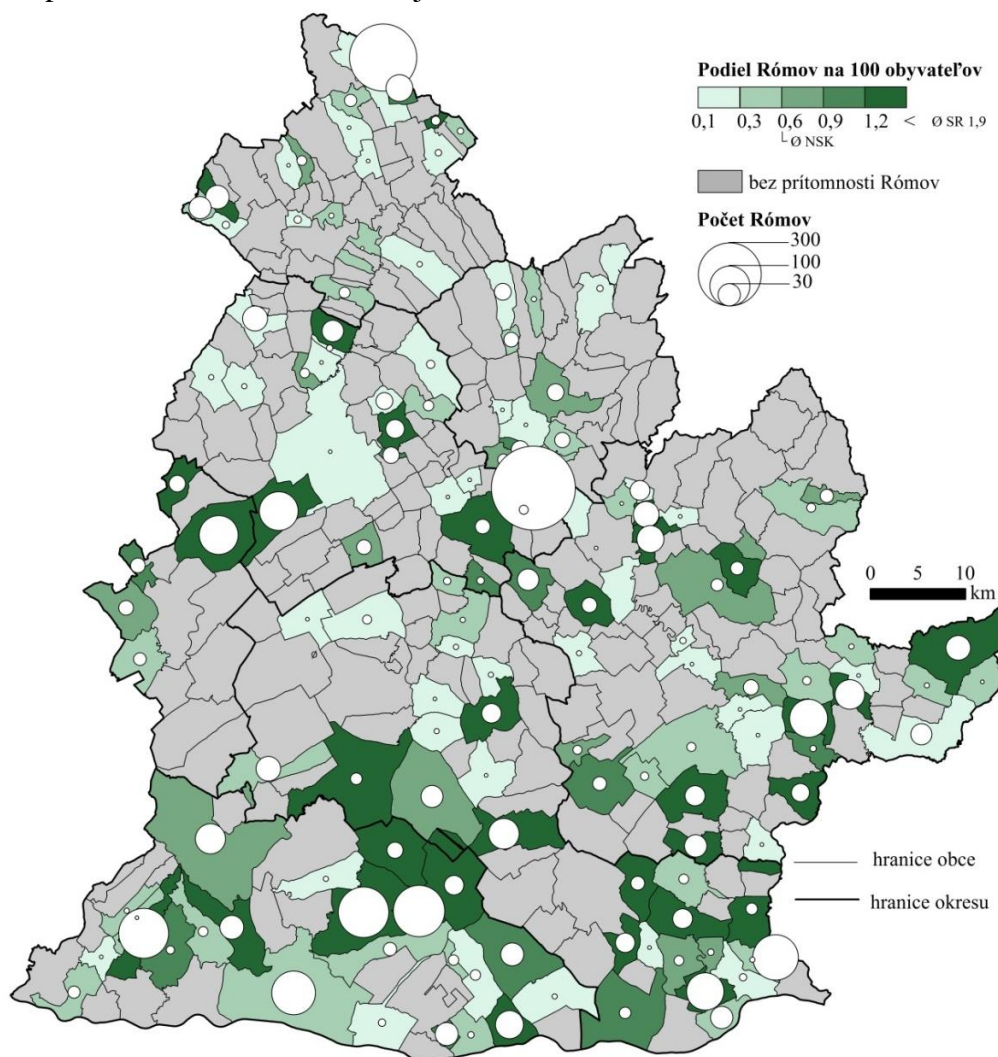

© Katedra geografie a regionálneho rozvoja FVP UKF by ArcMap 10.1.

Rómska národnosť je nepravidelne rozmiestnená v jednotlivých obciach NSK, pričom najvyšší podiel Rómov sa vyskytuje v južnej časti kraja v obciach okresov Komárno, Nové Zámky a Levice (mapa 10, graf 9, tab. 23). Obyvateľstvo rómskej národnosti pri sčítaniach ľudu, domov a bytov hlási často krátko i k národnosti slovenskej resp. k národnosti maďarskej. Rómovia sú lokalizovaní prevažne v intravilánoch miest a vidieckych obcí. Pre NSK nie je typická tvorba samostatných rómskych osád v takej podobe, ako je známa z východného

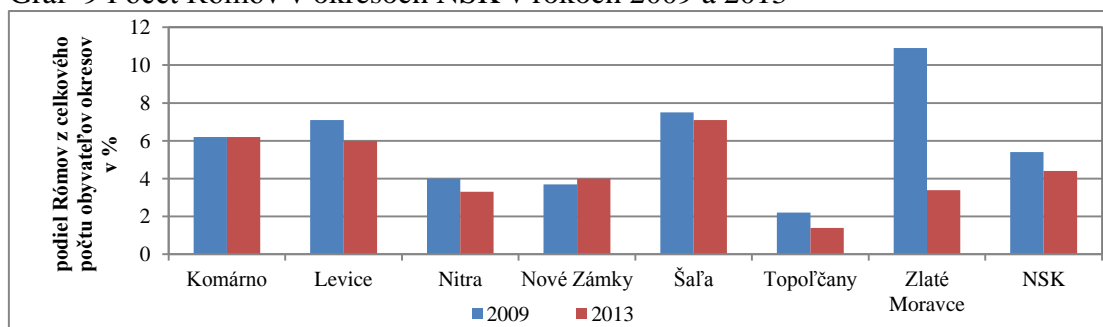
Slovenska. Problémy s bývaním sú však typické aj v rámci kraja, pričom za najzávažnejšie možno považovať zchátralé domy, chýbajúce hygienické zariadenia, čierne skládky komunálneho odpadu, viacgeneračné bývanie. Jedným zo závažných problémov je aj nezamestnanosť Rómov, ktorá vychádza z ich nízkeho vzdelania a z marginality tejto národnosti. Niektorí zamestnávateľia v kraji poskytujú dlhodobé pracovné príležitosti a zabezpečujú aj dochádzku do zamestnania, čo by riešilo nezamestnanosť aj rómskych občanov, chýba im však odborná kvalifikácia.

Mapa 10 Rozmiestnenie rómskej národnosti v obciach NSK v roku 2011

© Katedra geografie a regionálneho rozvoja FPV UKF by ArcMap 10.1.

Graf 9 Počet Rómov v okresoch NSK v rokoch 2009 a 2013

Zdroj: Atlas rómskych komunit, 2009; terénny výskum Atlasu Rómskych komunit, 2013

3.3 Sídla

V Nitrianskom samosprávnom kraji je zastúpených 354 obcí, z toho 339 vidieckych a 15 mestských.

Medzi najväčšie vidiecke obce patria obce s viac ako 5 000 obyvateľmi (Nesvady, Dvory nad Žitavou a Tvrdošovce). V sídelnej štruktúre Nitrianskeho samosprávneho kraja dominujú stredne veľké vidiecke obce od 1000 do 1999 obyvateľov, ktoré dosahujú 28,5 % na celkovom počte obcí kraja (tab. 24). Veľký počet vidieckych obcí (99; 28,0 %) má ešte veľkostná skupina 500 - 999 obyvateľov s celkovou koncentráciou obyvateľstva 10,2 %. Medzi najmenšie obce kraja patrí 16 obcí zaradených do veľkostnej skupiny do 199 obyvateľov, v ktorých žije 2606 obyvateľov, teda len 0,4 %.

Podobne ako vidiecke obce, tak aj mestá môžeme rozdeliť na:

- malé mestá s počtom obyvateľov do 4 999 (Tlmače) a od 5 000 do 19 999 (Štúrovo, Šurany, Želiezovce, Šahy, Kolárovo, Hurbanovo, Vráble, Zlaté Moravce),
- stredne veľké mestá s počtom obyvateľov 20 000 – 49 999 (Nové Zámky, Šaľa, Levice, Komárno, Topoľčany),
- veľké mestá s počtom obyvateľov od 50 000 do 99 999, medzi ktoré patrí len krajské mesto Nitra (tab. 24).

Hustota zaľudnenia kraja pri rozlohe 6343,8 km² je 108,1 obyv./km², čím je nižšia oproti priemeru Slovenska (110,1 obyv./km²) o 2 obyv./km².

Hustota zaľudnenia sa v jednotlivých okresoch NSK značne líši. Najväčšiu hustotu zaľudnenia (183,9 obyv./km²) má okres Nitra, čo vyplýva aj z lokalizácie krajského mesta Nitra. Najnižšiu hustotu zaľudnenia (73,3 obyv./km²) má okres Levice, ktorý je počtom obcí najväčší okres v NSK (tab. 25). V rámci jednotlivých krajov sa hustota zaľudnenia NSK od roku 2011 nachádza pod priemerom Slovenska (tab. 26).

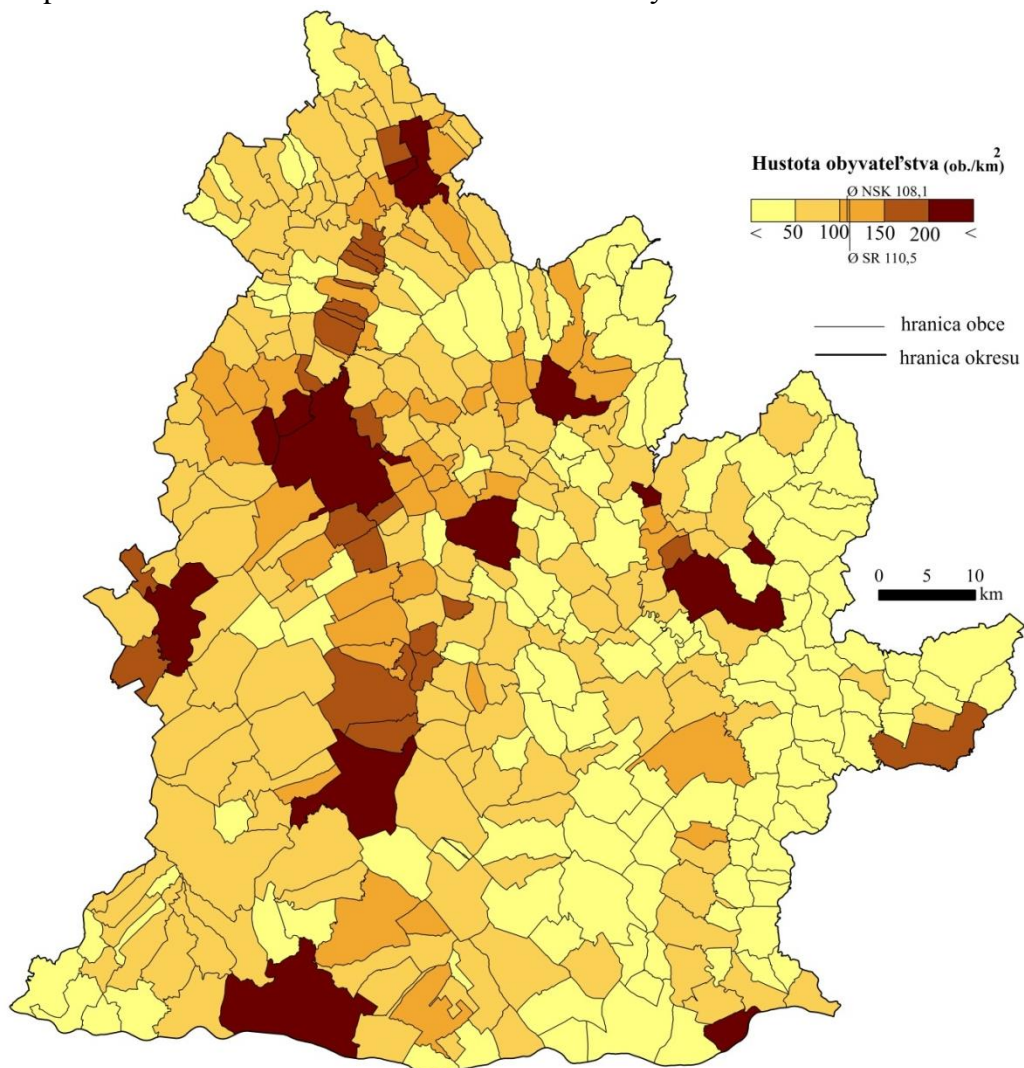
V obciach Nitrianskeho samosprávneho kraja majú najvyššiu hustotu zaľudnenia mestá. Pomerne vysokú hustotu zaľudnenia majú aj obce lokalizované na hlavných dopravných ťahoch medzi mestami Nitra – Topoľčany, Nitra – Vráble, Nitra – Zlaté Moravce a Nitra – Nové Zámky. Nadpriemernú hustotu zaľudnenia majú aj obce lokalizované na západ od mesta Šaľa a na sever od mesta Zlaté Moravce a Levice (mapa 11).

Problematika **bývania** je súčasťou spoločnosti, v ktorej sa realizuje sociálny rozvoj, zlepšuje životná úroveň a kvalita života. Bývanie je základná potreba každého jedného človeka. Vo všetkých okresoch NSK došlo v priebehu rokov 2010 – 2014 k nárastu domového a bytového fondu. Index rastu domov a bytov predstavoval v sledovaných rokoch hodnotu 101,5 (pohyboval nad hodnotou 100, čo vyjadruje nárast). Najviac domov a bytov v NSK sa v roku 2014 nachádzal v okrese Nitra (23,1 %) a Nové Zámky (21,1 %) a najmenej v okresoch Zlaté Moravce a Šaľa (tab. 27).

Nárast domového a bytového fondu poukazuje aj na aktuálny proces prebiehajúcej suburbanizácie, ktorý zasahuje veľké a postupne aj stredne veľké mestá Slovenska. V prípade procesu suburbanizácie možno hovoriť o sťahovaní obyvateľstva z mesta na vidiek a zároveň rozrastanie vidieka novou výstavbou domov a bytov. Mesto zaznamenáva odliv obyvateľov, pričom vidiecke obce evidujú príliv mestských imigrantov. Mesto tak disponuje migračným úbytkom a okolité vidiecke obce zaznamenávajú migračný prírastok.

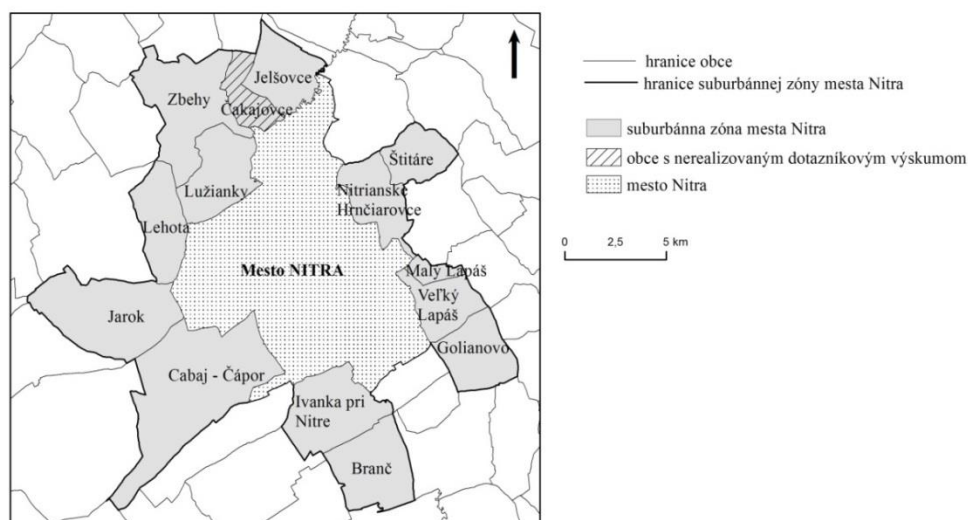
Na území Nitrianskeho samosprávneho kraja možno proces suburbanizácie sledovať vo väčšom rozsahu v rámci mesta Nitra, ktorého suburbánnu zónu tvorí 14 vidieckych obcí (obr. 2). Tieto obce zaznamenávajú výrazný podiel prisťahovaných z Nitry.

Mapa 11 Hustota zaľudnenia a vekové zloženie obyvateľstva v obciach NSK v roku 2014

© Katedra geografie a regionálneho rozvoja FPV UKF by ArcMap 10.1.

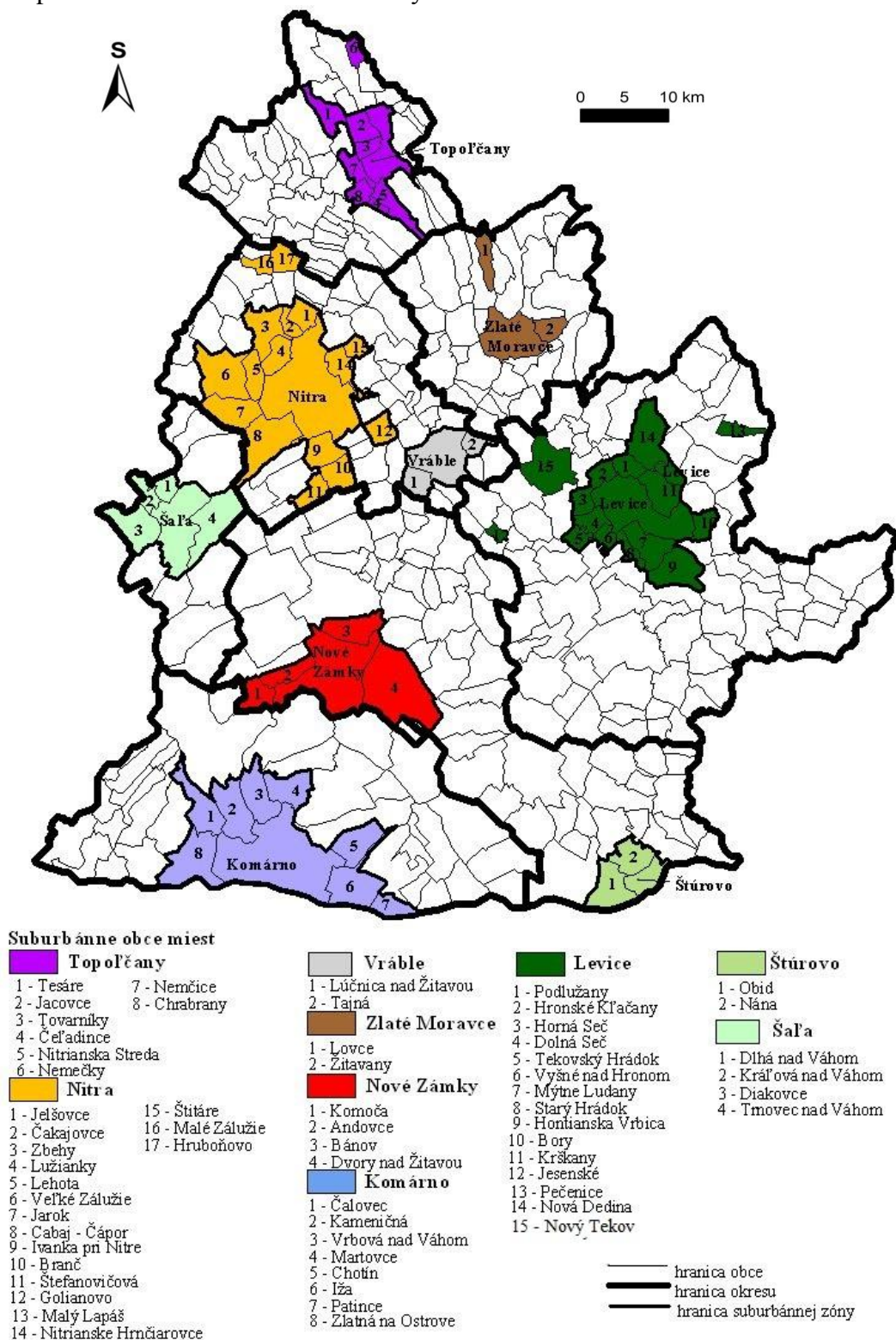
Obr. 2 Suburbánna zóna mesta Nitra (1998 – 2012)

Zdroj: Repaská a kol., 2015

V menšom rozsahu sa v Nitrianskom samosprávnom kraji prejavuje suburbanizácia aj v prípade stredne veľkých miest Komárno, Levice, Šaľa, Nové Zámky a Topoľčany, v prípade malých miest badať len počiatky vplyvu suburbanizácie (tab. 28, mapa 12).

Mapa 12 Mestá a ich suburbánne zóny v NSK

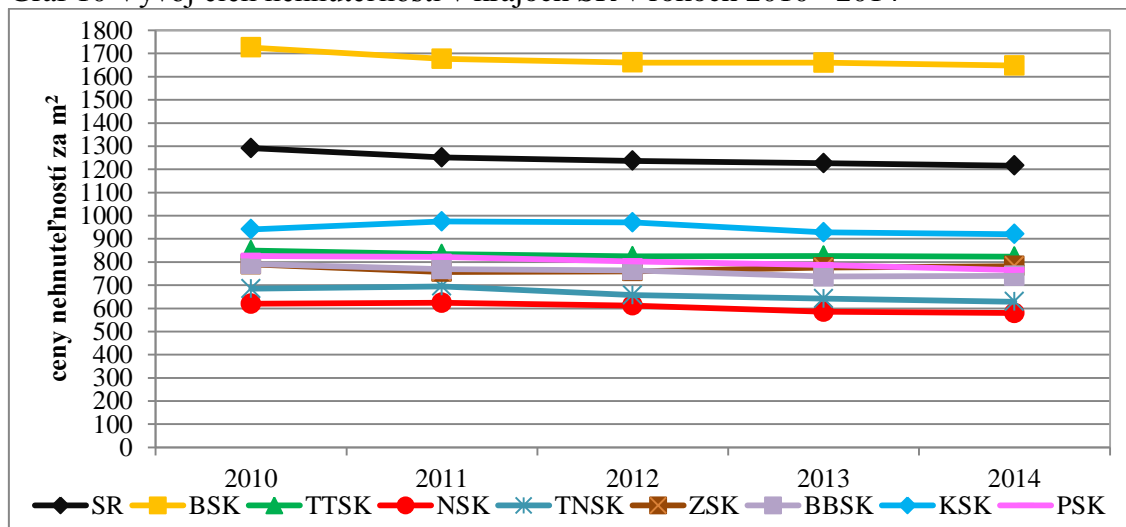

Zdroj: Repaská, 2012

Vo vidieckych obciach dochádza k formovaniu nových typov výstavby. Najrozšírenejšou formou nového bývania je individuálna výstavba rodinných domov, kedy si výstavbu zadováži sám zákazník, alebo si objedná stavebnú firmu, ktorá realizuje výstavbu na kľúč. Voľne stojace domy patria k najčastejším typom zástavby vidieka. Ponúkajú vysokú mieru súkromia a vlastný priestor okolo celého domu. Majú široké možnosti dispozičného riešenia a sú presvetlené prakticky zo všetkých svetových strán. V obciach obvykle prevládajú typizované katalógové domy vo forme trojizbových a štvorizbových bungalovov. V obciach sa však možno stretnúť aj s rodinnými domami, ktoré sú budované v štýle tzv. „podnikateľského baroka“. Takáto forma výstavby sa týka predovšetkým majetnejších obyvateľov, ktorí okoliu vyjadrujú svoje postavenie výnimočnou architektúrou. Opltenie s kamerovým systémom a inými bezpečnostnými zariadeniami svedčia o izolovanosti týchto obyvateľov. Nerovnomernosť pôvodnej a novej zástavby možno pozorovať aj pri výstavbe katalógových domov založených na princípe sériovosti a uniformity. Ide tu najčastejšie o radovú a kobercovú zástavbu v podobe átriových domov. Ďalšou možnosťou realizácie novej výstavby je hromadná výstavba rodinných domov. Developeri kupujú pozemky vo vidieckych obciach, doplnia ich o potrebnú infraštruktúru, rozparcelujú na stavebné pozemky a predajú. Takéto formy rodinných domov sú pre firmy veľmi výhodné, pretože ich výstavbu v súlade s územným plánom nie je problém presadiť a ich napojenie na inžinierske siete je technicky a finančne menej náročné. Developeri môžu používať ťažkú techniku pri výstavbe viacerých obytných súborov, čo umožňuje jej efektívnejšie a rýchlejšie využitie. Na procese suburbanizácie sa podieľa tiež výstavba nových bytových domov, ktorá je v suburbánných zónach tiež veľmi obľúbenou formou bývania. Výhodou bývania v byte na vidieku oproti mestu je skutočnosť, že byty na vidieku sú lacnejšie, novšie, rozlohou väčšie, maximálne trojpodlažné, teda sú obývané nižším počtom obyvateľov, s čím súvisia aj lepšie sociálne kontakty, majitelia nemajú problém s parkovaním, každý byt disponuje vlastným kúrením, náklady na bývanie sú nižšie a pod.

Bytovú výstavbu výrazne ovplyvňuje cena nehnuteľností. Pri porovnaní vývoja cien nehnuteľností vyjadrených priemernou cenou za m² možno evidovať najnižšie ceny práve v rámci NSK. Od roku 2010 do roku 2012 ceny v NSK mierne rástli, od roku 2013 do roku 2014 je evidovaný mierny pokles. Podobná situácia je aj v ostatných krajoch SR. Tento trend je reakciou na hospodársku krízu a celkový pokles výkonu ekonomiky SR (graf 10).

Graf 10 Vývoj cien nehnuteľností v krajoch SR v rokoch 2010 - 2014

Zdroj: www.nbs.sk, 2015

3.4 Hospodárstvo

Transformácia hospodárstva po roku 1989 priniesla podstatné zmeny v štruktúre hospodárstva NSK, kde došlo k prudkému poklesu zamestnanosti primárneho ako i sekundárneho sektoru, naopak výraznejšie sa začal rozvíjať terciárny sektor, ktorý sa stal impulzom rozvoja rozmanitého podnikania najmä vo sfére maloobchodu a služieb. Napriek rastu významu terciárneho sektora ostáva priemysel naďalej kľúčovým odvetvím hospodárstva, vďaka reindustrializačnému procesu, ktorý vytvoril nové pracovné miesta hlavne v zahraničných firmách alebo spoločnostiach, ktoré vznikli transformáciou už existujúcich firiem. Naopak deindustrializácia viedla k presunu pracovných miest z priemyslu do služieb.

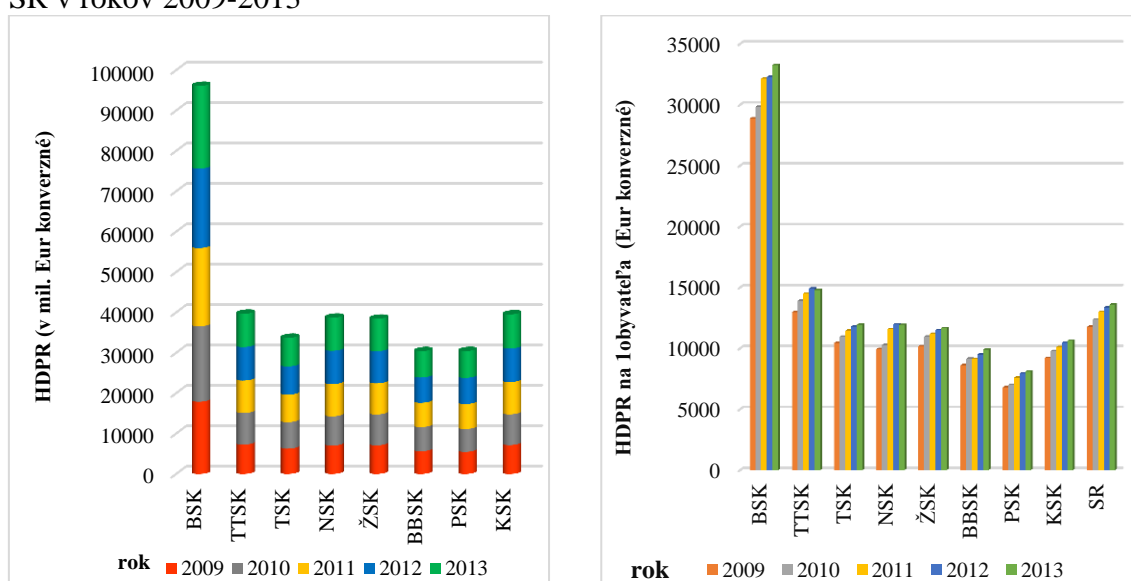
Ekonomický rozvoj hospodárstva je ovplyvňovaný rastom výroby a realizácie tovarov a služieb v jednotlivých odvetviach hospodárstva, čo sa odráža vo výkonnosti a v konečnom dôsledku na tvorbe hrubého domáceho produktu v regióne. Sociálny rozvoj hospodárstva ovplyvňuje prostredníctvom ponuky práce (zamestnanosťou) a výškou miezd. Rast hospodárstva zvyšuje ekonomickú a sociálnu úroveň regiónu a tým zvyšuje kvalitu života jeho obyvateľov.

Postavenie Nitrianskeho samosprávneho kraja medzi kraji Slovenska

Dosiahnutá úroveň regiónov je najčastejšie meraná regionálnym hrubým domácim produktom (HDP_R), jeho tempom rastu, ako i prepočtom na kúpnu silu obyvateľa. Rast HDP_R v regióne sa môže odraziť zlepšením sociálnej, výrobnjej, ale i technickej infraštruktúry (napr. v zlepšení zdravotnej dostupnosti, zvýšení kvality vzdelávacích zariadení, kvalitnejšej vybudovanosti infraštruktúry pre kultúrne, športové a voľno časové aktivity, v zlepšení dopravnej obslužnosti, v zlepšení stavu životného prostredia, atď.).

Priestorové rozloženie **regionálneho hrubého domáceho produktu (HDP_R)** na Slovensku poukazuje na nízku ekonomickú výkonnosť všetkých samosprávnych krajov okrem BSK (graf 11, tab. 29), nevynímajúc NSK.

Graf 11 Vývoj regionálneho HDP_R v NSK a jeho postavenie medzi samosprávnymi kraji SR v rokoch 2009-2013

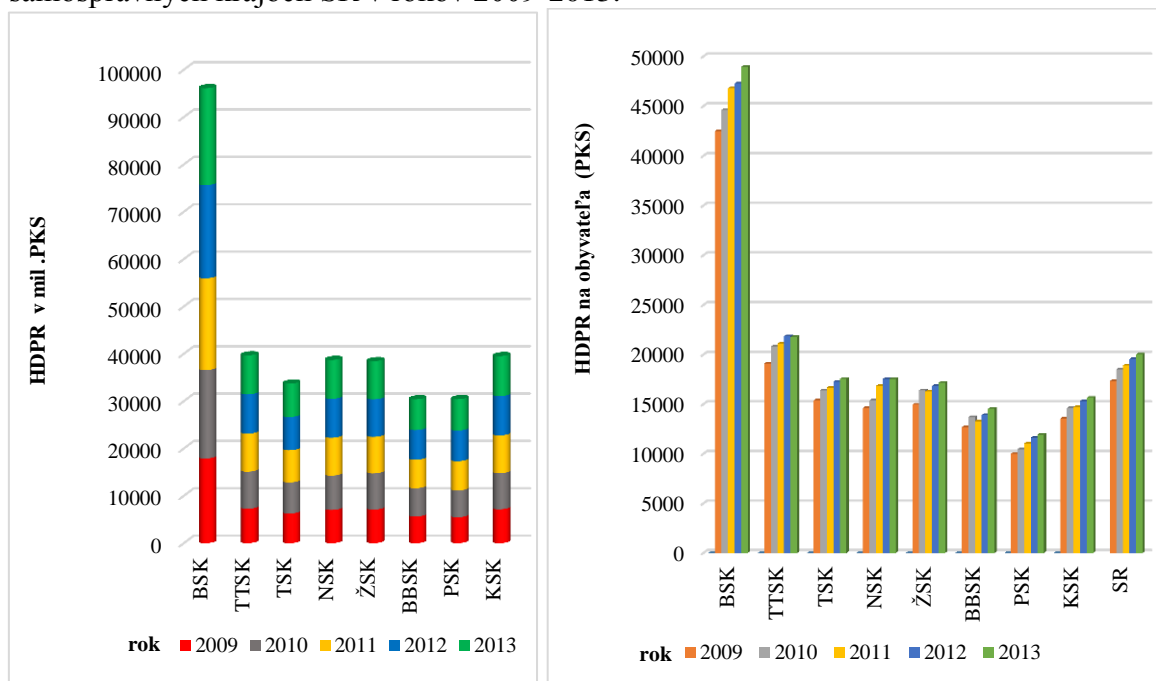
Zdroj: ŠÚ SR, 2015

NSK vytvoril v roku 2013 hodnotu 8194 mil. EUR konverzných, čím sa podieľal 11,13% na tvorbe HDP_R Slovenska. Svojou hodnotou 89,07 % priemeru Slovenska je na 4. mieste po BSK, TTSK a KSK. Patrí skôr k podpriemerne rozvinutým regiónom Slovenska, ktorý sa tvorbe HDP_R Slovenska v období rokov 2009 - 2013 podieľal v priemere 11,15 %, pričom maximálny podiel dosiahol v roku 2012 (11,43 %) a minimum v roku 2010 (10,79 %).

Medziročný **index rastu HDP_R** dosahoval kolísavé, i keď prevažne rastúce hodnoty, okrem roku 2013. Pri jeho porovnaní s vývojom Slovenska počas obdobia rokov 2009 a 2013 možno sledovať striedanie období krátkodobého poklesu a nárastu. Tempo rastu rokov 2009 a 2013 bolo nadpriemerom SR (3. miesto) a patrilo k najdynamickejším medzi kraji Slovenska, i keď v roku 2013 NSK zaznamenal medziročný pokles v HDP_R (tab. 30). Nástup hospodárskej krízy v roku 2009 sa v regióne prejavil druhým najnižším poklesom indexu rastu po BSK a v roku 2011 naopak najdynamickejším rastom medzi kraji SR.

O jednu pozíciu lepšie postavenie (3. miesto) malo NSK i v **HDP_R parite kúpnej sily (PKS)** po BSK a KSK (tab. 31, graf 12). V tomto ukazovateli sa dosahuje 11,13 % HDP_R Slovenska, čo v porovnaní s najlepšie postaveným krajom SR- BSK je takmer 2,5 krát menej.

Graf 12 Vývoj regionálneho HDP_R v mil. PKS v NSK a jeho postavenie medzi samosprávnymi kraji SR v rokoch 2009-2013.

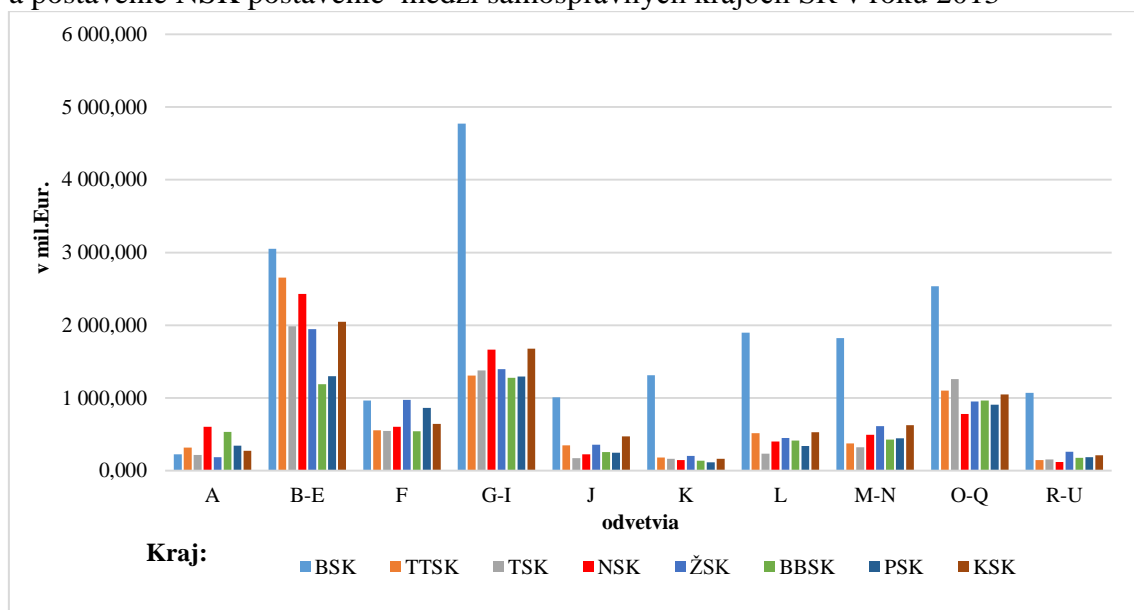
Zdroj: ŠÚ SR, 2015

V prepočte **na 1 obyvateľa HDP_R** v eurách konverzných a v PKS, hodnoty NSK sa pohybujú pod priemerom Slovenska (tab. 32) v celom sledovanom období. V prepočte na 1 obyvateľa HDP_R v Eurách konverzných NSK sa zaradil na 4. miesto po BSK, TTSK, TSK a v parite kúpnej sily na 1 obyvateľa mu pripadlo 5. miesto, kde ho okrem spomínaných krajov predstihol aj KSK.

Postavenie NSK na tvorbe HDP_R podľa predbežných výsledkov v roku 2013 dokumentuje i štruktúra tvorby regionálnej hrubej pridanej hodnoty (tab. 33) v kraji Slovenska. Významnejšie postavenie v rámci krajov SR dosahuje len v 2 odvetviach. NSK dominuje len odvetví poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov, kde dosahuje najvyššiu hodnotu 603,22 mil. EUR. Významnejšie postavenie má aj v priemysle, kde sa vytvorila

hodnota 2 431,392 mil. Eur V ostatných odvetviach hospodárstva dosahuje **regionálna hrubá pridaná hodnota** nižšie hodnoty a radí sa na 3-8. miesto (graf 13).

Graf 13 Regionálna hrubá pridaná hodnota podľa ekonomických odvetví hospodárstva a postavenie NSK postavenie medzi samosprávnymi krajinami SR v roku 2013

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

A - poľnohospod., lesníctvo, rybolov, BCDE – priemysel, F – stavebníctvo, GHI - veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov, doprava a skladovanie, ubytovacie a stravovacie služby, J - informácie a komunikácia, K - finančné a poisťovacie činnosti, L - činnosti v oblasti nehnuteľností, MN - vedecké a technické čin., administr., PQR - verej., správa, vzdeláv., zdravot., ST - umenie, zábava, domác., ostat. čin.

Pre regionálnu hrubú pridanú hodnotu ekonomických odvetví hospodárstva v porovnaní s krajinami Slovenska pre NSK je charakteristické:

- poľnohospodárstvo NSK (22,26 %) je nosným odvetvím hospodárstva SR, zaberá 1. miesto medzi krajinami SR,
- NSK s podielom 14,64 % je v priemyselnej činnosti tretím krajom SR po BSK, TTSK,
- v skupine odvetví veľkoob., maloob., opr. mot. voz.; dopr. a sklad; ubyt. a strav. služby. NSK s podielom 11,27 % dosahuje medzi krajinami 3. miesto po BSK, KSK
- v skupine odborné, vedecké a technické činnosti, administratívne a podporné služby s podielom 6,86 % zaberá 3. miesto po BSK, ŽSK, TSK,
- v stavebníctve NSK je 5-tým krajom Slovenska po BSK, ZSK, PSK a KSK s podielom 10,62 % na odvetví,
- 5. miesto medzi krajinami SR NSK zaberá v odvetviach finančné a poisťovacie činnosti a v činnosti v oblasti nehnuteľností,
- v ostatných skupinách odvetviach hospodárstva (skupina verejná. správa., obrana, pov. soc. zab.; vzdel.; zdrav a sociálna pomoc a skupina umenie, zábava a rekreácia; ostatné činnosti) zaberá posledné miesto medzi krajinami SR (graf 13).

Ekonomickú úroveň regiónu odráža podnikateľská aktivita, jej vývoj a charakter. V NSK bolo v roku 2014 alokovaných 74 660 subjektov právnych foriem. Z nich tvorili **právnické osoby** 37,34 % (27 881 osôb). Medzi nimi dominovali obchodné spoločnosti, ktoré tvorili 72,53 % (20 222 subjektov). Štruktúru dopĺňa 193 družstiev, 3 štátne podniky,

808 rozpočtových, 78 príspevkových a 6 577 (23,59 %) ostatných organizácií. Druhú skupinu tvoria **fyzické osoby – podnikatelia**, ktorí sú najpočetnejší v skupine právnych foriem, s podielom 62,66 % (4. miesto po BSK, ŽSK, PSK – tab. 34). V roku 2014 v NSK pôsobilo 46 779 podnikateľov, medzi ktorými dominovali živnostníci, s podielom 90,49 %. Najviac podnikateľov je v okrese Nitra (11976 osôb) a v okrese Nové Zámky (8 540 osôb tab. 35, graf 14).

Graf 14 Vývoj počtu podnikateľov v okresoch NSK a jeho postavenie medzi kraji SR

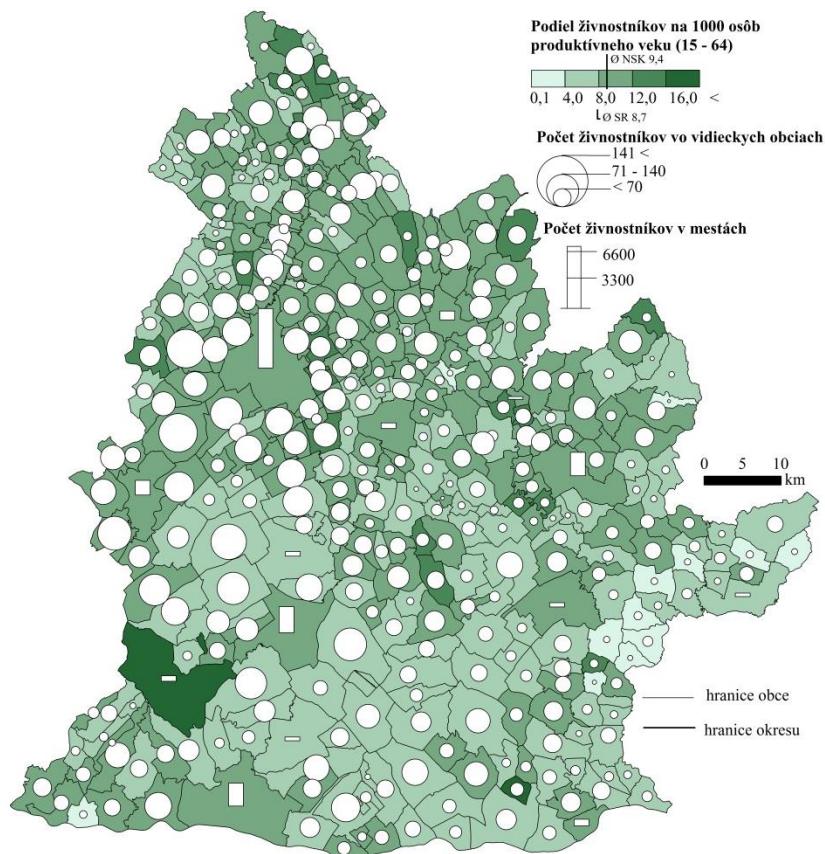

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

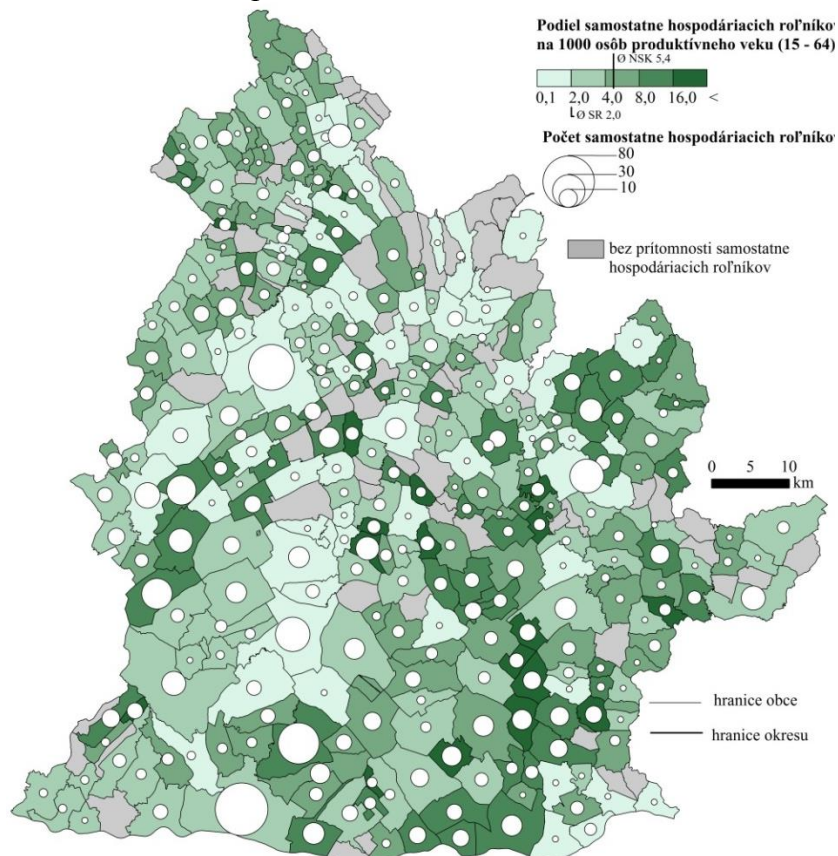
Podľa klasifikácie odvetvových činností boli najviac zastúpení **živnostníci** v odvetviach obchodu (30,59%), stavebníctva (20,84%) a priemysle (19,20%). Početnosť živnostníkov za obdobie rokov 2010-2014 (tab. 36) klesla o 5 427 osôb, o 11,36%. Štvrtina živnostníkov NSK bola registrovaná v okrese Nitra (25,83%). V okrese Nové Zámky bolo 18,14%, v okrese Levice 16,51 % a v okrese Komárno 14,55%. Podregionálny priemer živnostníkov mali okresy Topoľčany (10,78 %), Šaľa (7,63 %) a okres Zlaté Moravce (6,54 %) (tab. 37, mapa 13).

NSK patrí k hlavným obilniciam Slovenska, z tohto pohľadu medzi kraji Slovenska má najviac zastúpených **súkromne hospodáriacich roľníkov** (1430 osôb, tab. 38), ktorí dominujú v južných okresoch kraja - Komárno, Levice a Nové Zámky (tab. 39). Skladbu fyzických osôb dopĺňajú podnikajúci v **slobodných povolaniach**, ktorých je v kraji 3017 (3. m. po BSK, KSK – mapa 14).

Mapa 13 Živnostníci v NSK v roku 2014

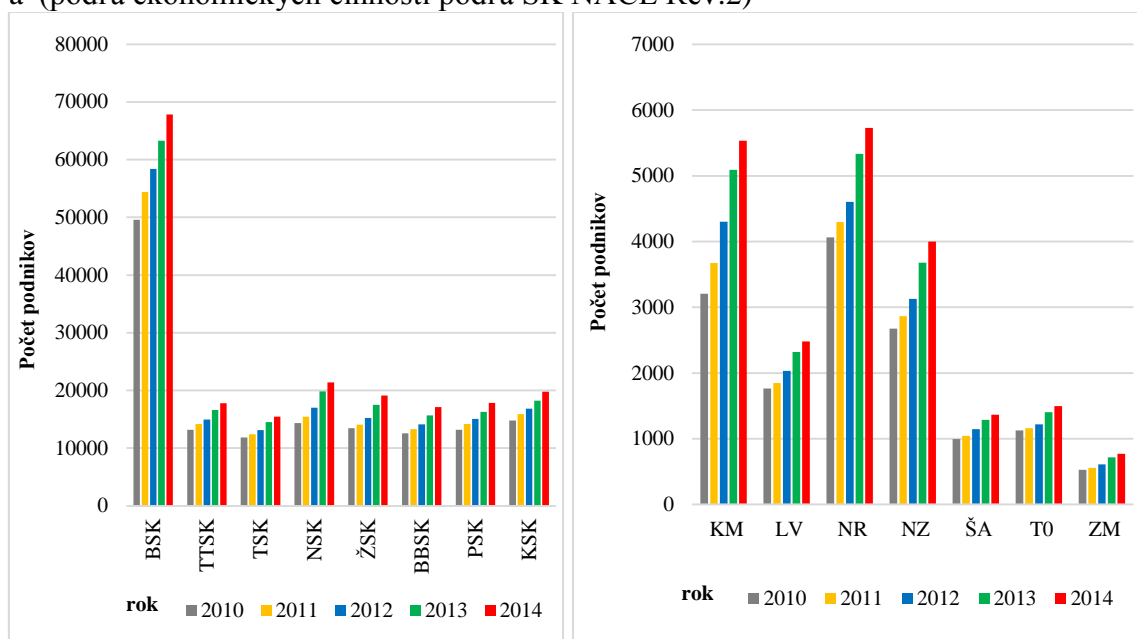
Mapa 14 Samostatne hospodáriaci roľníci v NSK v roku 2014

Z priestorového hľadiska dominantná časť (26,11%) subjektov právnych foriem je alokovaných v okrese Nitra. Z hľadiska početnosti nasledujú okresy Komárno (18,02 %), Nové Zámky (18,31 %), Levice (15,44 %). Podpriemerný počet podnikov má okres Topoľčany (9,41 %), okres Šaľa (7,20 %) a okres Zlaté Moravce (5,50 %).

Na území NSK je alokovaná jedna desatina (10,89 % t.z.21 380) podnikov SR. V počte podnikov kraj zaberá 2. miesto po BSK (tab. 40, graf 14, graf 15). Za obdobie 5 rokov počet podnikov v NSK vzrástol takmer o jednu tretinu (32,87 %). V početnosti dominujú malé podniky 0-19, ktoré tvoria 77,64 % (tab. 41) ale v zamestnanosti, v hodnote výroby a v exporte, významnú úlohu zohrávajú stredne veľké a veľké podniky, ktorých je 386 s podielom len 1,81%. Štruktúra veľkosti podnikov je v jednotlivých odvetviach ekonomických činností rozdielna, odráža jeho špecifiká. Až 99,64% (tab. 42, 43) podnikov NSK je v súkromnom sektore, z toho je 3,71 % medzinárodnom (okr. Komárno 27,05 %, Nitra 24,27 %, Nové Zámky 20,86 %) a 23,39 % zahraničnom vlastníctve (okr. Komárno 56,19 %, Nové Zámky 18,98% a Nitra 11,26 %).

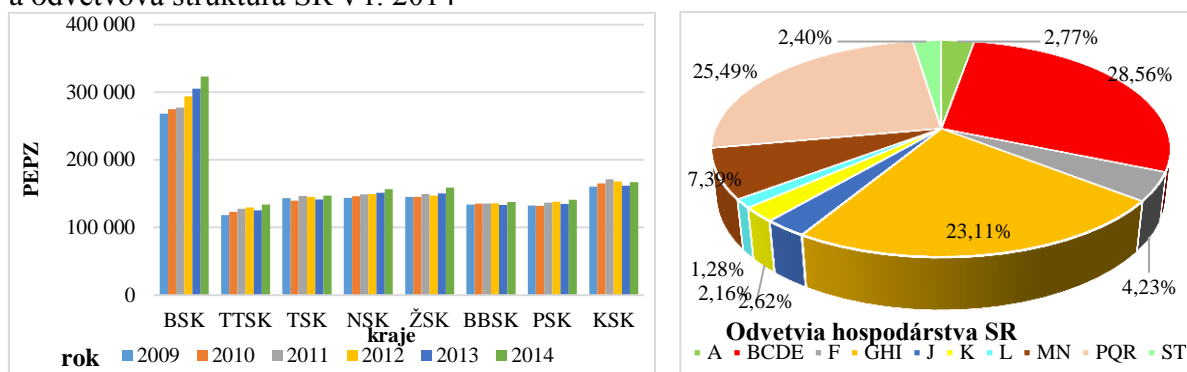
Graf 15. Vývoj podnikov NSK medzi krajmi SR a ich vnútorná alokácia v okresoch NSK a (podľa ekonomických činností podľa SK NACE Rev.2)

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Priemerný evidenčný počet zamestnancov v odvetviach hospodárstva medzi jednotlivými krajmi Slovenska (okrem BSK, ktorý dosahuje 23,64%) je takmer vyrovnaný, pohybuje sa v rozpätí 9,80 % (TTSK) po 12,21 % (ŽSK). NSK svojim podielom 11,46 % sa zaraďuje na 4. miesto po BSK, ŽSK a KSK (graf 16). V odvetvia ako poľnohospodárstvo, priemysel a stavebníctvo dosahujú úroveň nad priemerom Slovenska.

Graf 16 Vývoj priemerného počtu zamestnanosti NSK medzi kraji SR v rokoch 2010-2014 a odvetvová štruktúra SR v r. 2014

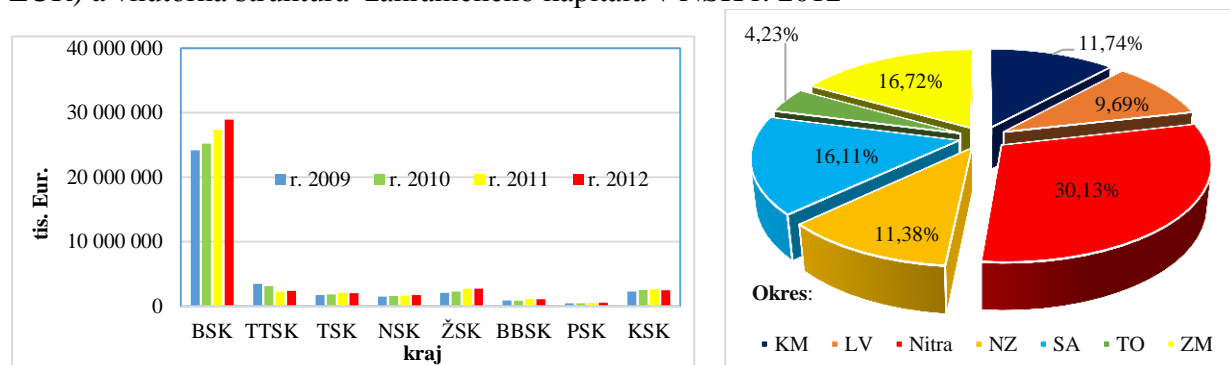

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

A - poľnohospod., lesníctvo, rybolov, BCDE – priemysel, F – stavebníctvo, GHI - veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov, doprava a skladovanie, ubytovacie a stravovacie služby, J - informácie a komunikácia, K - finančné a poisťovacie činnosti, L - činnosti v oblasti nehnuteľností, MN - vedecké a technické čin., administr., PQR - verej., správa, vzdeláv., zdravot., ST - umenie, zábava, domác., ostat. čin.

Zamestnanosť na území Slovenska ako i v NSK ovplyvňuje **zahraničný kapitál**, ktorého dominantná časť je umiestnená v BSK a najmä v hlavnom meste Slovenska v Bratislave. NSK i keď má výhodnú polohu voči medzinárodným pólom rastu – Bratislava, Viedeň, Budapešť v objeme zahraničného kapitálu patrí k poddimenzovaným regiónom Slovenska (6. miesto po BSK, TTSK, ŽSK, KSK, TSK tab. 44, graf 17), čo je spôsobené hlavne jeho odvetvovou štruktúrou hospodárstva.

Graf 17 Vývoj stavu zahraničného kapitálu v krajoch Slovenska v rokoch 2000-2012 (v tis. EUR) a vnútorná štruktúra zahraničného kapitálu v NSK r. 2012

Zdroj: www.nbs.sk, 2015

Dominantná časť zahraničného kapitálu je koncentrovaná v okrese Nitra (30,13% (r. 2014)). Z ostatných okresoch významnejší objem má Zlaté Moravce, Šaľa, Komárno (tab. 45). Najnižší stav zahraničných investícií v danom roku bol v okrese Topoľčany 4,23%. V NSK stav zahraničných investícií sa zvýšil z 1 467 286 tis. (r. 2009) na 1 724 309 tis. EUR t.z. o 17,51%.

Ekonomickú silu regiónu reprezentuje materiálové zabezpečenie a životná úroveň rodín a jednotlivcov, ktorá je aj odrazom veľkosti mzdy. Vychádza z charakteru hospodárskej základe a postavenia kraja v ekonomike Slovenska. I keď **priemerná nominálna mzda zamestnanca** NSK sa zvyšuje, jej hodnota je dlhodobo pod priemerom Slovenska. Nižšiu priemernú nominálnu mzdu zamestnanca ako v NSK mal v roku 2014 len PSK. V roku 2010 bol popri ňom bol i BBSK (tab. 46).

Hospodárska aktivita NSK je koncentrovaná hlavne v mestách NSK a ich priemyselných parkoch. Pozitívnym trendom je rozvoj malých, miestami i stredných podnikov zahraničného a medzinárodného kapitálu, ktoré sa začali pomaly lokalizovať i vo vidieckom priestore. Ekonomický vývoj je ovplyvňovaný nielen domácim ale i medzinárodným vývojom jednotlivých hospodárskych činností, ale i potenciálom a špecifickými podmienkami NSK, ktoré umožňujú prílev investorov a rozvoj ich aktivít. Ekonomický vývoj v NSK možno hodnotiť ako veľmi diferencovaný nielen odvetvovo ale i priestorovo.

3.4.1 Odvetvia hospodárstva

3.4.1.1 Pôdohospodárstvo

POĽNOHOSPODÁRSTVO

Vstupom SR do EÚ, poľnohospodárstvo sa prispôbilo spoločnej poľnohospodárskej politike štátov EÚ a podmienkam spoločného európskeho trhu. Silné konkurenčné prostredie európskeho trhu, nerovnaké podmienky hospodárenia, prinieslo väčšiu odkázanosť poľnohospodárskych subjektov na dotácie, jednak zo strany vlastného štátu a tiež na kompenzačnú pomoc zo strany EÚ sa odráža na objeme poľnohospodárskej produkcie, tržieb, poklesu počtu hospodárskych zvierat, výmery ornej pôdy ako i počtu pracovníkov.

Hospodárske aktivity v oblasti poľnohospodárstva, lesného hospodárstva a rybolovu sú súčasťou primárneho sektora. **Priemerný evidenčný počet pracovníkov v pôdohospodárstve** je charakteristický poklesom, ktorý v kraji bol z 8289 (r. 2010) na 7461 osôb (r. 2014, tab. 47). Najväčší pokles zaznamenal okres Nitra (-26 %) a Nové Zámky (-24 %), ktoré patria k najväčším zamestnávateľom tohto odvetvia v kraji.

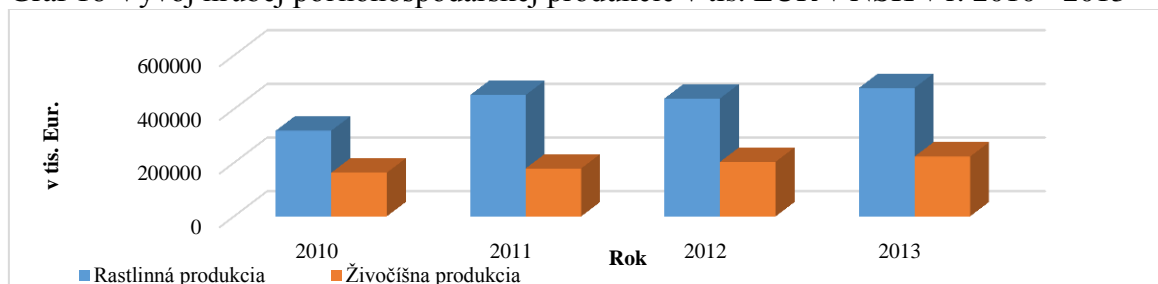
Poľnohospodársky sektor NSK tvorilo v roku 2010 641 **subjektov**, tento počet každoročne vzrastal a v roku 2014 dosiahol stav 770. Priestorovo najvyšší počet subjektov je lokalizovaných v okrese Levice (197), Nové Zámky (169), Komárno (136) a Nitra (109) (tab. 48).

Základným výrobným prostriedkom poľnohospodárstva je pôda. Celková **výmera pôdneho fondu** v NSK v roku 2014 predstavovala 634 372,94 ha. Podiel **poľnohospodárskej pôdy** z celkovej výmery pôdy činil 73,41 %. Najviac ha poľnohospodárskej pôdy je v okresoch Levice a Nové Zámky. Najvyšší podiel poľnohospodárskej pôdy z celkovej výmery okresu v roku 2014 mali okresy Nové Zámky – 79,82 % a Šaľa -78,46 %. Za obdobie rokov 2010-2014 sa výmera poľnohospodárskej pôdy postupne znížila o 1 917,76 ha najmä zástavbou. S poklesom výmery poľnohospodárskej pôdy súvisí i pokles výmery **ornej pôdy** (tab. 49). Dominantná časť kraja leží v najväčšej nížine Slovenska (Podunajskej), v ktorej sa nachádzajú vysokokvalitné černoze a hnedozeme, čo umožňuje vysoký stupeň zornenia - 87,06 %. Stupeň zornenia okresov NSK dosahuje rozpätie od 94,37% do 72,61%, závisí od prírodných podmienok. Najvyšší podiel ornej pôdy majú okresy Šaľa (94,37 %), Nitra (90,15 %) a Topoľčany (89,60 %). Po ornej pôde najvyšší podiel dosahujú **trvalé porasty** – 6,37 %. V roku 2010 v NSK bolo 30 365,53 ha trvalých kultúr, v roku 2014 poklesli na 29 655,60 ha. Okresy s najvyšším podielom sú Zlaté Moravce – 20,19 % a Levice – 10,79 %). Vínice v kraji tvoria vyše 2,5 % a ovocné sady 1,05 % poľnohospodárskej pôdy kraja.

Dôležitým ekonomickým ukazovateľom poľnohospodárskej výroby je **hrubá poľnohospodárska produkcia**. V hrubej poľnohospodárskej produkcii NSK dosahoval najlepšie výsledky medzi kraji SR. V roku 2009 dosiahol hodnotu 455944 tis. EUR, ktorá sa

každoročne zvyšovala a do roku 2014 vzrástla na 701636 tis. eur. Tento trend je odrazom rastu najmä rastlinnej produkcie, ktorá prevláda nad živočíšnou v pomere 68,24:31,76. Na nízky podiel živočíšnej výroby sa podpísal pokles stavov hospodárskych zvierat v čase transformácie i v období vstupu Slovenska do EÚ (graf 18).

Graf 18 Vývoj hrubej poľnohospodárskej produkcie v tis. EUR v NSK v r. 2010 - 2013

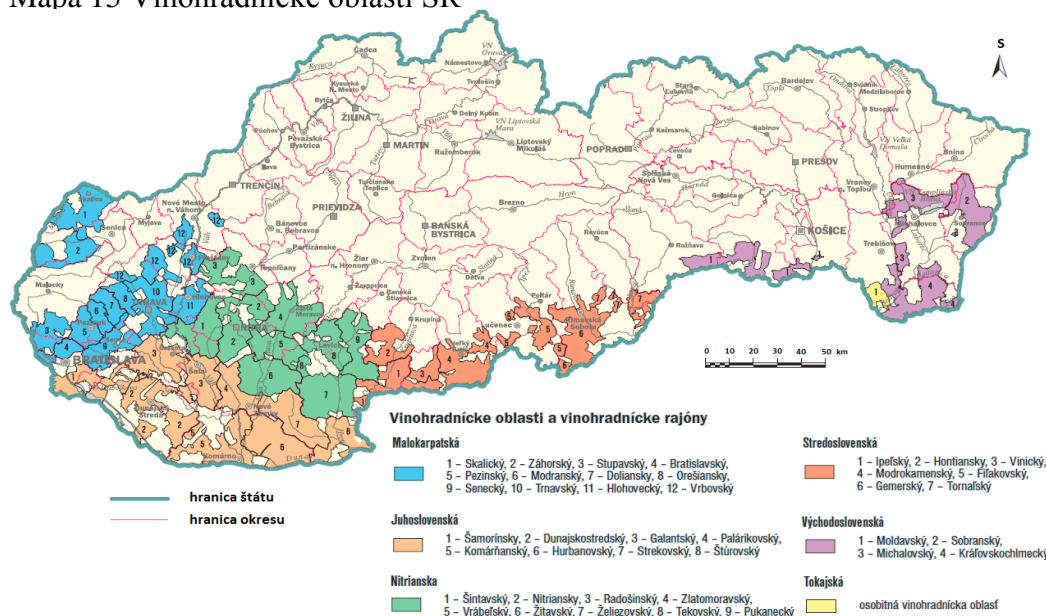

Zdroj: ŠÚ SR, 2014

V **rastlinnej výrobe** najrozšírenejšou pestovanou plodinou v NSK sú **obilniny**. NSK je považovaný za obilnicu Slovenska, ktorá vyprodukuje 38,69 % (1 320 053 ton) produkcie SR. Najväčšími producentami obilnín sú južné okresy NSK - Nové Zámky, Levice a Komárno. Hektárová úroda obilnín v okresoch kraja dosiahla rozpätie 4,40 t/ha (okr. Komárno) -5,65 t/ha (okr. Šaľa, r.2013). Momentálne na trhu je záujem aj o olejniny, ktorých produkcia vzrástla z 187 015 (r. 2010) na 238 945 (r. 2013) pri ha výnosoch 2,83 t/ha (tab. 50). NSK sa na produkcii olejnín Slovenska podiela 39,02 %.

NSK má špecifické postavenie vo **vinárstve**. Jeho tradícia začína v 9. storočí v období Veľkej Moravy, kedy benediktínski mníši zoborského kláštora založili prvé vinice. Kraj je súčasťou 3 vinohradníckych oblastí Slovenska – Nitrianskej, Južnoslovenskej a Stredoslovenskej, ktoré sa členia na rajóny (mapa 15). Vinohrady sú vysadené najmä na svahoch Považského Inovca, Tribeča a tiež na sprašových pahorkatinách Podunajskej nížiny. Z bielych muštových odrôd tu pestovaných sú najznámejšie: Rizling vlašský, Rizling rýnsky, Tramín červený, Rulandské biele a šedé, Chardonnay, Sauvignon. Z modrých odrôd sa pestuje najmä Cabernet Sauvignon a Frankovka modrá.

Mapa 15 Vinohradnícke oblasti SR

Zdroj: Vinohradnícke oblasti, Atlas krajiny, 2002 - upravené

Živočíšna výroba v prepočte na 100 ha poľnohospodárskej resp. ornej pôdy (pp, op) dosahuje podpriemerné hodnoty Slovenska. V chove hovädzieho dobytku dosahuje najnižšie počty podobne ako v chove kráv. V rámci okresov v tomto ukazovateli vyššie stavy majú okresy Šaľa (35,7 kusov HD/100 ha pp) a Topoľčany (29,5 kusov HD/100 ha pp). Podpriemerné hodnoty (5.miesto po TTSK, TSK, BBSK, PSK) dosahuje v chove ošípaných. Najväčšie prepočítané stavy ošípaných sú zaznamenané v okresoch Komárno (53,13 kusov/100 ha ornej pôdy) a Nové Zámky (46,3 kusov/100 ha op). I keď chov hydiny dosiahol v roku 2013 hodnoty tesne nad priemerom (805/100 op SR) obsadzuje až 5. miesto po ŽSK, BSK, TSK, PSK (tab. 51). Najviac hydiny sa chová a hydínového mäsa vyrobí v okrese Topoľčany, kde sídli aj jeho spracovateľ Hyza a.s. Počet hydiny poklesol z 3 058,2 na 2 576,8 ks na 100 ha op, čo je spôsobené tiež dovozom lacnejšieho hydínového mäsa zo zahraničia do obchodnej siete. Významný chovateľ hydiny v NSK je aj okres Nitra (1 529,50 ks/100ha op.).

LESNÉ HOSPODÁRSTVO

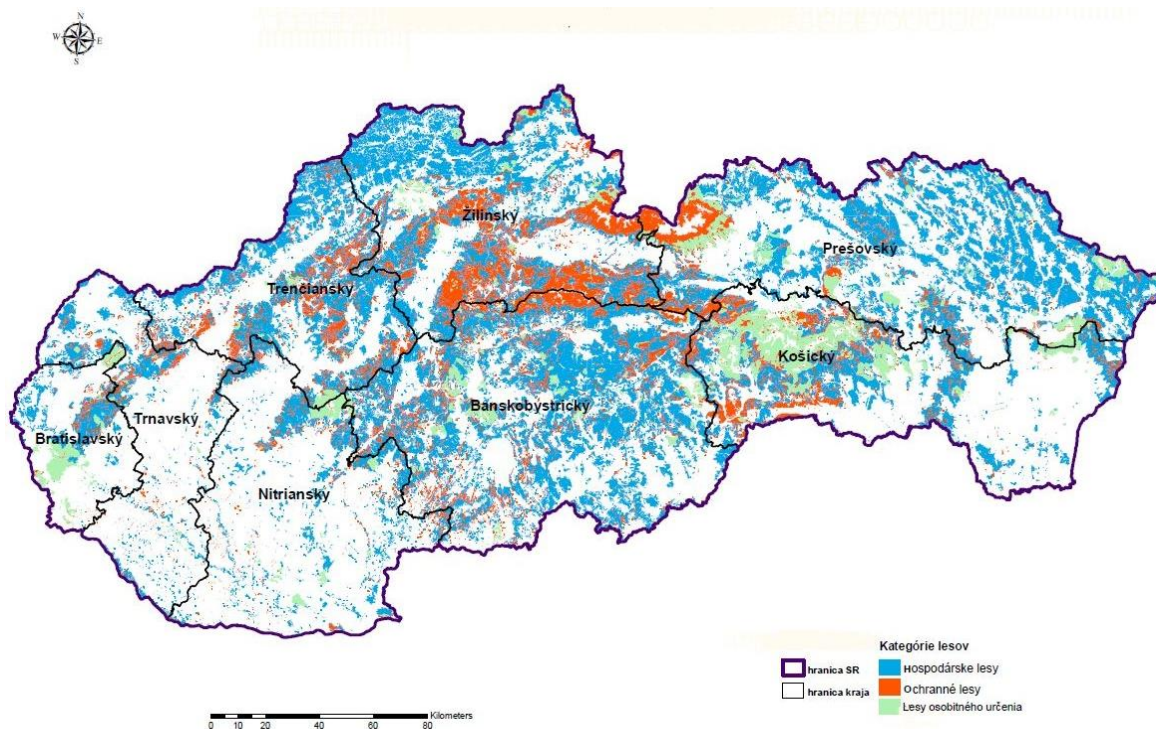
Lesné hospodárstvo v súčasnosti poskytuje hospodárske, ekologické, sociálne a kultúrne prínosy. Lesy sú dôležité pre zachovanie biologickej rozmanitosti, pre rovnováhu kolobehu vody a globálny uhlíkový cyklus. Dodávajú obnoviteľné a neškodlivé suroviny na životné prostredie, zohrávajú významnú úlohu v hospodárskom rozvoji, zamestnanosti a v prosperite najmä vidieckych obcí. Pozitívne vplyvajú na kvalitu života poskytovaním príjemného životného prostredia, príležitostí na rekreáciu a preventívnu zdravotnú starostlivosť, pričom si zachovávajú prírodné krásy prostredia a zvyšujú ekologické hodnoty.

Lesné pozemky zaberajú 15,24 % NSK (r. 2014). Výmera **lesnej pôdy** v jednotlivých okresoch je rôzna. Najviac lesnej plochy je v okrese Zlaté Moravce (47,57 %), Topoľčany (28,46 %), Nitra (10,14 %), Levice (18,90 %), ktoré sú charakteristické horskou obrubou kraja. Lesnatosť ostatných okresov je na celkovú plochu pôdneho fondu nízka (Nové Zámky - 7,70 %, Komárno -6,36 % a Šaľa - 4,09%).

Vlastnícka štruktúra lesných pozemkov na území NSK je nasledovná: štátne vlastníctvo – 32,48 %, súkromné – 28,52 %, pozemkové spoločenstvá- 3,96 %, cirkevné – 6,51 %, družstvá – 16,37 %, obecné – 7,48 % a iné – 4,68 %. Lesy vo vlastníctve SR na území NSK obhospodarujú Lesy Slovenskej republiky š.p., (odštepne lesné závody Topoľčianky, Palárikovo, Levice a Prievidza), ktoré obhospodarujú i lesy v prenájme od iných vlastníkov. Hospodárenie v lesoch je bez ohľadu na druh vlastníctva a užívanie regulované prostredníctvom lesných hospodárskych plánov (LHP), ktoré sú vypracované a schválené na obdobie desať rokov pre jednotlivé lesné hospodárske celky.

Na území NSK sú zastúpené **lesy hospodárske, ochranné a osobitného určenia** (mapa 16). Hospodárske lesy zaberajú najväčšiu výmeru 71 705 ha (77,57 %), lesy ochranné zaberajú iba 8 861 ha (9,58 %) a na lesy osobitného určenia pripadá 11 872 ha (12,84 %, r. 2013). Najväčší podiel lesov ochranných je v okrese Nitra (1 248 ha - 14,60 %), najnižší v okrese Komárno (441 ha - 6,96 %). Lesy osobitného určenia sú najviac zastúpené v okrese Komárno (1 967 ha - 31,05 %), najmenej v okrese Topoľčany (240 ha – 1,46 %).

Mapa 16 Kategórie lesov v krajoch Slovenskej republiky

Zdroj: <http://www.minv.sk/?pozemkovy-a-lesny-odbor>, 2015

Na území NSK je možné právo **poľovníctva** vykonávať len na poľovných pozemkoch, ktoré príslušný obvodný lesný úrad uznal za poľovný revír. Na Slovensku sa v roku 2014 nachádza celkovo 1 876 poľovných revírov, ktorých v NSK je lokalizovaných 342 poľovných revírov s výmerou 562 954 ha (tab. 52).

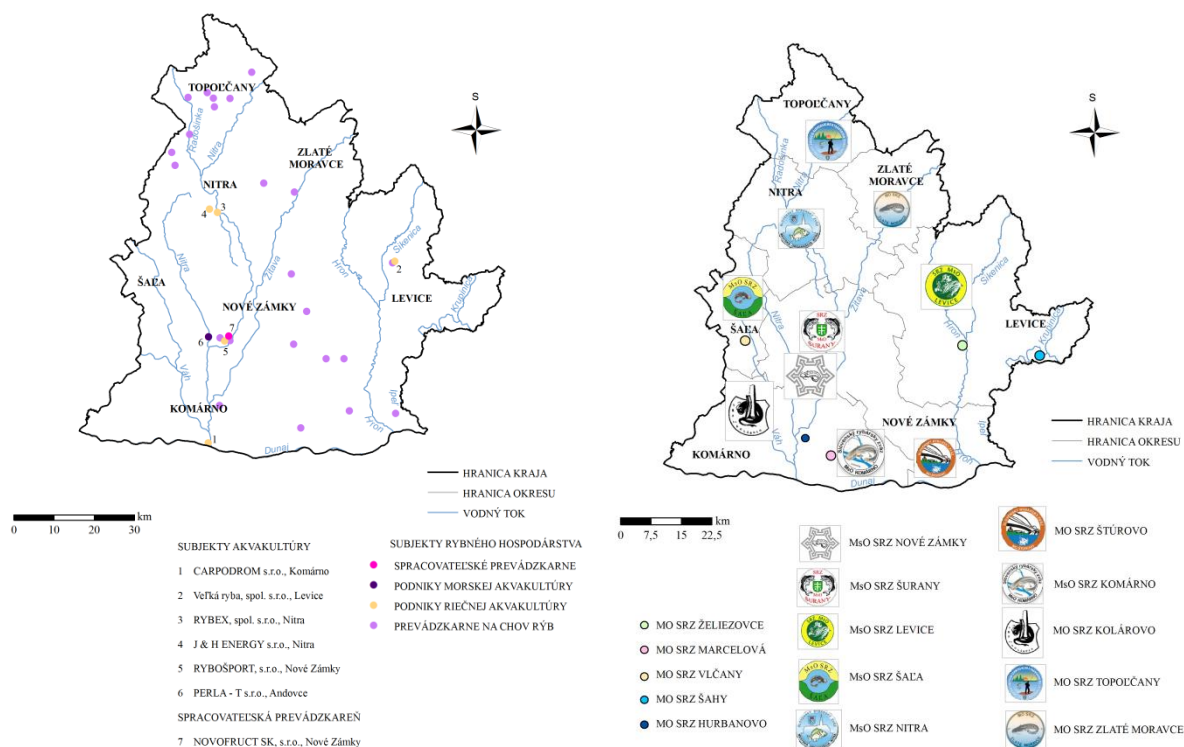
V poľovných revíroch NSK sa najčastejšie poľuje na bažanty, srnčiu zver a diviaky. Intenzívny chov zveri je realizovaný v zverniciach (Malá zvernica, Veľká zvernica, Zubria zvernica Topoľčianky) a samostatných bažantniciach (Palárikovo, Pata, Mužla). Hlavnou poľovnou zverou je jelenia zver, pridružená zver je muflonia, danielia, srnčia a diviacia.

RYBNÉ HOSPODÁRSTVO

Z celkového počtu **rybárskych revírov** 1 873 Slovenska v NSK je 266. Z nich je vo vlastníctve Slovenského rybárskeho zväzu 252 revírov a Lesy SR, š.p. vlastní 12 rybárskych revírov.

Rybárske revíry v NSK zaberajú 2 402,03 ha, čo predstavuje 9,4 % v rámci plôch revírov Slovenska. Najväčšie plochy zaberajú v okrese Levice (672,84 ha). Najviac revírov sa nachádza v okrese Nové Zámky a ich plocha je 512,75 ha. Okres Nitra má rybárske revíry s výmerou 388,75 ha, okres Šaľa má menšiu výmeru len 356,34 ha, podobne ako okres Komárno. Okres Topoľčany má výmeru s veľkosťou 127,1 ha. Najmenšiu plochu v rámci NSK majú rybárske revíry okresu Zlaté Moravce (75,59 ha) (mapa 17).

Mapa 17 Organizácie Slovenského rybárskeho zväzu, vybrané subjekty rybného hospodárstva

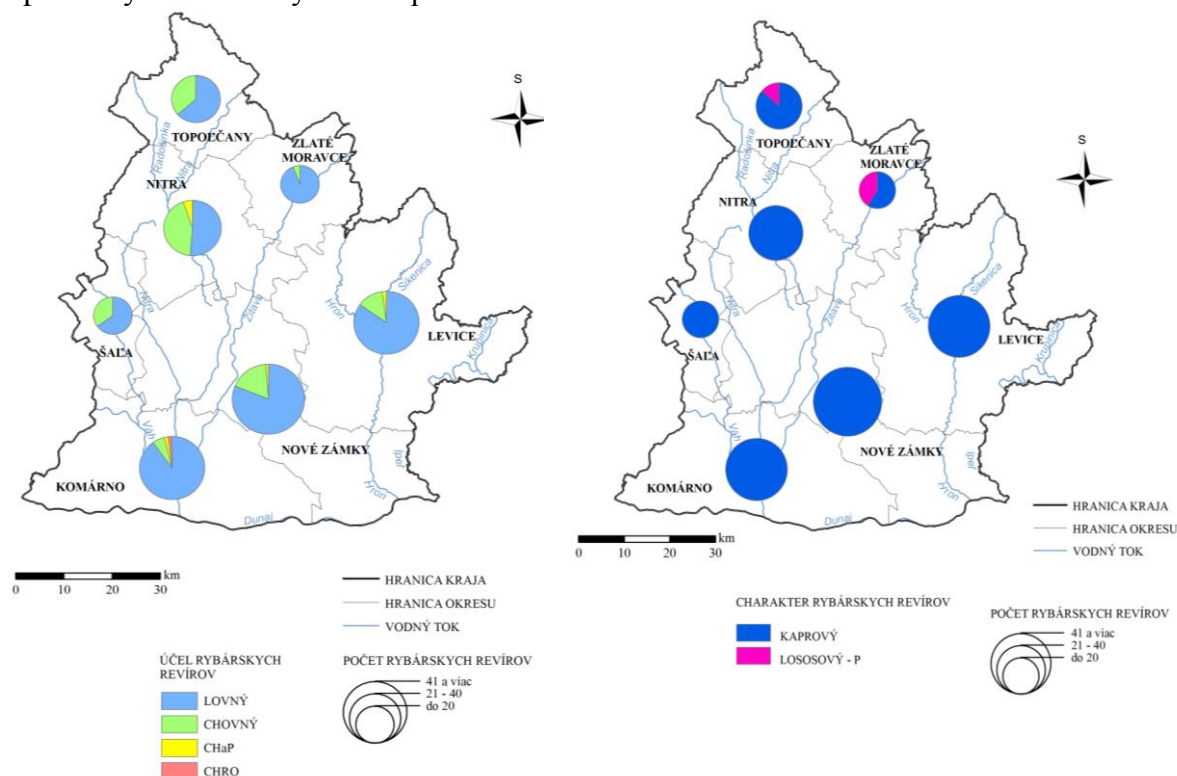

© Katedra geografie a regionálneho rozvoja FPV UKF by ArcMap 10.1.

Rybárske revíry sú lovné, chovné, revíry typu chyt' a pust' (CHaP) a chránené rybárske oblasti (CHRO). Z celkového počtu rybárskych revírov v NSK (266) je 206 určených na lov rýb, čo predstavuje 77,4 %. 20,3 % z revírov NSK je chovných (54). Účel rybárskych revírov chyt' a pust' spĺňa 5 revírov, ktorých podiel je 1,9 % revíroch kraja. Posledný typ revírov podľa účelu je chránená rybárska oblasť s 0,4 % v rámci jedného rybárskeho revíru v okrese Komárno (mapa 18).

V NSK prevládajú rybárske revíry s kaprovým charakterom, ktorých je 256. V okrese Komárno je všetkých 50 rybárskych revírov kaprových, rovnako ako v okresoch Levice (46), Nitra (37), Nové Zámky (74) a Šaľa (20). Charakter vôd lososový pstruhový prevláda v 10 rybárskych revíroch NSK, t.z. len v 3 % všetkých revírov v kraji. Popri 19 kaprových v okrese Topoľčany v oblastiach potoka Chotína a Železnica sú 3 revíry s týmto charakterom vôd a v okrese Zlaté Moravce je ich 7 popri 10 kaprovitých.

Mapa 18 Rybárske revíry v NSK podľa účelu a charakteru v roku 2011.

Poznámka: CHaP = Chyt' a pust', CHRO = Chránená rybárska oblasť

© Katedra geografie a regionálneho rozvoja FPV UKF by ArcMap 10.1.

3.4.1.2 Priemysel a stavebníctvo

PRIEMYSEL

I keď došlo k zmenám v štruktúre priemyselnej výroby a poklesu zamestnanosti, priemysel naďalej zostáva hlavným rozvojovým odvetvím hospodárstva NSK. Pokles priemyselnej výroby možno na jednej strane chápať ako prirodzený a nevyhnutný proces, na druhej strane ako výsledok rozsiahlych problémov prispôsobovania sa novým podmienkam. Štrukturálne zmeny sú sprievodným znakom a podmienkou dlhodobého hospodárskeho rastu, zásadným spôsobom ovplyvňujú dynamiku rastu nielen národnej ale i regionálnej ekonomiky, vďaka presunu výrobných faktorov k produktívnejším a technologicky vyspelejším aktivitám. Dominantná časť priemyselnej výroby i dnes je koncentrovaná do miest a ich priemyselných parkov. Vo vidieckych priemyselných lokalitách je naďalej viazaná najmä na využívanie miestnych zdrojov surovín napr. v priemysle stavebných látok (kameň, tehliarske hliny, vápence, štrky, piesky) ako aj v potravinárskom priemysle, ktorý sa opiera o rozvinutú poľnohospodársku výrobu (vinárske závody, škrobárne).

Postavenie priemyslu a jeho výkonnosť

Po TSK, priemysel NSK má najvyšší priemerný počet zamestnancov (63 835 fyz. osôb t.z. 13,13 %) zamestnancov priemyslu Slovenska. Na tvorbe hrubého obratu odvetvia Slovenska sa podieľal 7 %. V roku 2014 pôsobilo v priemysle NSK spolu 2 219 priemyselných podnikov. Takmer jedna tretina (32,67 % 51 163) **priemerného evidenčného počtu zamestnancov** hospodárstva NSK pracovalo v odvetviach priemyslu. Tržby za vlastné

výkony a tovar dosiahli hodnotu 6 602 785 tis. Eur, b.c. (r. 2013) (tab. 53). **Produktivita práce z tržieb** za vlastné výkony a tovar bola na 5. mieste medzi kraji SR (pokles o 1 miesto oproti r. 2008). Priemerná nominálna mesačná mzda v roku 2013 bola 750 EUR, oproti roku 2008 vzrástla o 15,21% (t.z. o 98,93 Eur.) čím NSK postúpil zo 7. na 6. miesto. **Priemerná mesačná mzda** je pod priemerom Slovenska. Ďalším ukazovateľom výkonnosti sú **tržby za export výrobkov** do zahraničia, ktoré potvrdzujú, že najväčšími exportérmi priemyselných výrobkov sú: výroba počítačových výrobkov, výroba kovových konštrukcií, automobilový a chemický priemysel.

Vyšší počet priemerného evidenčného počtu zamestnancov, nízka hodnota práce, produktivity poukazujú **v orientácii priemyslu na pracovnú silu**.

V odvetviach priemyslu bolo zaevidovaných 8 026 živnostníkov (r. 2014).

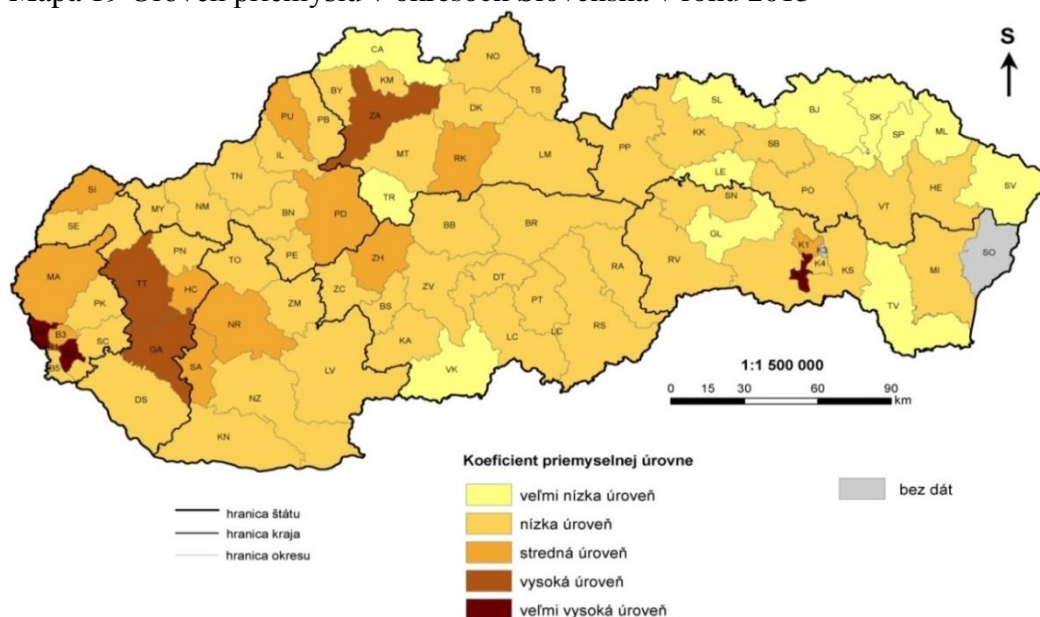
Hlavné odvetvia priemyslu

K hlavným odvetviám priemyslu NSK patrí strojársky (spolu s automobilovým), elektrotechnický, potravinársky a chemický priemysel, ktoré sú tvorené jednotlivými výrobami s rôznym postavením na jeho výkonnosti (tab. 54). K odvetviám s najvyšším počtom pracovných príležitostí patria výroba kovových konštrukcií (11,84%), výroba motorových vozidiel (11,69%) a výroba potravín (10,21%). Zamestnávajú 71,97 % pracovníkov priemyslu NSK. Výroba kovových konštrukcií na zamestnanosti odvetvia Slovenska sa podieľa 17,85 % a výroba potravín 19,08 %. Pre zamestnanosť NSK sú významné i odvetvia výroba elektrických zariadení, výroba výrobkov z gumy, výroba nábytku, výroba strojov a zariadení i.n. výroba chemikálií, ktoré sa podieľajú na priemyselnej zamestnanosti v rozpätí od 9,35 % - 5,35%. V štruktúre priemyslu podľa hrubého obratu (HO) najvyššie hodnoty vykazuje výroba počítačových výrobkov, ktorá dosahuje 21,04 % HO NSK a zároveň 19,19 % HO priemyslu Slovenska. O polovicu nižší HO dosahuje výroba kovových konštrukcií 9,34%. HO v rozpätí 8-9 % dosahujú 4 výroby – výroba výrobkov z gumy, výroba motorových vozidiel, výroba chemikálií, výroba potravín.

Alokácia kapacít priemyslu

Alokácia kapacít priemyselnej produkcie v jednotlivých okresoch kraja je značne nerovnomerná (mapa 19). Medzi okresy Slovenska s koeficientom strednej úrovne priemyslu patria dva okresy NSK - okres Nitra a Šaľa, ostatné okresy dosahujú nízku úroveň priemyslu. Možno ich zahrnúť k regiónom, v ktorých priemysel v štruktúre hospodárstva stratil svoje postavenie, nedostatočnou reštrukturalizáciou významným podnikov elektrotechnického, strojárkeho a potravinárskeho priemyslu.

Mapa 19 Úroveň priemyslu v okresoch Slovenska v roku 2013

© Katedra geografie a regionálneho rozvoja FPV UKF by ArcMap 10.1.

Rozvoj priemyslu ovplyvňujú hlavne zahraničné investície, ktoré vplývajú nielen na tvorbu nových pracovných príležitostí, čím znižujú nezamestnanosť ale vytvárajú tzv. multiplikačný efekt v podobe ďalších novo vytvorených pracovných miest napr. u ich subdodávateľov, ktorí často prichádzajú s hlavným investorom ako i rozvojom ďalších služieb. Usídľujú sa hlavne v priemyselných parkoch. K významným priemyselným parkom kraja patria (tab. 55) priemyselný park Vráble, priemyselný park Levice – Géňa, priemyselný park Sever, Juh v Nitre, priemyselný park Zlaté Moravce, priemyselný park Hurbanovo, priemyselný park Čab, priemyselný park Palárikovo, priemyselný park Diakovce.

Odvetvia priemyslu a ich vybrané podniky

Územie NSK nedisponuje významnými zásobami nerastných surovín. Región je bohatší na ložiská stavebných surovín, ktoré sa využívajú, napr. ťažba vápencov je v Kolíňanoch, Žiranoch spracovávaná spoločnosťou CALMIT, spol. s r. o., závod Žirany. Ťažbu stavebného realizuje niekoľko firiem ako napr. KAS, a. s., Zlaté Moravce, LEVITRADE, spol. s r. o., Levice, UTILIS, spol. s r. o., Zlaté Moravce. Zo stavebných surovín na území NSK sa nachádzajú tehliarske hliny ťažené v Zlatých Moravciach spoločnosťou WIENERBERGER SLOVENSKÉ TEHELNE, spol. s r. o.. NSK je známy dekoračným kameňom zlatý ónyx, ktorý sa vyskytuje v lokalite Levice – Šiklôš.

Podzemné zásobníky zemného plynu boli vytvorené PZZP Ivanka pri Nitre - Golianovo.

Výroba potravín patrí medzi odvetvia priemyslu, ktoré majú svoju tradíciu na území kraja, viaže sa na produkčnú poľnohospodársku základňu ako i na odbyt výrobkov na trhoch.

Najväčším problémom potravinárskeho priemyslu je zahraničná konkurencia potravinárskych výrobcov, ktorá vytlačí slovenskú produkciu potravín z obchodných pultov, čím trpia i potravinárske podniky NSK. K najvýznamnejším podnikom odvetvia patria: Heineken Slovensko, a.s., Hurbanovo, Hyza, a.s., Topoľčany, Penam Slovakia, a.s., Nitra, Agro Tami, a.s., Nitra, Tauris Nitria, s.r.o., Mojmírovce, Leaf Slovakia, s.r.o. v Leviciach, Víno Nitra, spol. s r. o., Vinárstvo Vinanza, a.s., Vráble, Vinárske závody Topoľčianky, s.r.o., Topoľčianky, Vinidi v Bábě a iné (tab. 56).

Podobne, ako aj výroba potravín, aj **textilný, odevný a kožiarsky priemysel** má svoju tradíciu NSK. Textilná a konfekčná výroba je v štruktúre priemyslu zastúpená nízkym

podielom. Tvoria ju podniky ako napr. Spilatex, s.r.o. Levice s nemeckým kapitálom zameraný na výrobu špeciálnych priadzi pre rôzne účely, Ozeta Neo a.s. v Topoľčanoch zameraná na najmä produkciu pánskych oblekov pre domáci a zahraničný trh. Texiplast, a.s., z Ivanky pri Nitre, výrobca geosyntetických materiálov. Významným podnikom je švajčiarska firma Rieker Slovakia, s.r.o., ktorá v Komárne rozvinula kompletný výrobný cyklus výroby obuvi a zároveň tu vytvorila regionálne centrum pre strednú a východnú Európu.

Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva, výroba celulózy, papiera a výrobkov z papiera, vydavateľstvo a tlač. Územie NSK nedisponuje dostatkom drevnej hmoty pre rozvoj tohto odvetvia. Postavenie **celulózo-papierenského priemyslu** v NSK zaniklo. Dnes odvetvie je reprezentované menšou firmou Smurfit Kappa obaly, a.s., Štúrovo, ktorá produkuje papierové obaly pre prepravu na báze odpadového papiera. Významná je **výroba nábytku** reprezentovaná Decodom, a.s., Topoľčany. **Polygrafický priemysel** reprezentuje hlavne tlačiarenská výroba napr. Komárňanské tlačiarne, s.r.o., Komárno a Optima, a.s. Nitra. Menšie tlačiarne zamerané na tlačenie najrôznejšieho druhu materiálu od prospektov až po knihy sa nachádzajú vo viacerých mestách a vidieckych obciach kraja.

K významným odvetviám patrí **chemický priemysel** reprezentovaný kombinátom Duslo Šaľa na báze dovážaného zemného plynu, ktorý je najväčším výrobcom dusíkatých hnojív na území Slovenska. K ďalším podnikom patria - Plastika, a.s. Nitra, Sehwa Slovensko, s.r.o., Šurany a iné. Špecializujúce sa na výrobu plastov, mnohé z nich sú členmi **Slovenského plastikárskeho klaster so sídlom v Nitre**.

Pre potreby automobilového priemyslu podnikov pracujú i ďalšie podniky **s chemickou orientáciou** plastových komponentov, ako napr. Bourbon Automotive Plastics Nitra, s.r.o., Čab., HTP Slovakia Vráble, s.r.o., Vráble a iné.

Výroba plastov je značne diverzifikovaná. Plasty majú široké využitie v hospodárstve, ale i v domácnosti. Do tejto skupiny výrob možno zahrnúť napr. výrobu plastových okien a dverí, výrobu viacvrstvových fólií atď.

Špecifické postavenie v chemickej výrobe má farmaceutický priemysel reprezentovaný firmou De Miclén, PharmaGal, s.r.o. Levice a Medimed-PharmaGal, s.r.o. v Nitre.

Na zdrojoch stavebných surovín sú postavené viaceré firmy **výrobcov stavebných materiálov** ako napr. Wienerberger Slovenské tehelne, s.r.o. Zlaté Moravce, Bramac - strešné systémy, s.r.o. Ivanka pri Nitre, Mediteran Slovakia, s.r.o., Vlčany. Výroba stavebných materiálov v regióne je veľmi rôznorodá – napr. výroba transport betónu a železobetónových dielcov je v Prefe-Stav, s.r.o., Topoľčany, Icopal, a.s., Štúrovo sa orientuje na výrobu hydroizolačných a strešných materiálov, Ferrobeton Slovakia, s.r.o. Štúrovo je charakteristický výrobou panelárskych výrobkov atď.

Nosným pylierom v štruktúre strojárstva NSK je **automobilový priemysel**. Repräsentantom takejto výroby je spoločnosť Kongsberg Driveline Systems v PP Vráble. spoločnosť HP Strojárne, Zlaté Moravce, firma Matador Automotive Vráble a Volkswagen Bratislava, Visteon Slovakia, ZF Sachs a Sachs Slovakia, Levice.

K významným strojárenským podnikom NSK patria Slovenské energetické strojárne (SES) Tlmače, podnik **ťažkého strojárstva**. Svoje postavenie v štruktúre strojárstva stratil jediný výrobca námorných lodí – Slovenské lodenice v Komárne.

Popri strojárstve k hlavným odvetviám NSK patrí **elektrotechnický priemysel** reprezentovaný hlavne taiwanský Foxconn - výroba LCD televízorov. Na využití zručnosti pracovnej sily je založená výroba komponentov pre automobilový priemysel, medzi ktorú patrí hlavne výroba žiaroviek v Osram, a.s. Nové Zámky, výroba káblových zväzkov, ktorou sa zaoberá napr. Kromberg & Schubert, s.r.o., v Kolárove, SEWS Slovakia, s.r.o., Topoľčany SE Bordnetze-Slovakia, s.r.o., Nitra (SEBN-SK), Volkswagen Elektrické Systémy s.r.o. v ISC Industrial Cables Slovakia, s.r.o. Nitra alebo výroba komponentov pre elektrotechnický

priemysel SHIN HEUNG PRECISION Slovakia s r.o. v Nových Zámkoch a v Šali. Tradíciu vo výrobe má PPC Insulators Čab - výroba keramických izolátorov na technické účely.

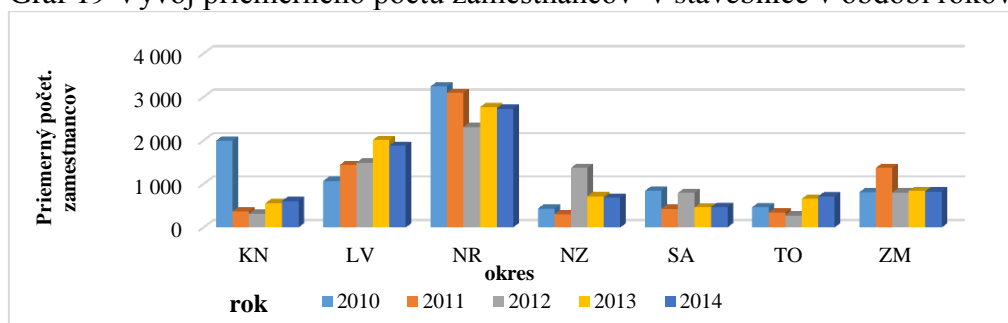
Na území NSK sa pre **energetické** účely využívajú dve vodné diela Kráľová a Veľké Kozmálovce, ktoré sú zároveň zdroj vody pre chladiace účely AE Mochovce. AE Mochovce sú hlavným pilierom slovenskej energetiky, v ktorej prebieha dostavba blokov.

STAVEBNÍCTVO

Do výrobného sektoru popri priemysle patrí i stavebníctvo. Stavebníctvo je odvetvie, ktoré priamo reaguje na rozvoj územia výstavbou nových kapacít pre hospodárske aktivity alebo výstavbou domového a bytového fondu pre obyvateľov. V roku 2014 na území kraja pôsobilo 1659 stavebných **firiem**, ich počet vzrástol o 555 oproti roku 2010. Takmer jedna tretina z nich je lokalizovaná v okrese Nitra (524) a 321 v okrese Nové Zámky. S stavebnou aktivitou sa zaoberalo 8 820 **živnostníkov** 2014. Prevažná väčšina z nich je zmluvne previazaná so stavenými podnikmi. Dominantná časť živnostníkov je koncentrovaná v okrese Nitra (2395 osôb) a Nové Zámky (1504 osôb).

Priemerný počet zamestnancov v stavebníctve poklesol z 8859 v roku 2010 na 7 904 v roku 2014. Z regionálneho hľadiska najvyšší počet zamestnancov je ichv okresoch Nitra, (7904) a Levice1878 (graf 19, tab. 57).

Graf 19 Vývoj priemerného počtu zamestnancov v stavebníctve v období rokov 2010-2014

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Veľkosť produkcie stavebnej činnosti je najčastejšie charakterizovaná stavebnou produkciou podľa **dodávateľských zmlúv a stavebnou produkciou vykonanou vlastnými zamestnancami**, ktoré v roku 2014 (603 069,00 tis. Eur) oproti roku 2010 (663 682,47 tis. Eur) zaznamenali pokles o 9,13 %. O 3,04 % bodu väčší pokles zaznamenala stavebná produkcia vykonaná vlastnými pracovníkmi, poklesla z 506 988,55 tis. na 445 283 tis Eur. Pokles stavebnej produkcie sa odráža i v poklese **produktivity práce na zamestnanú osobu** zo stav. produkcie vykonanej vlastnými zamestnancami kde NSK dosiahol 5. miesto (tab. 58). Týmto dosahuje (25 288,15 Eur.) podpriemernú hodnotu Slovenska (29144,96), čo je menej ako v roku 2010, kedy produktivita práce na zamestnanca bola 25 628,65 EUR. Produktivita práce na zamestnanú osobu zo stavebnej produkcie podľa dodávateľských zmlúv je charakteristická miernym nárastom z 33 549,65 Eur (r. 2009) na 34 249,00 Eur.

Priemerná mzda zamestnancov v stavebníctve NSK je naďalej nižšia ako je priemer Slovenska (607 Eur) a dosiahla hodnotu 510,00 Eur, čo je viac ako v roku 2009, kedy bola 490,00 Eur (tab. 59).

3.4.1.3 Cestovný ruch

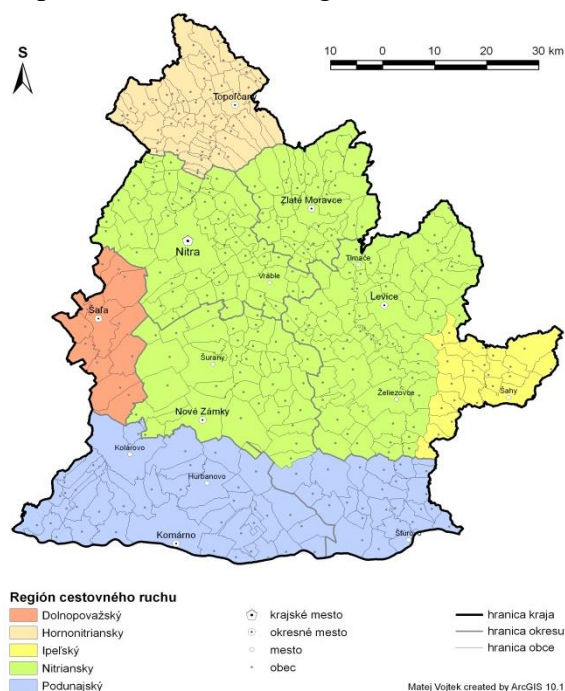
Podľa aktuálnej **regionalizácie cestovného ruchu SR**, územie NSK sa nachádza v 5 turistických **regiónoch** (Podunajský, Dolnopovažský, Nitriansky, Hornonitriansky a Ipeľský región). Majoritnú časť územia kraja tvorí Nitriansky región, ktorého celé územie leží v NSK. Ostatné regióny do územia NSK zasahujú iba svojimi plošne menšími časťami. Turistické regióny v NSK s výnimkou Ipeľského regiónu sú zaradené do III. kategórie, t. z. patria medzi regióny s nadregionálnym významom. Ipeľský región cestovného ruchu je zaradený do IV. kategórie, medzi regióny s regionálnym turistickým významom.

V území NSK sa nachádzajú aj centrá (resp. subregióny cestovného ruchu) s turisticky vyššou atraktivitou. V rámci Nitrianskeho regiónu cestovného ruchu ako subregión vystupuje krajská metropola Nitra, s prevažujúcim veľtržným a poznávacím turizmom, Podhájska so svojimi termálnymi vodami a vďaka poznávaciemu turizmu (spolu s poľovníctvom) Topoľčianky. V Podunajskom regióne na základe poznávaciemu turizmu ako subregión je identifikované mesto Komárno a Štúrovo s odpočinkovým (termálne vody) a poznávacím turizmom vo väzbe na maďarský Ostrihom (mapa 20).

Potenciál cestovného ruchu a jeho formy

Pre cestovný ruch je nezastupiteľným predpokladom existencia prírodného, kultúrno-historického potenciálu a organizované podujatia, ktoré dokážu pritaľhnuť návštevníka.

Mapa 20 NSK v rámci regionalizácie cestovného ruchu (Zdroj: Weiss, Kostovský, 2005)

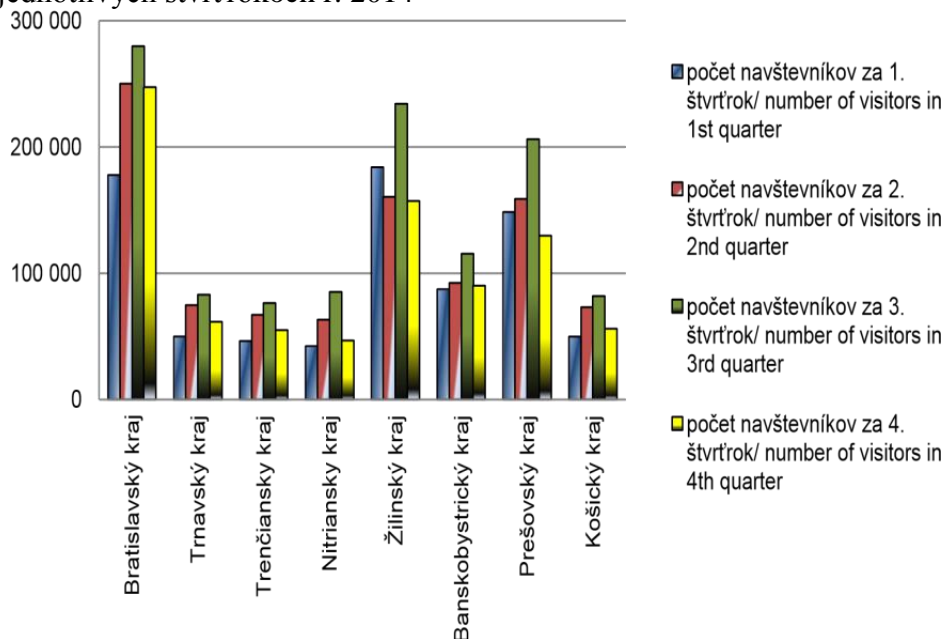
V NSK v prvom rade patrí existencia termálnych vôd. V interakcii s priaznivými klimatickými podmienkami sú základom pre realizovanie ťažiskovej formy cestovného ruchu, ktorou je **odpočinkový turizmus** s čiastočne liečebnou, (no štátom nevyhlásenou) funkciou (napr. **termálne kúpaliská** v Štúrove, Kalinčiakove, Patinciach, Poľnom Kesove, Diakovciach, Podhájskej na báze termálnej vody). K nadregionálnym patrí Termálne kúpalisko Podhájska obohatené o wellness centrum Aquamarin a Kúpalisko Vadas Štúrove. Termálna voda v Podhájskej sa so svojim chemickým zložením približuje morskej vode z Mŕtveho mora s ročnou návštevnosťou presahujúcou 599 000 osôb.

Ostatné prírodné predpoklady v porovnaní so zdrojmi termálnych vôd majú menší význam. Región má možnosti rozvoja **vodnej turistiky** prostredníctvom vodných tokov pretekajúcich NSK (Váh, Hron, Nitra a Dunaj). Pobyt pri vode umožňujú i vodné plochy Duchonka, Lipovina pri Bátovciach, bagroviská v Komjaticiach, Šuranoch atď. Nížinný reliéf kraja má potenciál pre rozvoj **cykloturistiky**, ktorá je v okrajových severozápadných a severovýchodných častiach kraja (pohoria Považský Inovec, Trábeň a Pohronský Inovec) doplnená aj **horskú cyklistiku, turistiku a lyžovanie** vhodné pre začiatočníkov.

Významné **poľovné revíre** Veľká zvernica a Malá zvernica sa nachádzajú pri Topoľčiankach. Ojedinelý je chov zubra európskeho v Hostovciach.

Poznávací cestovný ruch je koncentrovaný predovšetkým v krajskej metropole, založený na bohatej histórii, ktorá je prezentovaná architektonickými pamiatkami a cennými interiérmi (Nitriansky hrad s katedrálou, Diecézna knižnica), na **veľtržnom turizme**, ktorý organizuje spoločnosť Agrokomplex a **kongresovom** (návštevnosť 79 096 osôb, graf 20), ktorý je po BSK a ŽSK na 3. mieste medzi kraji SR.

Graf 20 Základné ukazovatele kongresového cestovného ruchu v NSK a ostatných krajoch SR v jednotlivých štvrťrokoch r. 2014

Zdroj: Základné ukazovatele za ubytovacie zariadenia cestovného ruchu SR, 2014

Aj vidiecky priestor v NSK poskytuje veľa zaujímavosti napr. románsky kostolík sv. Juraja z druhej polovice 9. stor. v Kostol'anoch pod Tribečom, pozostatky rímskeho vojenského tábora, jedného z najväčších rímskych stavebných komplexov Barbarika v obci Iža, skalné obydlia v obci Brhlovce - pamiatková rezervácia ľudovej architektúry a ďalšie pamiatky ľudovej architektúry a technické pamiatky.

Najvýznamnejšia profánna pamiatka sa nachádza v Topoľčiankach Je to neskorogotický kaštieľ z 15. – 16. stor., ktorý bol renesančne prestavaný a doplnený klasicistickým krídlom, bývalé sídlo cisárskeho rodu Habsburgovcov i prezidentov bývalého Československa. K zaujímavostiam NSK patria hrady Gýmeš, Hrušov, Oponice, Levice a množstvo zámkov a kúrií, z ktorých sa niektoré transformovali na hotely Oponice, Belá, Beladice

Územie má potenciál pre vytváranie **poznávacích ciest** – napr. vinné cesty, cyklotrasy, religiózne cesty, cesty poznania a obnovy významných udalostí (napr. rekonštrukcia prielomu frontovej línie na rieke Hron v marci 1945, spojená s prezentáciou vojnovnej techniky) a prezentovanie domácej gastronómie.

V predmetnom území je kresťanstvo hlboko zakorenené a vieru obyvateľov dokumentujú aj centrá **religiózneho turizmu**, okrem Nitry (nadregionálny až celoštátny význam) lokalizované v ďalších 12 mestských a vidieckych sídlach kraja (s lokálnym až nadregionálnym významom). Nachádza sa tu množstvo architektonicky a historicky významným sakrálnych stavieb napr. v obci Sazdice, v Nitre v mestskej časti Drážovce, v obci Diakovce atď.

Potenciál pre výraznejšie využitie cestovným ruchom má v NSK mesto Želiezovce (múzeum Franza Schuberta a kostol sv. Jakuba so zachovaným rímskym sarkofágom z Aquinca). I keď NSK disponuje významným potenciálom pre cestovný ruch, nie je dostatočne využitý o čom svedčí i návštevnosť domácej ale i zahraničnej klientely.

Využitelnosť cestovného ruchu

V roku 2014 **navštívilo** 292 ubytovacích zariadení v NSK celkovo 236 875 osôb (tab. 60), čo predstavuje z celkového počtu ubytovaných na Slovensku (3727710) podiel 6,35 %, čím sa zaraďuje k najmenej navštevovaným krajom Slovenska. V rámci kraja, najviac bol navštevovaný okres Nitra (84 438) a okres Nové Zámky (67 656 návštevníkov, tab. 61, mapa 21). Ubytovacie zariadenia pre návštevníkov poskytujú 13 130 lôžok (tab. 62). V návštevnosti dominovala slovenská klientela, ktorá sa počtom 1476 61 podieľala 62,34 % na počte ubytovaných v NSK. Služby v ubytovacích zariadení v NSK využilo 89 214 zahraničných hostí, ktorí sa na celkovej návštevnosti kraja podieľali 37,66 %. V zahraničnej návštevnosti NSK predstihuje KSK, BSK a TSK.

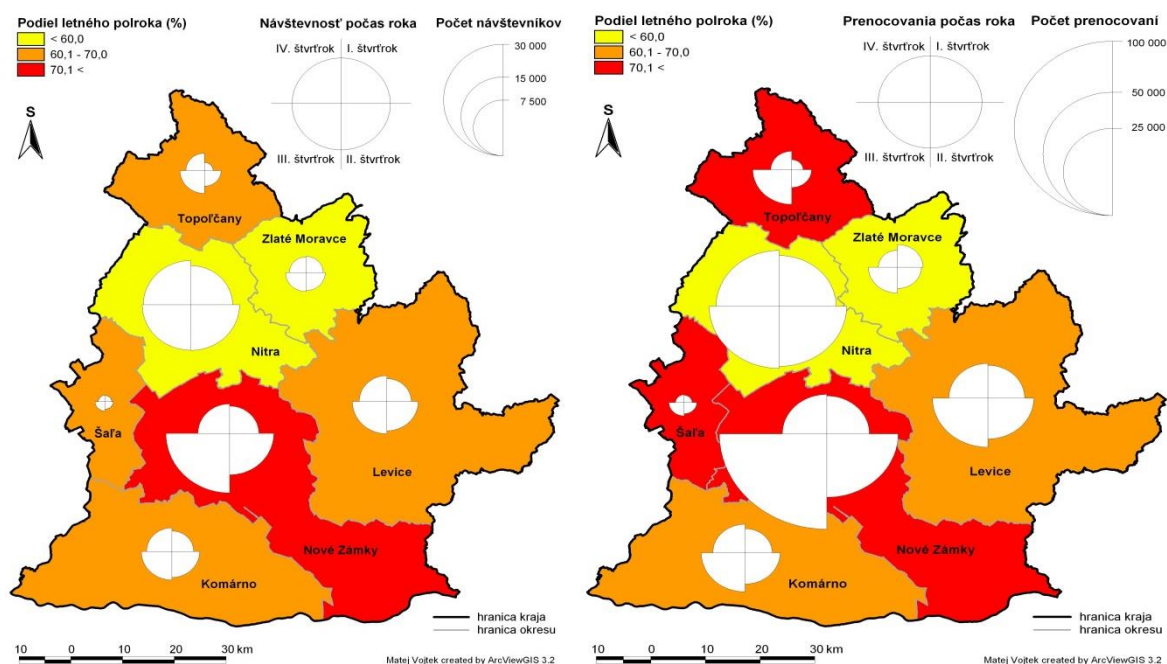
Minimálna jazyková bariéra, ako aj existencia v bývalom spoločnom štáte, stojí za skutočnosťou, že v rámci zahraničných hostí dominujú občania Českej republiky s 51,37 % podielom, nasledovaní Nemcami (7,78 %) a štátnymi príslušníkmi Poľska (6,37 %), Maďarska (4,91 %) a Rakúska (4,02 %). S návštevnosťou súvisí i rozmiestnenie lôžok v kraji. Najviac lôžok v ubytovacích zariadeniach je v okrese Nové Zámky (5 412), okrese Nitra (3 986) a Topoľčany (3069).

V počte prenocovaní NSK prevyšuje KSK (34). V danom roku bolo zaznamenaných v NSK celkovo 656 195 **prenocovaní** (tab. 63), čo predstavuje z celkového počtu nocľahov na Slovensku (10 900 434) podiel 6,2 %. V NSK najviac prenocovaní sa viaže opäť na okres Nové Zámky (217 034) a okres Nitra (191 187) návštevníkov.

Priemerná dĺžka pobytu v roku 2014 klesla na hodnotu 2,8 dňa, čo predstavuje hodnotu vyššiu ako má BSK (2,1) a KSK (2,1) a nižšiu ako je priemerná dĺžka pobytu na Slovensku (2,9 dňa). Táto hodnota potvrdzuje trend poklesu priemernej dĺžky pobytu v NSK. Priemerná dĺžka pobytu sa v jednotlivých okresoch kraja pohybuje od 2,08 dňa (okres Topoľčany) po 3,21 dňa (Nové Zámky) (r. 2013).

Výrazná orientácia cestovného ruchu v NSK na vodné zdroje spôsobuje **veľkú sezónnosť** vo výkonoch ubytovacích zariadení. V prípade **návštevnosti** sa podiel letného polroka pohybuje od 54,2 % do 76,3 %. Najnižší podiel letného polroka je v okrese Nitra, ktoré závislosť na letných mesiacoch eliminuje najmä vďaka mestu Nitra s veľtržnými aktivitami rozloženými rovnomerne počas celého roka. Naopak najvyšší podiel letného polroka je v okrese Nové Zámky (76,3 %), čo je spôsobené orientáciou cestovného ruchu okresu na pobyt pri vodných zdrojoch. Sezónnu závislosť jednotlivých okresov dokumentujeme v mape 21.

Mapa 21 Návštevnosť ubytovacích zariadení a počet prenocovaní v NSK v roku 2014

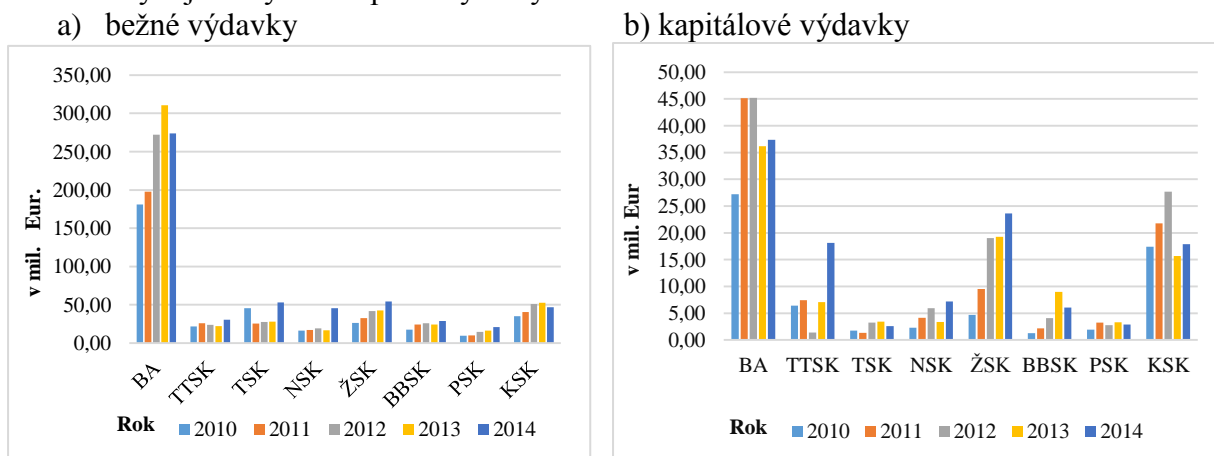

Postavenie cestovného ruchu NSK v ostatných ukazovateľoch dokumentujú tab. 64-67. Ešte výraznejšiu závislosť na letnom polroku sme zaznamenali pri rozložení **nocľahov**, kedy sa podiel letného polroka pohyboval v jednotlivých okresoch NSK v hodnotách od 56,6 % (okres Nitra) do 81,4 % (okres Nové Zámky). Rozvoj cestovného ruchu je predmetom záujmu mikroregionálnych združení NSK.

3.4.1.4 Veda, výskum, inovácie

Rozvoj hospodárstva je v úzkom vzťahu s vedomostnou ekonomikou, ktorá umožňuje zvyšovanie kvality života obyvateľov. Rozvoj vedy, výskumu a inovácií sa viaže na existenciu vysokých škôl, vedecko-výskumných inštitúcií (SAV, verejné a súkromné výskumné ústavy) a výskum a vývoj v podnikoch. Vývoj financovania výskumu a vývoja poukazuje na nízku úroveň verejných a súkromných výdavkov. V rokoch 2010-2014 medziročne narastal objem kapitálových a bežných finančných prostriedkov alokovaných na podporu výskumu a vývoja (tab. 68-70, graf 21).

Graf 21 Vývoj bežných a kapitálových výdavkov v NSK v rokoch 2010 – 2014

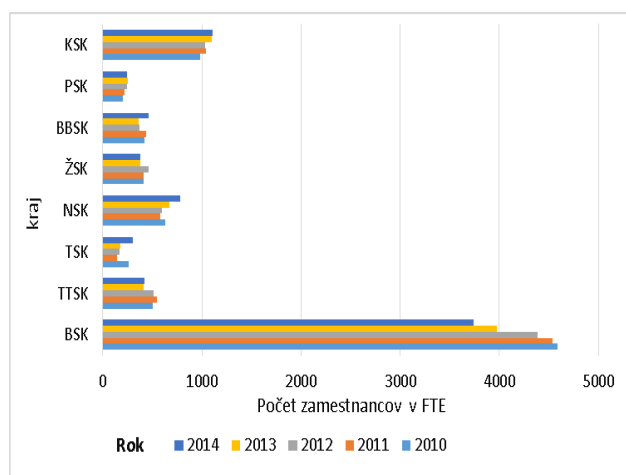

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

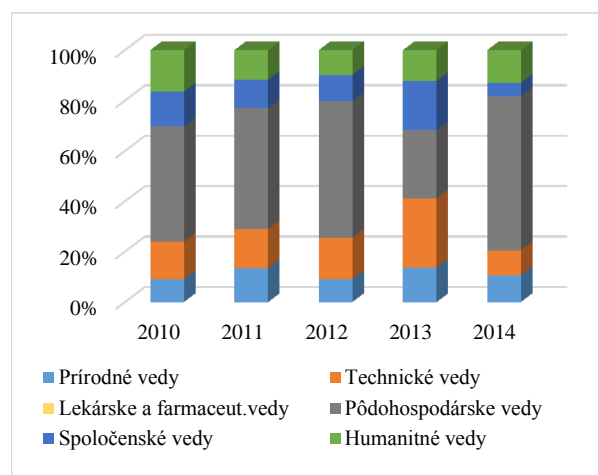
V bežných výdavkoch sa v roku 2014 zmenila štruktúra smerovania výdavkov do jednotlivých typov výskumu rokom 2010-2013, kedy podstatná časť finančných zdrojov smerovala do základného výskumu (55,68 %), aplikovaný výskum bol podporený 34,46% a vývoj 9,86 %. V roku 2014 viac ako polovica bežných prostriedkov (55,13 %) smerovala do aplikovaného výskumu (55,13 %), 35,98% do základného výskumu a 8,89 % do vývoja.

Celkovo sa objem finančných prostriedkov na výskum a vývoj na Slovensku zvýšil z 416,37 mil. Eur (r. 2010) na 669,63 mil. Eur. (r. 2014) o 253,26 mil. Eur pri indexe rastu 160,82 % . V NSK index rastu predstavoval 281,04 % čím došlo k rastu z 18,77 mil. Eur (r. 2010) na 52,76 mil. Eur (r. 2010). Podiel výdavkov na podporu výskumu a vývoja v NSK dosahuje 7,88 % z celoslovenského objemu. NSK po BSK (ktorý viaže 46,47 % výdavkov výskumu a koncentruje vedecko-výskumnú kapacitu Slovenska), TSK, ŽSK, KSK je na 5 mieste v objeme výdavkov na vedu výskum. Vo výskume a vývoji v kraji bolo evidovaných 778,2 zamestnancov vo FTE (plný pracovný úväzok). Podiel NSK na vedeckovýskumnom potenciáli Slovenska bol 10,47 % (graf 22, 23).

Graf 22 Vývoj zamestnancov výskumu a vývoja.

Graf 23 Podiel vedných oblastí na výdavkoch

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Viac ako polovica (32,22 mil. Eur.) finančných prostriedkov vedy, výskumu a inovácií smerovalo do poľnohospodárskych vied. Humanitné vedy boli podporené 6,86 mil. Eur (13,00 %) a prírodné vedy 5,65 mil. Eur. Veda, výskum a inovácie technických vied boli podporené 5,26 mil. Eur. Najmenej finančných prostriedkov získali spoločenské vedy (2,78 mil. Eur.).

3.4.1.5 Trh práce

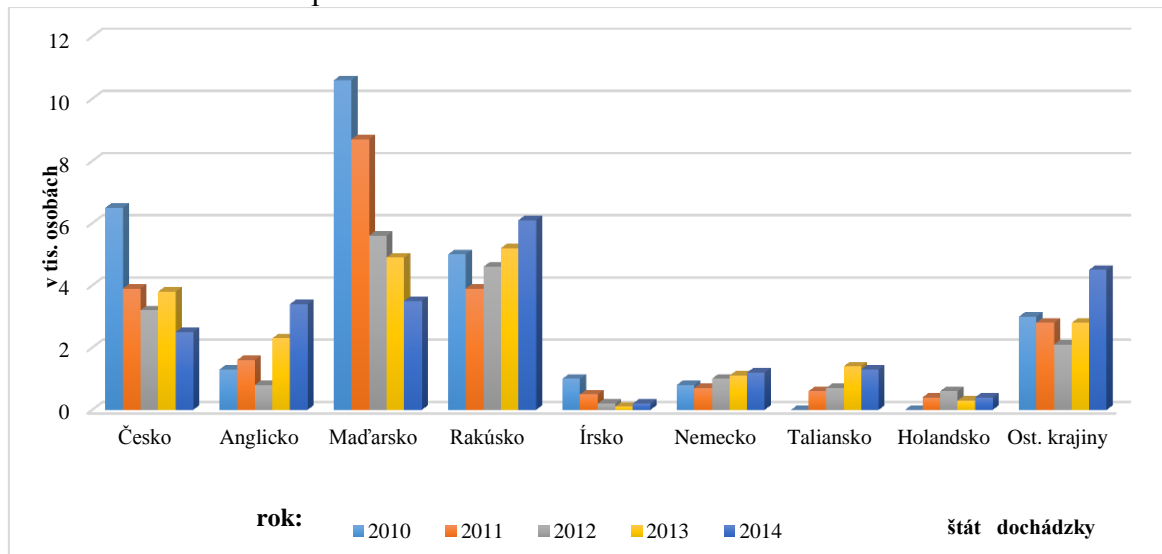
Základom trhu práce je ponuka a dopyt pracovných síl. Trh práce sa vzťahuje na všetkých zamestnateľných ľudí v rôznych priestorových dimenziách a nesie ekonomický a sociálny aspekt.

Z celkového počtu obyvateľov 489153 je 347,5 tis. **obyvateľov ekonomicky aktívnych (EAO)** a **ekonomicky neaktívnych** od 15 rokov je 247,2 tis. NSK po PSK, KSK je tretím krajom Slovenska. V roku 2014 mal 347,5 tis. EAO, z toho počet mužov bol 192,6 tis. a žien 155 tis. počet EAO. Počet EAO oproti roku 2010 poklesol o 1,39 % t. z. o 4,9 tis. osôb. Miera ekonomickej aktivity 57,9 % vzrástla na 58,5. U mužov dosahuje vyššiu úroveň 87,4 % ako u žien 50,2%. Podľa posledného Sčítania ľudu, domov a bytov miera ekonomickej aktivity vykazuje rôznu úroveň v jednotlivých okresoch NSK. Najvyšší počet

EAO v prepočte na produktívne obyvateľstvo je v okrese Šaľa 69,3, Nitra 68,9 %, Topoľčany 68,4 %, Komárno 68 %, NZ 66,9%, NZ 66,8 % (tab. 71).

EAO podľa (VZPS) je tvorené obyvateľstvom vo veku od 15 rokov, ktoré patria medzi pracujúcich alebo nezamestnaných. **Pracujúce obyvateľstvo** tvorilo 306,3 tis. osôb s podielom 88,14% na EAO. Časť obyvateľstva nachádza pracovné príležitosti v zahraničí, kde v roku 2014 odišlo za 23,1 tis. obyvateľov, najmä mladých ľudí. Dochádzka smerovala hlavne do susedného Maďarska, kde za prácou odchádzalo obyvateľstvo hlavne z pohraničných okresov. Významná dochádzka za prácou smerovala i do Česka a Rakúska a ďalších štátov (graf 24).

Graf 24 Dochádzka za prácou do zahraničia z NSK za obdobie rokov 2010-2014.

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

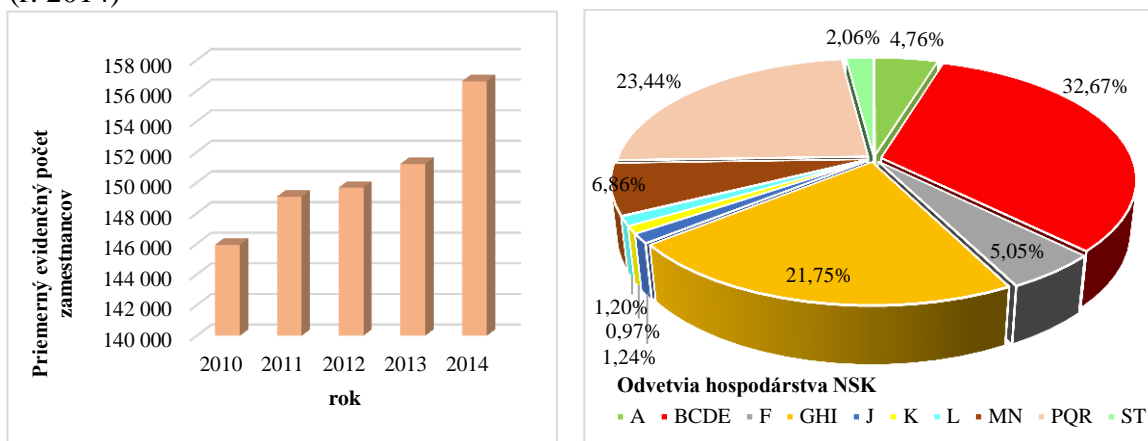
Vývoj **miery zamestnanosti obyvateľstva staršieho ako 15 rokov** po roku 2010 rástol a dosiahol hodnotu 51,5 % (tab. 72). U mužov dosahuje vyššie hodnoty (59,6%) a u žien 44,1% (r.2014). Do tejto miery sú zahrnutí i pracujúci dôchodcovia. Preto miera zamestnanosti obyvateľstva 15-64 prepočítaná na obyvateľstvo produktívneho veku (15-64) je vyššia dosahuje 62,1% (muži 68,5% a ženy 55,5%).

Zamestnanosť v NSK a jeho okresoch je ovplyvňovaná koncentráciou ekonomických aktivít a veľkostnou štruktúrou podnikov. Najväčšia koncentrácia pracovných príležitostí je lokalizovaná v mestských sídlach a najmä v krajskom meste Nitra, ktoré sú jadrami pracovných možností i pre svoje zázemia.

Priemerný evidenčný počet zamestnancov (PEPZ), ktorý tvoria všetci stáli a dočasní zamestnanci v pracovnom pomere na základe uzatvorenej pracovnej zmluvy a ktorým zamestnávateľ za vykonanú prácu vypláca mzdu, resp. plat bolo 156 625 osôb t.z.11,46 % PEPZ Slovenska. Vývoj PEPZ v sledovanom období dokumentuje graf 25.

Alokácia PEPZ v okresoch kraja je nerovnomerná. Najväčší počet PEPZ je v okrese Nitra (49439 osôb, t.z. 31,57%), Levice (28 862 osôb, t.z. 18,43%), Nové Zámky (25 166 osôb, t.z.16,07%), Komárno (20 570 osôb, t.z. 13,13%), Topoľčany (16 869, t.z. 10,77%), Šaľa (8 183 osôb, t.z. 5,22 %) a Zlaté Moravce (7536 osôb, t.z 4,81%).

Graf 25 Vývoj PEPZ v NSK za obdobie rokov 2010-2014 a jeho odvetvová štruktúra PEPZ (r. 2014)

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

A - poľnohospod., lesníctvo, rybolov, BCDE – priemysel, F – stavebníctvo, GHI - veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov, doprava a skladovanie, ubytovacie a stravovacie služby, J - informácie a komunikácia, K - finančné a poisťovacie činnosti, L - činnosti v oblasti nehnuteľností, MN - vedecké a technické čin., administr., PQR - verej., správa, vzdeláv., zdravot., ST - umenie, zábava, domác., ostat. čin.

Pre zamestnanosť v ekonomických činnostiach NSK je charakteristické:

- nosným odvetvím hospodárstva a najväčším zamestnávateľom kraja je priemysel, ktorý zamestnáva 32,67 % osôb, zamestnanosť v kraji je vyššia ako priemer SR
- skupina odvetví verejných služieb - verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie, vzdelávanie, zdravotníctvo a sociálna pomoc – zamestnávajú – 23,44 % je druhým najväčším zamestnávateľom kraja,
- nevýrobné odvetvia veľkoobchod, maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov, doprava a skladovanie, ubytovacie a stravovacie služby koncentrujú doprava a komunikácie, zamestnávajú 21,75 % z celkového priemerného evidenčného počtu pracovníkov hospodárstva NSK,
 - odborné, vedecké a technické činnosti, administratívne a podporné služby 6,86 %
 - stavebníctvo s podielom 5,05 % je tiež významným zamestnávateľom kraja
 - tradičný zamestnávateľ – pôdohospodárstva i keď znižuje počty zamestnancov v kraji, stále má nezastupiteľné miesto najmä vo vidieckych regiónoch Podunajskej nížiny, ktorá je najväčšou obilninárskou oblasťou Slovenska.

Ani jeden z okresov NSK nedosahuje priemer **nominálnej mzdy zamestnanca** Slovenska (957 Eur). Nad priemerom kraja je nominálna mzda zamestnanca len v troch zo siedmich okresov – Levice (909 Eur.), Nitra (880 Eur.) a Šaľa (868 Eur.). Nízka mzda prispieva i tomu, že práve v NSK, okresom Komárno začína pás chudoby Slovenka. Do tohto pásu sú zahrnuté i ďalšie dva okresy kraja – Nové Zámky (Štúrovska) a Levice.

Druhou významnou skupinou EAO sú **nezamestnaní**, ktorých bolo 41,2 tisíc (r. 2014) a dosahujú podiel 13,45 % na EAO. Pokles počtu nezamestnaných za 5 rokov klesol o 12,9 tis. osôb t. z. o 23,84%. Najvýraznejší pokles v období rokov 2010-2014 bol v roku 2011 o 21,07%. Výnimku tvorí rok 2012, kedy došlo k medziročnému rastu nezamestnanosti o 7,49 % (tab. 73).

Pokles počtu nezamestnaných je ovplyvňovaný počtom voľných pracovných miest v NSK resp. v ostatných krajoch SR najmä BSK, TTSK, kde obyvateľstvo odchádza za prácou.

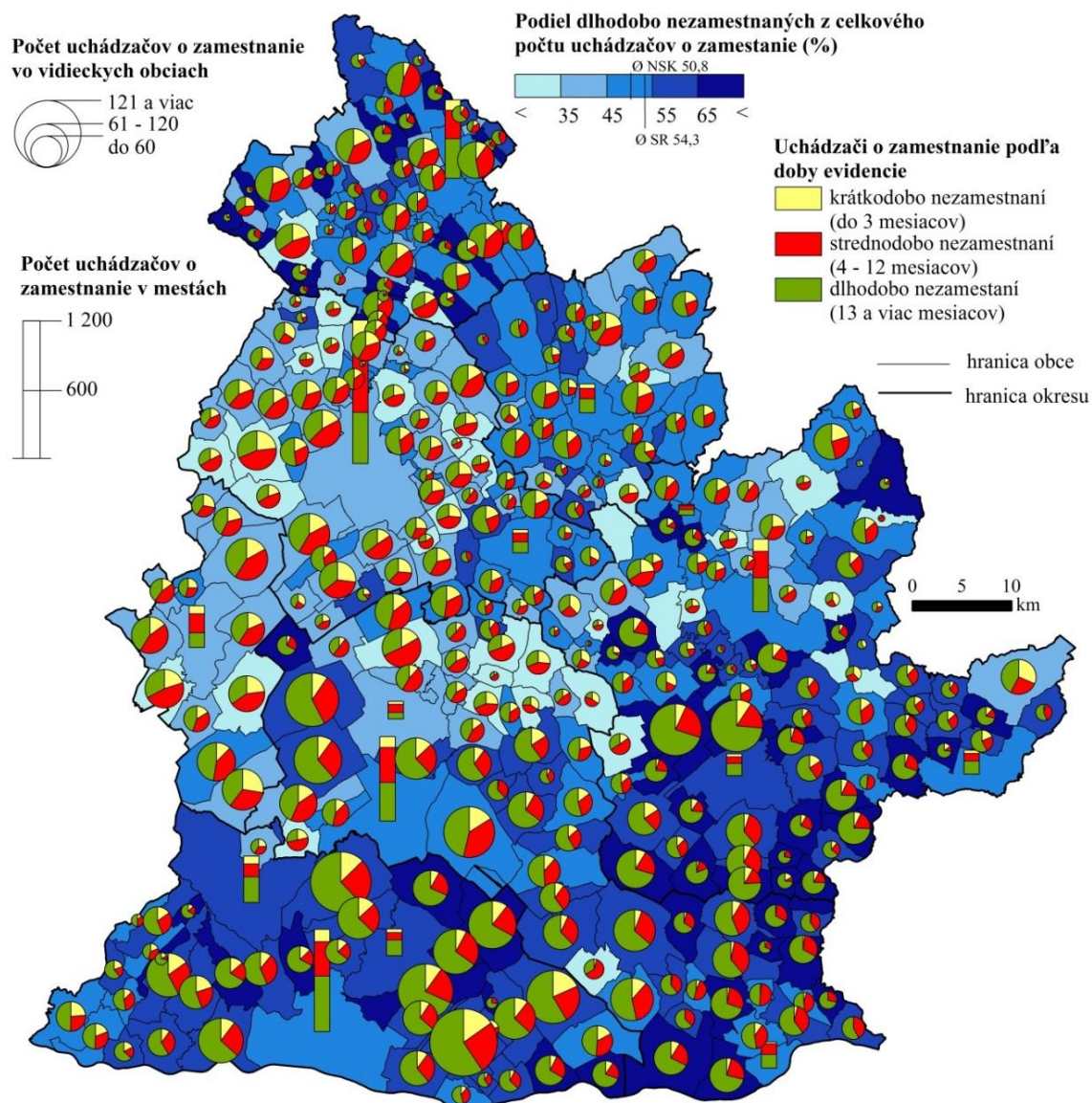
Jedným z dôležitých aspektov nezamestnanosti, ktorý zohráva dôležitú úlohu pri uplatnení uchádzačov o zamestnanie na trhu práce je ich veková a vzdelanostná štruktúra.

Vysoký podiel nezamestnaných dosahuje veková kategória 25-34 roční (tab. 72), ktorí dosahujú podiel 13,8 %. Ťažko uplatniteľní na trhu práce sú nezamestnaní vo vyšších vekových kategóriách (44 a viac), ktorí sa na celkovej nezamestnanosti podieľajú 19,9 %. K ohrozeným kategóriám na trhu práce patria i ženy starajúce sa o deti, osoby s nižším vzdelaním, obyvateľstvo vyšších vekových kategórií a zdravotne postihnuté obyvateľstvo. Problémy zamestnať sa majú i absolventi a mladiství. 3021 absolventov v roku 2014 neuspelo na trhu práce.

Podľa dĺžky nezamestnanosti je negatívna dlhodobá nezamestnanosť (nad 12 mesiacov), ktorou je postihnutých 22 384 nezamestnaných t. z. 54 (37 %). Dlhodobá nezamestnanosť oproti roku 2010 vzrástla o 1798 osôb. Najvyššia počas sledovaného obdobia bola v roku 2012, kedy dlhodobo bolo nezamestnaných 25,586 osôb. Od tohto roka má klesavý trend.

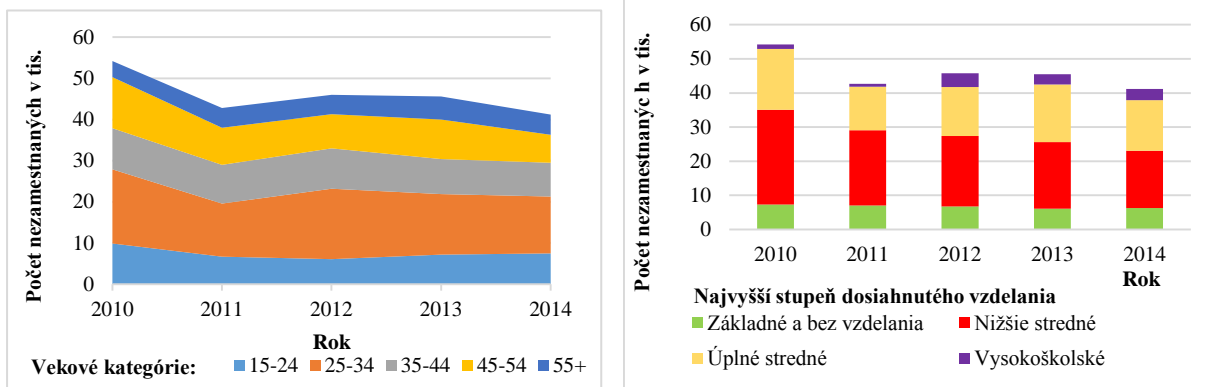
Dlhodobá nezamestnanosť je výrazným problémom v troch okresoch NSK - okres Komárno (24,55%), Levice (21,16%) a Nové Zámky (20,19 %), ktoré sa podieľajú 65,90 % na dlhodobej nezamestnanosti NSK. Priestorové rozmiestnenie dlhodobej nezamestnanosti podľa obcí dokumentuje mapa 22.

Mapa 22 Dlhodobá nezamestnanosť v obciach NSK v roku 2014

Medzi nezamestnanými významné postavenie mali nezamestnaní s ukončeným nižším stredným vzdelaním (40,77 % - tab. 74) a nezamestnaní z úplným stredným vzdelaním (35,92 %), čo poukazuje na potrebu zosúladiť potreby trhu práce so stredoškolským školstvom (graf 26).

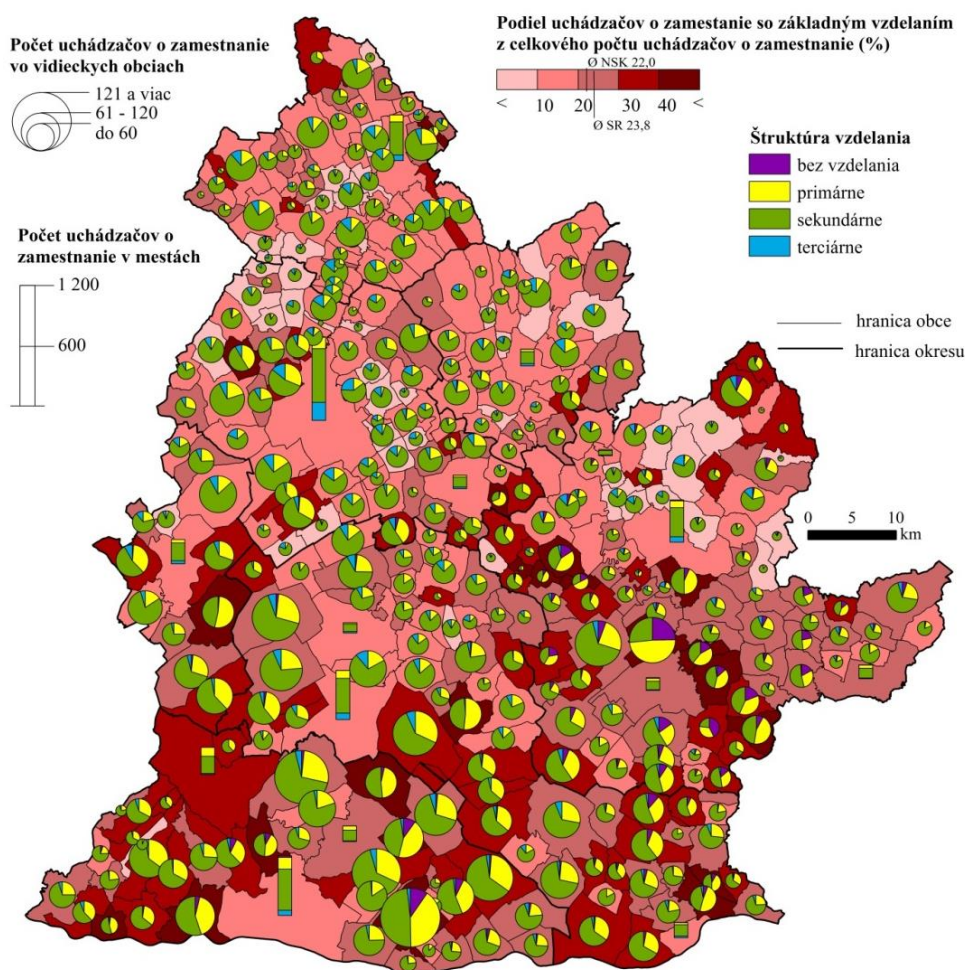
Graf 26 Vývoj počtu nezamestnaných podľa veku a najvyššieho stupňa vzdelania

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Priestorové rozmiestnie štruktúry nezamestnaných podľa najvyššie dosiahnutého vzdelania zobrazuje (mapa 23).

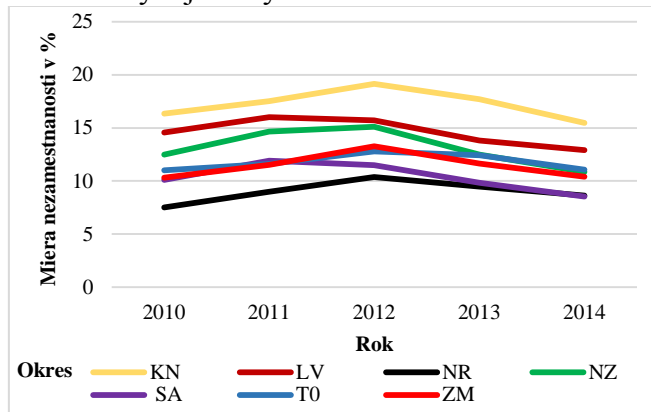
Mapa 23 Uchádzači o zamestnanie so základným vzdelaním v obciach NSK v roku 2014

© Katedra geografie a regionálneho rozvoja FPV UKF by ArcMap 10.1.

Miera nezamestnanosti v sledovanom období rokov 2010-2014 bola pod priemerom Slovenska (tab. 75). V roku 2014 dosiahla hodnotu 11,21% čo je o 1,08 % pod priemerom SR. V porovnaní s krajinami Slovenska, to bola však štvrtá najvyššia miera nezamestnanosti (po PSK, BBSK a KSK (graf 27)).

Graf 27 Vývoj miery nezamestnanosti v okresoch NSK

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Miera nezamestnanosti v okresoch NSK dosahuje rozpätie 8,53 % (okres Šaľa) po 15,48 % okres Komárno. Okrem Komárna vyššiu mieru nezamestnanosti ako je priemer NSK mal i okres Levice. Vo všetkých okresoch NSK sú na trhu práce ešte voľné zdroje pracovných síl, pre ktoré je potrebné hľadať vhodné umiestnenie.

3.4.2 Infraštruktúra

3.4.2.1 Technická infraštruktúra

DOPRAVNÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Dopravná infraštruktúra a služby poskytované v doprave tvoria neoddeliteľnú súčasť každodenného života obyvateľov. Prispievajú k zvyšovaniu zamestnanosti, sú kľúčovým faktorom pre prílev zahraničných investícií, rozvoj cestovného ruchu, napomáhajú znižovať disparity medzi regiónmi a podmieňujú dosahovanie ekonomického rastu a zvyšovanie konkurencieschopnosti.

Cestná doprava

Rozvoj cestnej siete NSK sa v súčasnej dobe riadi základnými dokumentmi, ktorými sú Územný plán regiónu Nitrianskeho kraja (2012), Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja 2012 – 2018, Stratégia rozvoja verejnej osobnej dopravy Nitrianskeho samosprávneho kraja do roku 2020 („Master plan“).

Územím kraja prechádzajú dva európske multimodálne koridory:

- Koridor č. IV. Berlín/Norimberg – Praha – Kúty – Bratislava – Budapešť – Constanta / Thesaloniki /Istanbul pre cestné komunikácie, ČR – Kúty – Bratislava – Nové Zámky / Komárno – Štúrovo – MR lokalizovaný pre trate železničnej a kombinovanej dopravy.
- Koridor č. VII. Dunaj (vodná cesta) s verejnými prístavmi v Komárne a Štúrove. V spojení s kanálom Rýn – Mohan – Dunaj je aj Európskou úniou akceptovaná nielen ako komunikačná, ale aj ako významná sídelnotvorná os, predovšetkým v smere na transformujúce sa krajiny.

NSK leží v dotyku s európskym multimodálnym koridorom č. VI. (severojužným) Gdansk – Grudziadz /Varšava – Katowice- Skalité – Žilina – Bratislava, ktorý je prepojený na koridor č. IV.

Významné cestné ťahy prechádzajúce územím kraja tvoria ťah E58 (Bratislava – Nitra – Zvolen – Lučenec - Košice a E571 (cesta Bratislava – Nitra – Zvolen – Rožňava – Košice), ktorý je v úseku Trnava – Nitra – Žiar n/Hronom – Zvolen zaradený do cestnej siete ako ťah R1. Rýchlostná cesta R1 s cestou I/51 je zaradená do medzinárodnej cestnej siete ako E 571, ktorá bola dobudovaná a odovzdaná do užívania v roku 2011 s celkovou dĺžkou 45,866 km. Cesta I/66 zo Šiah je zaradená ako E 77.

Na cesty I. triedy nadväzuje sieť ciest II. triedy, ktoré zabezpečujú regionálne dopravné vzťahy v rámci kraja. Cesty III. triedy slúžia pre obecné dopravné vzťahy a zabezpečujú dopravnú obsluhu a spojenie všetkých obcí. Cesty I. triedy I/65 Nitra – Zlaté Moravce – hranica kraja, cesta I/51 Nitra – Levice – Krupina, cesta I/75 Šaľa – Nové Zámky – Šahy a cesta I/63 Veľký Meder – Komárno – Štúrovo zabezpečujú západovo-východné prepojenia. Severojužné dopravné vzťahy zabezpečujú cesty I/64 Topoľčany - Nitra – Nové Zámky – Komárno a cesta I/76 Hronský Beňadik - Kalná nad Hronom – Štúrovo.

Cesty II. a III. triedy sú v správe NSK a ich celková dĺžka je v porovnaní s ostatnými krajinami v poradí tretia najväčšia za Banskobystrickým a Prešovským krajom. V roku 2014 dosahovala celková dĺžka ciest II. a III. triedy na území Nitrianskeho kraja 2 035 km (tab. 76), čo predstavovalo 78,4% z celkovej dĺžky ciest v kraji. Cesty II. triedy z toho tvorili 500,245 km (19,2 %) a cesty III. triedy 1 540,522 km (59,2 %). NSK má tretiu najdlhšiu dĺžku ciest III. triedy v SR (14,79% z dĺžky ciest III. triedy v SR). Na regionálnych cestách vo vlastníctve NSK je spolu 526 mostných objektov, 131 mostných objektov na cestách II. triedy a 395 mostných objektov na cestách III. triedy.

Pre podporu rozvoja cestnej siete NSK je veľmi významná implementácia projektov ROP – rekonštrukcie ciest II. a III. triedy NSK (výzvy ROP 5.1-2012/01 a ROP 5.1-2013/01):

- Modernizácia ciest región Nové Zámky a Komárno – celková dĺžka 18,936 km
- Modernizácia ciest región Levice - 3. etapa – celková dĺžka 12,834 km
- Modernizácia ciest región Topoľčany – 2. etapa – celková dĺžka 28,015 km
- Modernizácia ciest región Nitra – 2. etapa – celková dĺžka 24,729 km
- Rekonštrukcia cesty Pozba – Dedinka – Tekovské Lužany, zosuv – celková dĺžka 17,113 km

Zásadným problémom ciest II. a III. triedy a mostov je ich zlý stavebno-technický stav, čo má vplyv na zhoršenie dostupnosti jednotlivých regiónov kraja a bezpečnosť a plynulosť cestnej premávky. Z ciest II. triedy je až 25,90% v nepriaznivom stave ako nevyhovujúci alebo havarijný. Pri cestách III. triedy z celkovej dĺžky sa vykazuje nepriaznivý stav na úrovni 31% ciest. Zlý stavebno-technický stav regionálnych ciest je spôsobený tým, že v čase ich výstavby sa nepredpokladala záťaž a intenzita, ktoré sa dosahujú v súčasnosti. Zvýšenie záťaže a intenzity vozidiel najmä ťažkej nákladnej dopravy je dôsledkom zavedenia mýtného systému a obchádzania ciest vyšších kategórií, čo prináša so sebou prudké zhoršovanie kvality ciest II. a III. triedy (obrusovanie ciest, výtlky) a tiež negatívny vplyv tranzitnej nákladnej dopravy na okolité prostredie (napr. na statiku domov v blízkosti ciest, nadmerný hluk, prašnosť atď.). Na stav a kvalitu ciest nižšieho dopravného významu v kraji má významný negatívny vplyv i absencia nadradenej cestnej infraštruktúry najmä v južnej časti územia ako predpoklad zlepšenia cezhraničnej spolupráce. V kraji sú vybrané dopravné významné cesty II. triedy, na ktorých je viac ako 33% dĺžky komunikácie v nevyhovujúcom a havarijnom stave na základe posúdenia ich zaťaženia. Taktiež absencia integrovaných dopravných systémov je slabou stránkou v NSK, nakoľko nie je zabezpečená vzájomná previazanosť a koordinácia jednotlivých dopravcov.

Železničná doprava

Obsluha územia NSK osobnou železničnou dopravou nie je vzhľadom na jeho hospodársky význam dostatočná, zvlášť chýba efektívne a rýchle prepojenie Nitry s hlavným mestom SR.

Na území kraja sa nachádza 354 obcí a miest a z uvedených obcí je v súčasnosti len 84 obcí obsluhovaných železničnou dopravou, čo predstavuje 23,73% podiel z počtu obcí a miest v kraji. Na území v obciach obsluhovaných železničnou dopravou žije 424 409 obyvateľov, t. j. 61,81% z celkového počtu obyvateľov NSK k 31.12.2013.

Na území mesta Nitry sa nachádza jednokoľajná, neelektrifikovaná trať č. 140 Prievidza – Nové Zámky. Železničná stanica v Nitre je neperonizovaná so zastaranou výpravnou budovou. Z hľadiska rozvojových možností územný plán mesta rezervuje koridor pre umiestnenie železničnej trate v prepojení Nitra – Bratislava v železničnej stanici Trnovec nad Váhom, ktorá leží na trati Bratislava – Štúrovo, ktorá je súčasťou multimodálneho dopravného koridoru. Týmto prepojením by krajské mesto Nitra získalo významné a rýchle prepojenie najmä vo vzťahu k Bratislave, železničná doprava v tomto regióne mala lepšie využitie v osobnej aj v nákladnej doprave a bola by konkurencieschopnejšia voči autobusovej a individuálnej doprave.

Technický stav železničnej siete v Nitrianskom samosprávnom kraji je nevyhovujúci ako aj cestovanie na neelektrifikovaných jednokoľajných tratiach z hľadiska rýchleho a efektívneho cestovania. Niektoré železničné stanice sú taktiež značne vzdialené od centra obcí, čoho dôsledkom je väčšie využívanie verejnej autobusovej dopravy občanmi týchto obcí. Obnova osobných vozňov za účelom zabezpečenia zvyšovania kultúry cestovania a nákup nízkopodlažných vozňov na zlepšenie kvality cestovania pre osoby s obmedzenou pohyblivosťou sú nevyhnutnosťou.

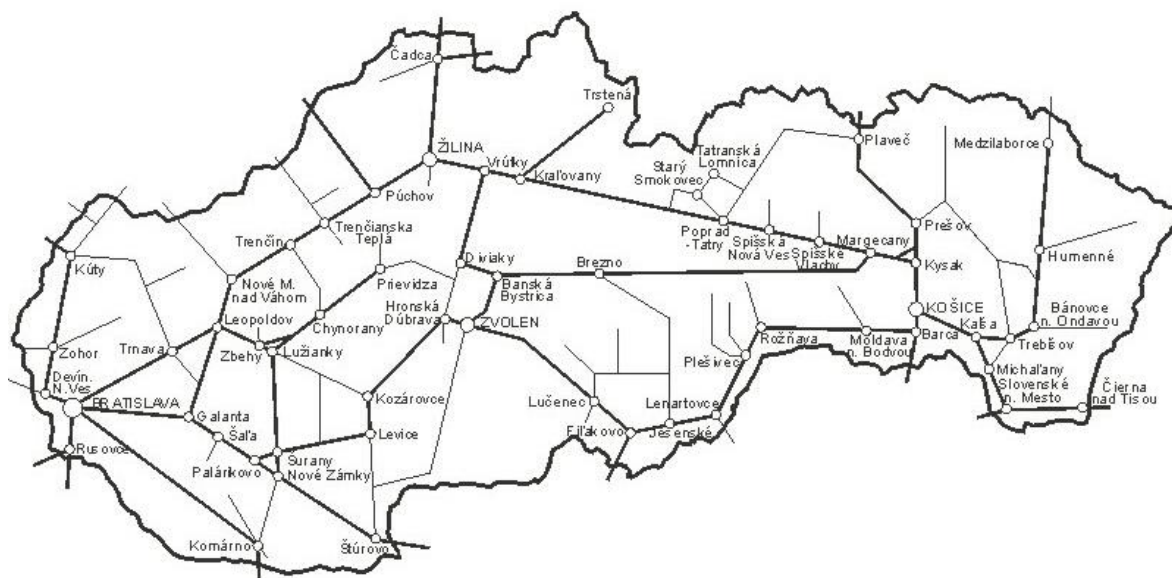
Zoznam tratí na území NSK: Trať č. 130 Bratislava – Štúrovo s odbočkou z Palárikova do Šurian, Trať č. 131 Bratislava – Komárno, Trať č. 134 Šaľa – Neded, Trať č. 135 Nové Zámky – Komárno – Komárom, Trať č. 140 Nové Zámky – Prievidza s odbočkou Zbehy – Jelšovce, Trať č. 141 Leopoldov – Kozárovce, Trať č. 142 Zbehy – Radošina, Trať č. 150 Nové Zámky – Zvolen, Trať č. 151 Nové Zámky – Zlaté Moravce, Trať č. 152 Štúrovo – Levice, Trať č. 153 Zvolen – Čata.

Medzinárodná diaľková doprava sa realizuje prostredníctvom železničnej trate č. 130 Bratislava – Štúrovo – Ezstergom s napojením aj na európsky železničný systém a železničnou traťou č. 135 Nové Zámky – Komárno – Komárom.

Územie NSK je napojené na európsky železničný systém. Diaľkové spoje európskeho významu je možné využiť v smere severozápad - juhovýchod (železničná trať Kúty – Bratislava – Nové Zámky – Štúrovo / Komárno – Budapešť (MR)).

Modernizácia železničnej infraštruktúry, budov železničných staníc, zastávok a obnova dopravných prostriedkov v železničnej osobnej doprave na území kraja je dôležitým faktorom podmieňujúcim zvyšovanie kvality, bezpečnosti a dopytu po železničnej osobnej doprave s významným dopadom na životné prostredie a v súlade s trendmi vo vyspelých štátoch (mapa 24, 25).

Mapa 24 Sieť železníc SR

Zdroj: <http://www.zsr.sk>, 2015

Mapa 25 Medzinárodné koridory na sieti ŽSR

Zdroj: <http://www.zsr.sk>, 2015

Vodná doprava

Sieť vodných ciest v NSK s napojením na medzinárodné vodné cesty tvoria:

- Medzinárodná vodná cesta E80 Dunaj v úseku celej južnej hranice NSK (hranica SR/MR), ktorá je súčasťou európskeho dopravného koridoru č. VII,
- Medzinárodná vodná cesta Váh E81 v úseku Komárno – Kráľová nad Váhom – hranica NSK (s pokračovaním na Žilinu), ktorá je súčasťou intermodálnych dopravných koridorov č. V. a VI.

Základnú sieť prístavov tvoria Komárno, Štúrovo a Šaľa. Prístavy v Komárne a Štúrove vyhovujú základným podmienkam pre medzinárodnú vnútrozemskú plavbu (podľa Dohody AGN – prístavy vnútrozemskej plavby medzinárodného významu). Komárňanský prístav je napojený na transeurópsku riečnu magistrálu Rýn – Mohan – Dunaj, ktorá spája Severné more s Čiernym morom. Dokončením vodného diela Selice a prístavu v Šali v roku

1998 sa vytvorila na dolnom toku Váhu vodná cesta v dĺžke 70 km s obmedzenými podmienkami na plavbu lodí v úseku Komárno – Sereď ako I. etapa Vážskej vodnej cesty. Ostatné vodné toky nedávajú predpoklad pre ich využívanie vodnou dopravou. Výnimkou môže byť splavenie dolného úseku rieky Nitra.

Letecká doprava

V súčasnosti sa v NSK nachádza 12 letísk, z toho 1 verejné letisko medzinárodného významu pre nepravidelnú leteckú dopravu (v Nitre-Janíkovciach, je to regionálne letisko s rozvojovými možnosťami, ktorému bol pridelený medzinárodný štatút Štátnou leteckou inšpekciou SR o prevádzkovej schopnosti letiska) a 11 letísk so spevnenou prístávacou/odletovou dráhou, ktoré slúžia pre agrochemické účely: Nové Zámky, Zemné (okres Nové Zámky), Chotín (okres Komárno), Tekovský Hrádok, Pohronský Ruskov, Plášťovce a Zbrojníky (okres Levice), Ludanice, Horné Obdokovce, Veľké Ripňany (okres Topoľčany) a v Čabe (okres Nitra).

Kombinovaná doprava

Do systému kombinovanej dopravy sú v NSK zahrnuté železničné trate „C-&E52 Bratislava-Nové Zámky-Štúrovo-MR“ a „C-E61 Kúty Bratislava-Nové Zámky-Komárno-MR“.

Prímestská autobusová doprava

Zabezpečuje obsluhu územia NSK na báze komerčnej dopravy a na báze verejného záujmu. Služby vo verejnom záujme vo vnútroštátnej pravidelnej prímestskej autobusovej doprave v NSK objednáva a financuje NSK, ktorý má v súčasnosti zmluvné vzťahy s dopravcami ARRIVA Nové Zámky, a. s. a ARRIVA Nitra, a.s. Významný prepravný prúd v smere Nitra – Bratislava je obslužený najmä pravidelnou autobusovou dopravou na komerčnom základe. Autobusovou dopravou sú obsluhované všetky obce v kraji.

Mestská autobusová doprava (MAD) v mestách NSK

Je zabezpečovaná autobusovými dopravcami na základe zmluvných vzťahov s príslušným mestom. MAD v mestách Nitra, Topoľčany, Zlaté Moravce a Vráble zabezpečuje spoločnosť ARRIVA Nitra, a. s. v zmysle zmlúv o službách vo verejnom záujme. MAD na základe zmluvných vzťahov s mestami Levice, Nové Zámky, Komárno, Štúrovo, Šaľa vykonáva dopravca ARRIVA Nové Zámky, a.s.

Nemotorová doprava, cyklodoprava

Nemá v mestách NSK dostatočnú infraštruktúru. Sieť komunikácií pre nemotorovú dopravu v mestách nie je ucelená, s množstvom lokálnych povrchových nezrovnalostí, s nízkou bezpečnosťou cyklistov a chýbajúcou naviazanosťou na sieť hromadnej dopravy cez doplnkovú cyklistickú infraštruktúru (chýbajúce cyklostojany, odpočívadlá a pod.). Krátke úseky cyklotrás v niektorých mestách sa budovali aj zo zdrojov ROP v období 2007 – 2013 (napr. Tlmače, Želiezovce).

ENERGETICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

V NSK sú v prevádzke 2 bloky Atómovej elektrárne Mochovce (EMO) o výkone 2x 470 MW. V súčasnosti prebieha výstavba 3. a 4. bloku EMO, u ktorých bude výkon po 471 MWe. Ku koncu roka 2014 bol 3. blok ukončený na 81% a 4. blok na 63%. JE Mochovce vyrobí ročne vyše 3 000 GWh **elektrickej energie**, čo pokrýva približne 11 % spotreby elektrickej energie na Slovensku. Spotreba elektriny sa postupne znižuje, od roku 2011 sa z

6,45 MW znížila na 5,42 MW (tab. 77). Najväčšiu spotrebu elektriny v kraji mali v roku 2013 výroba chemikálií, výroba výrobkov z gumy, výroba potravín a výroba elektrických zariadení. Na území kraja sa nachádzajú ďalšie zdroje elektrickej energie pracujúce do prenosovej elektrizačnej sústavy, malé vodné elektrárne (MVE). Tieto zdroje sú svojim výkonom zanedbateľné. Ich prínos je v ekologickom využití hydropotenciálu.

Zásobovanie teplom sa zabezpečuje v závislosti od charakteru objektov a hustoty zástavby centralizovaným spôsobom, hlavne v mestách a decentralizovaným spôsobom. Pri centralizovanom spôsobe dodávky tepla sa ako zdroj energie využíva **zemný plyn**. Aj v menších objektoch, kde sa využívajú samostatné tepelné zdroje, palivo tvorí v prevažnej miere zemný plyn. Územím NSK prechádza tranzitný ropovod a tranzitný plynovod. Je tu situovaná aj jedna zo štyroch kompresorových staníc tranzitného plynovodu, nachádza sa v obci Ivanka pri Nitre. Najväčšími spotrebiteľmi plyných palív v roku 2013 v NSK boli priemyselné odvetvia na výrobu chemikálií, dodávka elektriny, plynu a pary, výroba potravín a výroba ostatných nekovových výrobkov. Spotreba zemného plynu v kraji od roku 2007 striedavo klesala a stúpala a v roku 2013 bola jeho spotreba najvyššia za posledných 7 rokov (tab. 77).

Dôraz sa kladie na zvyšovanie využitia **obnoviteľných zdrojov energie** vrátane slnka. K slabým stránkam kraja patrí nízky podiel energie vyrábanej z alternatívnych obnoviteľných zdrojov energie a absencia infraštruktúry pre jej zhodnocovanie. K pozitívnym príkladom je možné zaradiť komplexné vyriešenie palivového hospodárstva troch zariadení sociálnych služieb výstupu projektu „Energetické zhodnotenie vybraných zariadení v pôsobnosti NSK“ v roku 2010.

INFORMAČNÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Zabezpečenie telekomunikačnej infraštruktúry a telekomunikačných služieb je rovnomerne po celom území regiónu. V roku 2013 bolo v NSK 96 944 pevných telefónnych prípojkov (tab. 78). Ich počet, rovnako ako počet verejných telefónnych automatov klesá.

Veľká pozornosť sa venuje informačným sieťam – internetu. Podľa Štatistickej ročenky regiónov Slovenska 2014 malo v roku 2013 v Nitrianskom kraji 77,2 % všetkých domácností prístup na internet, čo predstavuje nárast o 8,3 % od roku 2009 (tab. 79).

V súčasnosti narastá percentuálny počet domácností vybavených počítačom, v roku 2013 to bolo 79,6 %, čo je nárast od roku 2009 o 15,7 % (tab. 80).

Vysoké náklady na budovanie infraštruktúry pre vysokorýchlostný prístup k internetu v kombinácii s nízkym dopytom mnohokrát odrádzajú poskytovateľov sietí a služieb investovať do infraštruktúry. Nevyhnutnou podmienkou naplnenia stanovených cieľov je najmä zabezpečiť priaznivé regulačné prostredie, podporiť budovanie širokopásmových sietí z verejných zdrojov (OPIS) a poskytovať nové obsahové služby v oblasti elektronickej verejnej správy. Zároveň je potrebné, aby všetky zainteresované strany podporovali rozvoj prístupových sietí novej generácie, ktoré budú mať rýchlosť a kapacitu potrebnú na to, aby mohli zabezpečovať prenos obsahu s vysokou rozlišovacou schopnosťou a podporovať aplikácie náročné na šírku pásma.

Veľký dôraz sa kladie na zabezpečenie podmienok pre ďalší rozvoj priaznivého podnikateľského prostredia podporujúceho kľúčové technológie pre rozvoj elektronických komunikácií a súvisiace aplikácie so zachovaním technologickej neutrality, a to koordinovane s postupmi na úrovni EÚ.

Zvýšenú pozornosť je potrebné venovať podpore budovania širokopásmových sietí s otvoreným prístupom z verejných zdrojov, a to s využitím štrukturálnych fondov EÚ v rámci programového obdobia 2014 – 2020 s cieľom dosiahnuť splnenie cieľov Digitálnej Agendy pre Európu.

3.4.2.2 Sociálna infraštruktúra

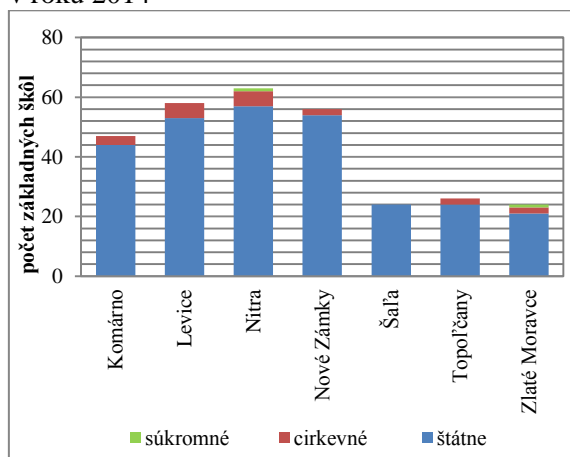
Výchovno-vzdelávaciu sústavu v SR tvoria predškolské zariadenia, základné školy, stredné školy, vysoké školy, špeciálne školy, školy pre záujmové vzdelávanie a zariadenia ďalšieho vzdelávania. Zriaďovateľmi uvedených vzdelávacích subjektov sú samosprávne kraje, obce, cirkev a Ministerstvo školstva SR.

V NSK sa v školskom roku 2013/2014 nachádzalo 405 **materských škôl**. Počet žiakov materských škôl má v NSK rastúcu tendenciu, v školskom roku 2014 ich navštevovalo 18 562 žiakov, čo bolo o 1530 žiakov viac ako v roku 2011. Štruktúra materských škôl NSK je tvorená 394 štátnymi materskými školami, čo tvorí 97,3 % zo všetkých materských škôl NSK. V kraji sa nachádza aj 9 cirkevných materských škôl. Okrem štátnych a cirkevných materských škôl sú v okresoch Zlaté Moravce a Nitra aj 2 súkromné materské školy. V roku 2014 na jedného učiteľa materskej školy pripadalo v NSK v priemere 10 žiakov, pričom najviac detí (11) na jedného učiteľa bol zaznamenaný v okrese Zlaté Moravce (tab. 81, 82).

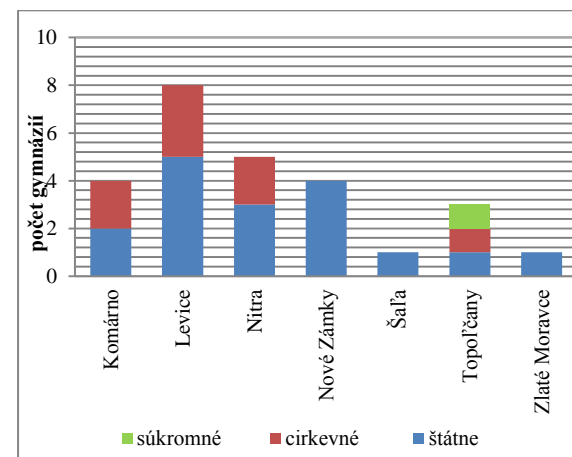
Na rozdiel od materských škôl, počet **základných škôl** v NSK má klesajúcu tendenciu. Kým v školskom roku 2009/2010 fungovalo v NSK 313 základných škôl, do roku 2013/2014 tento počet poklesol na 298 (277 štátnych, 19 cirkevných, 2 súkromné – graf 28). Celkový počet žiakov základných škôl bol v aktuálnom roku 50 084, pričom na 1 učiteľa pripadá priemerne 11 detí. Najviac detí (14) na jedného učiteľa bol zaznamenaný v okrese Topoľčany (tab. 83, 84).

Gymnázia ako ďalší stupeň vzdelávania boli v NSK v školskom roku 2013/2014 zastúpené 26 zariadeniami. Z celkového počtu bolo najviac gymnázií v okrese Levice (8 gymnázií). V štruktúre gymnázií dominovali štátne gymnázia s počtom 17, okrem nich sa v NSK nachádza 8 cirkevných a 1 súkromné gymnázium v okrese Topoľčany (graf 29). Tento typ vzdelávacieho zariadenia navštevovalo 7271 študentov. Priemerný počet študentov gymnázia na jedného učiteľa dosiahol v roku 2014 hodnotu 11 žiaka. Najviac študentov (13) na jedného učiteľa v tomto školskom roku bol zaznamenaný v okrese Šaľa (tab. 85, 86).

Graf 28 Štruktúra základných škôl NSK v roku 2014

Graf 29 Štruktúra gymnázií NSK v roku 2014

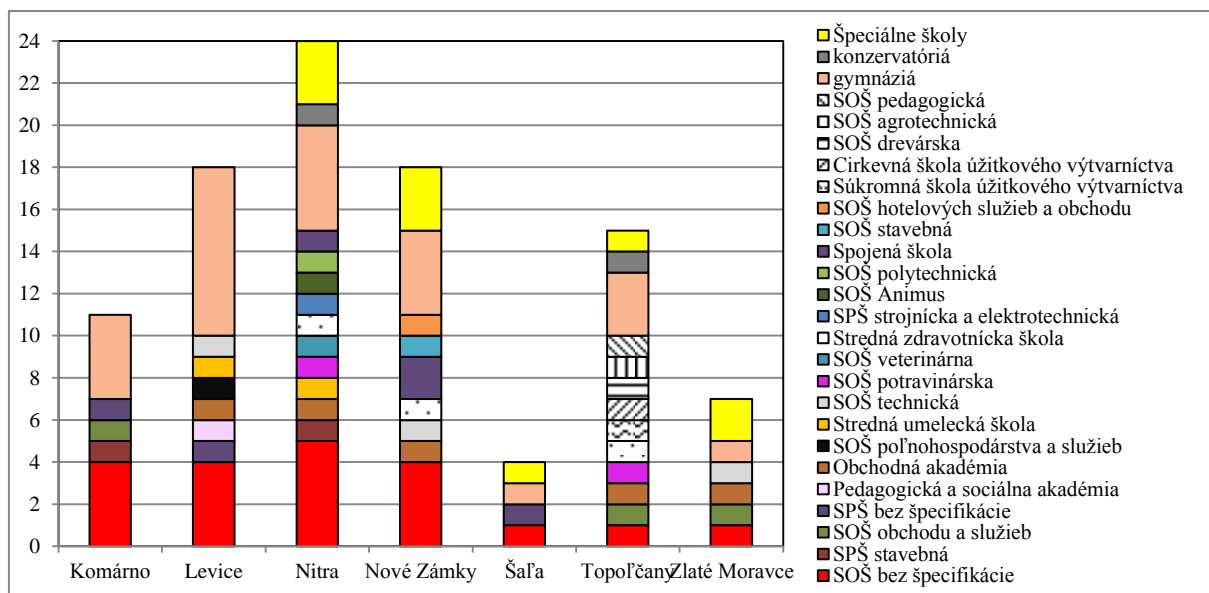

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

V NSK sa v školskom roku 2013/2014 nachádzalo spolu 59 **stredných odborných škôl, stredných odborných učilišť a združených stredných škôl**. Najviac z týchto škôl bolo lokalizovaných v okrese Nitra s celkovým počtom 15. Celkovo na týchto školách študovalo 19 913 študentov, pričom na 1 učiteľa pripadalo 11 študenta. Najviac študentov na jedného učiteľa v tomto školskom roku bol evidovaný v okrese Šaľa (12 študentov) (tab. 87, graf 30).

Okrem týchto školských zariadení disponoval NSK v školskom roku 2013/2014 aj **špeciálnymi školami**, ktorých bolo v kraji 54. Tieto školy navštevovalo v danom školskom roku 3 514 žiakov. Prevažná väčšina týchto zariadení (90,7 %) je štátna. V kraji sa nachádzajú aj 4 súkromné špeciálne školy (v okresoch Nitra, Nové Zámky a Topoľčany) a jedno cirkevné zariadenie v okrese Nové Zámky. Prognózu demografického vývoja počtu obyvateľov na stredných školách dokumentuje tab. 88.

Graf 30 Stredné školy v NSK v roku 2014

Zdroj: ÚIPS, 2015

V NSK bolo k roku 2014 evidovaných 30 **zariadení a inštitúcií pre mimoškolskú výchovu a voľno časové aktivity detí a mládeže**. Z celkového počtu týchto zariadení bolo 24 štátnych, 4 cirkevné a 2 súkromné, v rámci ktorých sa realizujú letné tábory a pravidelné záujmové útvary (tab. 89). Najviac zariadení tohto druhu je lokalizovaných v okrese Nitra (8), najmenej v okresoch Zlaté Moravce (1) a Šaľa (2).

NSK poskytuje vzdelanie aj prostredníctvom 39 **základných umeleckých škôl** (k roku 2014), z ktorých je 28 štátnych, 10 súkromných a 1 cirkevná (tab. 90).

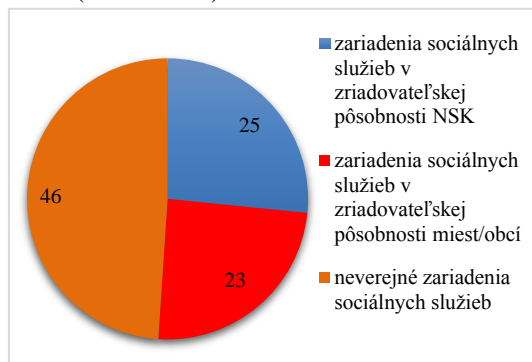
NSK je sídlom 2 **univerzít** s celoslovenským pôsobením. V Nitre sídli Univerzita Konštantína Filozofa (UKF) s 5 fakultami, na ktorej v akademickom roku 2013/2014 študovalo 9219 študentov. Ďalšou z univerzít v Nitre je Slovenská poľnohospodárska univerzita (SPU), ktorú tvorí 6 fakúlt. Na tejto univerzite študovalo 8 298 študentov. Okrem týchto dvoch univerzít sa v Komárne nachádza Univerzita J. Selyeho s počtom študentov 1 569 a Kňazský seminár sv. Gorazda.

Zmeny životného štýlu obyvateľov, zvyšovanie stresových javov v živote dnešnej populácie, ako i predlžovanie veku dožitia u oboch pohlaví sú faktory, ktoré ovplyvňujú zvyšovanie záujmu potrieb obyvateľov o služby zariadení sociálnej starostlivosti. V našej spoločnosti je sociálna starostlivosť poskytovaná verejnou alebo neverejnou sférou. Poskytovateľmi sociálnych služieb v Nitrianskom samosprávnom kraji sú **zariadenia sociálnych služieb** („ZSS“), ktoré sa delia na:

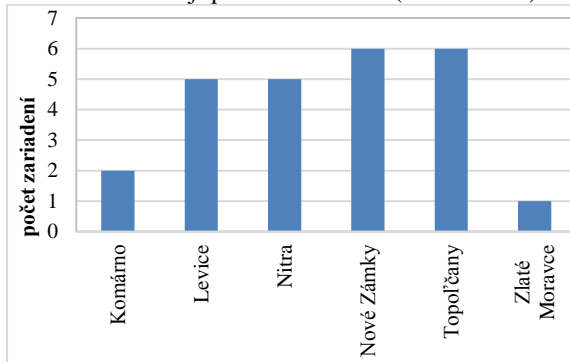
- verejných poskytovateľov v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK,
- verejných poskytovateľov v zriaďovateľskej pôsobnosti miest/obcí,
- neverejných poskytovateľov (napr. neziskové organizácie, cirkevné organizácie, občianske združenia a pod.).

Jednotlivé ZSS poskytujú rôzne druhy sociálnych služieb, podľa aktuálnych potrieb obyvateľov kraja. NSK poskytuje sociálne služby celkovo 113 poskytovateľov v zriaďovateľskej pôsobnosti miest a obcí.

Graf 31 Zariadenia sociálnych služieb NSK (k 31.1.2015)

Graf 32 Zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK (k 31.1.2015)

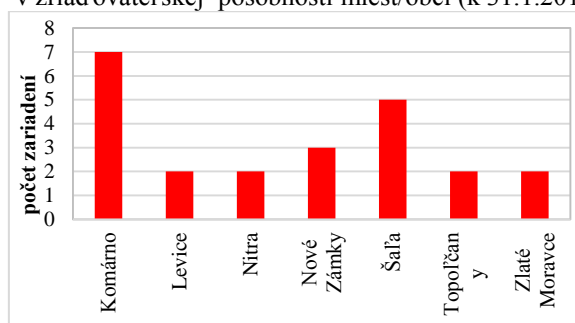
Zdroj: Register poskytovateľov sociálnych služieb v územnom obvode NSK, 2015

K 31.1.2015 bolo v *zriaďovateľskej pôsobnosti NSK* zriadených 25 zariadení sociálnej služby (graf 31, 32), v ktorých sa kumuluje celkovo 11 druhov sociálnych služieb v celkovom počte 72 (tab. 91, 92).

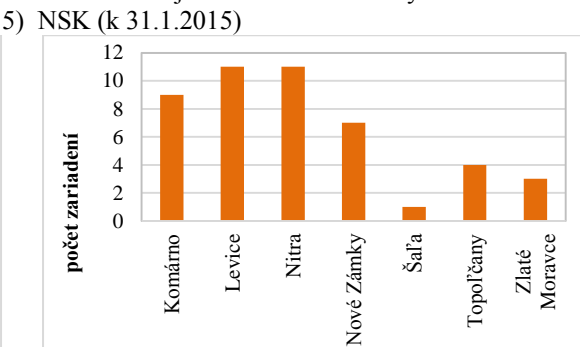
V *zriaďovateľskej pôsobnosti miest/obcí* NSK bolo celkovo zriadených 23 zariadení sociálnych služieb (graf 33), ktoré v sebe zahŕňali 13 druhov sociálnych služieb (tab. 93, 94).

V NSK je celkovo registrovaných 93 *neverejných poskytovateľov sociálnych služieb*. Z tohto počtu NSK v roku 2014 poskytol finančný príspevok 46 poskytovateľom (pre druhy sociálnych služieb: domovy sociálnych služieb, špecializované zariadenia, rehabilitačné strediská, útulky, krízové stredisko, domov na pol ceste, v zariadeniach podporovaného bývania, v resocializačných strediskách, tlmočenie) a 4 špecializovaným poradenstvám. V týchto zariadeniach bolo celkovo poskytnutých 158 sociálnych služieb (graf 34 a tab. 95, 96).

Graf 33 Zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti miest/obcí (k 31.1.2015) NSK (k 31.1.2015)

Graf 34 Neverejné zariadenia sociálnych služieb

Zdroj: Register poskytovateľov sociálnych služieb v územnom obvode NSK, 2015

Popri zariadeniach sociálnych služieb sa v NSK v zriaďovateľskej pôsobnosti UPSVR v Nitre nachádza 11 detských domovov (8 štátnych detských domovov – v okresoch Komárno, Nitra, Topoľčany a Nové Zámky). Neštátne detské domovy sú v okresoch Nitra, Šaľa, Levice (tab. 97).

Zdravotnú starostlivosť v NSK poskytujú poskytovatelia ambulantnej, ústavnej zdravotnej starostlivosti, záchranej zdravotnej služby a lekárenskej starostlivosti (tab. 98). Z hľadiska dostupnosti zdravotnej starostlivosti je dôležitým ukazovateľom počet lekárov poskytujúcich všeobecnú ambulantnú zdravotnú starostlivosť. V Nitrianskom samosprávnom

kraji poskytuje 532 poskytovateľov všeobecnú ambulantnú starostlivosť. Z tohto počtu je 336 všeobecných lekárov pre dospelých a 196 všeobecných lekárov pre deti a dorast. Dlhodobým problémom je starnutie všeobecných lekárov. Rozdiely v počte lekárskejších miest všeobecných lekárov pre dospelých na 10 000 obyvateľov v rámci okresov nie sú výrazné, čo sa premieta aj do dostupnosti ambulantne poskytovanej zdravotnej starostlivosti. Najmenej lekárskejších miest na 10 000 obyvateľov vo veku 18 a viac rokov je v okrese Zlaté Moravce a Komárno, najviac v okrese Nové Zámky a Topoľčany. V prípade lekárov pre deti a dorast je najhoršia situácia v okrese Zlaté Moravce a najlepšia v okrese Nové Zámky. Okres Zlaté Moravce zaostáva aj v počte stomatologických ambulancií, najlepšie vybaveným okresom z pohľadu stomatologických ambulancií je okres Topoľčany.

Lekársku službu prvej pomoci v kraji zabezpečuje 25 poskytovateľov, z toho 9 pripadá na lekársku službu prvej pomoci pre deti a dorast, 11 na lekársku službu prvej pomoci dospelých a 5 na zubno-lekársku službu prvej pomoci.

Špecializovanú ambulantnú zdravotnú starostlivosť poskytuje v kraji 795 ambulantných zdravotníckych zariadení a 5 samostatných polikliník s tým, že vzhľadom na nevyhovujúci stav infraštruktúry je nevyhnutné investovať finančné prostriedky vo vzťahu k poliklinike Topoľčany. Záchranú zdravotnú službu v Nitrianskom samosprávnom kraji zabezpečujú neštátni poskytovatelia záchrannej zdravotnej služby.

Akútnu ústavnú zdravotnú starostlivosť poskytuje 7 nemocníc:

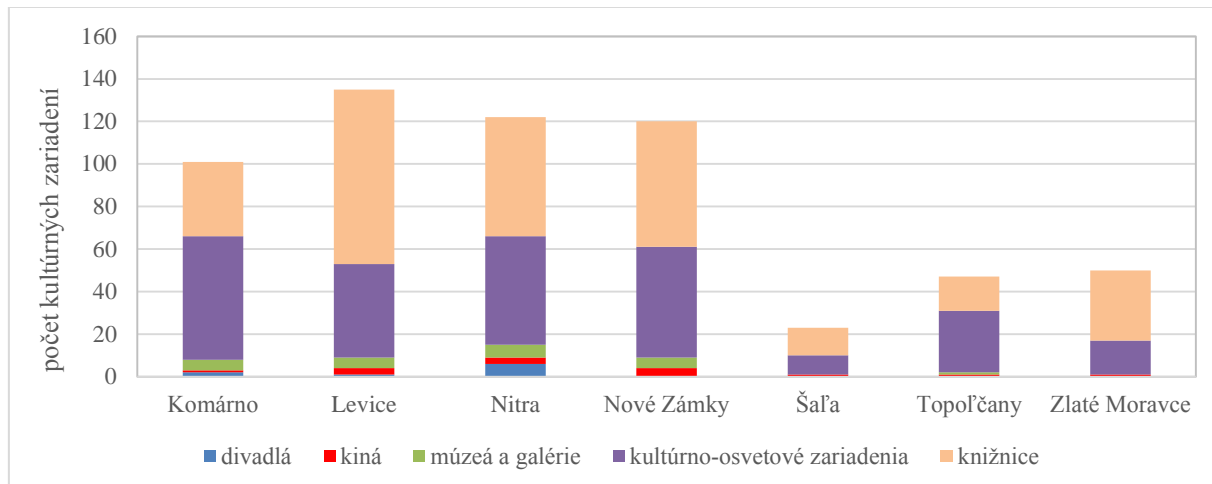
- V zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva zdravotníctva SR je Fakultná nemocnica v Nitre a Fakultná nemocnica v Nových Zámkoch,
- V zriaďovateľskej pôsobnosti Nitrianskeho samosprávneho kraja sú 2 nemocnice, a to Nemocnice s poliklinikami n.o. – prevádzka Topoľčany, prevádzka Levice,
- V zriaďovateľskej pôsobnosti mesta sú 2 nemocnice, a to Mestská nemocnica prof. MUDr. Rudolfa Korca, DrSc. Zlaté Moravce a Nemocnica Hospitale, s.r.o., Šahy,
- V súkromnom vlastníctve je 1 nemocnica FORLIFE n.o., Komárno.

Domáca ošetrovateľská starostlivosť zahŕňa všetky činnosti a služby poskytované na vysoko odbornej a profesionálnej úrovni klientom v ich prirodzenom domácom prostredí. Agentúry domácej ošetrovateľskej starostlivosti fungujú od roku 1995 ako neštátne zariadenia v systéme zdravotnej starostlivosti, sú súčasťou mimonemocničnej zdravotnej starostlivosti. V Nitrianskom samosprávnom kraji je 27 agentúr domácej ošetrovateľskej starostlivosti s celkovým počtom 114 zdravotníckych pracovníkov.

Okrem iného je zdravotná starostlivosť obyvateľstva NSK zabezpečená prostredníctvom siete zdravotníckych zariadení. V roku 2013 bolo v NSK spolu 1 628 zdravotníckych zariadení, z čoho bolo 12 nemocníc. Celkovo mal kraj v tomto roku 3 572 lôžok a v tejto oblasti bolo zamestnaných spolu 2084 zdravotníckych pracovníkov. Z celkového počtu zdravotníckych pracovníkov pracovalo v zariadeniach ambulantnej starostlivosti 1 248 pracovníkov (59,8 %).

Kultúrny život obyvateľov NSK v roku 2013 zabezpečovalo viac druhov kultúrnych zariadení: 9 divadiel, 22 múzeí a galérií, 14 kín, 259 kultúrno-osvetových zariadení, 328 knižníc a iné. Sieť divadiel je sústredená do miest Nitra, Komárno a Levice. Najviac divadiel a múzeí je v okrese Nitra. Najvyšší počet medzi kultúrnymi zariadeniami majú kultúrno-osvetové zariadenia, ktoré fungujú na obecných úradoch. Najvyšší počet týchto zariadení je v okrese Komárno (graf 35). V zriaďovateľskej pôsobnosti NSK je 21 kultúrnych zariadení, z toho 3 divadlá, 5 múzeí, 5 knižníc, 5 osvetových stredísk, 2 galérie a 1 hvezdáreň (mimo pôsobnosti NSK v rámci kraja sú ešte 2 divadlá a 1 galéria) (tab. 99).

Graf 35 Kultúrne zariadenia NSK v roku 2014

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

V NSK je evidovaných 851 nehnuteľných a 2 526 huteľných národných kultúrnych pamiatok, 2 pamiatkové rezervácie, 6 pamiatkových zón a 6 ochranných pásiem. Krajské mesto Nitra disponuje bohatým fondom huteľných i nehnuteľných objektov a predmetov s pamiatkovou hodnotou. Na území mesta Nitry sa nachádza 87 objektov a súborov národných kultúrnych pamiatok evidovaných v Ústrednom zozname pamiatkového fondu Slovenskej republiky a 107 pamätihodností evidovaných v zozname pamätihodností.

Dlhodobú tradíciu má v Nitre najmä hudba a scénické umenie. Predstavenia stálych divadelných scén kraja (Divadlo Andreja Bagara v Nitre, Starého divadla Karola Spišáka v Nitre a Jókaiho divadla v Komárne) navštívilo 150 000 návštevníkov v roku 2014. Na rozvoj umeleckého vizuálneho umenia sa orientujú dve významné galérie v Nitre a v Nových Zámkoch. Spolu evidujú 7 946 zbierkových predmetov a návštevnosť v roku 2013 bola 10 651 návštevníkov. K významným projektom patrí „Digitalizácia kultúrneho dedičstva fondových a pamät'ových inštitúcií v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK“. Do projektu je zapojených 5 múzeí na území kraja. Prvým výsledkom projektu je 8 424 zdigitalizovaných objektov, z ktorých je v prvej etape zverejnených takmer 3 000. Realizácia projektu pozostávala z dvoch hlavných aktivít, a to vytvorenie digitalizačnej jednotky NSK a digitalizácie vybraných kultúrnych objektov. Na rok 2015 vyčlenilo zastupiteľstvo NSK dotácie na 595 projektov v celkovej sume 200 000 EUR.

3.5 Životné prostredie a jeho infraštruktúra

ZLOŽKY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

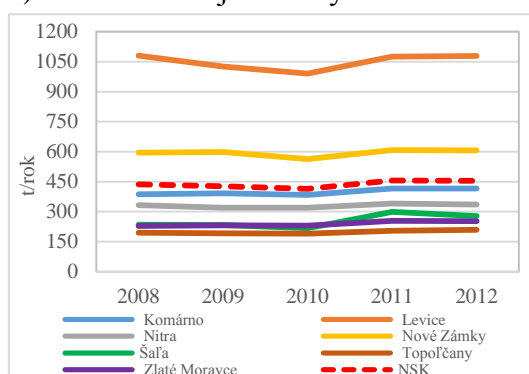
Ovzdušie

Ovzdušie je všeobecne vnímané ako najviac ohrozená zložka životného prostredia, ktorej kvalita má vplyv na ostatné zložky prostredia, ale aj na zdravie obyvateľov. Medzi veľkých znečisťovateľov ovzdušia patria viaceré priemyselné odvetvia, ktoré sú, resp. v nedávnej minulosti boli lokalizované aj na území NSK. K odvetviam, ktoré aj v súčasnosti značne zaťažujú ovzdušie možno zaradiť najmä chemický priemysel a výrobu nekovových minerálnych výrobkov. V začiatkoch transformačného obdobia produkoval vysoké emisie najmä celulózo-papierenský priemysel i veľké potravinárske a elektrotechnické podniky. Zdroje zo systémovej, priemyselnej i komunálnej energetiky prešli modernizáciou a ich emisie výrazne klesli.

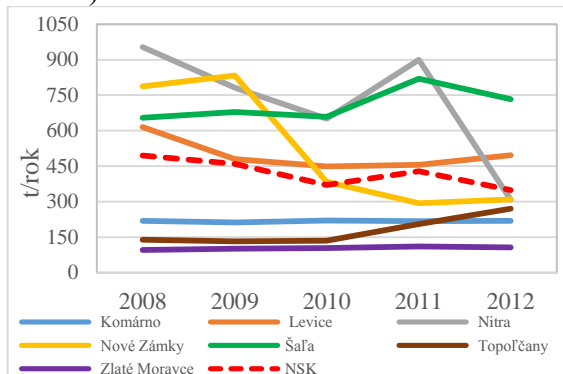
Transformačné zmeny zásadne ovplyvnili priemyselnú výrobu v regióne NSK, čo sa nevyhnutne premietlo i do jej environmentálnych vplyvov. Z hľadiska emisií základných znečisťujúcich látok, ktorými sú tuhé znečisťujúce látky (TZL), oxid siričitý (SO_2), oxidy dusíka (NO_x) a oxid uhoľnatý (CO), možno konštatovať výrazné zlepšenie situácie v jednotlivých okresoch NSK (tab. 100, graf 36). Najprudší pokles emisií základných znečisťujúcich látok (ZZL) nastal v 90. rokoch. Bol spôsobený na jednej strane rušením veľkých podnikov lokalizovaných počas socialistickej industrializácie, a na druhej strane zavádzaním modernejších výrobných technológií a filtračných zariadení (mapa 26).

Graf 36 Vývoj vybraných znečisťujúcich látok

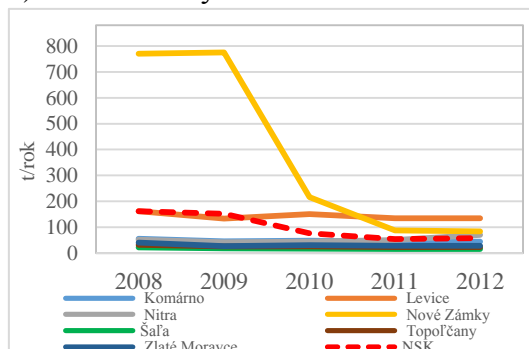
a) tuhé znečisťujúce látky

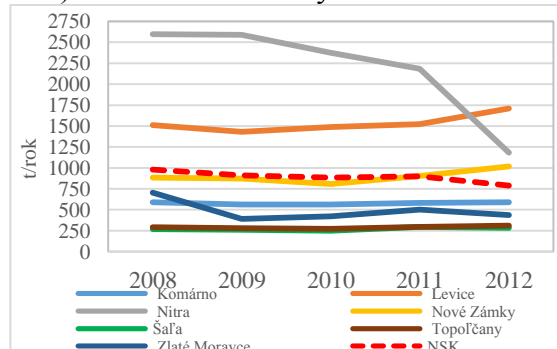
b) oxid dusíka

c) oxid síry

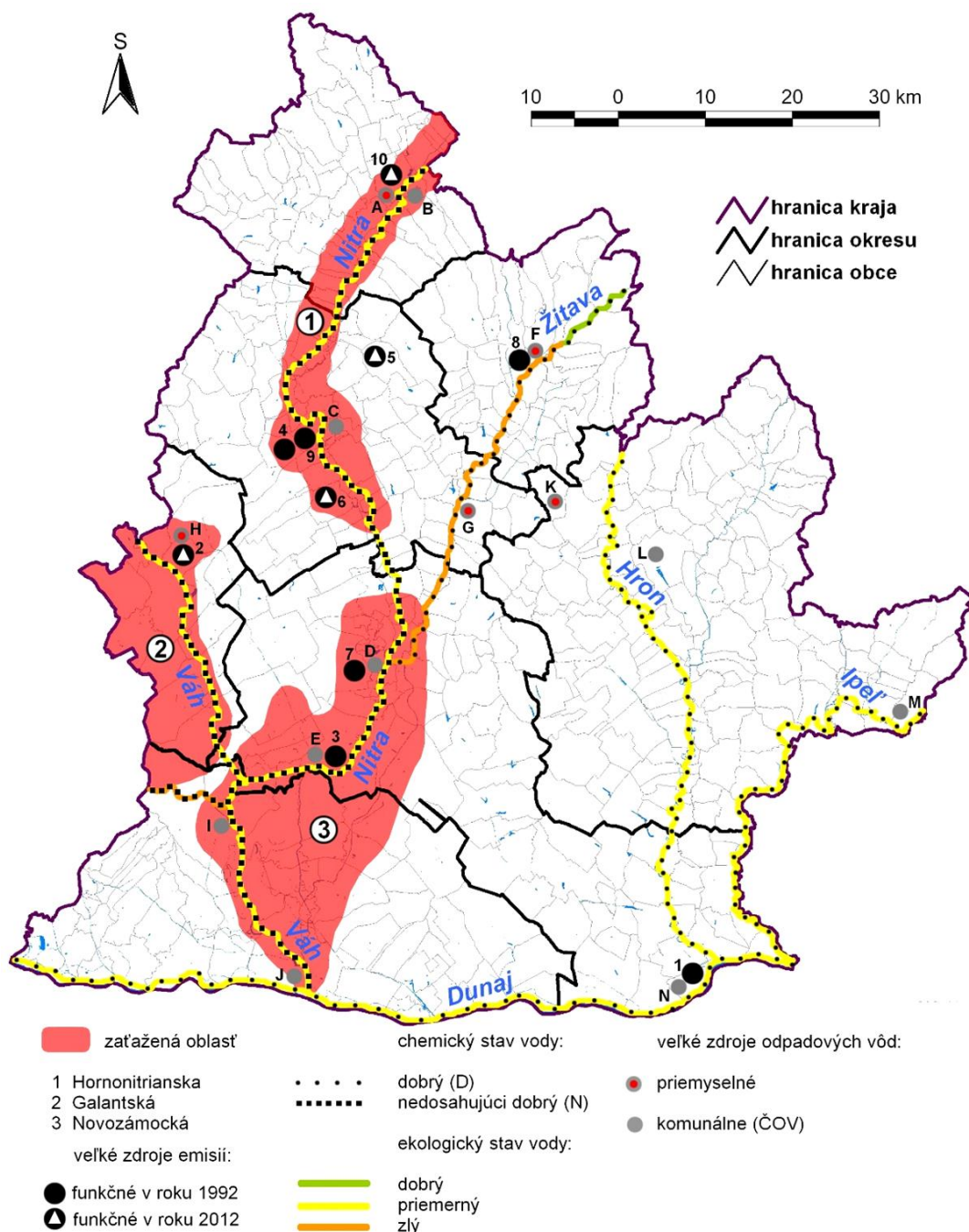

d) oxid uhoľnatý

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Mapa 26 Hlavné zdroje znečistenia a zaťažené oblasti NSK

- zatažená oblasť
- 1 Hornonitrianska
- 2 Galantská
- 3 Novozámocká
- veľké zdroje emisií:
- funkčné v roku 1992
- funkčné v roku 2012
- chemický stav vody:
- dobrý (D)
- nedosahujúci dobrý (N)
- ekologický stav vody:
- dobrý
- priemerný
- zlý
- veľké zdroje odpadových vôd:
- priemyselné
- komunálne (ČOV)

Zdroje emisií:

1 Smurfit Kappa Štúrovo	6 KS-04 Ivanka pri Nitre
2 Duslo Šaľa	7 Cukrovar Šurany
3 Elektrosvit Nové Zámky	8 Calex Zlaté Moravce
4 Cukrovar Nitra	9 Milex Nitra
5 Calmit Žirany	10 Mier Topoľčany

Zdroje odpadových vôd:

A Elektrokarbon Topoľčany	H Duslo Šaľa
B ČOV Topoľčany	I ČOV Kolárovo
C ČOV Nitra	J ČOV Komárno
D ČOV Šurany	K AE Mochovce
E ČOV Nové Zámky	L ČOV Levice
F Danfoss Zlaté Moravce	M ČOV Šahy
G Tesgal Vráble	N ČOV Štúrovo

Zdroj: Environmentálna regionalizácia SR (Bohuš, Klinda, 2010), SHMÚ (databáza REZZO, NEIS), 2013

Voda

Vodné toky, predovšetkým rieka **Nitra**, už v minulosti predstavovali koncentračné osi rozvoja priemyslu. Intenzívne znečisťovanie vodných tokov pred transformačným obdobím bolo výsledkom priamych a nepriamych príčin. Na kvalitu vody v rieke Nitra majú zásadný vplyv priemyselné aktivity v severnej časti jej povodia, teda mimo územia NSK. Dlhodobou najväčším znečisťovateľom rieky, ako z hľadiska objemu, tak aj z hľadiska štruktúry odpadových vôd, sú závody Fortischem Nováky. Na najväčšom prítoku Nitry – **Žitave**, sa nachádzajú len menší producenti priemyselných odpadových vôd – Danfoss Zlaté Moravce a Tesgal Vráble. Čistiarene komunálnych odpadových vôd sa nachádzajú v Zlatých Moravciach a Vrábľoch. Dolný tok Žitavy ešte v začiatkoch 90. rokov znečisťovala škrobáreň v Dolnom Ohaji, ktorá však už svoju činnosť ukončila. Rieka **Váh** preteká na území NSK okresmi Šaľa a Komárno. Podobne ako v prípade rieky Nitry, aj kvalita vôd Váhu je do rozhodujúcej miery ovplyvnená hospodárskymi činnosťami na hornom a strednom toku. Najvýznamnejším producentom priemyselných odpadových vôd ústiacich do Váhu je Duslo Šaľa. Okrem AE Mochovce sa v súčasnosti na **Hrone** v rámci NSK nenachádzajú významnejšie zdroje priemyselných odpadových vôd. V rámci NSK kraja je na rieke **Ipeľ** situovaná len čistiareň komunálnych odpadových vôd v meste Šahy. V NSK sa vyskytuje 83 podzemných vodných zdrojov v povodí Hrona a Dunaja, z ktorých najviac sa nachádza v okrese Levice 54 a okrese Nových Zámokoch 22 a 736 podzemných vodných zdrojov v povodí Váhu z nich najviac je v okrese Nové Zámky 242 a Nitra 238.

Kvalita vody väčšiny hlavných vodných tokov v NSK je z aspektu ekologického stavu priemerná (3). Priemerný ekologický stav má celý úsek Nitry, Váhu, Ipeľa, Hrona i Dunaja. Zlý ekologickým stavom (4) sú charakteristické vody Malej Nitry (v celom úseku), Malého Dunaja (od vtoku na územie NSK po ústie do Váhu) a Žitavy. Dobrý ekologický stav (2) dosahuje len horný tok Žitavy severne od Zlatých Moraviec. Menšie vodné toky a potoky prameniace v poľnohospodársky využívaných oblastiach majú väčšinou priemerný ekologický stav, potoky prameniace v horskej obrube NSK dosahujú dobrý ekologický stav.

Z hľadiska chemického stavu dosahujú dobrý stav vodné toky Žitava, Ipeľ, Dunaj a Hron. Dobrý chemický stav nedosahujú Nitra, Váh a Malý Dunaj. Kvalitou podzemných vôd je územie NSK zaraďované medzi najviac kontaminované oblasti v SR. Najvyšší stupeň kontaminácie je pritom sledovaný v juhozápadnej časti kraja na rozsiahlom území v okolí Šale v dôsledku priemyselnej výroby v Duslo Šaľa a poľnohospodárskej výroby.

Pôda

Rozvoj priemyslu založený na zahraničných investíciách bol pri prechode na trhové hospodárstvo nevyhnutný. Priniesol však aj viaceré problémy. Pomoc štátu pre zahraničných investorov zahŕňala okrem ekonomických stimulov (daňové úľavy a pod.) aj budovanie infraštruktúry, čo vo väčšine prípadov znamenalo budovanie priemyselných parkov na „zelených lúkach“. Na druhej strane sa nevenovala adekvátne pozornosť novovzniknutému javu v podobe tzv. brownfields (hnedé polia, resp. zóny). Zaberanie pôdy pre účely priemyselnej výstavby preto v súčasnosti predstavuje jeden z najvýznamnejších environmentálnych vplyvov priemyslu.

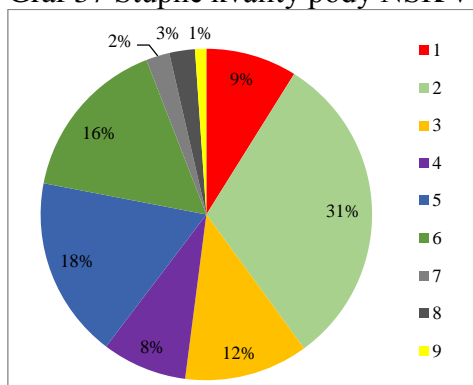
Na území NSK sa začala táto nová forma industrializácie vo väčších rozmeroch realizovať po roku 2000, avšak jej najprudšia akcelerácia prebiehala v rokoch 2005-2009. Následne bola zastavená vplyvom nastupujúcej globálnej ekonomickej krízy.

S podporou Slovenskej agentúry pre rozvoj investícií a obchodu (SARIO) bolo na území NSK zriadených 8 priemyselných parkov (PP) typu greenfield s celkovou rozlohou 398,2 ha. Najväčší záber poľnohospodárskej pôdy o výmere 210 ha si vyžiadala výstavba PP Nitra – Sever. PP Levice Géňa zaberá plochu 65 ha. K väčším novo vzniknutým

priemyselným areálom patria aj PP Palárikovo (44 ha), PP Zlaté Moravce (24 ha), PP Vráble, ktorý bol jedným z prvých moderných PP na Slovensku (23 ha) a PP Čab (20 ha). Menšie priemyselné parky boli lokalizované v Diakovciach (7,5 ha) a Hurbanove (4,7 ha).

Kvalita pôdy v NSK v roku 2014 bola zastúpená 9 stupňami. Z pohľadu rozsahu zaberá najväčší podiel (31 %) stupeň druhý. NSK patrí medzi kraje Slovenska, ktoré sú charakteristické vysokou kvalitou pôdy. Nízka kvalita pôdy je kraji zastúpená 4 % (graf 37, tab. 101).

Graf 37 Stupne kvality pôdy NSK v % (2014)

Zdroj: VÚPOP, 2015

Horninové prostredie

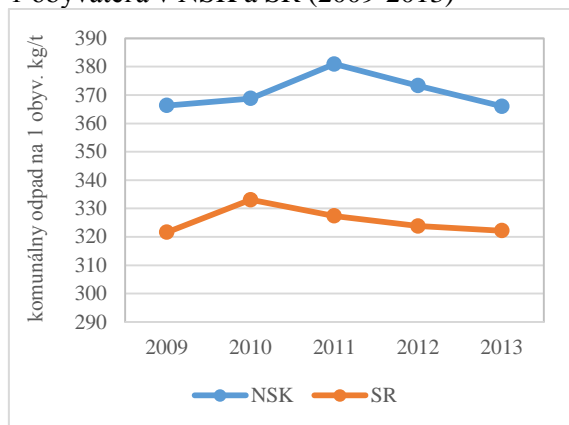
Najvýraznejší vplyv na horninovú zložku životného prostredia má banská činnosť. Územie NSK v súčasnosti nie je a ani v minulosti nebolo banskou činnosťou výrazne zasiahnuté. Pozostatky po ťažbe zlata a striebra z obdobia 13. až 19. storočia sa zachovali len na území obce Pukanec (okres Levice). Ide o niekoľko desiatok starých banských diel, najčastejšie štôlní a pingových javov, ktorých súčasné vplyvy na okolité prostredie sú prakticky zanedbateľné. Niekoľko opustených banských diel sa nachádza aj na území obce Obyce (okres Zlaté Moravce). V priebehu 20. storočia sa dominantnou stáva ťažba stavebných surovín. V severných častiach kraja sa ťaží predovšetkým stavebný kameň. Ťažba je v súčasnosti rozvinutá na ložiskách v Horných Turovciach, Hontianskych Trst'anoch, Rybníku nad Hronom, Čiernych Kľačanoch, Krnči, Závade a v Pohraničiach. Štrky a piesky sa ťažia z riečnych náplavov v Nesvadoch, Nových Zámkoch, Salke, Želiezovciach, Nemčiňanoch, Volkovciach a Komjaticiach. Tehliarske hliny sa dobývajú len na dvoch ložiskách – v Zlatých Moravciach a Preseľanoch. Priemyselne spracovávaný vápenec sa ťaží v Žiranoch.

Odpady

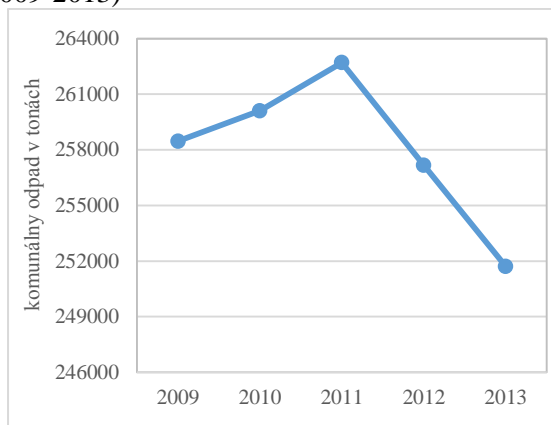
Od roku 2009 sa každoročne znižovalo celkové množstvo komunálneho odpadu, ktorý v roku 2013 dosiahol hodnotu 251 714 t (graf 38, 39). Jeden obyvateľ Nitrianskeho kraja vyprodukoval v roku 2013 približne 366 kg odpadu čo je o 7 kg menej ako v roku 2012. Množstvo vyprodukovaného odpadu na jedného obyvateľa v NSK je väčšie ako bol priemer vyprodukovaného odpadu na jedného Slováka (322,2 kg/obyv.). Zhodnocovanie odpadov je na veľmi nízkej úrovni, hoci od roku 2009 sa tento ukazovateľ každoročne zvyšoval, z úrovne 8,5% v roku 2009 až na úroveň 15,1 % podielu zhodnocovaného komunálneho odpadu v roku 2013. Separovanie zbieraných zložiek komunálnych odpadov patrí k dôležitým ukazovateľom. V NSK sa postupne darí separovať väčšie množstvo komunálneho odpadu s celkovým množstvom 14 878 ton v roku 2013 (tab. 102, 103). Tento pokles je odrazom povinnosti miest a obcí SR z roku 2010, kedy bolo povinné zaviesť triedenie komunálneho odpadu na štyri zložky. Aj napriek tejto povinnosti je nakladanie odpadov NSK

nevyhovujúce. Separovanie a nakladanie s odpadmi má vo svojej činnosti Ponitrianske združenie obcí pre triedený zber a nakladanie s odpadmi. K okresom s najväčším výskytom odpadov patrí okres Nitra, nasleduje okres Nové Zámky a Levice. Z hľadiska množstva nebezpečných odpadov je najviac zaťaženým územie okresu Nitra, nasleduje okres Levice a Šaľa. Najmenej nebezpečného odpadu vzniká v okrese Topoľčany.

Graf 38 Vývoj komunálneho odpadu na 1 obyvateľa v NSK a SR (2009-2013)

Graf 39 Vývoj komunálneho odpadu v NSK (2009-2013)

Zdroj: Štatistická ročenka regiónov SR, 2014

Rastlinstvo a živočíšstvo

Ochrana prírody a krajiny je jedným zo základných výrazov starostlivosti každej modernej spoločnosti o životné prostredie, ktorá determinuje kvalitu života v prostredí, ale ako i jeden z fundamentálnych predpokladov zachovávanía prírodného a kultúrneho dedičstva pre ďalšie generácie.

Biodiverzita na území kraja je výsledkom vývoja jeho prírodnej krajiny a vplyvu človeka na ňu. V NSK sa nachádza pomerne vysoký počet chránených území z hľadiska záujmov štátnej ochrany prírody a krajiny, Európskej sústavy chránených území NATURA 2000, Ramsarskej konvencie ako aj ďalších medzinárodných dohôd.

Na územie NSK zasahujú tri chránené krajinné oblasti (CHKO) – CHKO Ponitrie (okres Nitra, Topoľčany, Zlaté Moravce, Levice), CHKO Štiavnické vrchy (okres Levice), CHKO Dunajské luhy (okres Komárno, Nové Zámky).

Medzinárodný význam z hľadiska Ramsarskej konvencie majú lokality biotopov vodného vtáctva Čičovské mŕtve rameno, Parižske močiare, Dunajské luhy a Poiplie. Arborétum Mlyňany je známe unikátnymi zbierkami cudzokrajnej vegetácie.

Zo sústavy chránených území členských krajín Európskej únie Natura 2000 je na území kraja 8 chránených vtáčích území a 59 území európskeho významu.

Najviac chránených území (47) je lokalizovaných v okrese Nové Zámky, za ktorým nasleduje okres Komárno s počtom 35 chránených území. Najmenej chránených území je v okrese Zlaté Moravce (7). Na základe aktuálnej dokumentácie celkového počtu CHLÚ vyskytujúcich sa na území NSK k 15.7.2015 je celkovo 23 známych CHLÚ poskytujúcich hospodárske úžitky. Výskyt týchto území je lokalizovaný v okresoch Zlaté Moravce (10), Nitra (6), Nové Zámky (3) a Levice (3).

ENVIRONMENTÁLNA REGIONALIZÁCIA

Územie NSK je ľudskou činnosťou ovplyvnené veľmi výrazne. Dlhodobé a intenzívne poľnohospodárstvo, priemysel z čias socialistickej industrializácie, vysoká hustota dopravnej siete a vysoká koncentrácia obyvateľstva spôsobili, že na rozsiahlych územiach kraja je

v súčasnosti životné prostredie silno narušené. V zmysle environmentálnej regionalizácie (Bohuš, Klinda, 2010) na územie NSK zasahuje časť **Hornonitrianskej** (323,2 km² z 547,9 km²) a **Galantskej** zaťaženej oblasti (241,9 km² z 806,5 km²) a celým svojím rozsahom sem patrí Novozámocká zaťažená oblasť s rozlohou 585,5 km². Zaťažené oblasti na území kraja celkovo zaberajú 1 150,6 km², čo predstavuje 18,1 % jeho rozlohy. Mimo zaťažených oblastí leží 5 192,4 km² (81,9% rozlohy kraja). V zaťažených oblastiach čiastočne alebo celým rozsahom leží 90 obcí NSK (t.j. približne 25 % obcí NSK), 264 obcí leží mimo zaťažených oblastí (ZO). Vo východnej časti kraja sa nachádza Dolnopohronský okrsk so značne narušeným životným prostredím.

V Hornonitrianskej ZO sú hlavnými zdrojmi znečistenia prostredia zdroje mimo územia NSK. Sú nimi tepelná elektrárň ENO Zemianske Kostoľany, Fortischem (predtým Novácke chemické závody), ale aj environmentálne záťaž ako následky banskej činnosti a kožiarskeho priemyslu. Osou ZO na území NSK je rieka Nitra, pozdĺž ktorej sa aj naďalej kumulujú hospodárske aktivity, doprava i osídlenie. Na území okresu Nitra oblasť zaberá 175,3 km², v okrese Topoľčany je to 147,9 km². Do tejto oblasti čiastočne alebo úplne patrí 49 obcí v okresoch Nitra (25 obcí) a Topoľčany (24 obcí). Jadro Galantskej ZO sa nachádza v Trnavskom kraji. Do NSK najväčšmi zasahuje v okrese Šaľa (241,9 km²), v ktorom zaberá podstatnú časť jeho rozlohy (zasahuje do 11 z 13 obcí okresu). Súčasne sa tu nachádza aj najvýznamnejší zdroj znečistenia v oblasti – Duslo Šaľa. V minulosti mala vysoko negatívny vplyv na prostredie aj prevádzka niklovej huty v Seredi. Aj po ukončení jej činnosti je však zaznamenávaná zvýšená kontaminácia vody, pôdy a čiastočne aj ovzdušia, ktorá sa šíri z rozsiahlej haldy lúženca. Na území tejto ZO je tiež vysoká intenzita dopravy a len minimum stabilizujúcich prvkov krajiny. Zaťažená oblasť zasahuje na území NSK spolu do 14 obcí v okresoch Šaľa, Komárno a Nové Zámky. **Novozámocká ZO** je charakteristická najmä intenzívnym poľnohospodárstvom a hustou dopravou. Rovinatá a takmer úplne odlesnená poľnohospodárska krajina je vysoko náchylná na veternú eróziu pôdy. Novozámocká ZO je pomerne rovnomerne rozdelená medzi okresmi Nové Zámky – 298,6 km² (51 %) a Komárno – 286,9 km² (49 %). Patrí do nej 27 obcí – 18 v okrese Nové Zámky a 9 v okrese Komárno.

ENVIRONMENTÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA

Voda je jednou zo základných životných potrieb človeka, ale aj rastlinných a živočíšnych druhov. Je nevyhnutným výrobným faktorom v mnohých výrobných procesoch. Dostupnosť vody a jej kvalita sú základným kritériom kvality života v území. Vodné zdroje v Nitrianskom kraji sú znečistené splaškami z domácnosti ako aj poľnohospodárskou a priemyselnou výrobou. Cieľom je dosiahnuť výrazné zlepšenie kvality povrchovej aj podpovrchovej vody a výrazné zlepšenie zásobovania obyvateľstva nezávadnou pitnou vodou.

Prevažná časť obcí v kraji je napojená na diaľkovodný vodovodný systém z Gabčíkova, diaľkovod Jelka - Galanta – Nitra, časť okresov Nitra a Topoľčany je napojená na Ponitriansky skupinový vodovod, Skupinový vodovod Radošina, Skupinový vodovod Koliňany - Vráble, Nové Sady – Sila, Skupinový vodovod Nitra, Skupinový vodovod Nitra-Šaľa, Skupinový vodovod Komárno, skupinový vodovod Čičov - Trávník. Podiel obyvateľov kraja zásobovaných z verejných vodovodov dosiahol v roku 2013 hodnotu 90,60%, čo je zatiaľ najvyšší podiel od roku 2009.

Vo viacerých obciach sú pre verejné vodovody využívané vlastné vodárenské zdroje. V okresoch Komárno, Levice a Nové Zámky podzemná voda má zvýšený obsah železa, mangánu a amónnych iónov. V okresoch Komárno a Levice sú v prevádzke úpravne vody na zníženie obsahu železa a mangánu (pre vodovod v obciach Vrbová nad Váhom, Kameničná, Tupá, Hontianska Vrbica, Pastovce, Sikenička), ďalej na odstraňovanie arzenu v pitnej vode

(v obci Santovka). V rámci kraja v obciach, kde nie je vybudovaný verejný vodovod, sú obyvatelia odkázaní na zásobovanie vodou z domových studní (tab. 104).

Rozvoj verejných kanalizácií v Nitrianskom kraji tak zaostáva za rozvojom verejných vodovodov i keď výstavba verejných vodovodov by mala byť spojená s vytvorením podmienok na bezpečné odvádzanie a zneškodňovanie odpadových vôd. Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť dosiahol v roku 2013 iba 50,10%. Množstvo čistených odpadových vôd dosiahlo v roku 2012 hodnotu 33 546 tis.m³, čo predstavuje pokles o 3 135 tis.m³ čistených odpadových vôd oproti roku 2011 (tab. 104).

3.6 NSK v kontexte spolupráce

3.6.1 Vonkajšia spolupráca

Z hľadiska **zahraničných vzťahov** NSK spolupracuje s 12-timi partnerskými regiónmi: Kraj Vysočina (Česká republika), Department L'oise (Francúzska republika), Champagne Ardenne (Francúzska republika), Minská oblasť (Bieloruská republika), Župa Komárom Esztergom (Maďarsko), Župa Veszprém (Maďarsko), Provincia di Cremona (Taliansko), Zlatiborský okruh (Srbská republika), Vračanský kraj (Bulharská republika), Orlovská oblasť (Ruská federácia), Viroviticko-podravská župa (Chorvátska republika), Kirovohradská oblastná štátna administratíva (Ukrajinská republika).

Spolupráca medzi NSK a partnerskými regiónmi funguje najmä v oblasti kultúry, vzdelania, poľnohospodárstva, školstva, vedy a športu. Medzi partnermi prebiehajú rokovania, konferencie a stretnutia, ktoré naplňajú ciele a poslania spolupráce. Najaktívnejšia spolupráca je so susednými krajinami a to konkrétne s Českou republikou, Maďarskom a Poľskom.

Cezhraničné projekty v NSK sa realizovali jedine prostredníctvom slovensko-maďarskej spolupráce. NSK z geografického hľadiska je oprávnený participovať len na programe cezhraničnej spolupráce s Maďarskom. V zmysle princípu subsidiarity vystupuje v rámci cezhraničnej spolupráce nielen v pozícii žiadateľa, resp. nositeľa projektov, ale aj ako programová štruktúra spoluzodpovedná za implementáciu cezhraničnej spolupráce na svojom území. Je podpísaná dohoda o spolupráci so župnou samosprávou Komárom - Esztergom. Blízko hraníc sa rozprestiera aj ďalší partnerský región Župa Veszprém.

Úrad NSK bol ustanovený Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR v Programe cezhraničnej spolupráce Maďarská republika – Slovenská republika 2007 – 2013 (MR-SR/HU-SK) za Regionálny informačný bod (RIB) na Slovensku. Na základe uznesenia č. 244/2008 Zastupiteľstva NSK bola podpísaná Zmluva na projekt Zriadenie a činnosť RIB Nitre, spolufinancovanej EÚ z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF) s 5% spolufinancovaním NSK. Cieľom RIB je efektívna a úplná implementácia programu cezhraničnej spolupráce. Najvýznamnejšou činnosťou RIB je informovanie potenciálnych žiadateľov o výzvach, pomoc pri podávaní projektov a usmernenie úspešných žiadateľov správne implementovať projekt. Spolupracuje sa s mestami, obcami, neziskovými organizáciami, vysokými školami, s rôznymi podnikateľskými inštitúciami, atď.

V rámci maďarsko-slovenskej spolupráce bolo na území NSK podporených 69 projektov, na ktorých participovali žiadatelia z verejného i súkromného sektora. Aktivity projektov boli zamerané hlavne na južné okresy kraja a sústredovali sa predovšetkým na oblasti cestovného ruchu, kultúry, životného prostredia a obnoviteľné zdroje energie.

Celková suma nenávratných finančných prostriedkov, z ERDF a ŠR, zazmluvnených na projekty v rámci kraja, je približne 22 800 000 EUR. Medzi významné projekty patrili projekty na vybudovanie cyklotrás na úseku Komárno – Komárom, Komárno – Kolárovo a Komárno – Moča. V rámci investičných aktivít operačného programu boli vybudované prístavy a zaobstaranie nákladnej kompy medzi Štúrovom a Ostrihomom. Ďalšou významnou aktivitou bola úprava parku a rekonštrukcia vodnej veže Palárikovského kaštieľa, ktorá tiež významne prispeje k zatraktívneniu pohraničného regiónu. Podporené boli aj aktivity, ktoré prispeli kultúrnemu zblížovaniu ľudí žijúcich na oprávnenom území.

3.6.2 Vnútoraná spolupráca

V NSK dlhodobo pôsobia **regionálne rozvojové agentúry** (ďalej RRA), ktoré vznikli najmä so zámerom podporovať rozvoj regiónu a partnersky spolupracovať s Nitrianskym samosprávnym krajom (ďalej NSK). Cieľom agentúr je podporovať ekonomický a spoločenský rozvoj v regióne s inštitucionálnym spojením verejnej správy, súkromného a tretieho sektora. Majú formu ako neziskové organizácie, resp. samostatné záujmové združenia právnických osôb, ktoré pôsobia na určitom území. NSK svojou doterajšou podporou týchto inštitúcií výrazne prispel k naštartovaniu regionálneho rozvoja v regióne. Tieto subjekty sú etablované a majú stabilné miesto ako aktéri rozvoja územia. RRA sa v súčasnosti môžu uchádzať aj o rôzne iné granty z podporných programov EÚ ako aj v procesoch verejného obstarávania o zákazky na vykonávanie rôznych prác a služieb v rámci štátnej a verejnej správy.

Špecifické postavenie má **Regionálne združenie Váh – Dunaj – Ipeľ**, ktorý je reprezentantom Euroregiónu Váh – Dunaj – Ipeľ na Slovensku. Euroregión Váh – Dunaj – Ipeľ vznikol podpísaním Zmluvy o spolupráci 3. júla 1999 v obci Nészmély v Maďarsku. Podpísali ju zástupcovia samospráv žúp Komárom-Esztergom a Pest a prednosta vtedajšieho Krajského úradu v Nitre z dôvodu upevnenia a rozšírenia obojstrannej spolupráce NSK a spomínaných žúp pre obojstranne prospešný ekonomický, sociálny i kultúrny rozvoj dotknutých území.

Subjekty regionálneho rozvoja v internom prostredí NSK sú nasledovné:

1. RRA Horné Požitavie - <http://www.rrahornepozitavie.sk/>
2. RRA Ipeľ – Hron: Hlavné námestie 1, 936 01 Šahy, rraipelhron@gmail.com
3. RRA Južný región: <http://www.rra-juznyregion.sk/>
4. RRA Komárno: <http://rrakn.sk/>
5. RRA Nitra: <http://www.rra-nitra.sk/lang/sk/about/>
6. RRA Šaľa: http://m.rra-sala.eu/home/newsbcm_681861/50/
7. RRA Topoľčiansko: <http://www.rrato.eu/personalne-obsadenie/>
8. RRA Novozámocko: <http://www.rranovozamocko.sk/>
9. RZ Váh – Dunaj – Ipeľ: Ďatelinová 315, 946 36 Iža, euroregion.vdi@gmail.com

NSK zabezpečuje rozvoj spolupráce na zvyšovanie konkurencieschopnosti podnikateľských subjektov pôsobiacich v kraji v rámci Memoranda o vzájomnej spolupráci **so Slovenskou agentúrou pre rozvoj investícií a obchodu (SARIO)** z januára 2010.

Oblasť vzdelávania, vedeckej činnosti, vedeckej výchovy a ostatných vedecko-výskumných aktivít je zabezpečovaná prostredníctvom dohôd o spolupráci **so Slovenskou poľnohospodárskou univerzitou v Nitre** a s **Univerzitou Konštantína Filozofa v Nitre**.

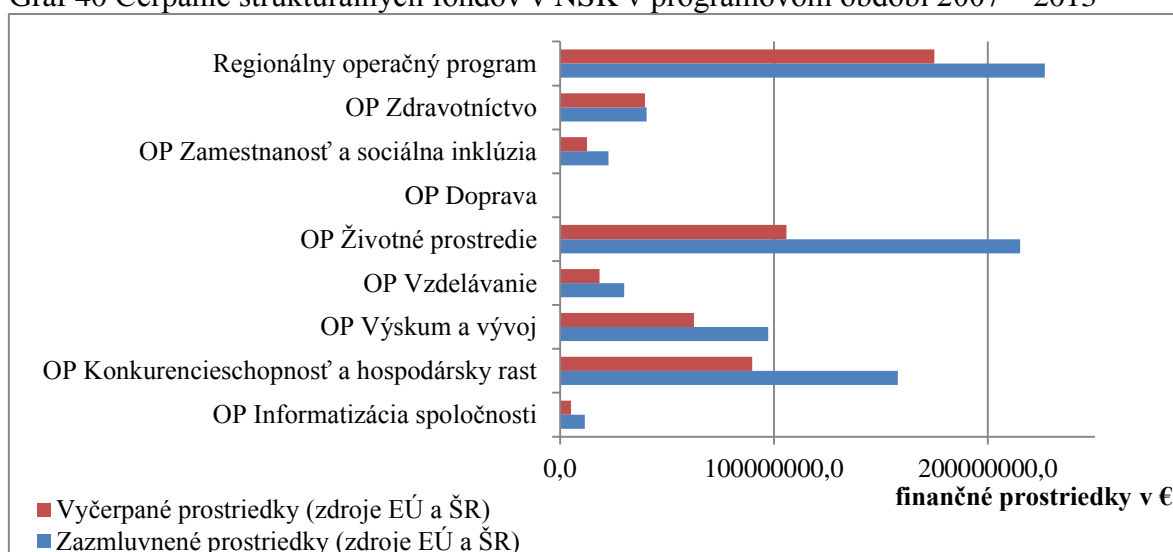
4 EX-POST A EX-ANTE HODNOTENIA

4.1 Ex-post hodnotenie predchádzajúceho PHSR 2007 – 2013

NSK a oprávnení prijímatelia zdrojov zo štrukturálnych fondov v programovom období 2007 – 2013 získali k 31. 7. 2015 podporu projektov s nenávratným finančným príspevkom vo výške 801 606 484,34 EUR (graf 40).

Objemovo najsilnejšia podpora bola smerovaná z Regionálneho operačného programu (226 616 839,26 EUR) do infraštruktúry vzdelávania a regenerácie verejných priestranstiev v mestách a obciach kraja. Ďalšími tokmi zdrojov boli Operačný program Životné prostredie (215 064 049,71 EUR) a Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast (157 923 254,32 EUR).

Graf 40 Čerpanie štrukturálnych fondov v NSK v programovom období 2007 – 2013

Vyhodnocovanie PHSR sa uskutočňuje pravidelne prostredníctvom výročných správ o realizácii PHSR NSK. Výročná správa obsahuje **monitorovanie**, systematický proces, ktorého cieľom je sledovať či realizované opatrenia a aktivity sú v súlade so stanovenými cieľmi a nakoľko sa stanovené ciele naplňajú. Výsledky monitorovania výkonnosti sa prezentujú v monitorovacej správe, ktorá sa vypracováva každoročne.

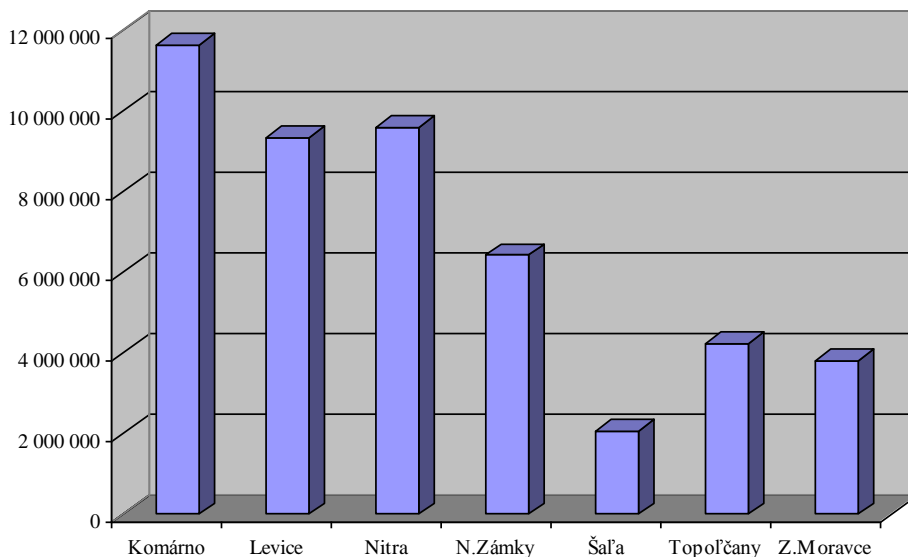
Pre podporu dosiahnutia stanoveného globálneho cieľa a špecifických cieľov PHSR definuje strategické ciele vo väzbe na 5 kľúčových oblastí podpory:

1. Hospodárstvo,
2. Ľudské zdroje,
3. Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka,
4. Infraštruktúra,
5. Životné prostredie.

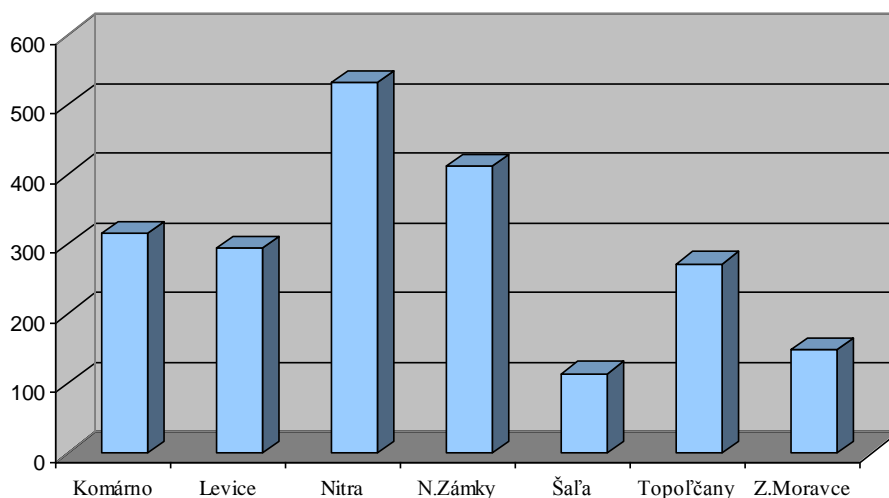
Monitorovanie PHSR odhalilo celý rad problémov súvisiacich so systémovými chybami vyplývajúcimi z neujasnených a nejasne definovaných kompetencií a vzťahov.

V roku 2012 boli prostriedky vynaložené pre jednotlivé okresy NSK územne rozložené veľmi diferencovane. Ich najväčší podiel bol získaný v okrese Komárno a najnižší v okrese Šaľa (graf 41). Najväčší počet schválených projektov bol v okrese Nitra a najmenší v okrese Šaľa (graf 42).

Graf 41 Čerpanie finančných prostriedkov podľa okresov NSK v roku 2012 (v EUR)

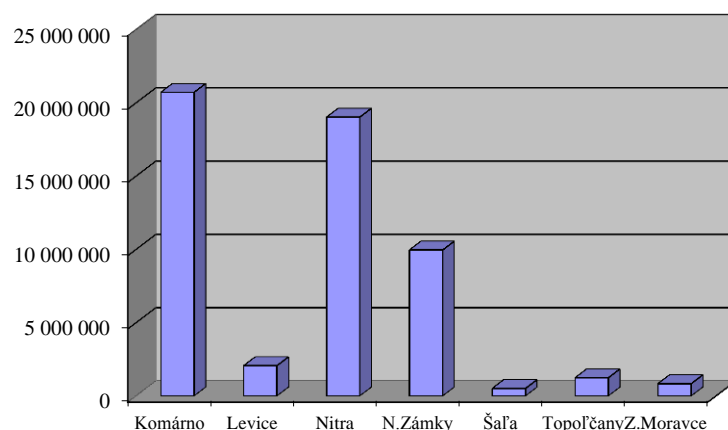

Graf 42 Počet schválených projektov pre jednotlivé okresy NSK v roku 2012

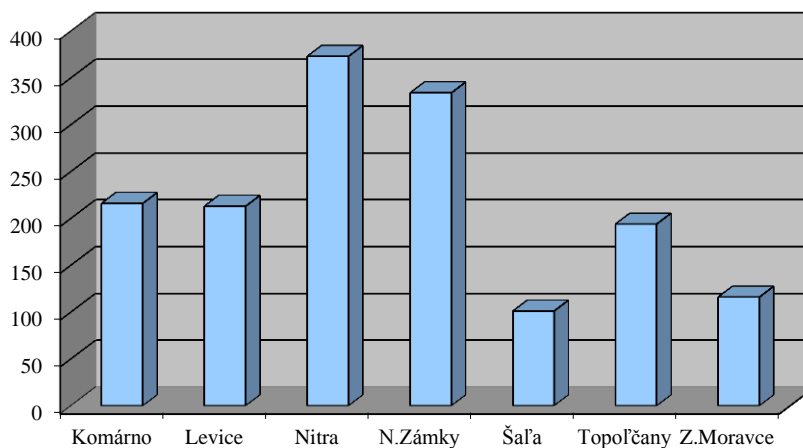

V roku 2013 boli prostriedky vynaložené pre jednotlivé okresy NSK územne rozložené opäť diferencovane. Ich najväčší podiel bol získaný opäť v okrese Komárno a najnižší v okrese Šaľa (graf 43). Najväčší počet schválených projektov bol nielen v okrese Nitra, ale aj v okrese Nové Zámky a najmenší opäť v okrese Šaľa (graf 44).

Graf 43 Čerpanie finančných prostriedkov podľa okresov NSK v roku 2013 (v EUR)

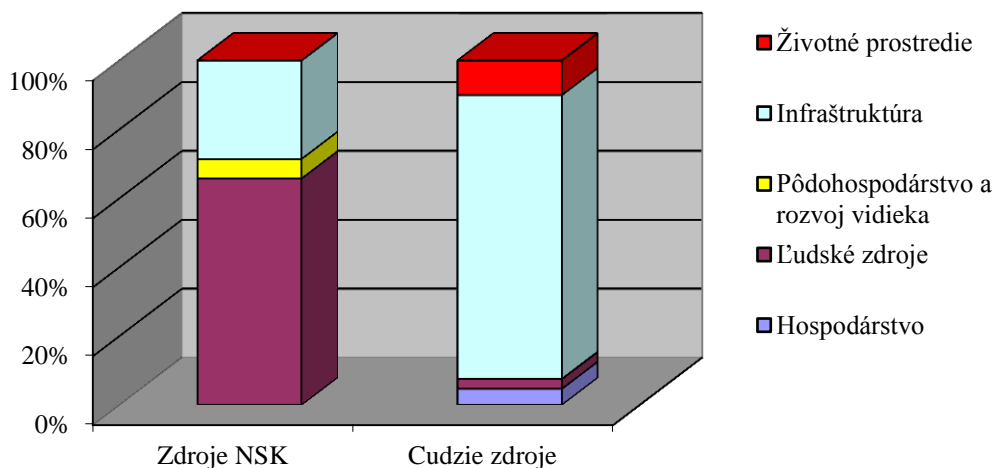

Graf 44 Počet schválených projektov pre jednotlivé okresy NSK v roku 2013

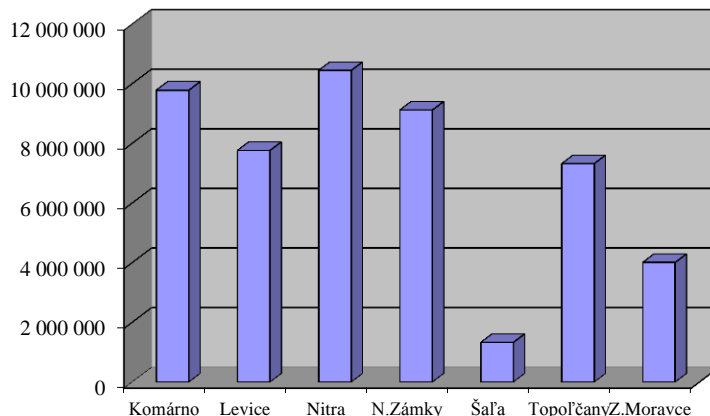
Rozvojové aktivity využívajúce cudzie zdroje boli zamerané predovšetkým na rozvoj infraštruktúry, hospodárstva a rozvoj ľudských zdrojov (graf 45).

Graf 45 Štruktúra čerpania zdrojov finančných prostriedkov podľa priorít v roku 2013

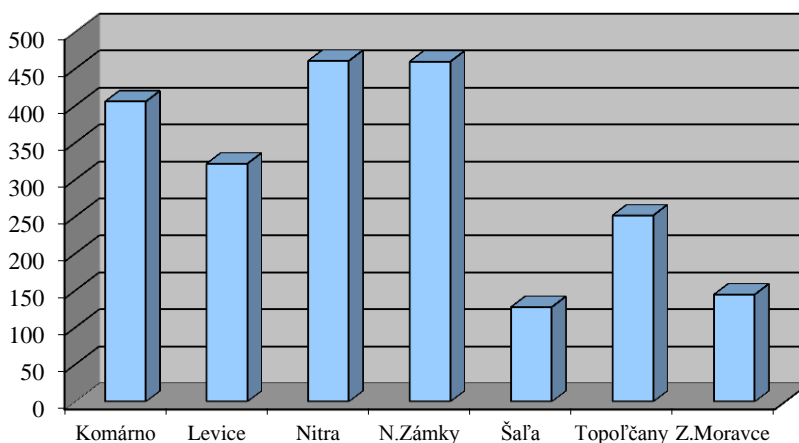

V roku 2014 najväčší podiel prostriedkov bol v okrese Nitra a najnižší v okrese Šaľa (graf 46). Počet schválených projektov bol najväčší v okresoch Nitra a Nové Zámky a najmenší v okrese Šaľa (graf 47).

Graf 46 Čerpanie finančných prostriedkov podľa okresov NSK v roku 2014 (v EUR)

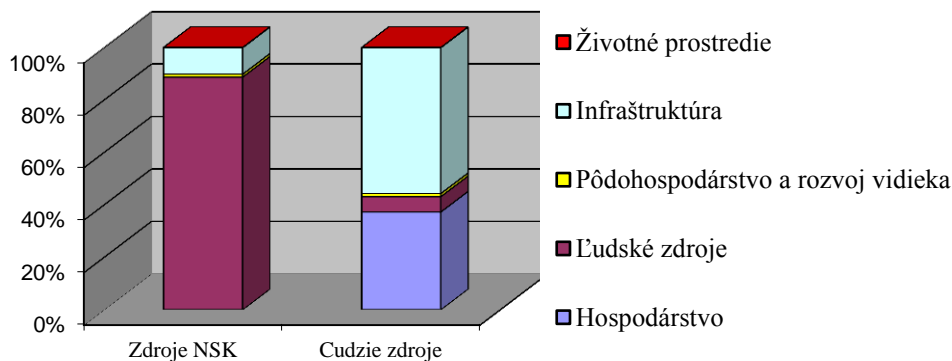

Graf 47 Počet schválených projektov pre jednotlivé okresy NSK v roku 2014

Rozvojové aktivity využívajúce cudzie zdroje boli zamerané predovšetkým na rozvoj infraštruktúry, hospodárstva a rozvoj ľudských zdrojov (graf 48).

Graf 48 Štruktúra čerpania zdrojov finančných prostriedkov podľa priorít v roku 2014

4. 2 Ex-ante hodnotenie projektovej pripravenosti investícií k termínu vypracovania PHSR 2014 - 2020

NSK v roku 2014 prostredníctvom regionálnych rozvojových agentúr pôsobiacich na území NSK uskutočnil dotazníkový prieskum v obciach NSK, ktorého cieľom bolo zmapovanie absorpčnej kapacity v rámci prípravy obcí NSK na programové obdobie EÚ 2014-2020.

Spolu bolo v rámci kraja zhromaždených 1 224 projektových zámerov v rôznom stupni pripravenosti (v štádiu úvah, spracovaná projektová dokumentácia, ...).

Z hľadiska tematických oblastí najväčší počet projektov bolo v oblastiach:

- občianska vybavenosť (329 projektov),
- životné prostredie (254 projektov),
- doprava, miestne komunikácie, MHD (175 projektov),
- šport a voľnočasové aktivity (110 projektov),
- technická infraštruktúra (103 projektov).

Výsledkom prieskumu bol aj odhad finančných nákladov pre jednotlivé tematické oblasti. Viac ako 49 % odhadovaných nákladov smeruje do oblasti životného prostredia, 17 % do oblasti cestovného ruchu, 13 % na budovanie občianskej vybavenosti a 7 % do oblasti doprava, miestne komunikácia a MHD.

V rámci Výzvy ROP – 4.1d-2012/01 – Neinvestičné projekty – rozvojové dokumenty regiónov, vyhlásenej Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky ako riadiacim orgánom pre Regionálny operačný program bol v roku 2015 vypracovaný dokument „**Štúdiá uskutočniteľnosti rozvojových zámerov NSK v rokoch 2014 – 2020**“.

Cieľom štúdie je predstavenie rozvojových zámerov NSK v rokoch 2014-2020 ako aj prezentácia možností čerpania finančných zdrojov z Európskych štrukturálnych a investičných fondov, ktoré sa pre NSK ponúkajú na plnenie svojich zámerov v rámci programového obdobia EÚ 2014-2020.

Predmetný dokument je v súlade s PHSR NSK 2012-2018, Priorita II – Ľudské zdroje; Špecifickým cieľom 3 – Zvyšovanie kvality služieb verejnej správy; Opatrenie 3.3 Podpora rozvoja partnerstiev, programového a projektového plánovania a riadiacich kapacít.

Prvá časť štúdie na základe analýzy strategických dokumentov NSK identifikuje prioritné zámery kraja. Druhá časť sa zameriava na analýzu operačných programov, ich opatrení a oprávnených aktivít, kde môže vystupovať NSK ako oprávnený prijímateľ. Po analýze strategických dokumentov NSK, identifikácii zámerov kraja a po analýze možných oprávnených aktivít, sa identifikujú možnosti kraja na čerpanie finančných zdrojov z jednotlivých operačných programov. Analýzou projektových zámerov NSK a ich vyhodnotením vo vzťahu k národným a nadnárodným stratégiám sa stanovujú prioritné projektové zámery NSK. Vytvorí sa celkový prehľad projektových podpôr, ktoré Partnerská dohoda 2014-2020 pre NSK ponúka. Štúdiá ponúka v prehľadnej forme možnosti čerpania finančných zdrojov z operačných programov pri realizácii programov a odvetvových koncepcií kraja. Súčasťou dokumentu je aj SWOT analýza, ktorá vychádza zo stavu pripravenosti kraja na uskutočnenie projektových zámerov v jednotlivých oblastiach. Posledná časť štúdie predstavuje odporúčania pre NSK vrátane návrhu opatrení na zapojenie sa v novom programovom období 2014 -2020 do využitia zdrojov EÚ.

NSK môže ako žiadateľ čerpať podporu z prostriedkov operačných programov, ale aj z množstva iných grantov/zdrojov. NSK má spracované koncepcie pre rozvoj relevantných sektorových oblastí. V rámci týchto koncepcií NSK definuje potreby zmien a investícií.

5 SWOT ANALÝZA

5.1 SWOT analýza pre kľúčovú oblasť Hospodárstvo

a) časť: Hospodárstvo komplexne, priemysel a stavebníctvo

Silné stránky	Slabé stránky
Existencia silného potenciálu pre poľnohospodárske a priemyselné podniky	Nízky stupeň podnikateľskej aktivity v regióne
Priemysel – kľúčové odvetvie hospodárstva, existencia priemyselných a rozvojových zón a pripravené plochy pre podnikanie	NSK na 5. mieste v SR v stavebníctve, vo finančných a poisťovacích činnostiach ako a v činnostiach v oblasti nehnuteľností
V pridanej hodnote priemyselnej činnosti je v SR na 3. mieste (po Banskobystrickom a Trnavskom samosprávnom kraji)	Nízky podiel zahraničného kapitálu
Existencia veľkých podnikov v odvetviach s vysokým podielom pridanej hodnoty	Nízka priemerná mzda zamestnanca pod priemerom SR
Dominantné postavenie kraja v zásobovaní energiou v SR (JE Mochovce)	Nedostatočne rozvinutý terciárny sektor najmä v oblasti trhových služieb
Kvalifikované pracovné zdroje pre tradičné odvetvia (potravinárstvo, nábytkárstvo) aj pre odvetvia prepojené na automobilový priemysel, elektrotechnický a chemický priemysel	Veľké rozdiely v ekonomickej výkonnosti okresov
Existencia Slovenského plastikárskeho klastra so sídlom v Nitre	Nízky stupeň energetického využitia alternatívnych zdrojov
Pokles miery nezamestnanosti	Nízka úroveň diverzifikácie hospodárstva
	Vysoký podiel výroby s nízkou pridanou hodnotou
	Nedostatočná úroveň koordinačnej a iníciačnej činnosti VÚC pri usmerňovaní rozvoja hospodárstva NSK
	Nedostatočné využitie európskych prostriedkov z európskych fondov v prospech hospodárstva
	Prevaha sekundárneho nižšieho vzdelania medzi uchádzačmi o zamestnanie
Príležitosti	Ohrozenia
Rozvoj odvetví založených na polohovom potenciáli kraja (kombinovaná doprava)	Nedostatočne atraktívne podnikateľské prostredie ovplyvnené komplikovanou neprehľadnou legislatívou
Rozvoj odvetví s vyššou pridanou hodnotou (elektrotechnický priemysel, chemický priemysel)	Zvyšovanie socioekonomických rozdielov medzi rozvinutými a zaostávajúcimi okresmi NSK
Rozvoj odvetví terciárneho sektora (občianske služby, remeslá, poradenské a informačné služby)	Rast medzinárodnej mobility ľudí napr. s vyššou úrovňou vzdelania, širšími možnosťami uplatnenia na trhu práce, "odliv mozgov" do zahraničia

Rozvoj technologicky náročnejších výrobných diverzifikácia ekonomických činností	
Využitie bývalých poľnohospodárskych a priemyselných objektov (revitalizácia a nové využitie objektov typu brownfields) - zníženie rozvojových aktivít na kvalitnej poľnohospodárskej pôde	
Využívanie výsledkov výskumu a vývoja v podnikateľskej praxi	

b) časť: Pôdohospodárstvo

Silné stránky	Slabé stránky
Nosný región poľnohospodárstva SR (1. miesto medzi krajinami)	Vysoký podiel výroby s nízkou pridanou hodnotou
Existencia vedecko-výskumnej základne vzdelávacích inštitúcií	Nízka ekonomická konkurencieschopnosť veľkej časti poľnohospodárskych podnikov
Pestovateľské a chovateľské tradície	Nízka úroveň diverzifikácie vidieckeho hospodárstva
Vysoká kvalita výrobného faktoru – pôdy	Nízka miera podnikateľskej aktivity na vidieku
Dostatok poľnohospodárskych odborníkov	Slabá ochota k medziobecnnej spolupráci a vytváraniu partnerstiev
Existencia verejno-súkromných partnerstiev podporovaných z externých zdrojov	Nedostatočne rozvinutá spolupráca a partnerstvá medzi podnikateľmi a obcami na miestnej úrovni
Výhodné prírodné podmienky pre rozvoj poľnohospodárstva	Slabá prepojenosť výskumu a praxe
Rozvíjajúce sa ekologické poľnohospodárstvo a aplikácie šetrných prístupov k prírode a krajine v oblasti hospodárstva	Nedostatočne rozvinutý marketing domácich poľnohospodárskych a potravinárskych produktov
Príležitosti	Ohrozenia
Rozvoj odvetví založených na využívaní prírodného potenciálu regiónu (multifunkčné poľnohospodárstvo, špeciálne potravinárstvo s vysokou pridanou hodnotou, vidiecky turizmus, agroturistika)	Nedostatok voľných disponibilných zdrojov pre rozvoj vidieka
Lepšie využitie výskumného potenciálu regiónu v oblasti poľnohospodárstva	Ďalšie znižovanie výmery úrodne (kvalitnej) poľnohospodárskej pôdy
Podpora malých a stredných podnikov na vidieku	Ďalšie znižovanie poľnohospodárskej produkcie ako dôsledok poklesu dopytu zvyšujúcej sa konkurencie zo zahraničia i SR (lacné poľnohospodárske produkty distribuované prostredníctvom reťazcov supermarketov)
Zvýšenie podielu ekologického poľnohospodárstva na HDP kraja	Náhle prírodné katastrofy
	Neexistencia voľného tržného prostrediami

	v poľnohospodárstve v rámci EÚ - zvyšujúca sa závislosť konkurencieschopnosti poľnohospodárstva na dotačnej politike
--	--

c) časť: Cestovný ruch

Silné stránky	Slabé stránky
Existencia prírodných i kultúrnych atraktivít a potenciál regiónu pre rozvoj cestovného ruchu	Nedostatočné využívanie dobrej geografickej polohy kraja vzhľadom na chýbajúce napojenie na medzinárodné dopravné koridory
Atraktivita regiónu a vhodné sekundárne podmienky pre rozvoj cestovného ruchu (napr. tradícia ľudových remesiel, zvykov, kultúry a vidieckej architektúry)	Najmenej navštevovaný kraj Slovenska
Existencia významných kultúrno-historických pamiatok a tradícií	Obmedzený a nerovnomerne rozdelený dopyt po cestovnom ruchu v regióne
Významné zdroje geotermálnych, liečivých vôd a minerálnych stolových vôd	Nízka kvalita služieb a neexistujúca iniciatíva k posilneniu kvality služieb
Prírodné predpoklady pre rozvoj vybraných foriem cestovného ruchu (cykloturistika, wellness, rekreačný, náučný... turizmus...)	Nedostatočná kvalita cestných komunikácií, slabé značenie existujúcich cyklotrás a ich vedenie frekventovanými cestnými trasami (formálne cyklotrasy)
Veľký kultúrno-spoločenský potenciál s kultúrnymi hodnotami hmotnej i duchovnej podstaty – podujatia medzinárodného významu (napr. Divadelná Nitra...)	Nedostatok a zlý technický stav infraštruktúry v oblasti kultúry, športu a rekreácie
Existencia stredísk cestovného ruchu s medzinárodným významom, využívajúcich geotermálne zdroje	Nízka miera inštitucionalizácie cestovného ruchu v regióne
Lodná cesta po Dunaji s prístavmi v Komárne a Štúrove s medzinárodným významom	Nízky objem finančných prostriedkov na zahraničnú a cezhraničnú spoluprácu
	Sezónne nevyvážená ponuka cestovného ruchu (sezónnosť cestovného ruchu - stále prevažuje dominantné postavenie letnej sezóny)
	Pretrvávajúci nedostatok v ponuke infraštruktúry cestovného ruchu (napr. športovo-rekreačná infraštruktúra, infraštruktúra turistických ciest, wellness a zázemí pre zážitkovú turistiku)
Medzinárodné centrum veľtržného a kongresového turizmu	Chýbajúce prostriedky na rekonštrukciu obnovu vybraných technických a kultúrno-historických pamiatok
	Nižšia miera využívania informačných podporných technológií v cestovnom ruchu

	(informačné systémy, rezervačné a objednávkové systémy, zľavové karty)
Príležitosti	Ohrozenia
Zvýšenie atraktivity kraja obnovou historických, kultúrnych a technických pamiatok a pozoruhodností	Rastúca medzinárodná konkurencia na trhu medzinárodného cestovného ruchu
Využitie vhodných prírodných podmienok pre rozvoj cykloturistiky	Zmeny v Zákone č. 91/2010 Z.z. o podpore cestovného ruchu vyvolávajúce neistotu vo financovaní krajských a oblastných organizácií cestovného ruchu
Zvýšenie atraktivity územia pre investorov do budovania dopravnej infraštruktúry vrátane lodnej dopravy a jej napojenie na medzinárodné dopravné koridory	Úpadok kultúry a tradícií
Existujúce regionálne iniciatívy k posilneniu kvality služieb v cestovnom ruchu (certifikácia)	Nezáujem podnikat' v cestovnom ruchu
Spolupráca a koordinovaný postup pri presadzovaní rozvojových zámerov prostredníctvom rozvoja a inštitucionalizácie medzisektorových partnerstiev	
Možnosť čerpania finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ	
Posilnenie mikroregiónov pre integrovaný rozvoj vidieka prostredníctvom programu LEADER	
Legislatívny rámec pre vytváranie organizačných štruktúr v cestovnom ruchu na regionálnej úrovni	
Posilnenie aktivít zameraných na marketing v cestovnom ruchu, predovšetkým na tvorbu produktov	
Zvýšenie podielu cestovného ruchu na HDP kraja	
Tvorba nových a inovácia existujúcich produktov cestovného ruchu (najmä produktu motivujúcich návštevníkov na viacdenný pobyt v regióne)	
Zlepšovanie posilňovania úrovne koordinácie riadenia cestovného ruchu na lokálnej a regionálnej úrovni	
Rozvoj infraštruktúry a služieb v oblasti cestovného ruchu smerujúcej k vyššej výťažnosti celoročných kapacít Rozvoj zážitkových interaktívnych produktov cestovného ruchu viazaných na lokálne špecifiká (miestne výrobky, tradície, udalosti ...)	

d) časť: Veda a výskum, inovácie

Silné stránky	Slabé stránky
Významný vedecko-výskumný potenciál – existencia univerzít, vedecko-výskumných inštitúcií (SAV, verejné a súkromné výskumné ústavy, výskum a vývoj v podnikoch	Nedostatočná finančná podpora výskumu a vývoja z vlastných zdrojov
Existencia technických a biologických služieb, vedecko-výskumnej základne, vzdelávacích a poradenských inštitúcií	Nedostatočná účasť vedcov a výskumníkov v medzinárodných inovačných a výskumných sieťach
Vybudovaná sieť medzinárodných kontaktov vedeckých a vzdelávacích inštitúcií	Absentujúca integrácia výskumných inštitúcií
Medzinárodne akceptovateľné centrá excelencie na území kraja ako základ pre ďalší rozvoj výskumu a inovácií	
Príležitosti	Ohrozenia
Využitie výskumného potenciálu a aktivizácia inovačného potenciálu v regióne budovaním výskumno-vývojového klastra a podnikateľských klastrov	Rast medzinárodnej mobility ľudí napr. s vyššou úrovňou vzdelania, širšími možnosťami uplatnenia na trhu práce, "odliv mozgov" do zahraničia
Vytvorenie funkčných systémových väzieb medzi vzdelávacími, výskumnými inštitúciami a podnikateľským sektorom	

5.2 SWOT analýza pre kľúčovú oblasť 2: Ľudské zdroje a sociálna infraštruktúra

Silné stránky	Slabé stránky
Rast populácie v produktívnom veku	Klesajúci trend vývoja počtu obyvateľov, celkový úbytok obyvateľstva na úrovni kraja a vo všetkých okresoch okrem okresu Nitra
Rastúci počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva	Znižovanie pôrodnosti
Dostatočne početná a kvalifikovaná pracovná sila vo výskume a vývoji	Klesajúci počet detí a naopak zvyšujúci sa podiel obyvateľov nad 15 rokov, hlavne počet ekonomicky neaktívnych (dôchodcov) - postupné znižovanie zamestnanosti
Rozvinutá sieť stredného a vysokého školstva	Nepriaznivá vzdelanostná štruktúra obyvateľstva v porovnaní s celoslovenským priemerom
Rozvinutý systém celoživotného vzdelávania a organizovania	Vysoká miera dlhodobej nezamestnanosti, zvlášť absolventov škôl, „odliv mozgov“ do zahraničia
Zvyšovanie počtu detí v predškolských zariadeniach	Nedostatok predškolských zariadení
Existencia aktívnych programov s marginalizovanými skupinami obyvateľstva	Nedostatočne rozvinutý systém duálneho vzdelávania a prípravy
Zvyšovanie podielu EAO s vyšším stupňom vzdelania (rast podielu vysokoškolákov)	Roztrieštená ponuka programov ďalšieho vzdelávania
Dobré podmienky pre organizované trávenie voľného času pre deti a mládež	Veľký odliv zdravotníckeho personálu
Dlhodobá tradícia pôsobenia nitrianskych divadelných súborov	Nekoncepčné riešenie previazanosti sociálnych a zdravotníckych služieb vo vzťahu k seniorom a handicapovaným občanom (terénne sociálne služby)
	Nedostatočné kapacitné a personálne zabezpečenie služieb pre starnúce obyvateľstvo najmä v obciach
	Nedostatočná vybavenosť nemocníc a zariadení sociálnych služieb, potreba ďalších investičných i neinvestičných zdrojov
	Absencia vybraných sociálnych služieb
	Nedostatok a zlý technický stav infraštruktúry v oblasti kultúry, športu a rekreácie
	Nevyváženosť spádových území pre poskytovanie služieb prvej lekárskej pomoci a rušenie zdravotníckych zariadení

Príležitosti	Ohrozenia
Lepšie využitie potenciálu vysokých škôl pôsobiacich na území kraja	Nedostatočné využívanie finančných zdrojov z EÚ pre podporu ľudských zdrojov
Možnosť financovať projekty podporujúce rozvoj ľudských zdrojov z fondov EÚ	Nedostatočné využívanie inovatívnych projektov zameraných na prepojenie vzdelávania a praxe
Zavedenie systému absolventskej praxe	Zvyšujúci sa počet občanov (trvalo) odkázaných na sociálnu pomoc napríklad starších občanov, ťažko zdravotne postihnutých a podobne)
Zavedenie systému vzdelávania v súlade s potrebami praxe	Nižšia aktivita obecných samospráv v sociálnej sfére a ich nepripravenosť na prevzatie zodpovednosti za sociálnu pomoc a v rámci nej za sociálne služby
Rozvoj celoživotného vzdelávania	Kolaps zdravotníckych zariadení z dôvodu odchodu zdravotníckeho personálu
V rámci štúdia podporovať populáciu so špecifickými edukačnými potrebami	Možný útlm aktivít kultúrnych, neziskových či iných subjektov na území kraja z dôvodu nedostatočnej finančnej podpory ich činnosti
Zvýšenie rozsahu a kvality poskytovaných sociálnych služieb v území kraja	Chátranie kultúrnych hnutelných a nehnuteľných pamiatok z dôvodov nedostatku finančných zdrojov na ich obnovu
Zapojenie neštátneho sektora do oblastí sociálnej starostlivosti a prevencie sociálne patologických javov	
Dobudovanie občianskej infraštruktúry	
Budovanie predškolských zariadení	
Rozvoj voľnočasových aktivít detí a mládeže ako prevencia sociálneho problému rizikového správania sa	

5.3 SWOT analýza pre kľúčovú oblasť 3: Životné prostredie a technická infraštruktúra

a) časť: Životné prostredie

Silné stránky	Slabé stránky
Geografická poloha územia na rôznorodých prírodných celkoch (nížina, pohoria) s odrazom v diverzifikovanej krajine s intenzívnym využívaním	Znečistenie ovzdušia, vodstva, pôd a celkového prostredia
Potenciál vodnej energie obsiahnutý v povrchových a podpovrchových vodných zdrojoch	Rozširovanie invázných druhov a ich podiel na likvidácii biodiverzity
Zastúpenie zelených plôch v sídlach	Environmentálna zaťaženosť centrálnych sídelných oblastí
Zastúpenie rôznych typov chránených území s nadnárodným, regionálnym i lokálnym významom	Zaťaženie obyvateľstva hlukom – najmä v mestách a v blízkosti dopravných ťahov
Biodiverzita v rôznych biotopoch chránených území	Výskyt environmentálnych záťaží ako dôsledkov bývalej intenzívnej priemyselnej činnosti
Vybudovaný systém OH so zbernými dvormi a zariadeniami na zber a zhodnocovanie odpadu	Výskyt čiernych skládok odpadu
Rastúci podiel zložky zhodnoteného odpadu na celkovom odpade a postupné zavádzanie a rozširovanie separovaného zberu v mestách a obciach	Nízky podiel materiálovo a energeticky zhodnotených odpadov na celkových odpadoch
	Zvýšenie ekologického zaťaženia územia v dôsledku rozvoja priemyselnej výroby a dopravy
Príležitosti	Ohrozenia
Sanácia a rekultivácia environmentálnych záťaží	Riziko postihnutia územia kraja ekologickou katastrofou v dôsledku prítomnosti environmentálnych záťaží
Zvyšovanie počtu chránených území z dôvodu zachovania biodiverzity	Riziko častejšieho výskytu povodní v dôsledku slabej protipovodňovej ochrany
Dobudovanie komplexného informačného systému o životnom prostredí a biotopoch v kraji	Rast znečistenia miest a obcí v dôsledku intenzívnej antropogénnej činnosti a pokles kvality života na území okresov NSK
Zvýšenie kvality životného prostredia zavádzaním nízko odpadových a bezodpadových technológií do výrobných procesov	Hrozba znehodnocovania produkčného potenciálu pôd v dôsledku intenzívnej poľnohospodárskej činnosti
Minimalizovanie znečistenia jednotlivých zložiek krajinnej sféry výsadbou verejnej zelene, budovaním čistiarní odpadových vôd a vhodnými agrotechnickými zásahmi na pôdnom fonde	Hromadenie odpadov, preťažovanie skládok, rozvoj čiernych skládok, výskyt nebezpečných odpadov v čiernych skládkach

Lepšie využívanie potenciálu obnoviteľných zdrojov energie	Ohrozenie biotopov rôznych druhov devastáciou ich životného prostredia
Zavádzanie nových a zefektívnenie existujúcich systémov separovaného zberu komunálnych odpadov, zvýšenie množstva zhodnocovaného odpadu	Rozširovanie invázných druhov, vytlačanie biotopov z pôvodných území
Lepšia propagácia prírodných hodnôt územia, zvyšovanie environmentálneho vedomia verejnosti	Dôsledky globálneho otepľovania a zmien klímy
Spolupráca odborných, vzdelávacích inštitúcií a mimovládnych organizácií v oblasti ochrany životného prostredia	

b) časť: Technická infraštruktúra

Silné stránky	Slabé stránky
Výhodná geografická poloha kraja vzhľadom na dopravné koridory severo-južného a západo-východného prepojenia Slovenska a Strednej Európy	Chýbajúce dopravné napojenie kraja na medzinárodné dopravné koridory, nedostatok ciest nadradenej rýchlostnej dopravnej infraštruktúry, nedostatok rýchlostných železničných tratí, absencia terminálov kombinovanej dopravy
Hustá sieť cestnej dopravy tvoriaca základ pre dobrú obsluhu a dostupnosť obyvateľstva	Zlý technický stav niektorých častí cestnej siete
Veľtok Dunaj ako súčasť krajinného územia, Dunajská vodná cesta ako tranzitný prvok cezhraničného prepojenia kraja	Absencia realizácie cestných obchvatov na dôležitých cestných ťahoch v okolí centrálnych miest
Lodná cesta po Dunaji s prístavmi v Komárne a v Štúrove s medzinárodným významom	Nevysporiadané vlastnícke vzťahy k pozemkom pod cestami
Prítomnosť uzla železničnej dopravy s vysokorýchlostnými traťami kombinovanej prepravy	Nedostatočne diverzifikovaná železničná sieť
Prítomnosť podzemných a povrchových vodných zdrojov, riek a vodných nádrží lokálneho i národného významu	Nedostatočné využívanie vodnej prepravy na splavniteľných úsekoch rieky Váh
Strategické postavenie kraja v oblasti zásobovania a tranzitu elektrickej energie, ropy a zemného plynu	Nedostupnosť základnej vodohospodárskej infraštruktúry v niektorých obciach
Prítomnosť tranzitných inžinierskych sietí strategického európskeho významu (tranzitný ropovod a plynovod)	Zastaranosť fondu zariadení vodohospodárskej infraštruktúry
Prevádzka JE Mochovce, budovanie 3. a 4. bloku jadrovej elektrárne	Nízky podiel energie vyrábaných z alternatívnych obnoviteľných zdrojov energie
Dostupnosť pevného i mobilného širokopásmového prístupu k pripojeniu na internet	Absencia infraštruktúry pre zhodnocovanie energetického potenciálu z obnoviteľných zdrojov energie

Definované hlavné prepravné prúdy železničnej dopravy	Absencia pevného širokopásmového prístupu v obciach spádových oblastí centrálnych miest
Dlhodobo vykonávaná koordinácia železničnej a autobusovej dopravy	Nevyhovujúce pokrytie niektorých obcí mobilným širokopásmovým signálom, predovšetkým v podhorských oblastiach
Časté prestupy cestujúcich medzi železničnou a autobusovou dopravou	Zastaraná technická infraštruktúra telekomunikačnej siete (založená na metalickom vedení)
Poskytovanie dopravných služieb vo všetkých obciach NSK	Stavebný a prevádzkový stav na nástupných, prestupných a výstupných miestach
Dlhodobo vykonávaná koordinácia železničnej a autobusovej dopravy	Znižovanie dopravných výkonov dopravcu ŽS SK na území kraja
Stabilní a spoľahliví dopravcovia	Jednokoľajné a neelektrifikované trate a veľké vzdialenosti zastávok od obcí
Jednotný prevádzkový tarifný systém vybavovania cestujúcich	Zastavenie osobnej dopravy na niektorých tratiach
Začiatok integrácie dopravy v kraji	Absencia integrovanej dopravy
Zavedenie GPS – systému do autobusov prímestskej dopravy zmluvných dopravcov NSK od roku 2014	Zastaraný vozový park
	Pokles prepravených osôb, migrácia do individuálnej dopravy
	Absencia integrovanej dopravy
	Nedostatočná kapacita ciest
	Nízka bezpečnosť
Príležitosti	Ohrozenia
Rozvoj odvetví založených na polohovom potenciáli kraja (kombinovaná doprava)	Vysoká intenzita a zaťaženosť ciest II. a III. triedy s negatívnym dopadom na životné prostredie a kvalitu života a bezpečnosť obyvateľov
Zvýšenie atraktivity územia pre investorov do budovania dopravnej infraštruktúry vrátane lodnej dopravy a jej napojenie na medzinárodné dopravné koridory	Riziko častejšieho výskytu povodní v dôsledku slabej protipovodňovej ochrany
Renovácia a modernizácia dopravnej infraštruktúry	Možnosť ekologického ohrozenia územia v súvislosti s prevádzkou tranzitných sietí európskeho významu a jadrovou elektrárnou
Výstavba a zavádzanie inteligentných systémov riadenia dopravy za účelom odľahčenia a zníženia hustoty premávky	Úpadok obcí v dôsledku zastaranej a nevyhovujúcej technickej infraštruktúry
Vybudovanie uzlov cestnej infraštruktúry NSK s terminálmi kombinovanej prepravy	Spomaľovanie a brzdenie rozvoja cezhraničnej spolupráce v dôsledku zhoršenej dopravnej obslužnosti niektorých území kraja
Renovácia a modernizácia železničných tratí	Nedostatok finančných zdrojov na

s vysokorýchlostnými parametrami a železničných staníc a zariadení	prevádzku
Modernizácia a zvýšenie tranzitných kapacít prístavov, vybudovanie prekladísk multimodálnej prepravy, zefektívnenie lodnej, verejnej a nákladnej prepravy	Nárast individuálnej dopravy
Zvýšenie počtu fyzických prepojení medzi jednotlivými hraničnými sídlami v rámci krajov, vybudovanie mostov, lávok či kyvadlovej prepravy	Nárast cien pohonných látok
Dobudovanie a rozširovanie systémov a rozvodov verejných vodovodov a kanalizácií	Zastavenie obnovy vozidlového parku verejných dopravcov z vlastných zdrojov
Výstavba zariadení na ochranu pred povodňami vrátane regulácie vodných tokov a monitorovacieho systému povodní	Neudržanie tempa rastúcich nárokov na kvalitu služby, svetové trendy kvality služieb vo verejnej doprave sa posúvajú stále ďalej. Zákazníci ich vnímajú a nespokojnosť sú schopní a pripravení riešiť použitím alternatívneho dopravného prostriedku
Rozvoj infraštruktúry a systémov na získavanie obnoviteľných zdrojov energie	Zvyšujúce sa náklady na zabezpečenie dopravných služieb – ceny vstupov neustále rastú a to rýchlejšie ako ceny regulovaného cestovného
Podpora rozvoja technológií pevného a širokopásmového prístupu v mestách a obciach NSK	
Zlepšenie informovanosti cestujúcich	
Zlepšenie stavu životného prostredia	
Zlepšenie kvality života v lokalitách s exponovanou cestnou dopravou	
Zlepšenie kvality verejnej osobnej dopravy pre osoby s obmedzenou pohyblivosťou	
Zlepšenie organizácie dopravných služieb	
Zvýšenie koordinácie jednotlivých zložiek verejnej dopravy	
Nové produkty a služby	

5.4 SWOT analýza pre kľúčovú oblasť 4: NSK v kontexte spolupráce

Silné stránky	Slabé stránky
Diverzifikovaná štruktúra inštitucionálnej základne subjektov, so zameraním na rozvoj cezhraničnej spolupráce na nadnárodnej regionálnej i miestnej úrovni	Nedostatočná prierezová vzájomná prepojenosť jednotlivých sietí partnerstiev na nadnárodnej, regionálnej i miestnej úrovni, diferenciacia partnerstiev
Existencia širokej škály foriem cezhraničnej spolupráce medzi zainteresovanými partnerskými inštitúciami, široká škála oblastí spolupráce a rôzna pridaná hodnota realizovaných projektov	Nízky podiel schválených spoločných projektov
Skúsenosti s implementáciou projektov a využívaním nástrojov rozvojovej pomoci pre oblasť medzinárodnej a cezhraničnej spolupráce	Neefektívne fungujúci byrokratický systém pri implementácii nástrojov rozvojovej pomoci pre jednotlivé oblasti spolupráce, slabá technická asistencia štátu pri realizácii cyklu projektového riadenia vo vzťahu k samosprávam
Rozvinutá a pestrá sieť neziskových organizácií	Nízka zainteresovanosť súkromného podnikateľského sektora na cezhraničnej spolupráci, chýbajúci súkromný kapitál na stimulovanie rozvoja cezhraničnej spolupráce
Rastúca aktivita vidieckych mikroregiónov, združenia obcí, miestnych akčných skupín v regionálnom rozvoji	Neefektívne vynakladanie finančných prostriedkov na projektové účely rozvoja cezhraničnej a medzinárodnej spolupráce, nízka pridaná hodnota v podobe výstupu projektu cezhraničnej spolupráce
Úspešná spolupráca cezhraničných partnerov, spolupráca v oblasti operačných programov cezhraničnej a nadnárodnej spolupráce	Celková finančná poddimenzovanosť samospráv a ich fiškálna nerovnováha
Dobré skúsenosti s implementáciou finančných mechanizmov na podporu cezhraničnej spolupráce	Rôznorodá povaha názorov, záujmov a možností riešení medzi partnermi v sieťach
	Finančná poddimenzovanosť partnerstiev škôl a univerzít pre realizáciu podpory cezhraničnej spolupráce
Príležitosti	Ohrozenia
Vysoká úroveň sociálneho kapitálu medzi obyvateľmi hraničných území, silné sociálne väzby a spolupatričnosť obyvateľstva v hraničných územiach	Izolácia určitých partnerov v rámci partnerských sietí, nekompatibilita a vzájomná nespupráca medzi sieťami navzájom
Spoločné kultúrne – historické dedičstvo obyvateľov cezhraničných území	Neefektívna zainteresovanosť riadiacich orgánov pri implementácii projektov cezhraničnej a medzinárodnej spolupráce
Cezhraničná spolupráca škôl a univerzít v	Riziko rastu zadlženosti partnerov (najmä

oblasti športu, výchovy a vzdelávania, vedy a výskumu na nadnárodnej, regionálnej a miestnej úrovni	samospráv), finančná poddimenzovanosť a fiškálna nerovnováha samospráv
Rozvíjanie partnerských sietí a ich vzájomne prepájanie prostredníctvom už existujúce siete partnerstiev	Nízka úroveň čerpaných finančných prostriedkov v rámci cezhraničnej spolupráce, riziko zníženia finančnej alokácie v budúcom období
Zlepšovanie partnerských vzťahov medzi sídlami formou vzájomnej prezentácie rozvojového potenciálu sídiel	Nezáujem o inštitucionálnu politiku cezhraničnej spolupráce v radoch širokej verejnosti i zo strany podnikateľov
Zainteresovanie aj iných partnerov, predovšetkým z podnikateľského prostredia a z oblasti vedy, výskumu a vzdelávania	Útlm rozvoja kultúrno-spoločenských aktivít pre účely podpory cezhraničnej spolupráce
Budovanie a rozvíjanie vedeckých, technických a administratívnych kapacít na podporu rozvoja cezhraničnej a medzinárodnej spolupráce	Riziko popretrhávania sociálnych väzieb medzi obyvateľmi územných oblastí NSK, úpadok sociálneho kapitálu, postupné vyludňovanie území
Vytváranie spoločných projektových rámcov a spoločných iniciatív v sieťach partnerských subjektov, vytváranie sústav nadväzujúcich a dopĺňujúcich projektov cezhraničnej spolupráce	Rozdielna legislatíva v rámci prihraničných regiónov susedných štátov
Aktívna prezentácia cezhraničnej spolupráce formou organizovania rôznych spoločenských podujatí doma i v zahraničí	
Podpora zvyšovania povedomia a zapájanie občanov do diania v oblasti cezhraničnej spolupráce	
Posilňovanie tvorby sociálneho kapitálu organizovaním kultúrno-spoločenských podujatí, prezentácia rôznych lokalít v rámci cezhraničnej spolupráce	
Podpora rozvoja spolupráce v oblasti školstva, vedy a univerzitného výskumu, zvyšovanie jej prepojenia na podniky a aplikáciu v praxi	
Ďalší rozvoj spolupráce a partnerstvo medzi verejnou správou, neziskovým podnikateľským sektorom (napr. prostredníctvom MAS s využitím princípov metódy LEADER)	

6 PROBLÉMOVÁ ANALÝZA

Určenie hlavných problémov a spoločné hľadanie ich príčin ako aj ich dôsledkov je základným nástrojom v procese tvorby strategických cieľov programu rozvoja. Správna identifikácia kľúčových problémov zabezpečuje čo najväčšiu adresnosť tohto dokumentu.

Vstupným nástrojom v procese identifikácie problémov NSK je situačná analýza územia a z nej vychádzajúca detailná SWOT analýza, popisujúca silné a slabé stránky, príležitosti a ohrozenia jednotlivých oblastí.

Pri skúmaní príčin a dôsledkov hlavných rozvojových disparít je potrebné nájsť ich väzby a spoločnú prepojenosť, resp. vzájomnú podmienenosť. Takto identifikované vzťahy vytvárajú tzv. strom problémov, ktorý predstavuje grafické vyjadrenie väzieb medzi hlavnými problémami, ich príčinami a dôsledkami. Zároveň tak poskytuje ucelený obraz o identifikovaných problémoch a napomáha k správne naplánovaniu stratégie programu.

V rámci problémovej analýzy bolo analyzované nasledovné oblasti:

1. Hospodárstvo
2. Pôdohospodárstvo
3. Ľudské zdroje a sociálna infraštruktúra
4. Životné prostredie a technická infraštruktúra

Tak ako predchádzajúce časti dokumentu, aj táto časť nadväzuje na informácie v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja 2012 – 2018, ktoré aktualizuje, resp. dopĺňa.

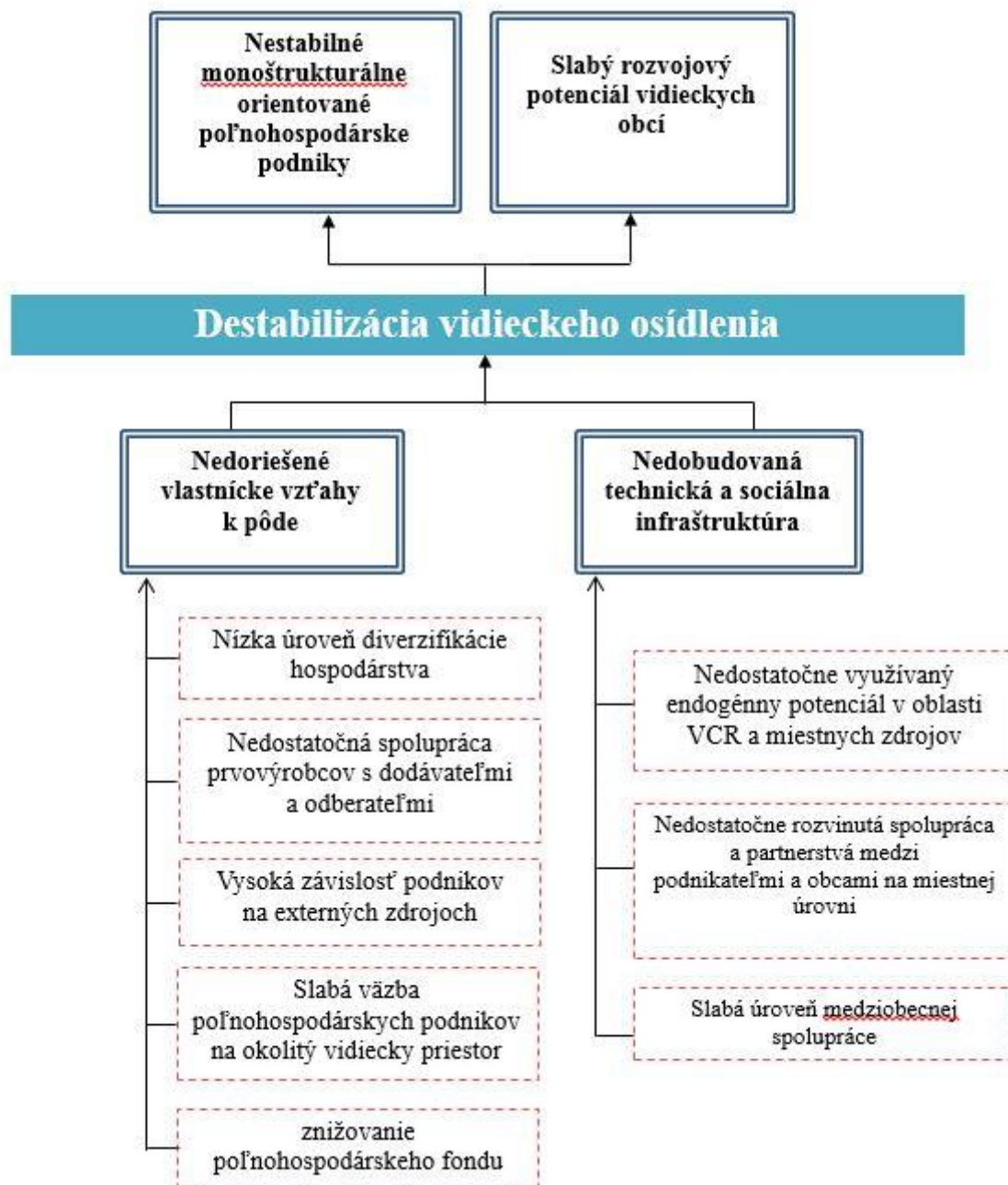
6.1 Strom problémov pre kľúčovú oblasť 1: Hospodárstvo

Identifikovaný problém: Nízka ekonomická výkonnosť a konkurencia

6.2 Strom problémov pre kľúčovú oblasť 2: Pôdohospodárstvo

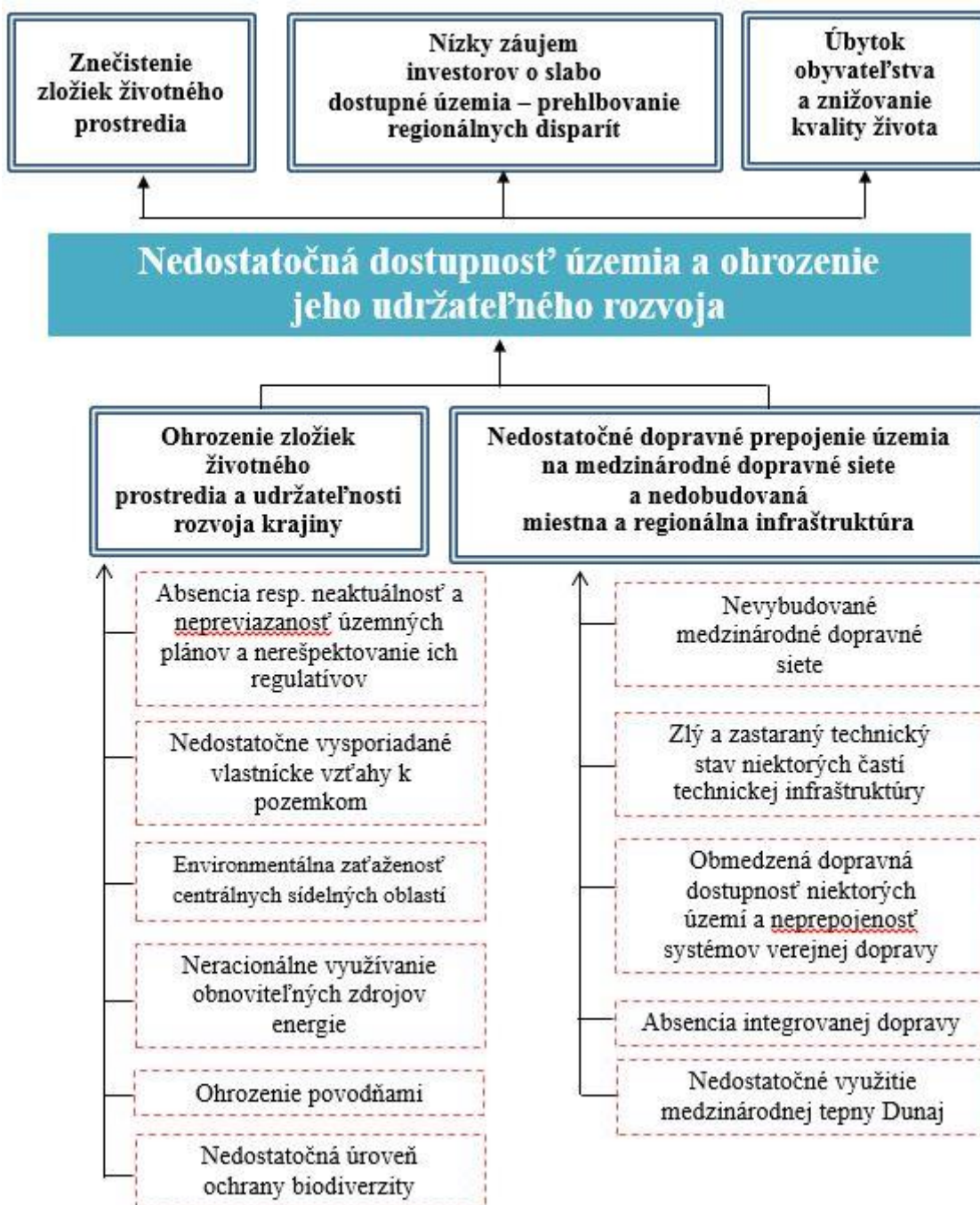
Identifikovaný problém: Destabilizácia vidieckeho osídlenia

6.3 Strom problémov pre kľúčovú oblasť 3: Ľudské zdroje a sociálna infraštruktúra

6.4 Strom problémov pre kľúčovú oblasť 4: Životné prostredie a technická infraštruktúra

ZOZNAM INFORMAČNÝCH ZDROJOV

Analýza sociálno-ekonomickej situácie a vybraných problémov Nitrianskeho samosprávneho kraja s návrhmi na zlepšenie v sociálnej a hospodárskej oblasti

Atlas rómskych komún. 2009. (spracovateľ: Úrad vlády SR). 66 s.

Bohuš, P., Klinda, J. 2010. Environmentálna regionalizácia Slovenskej republiky. Bratislava : MŽP SR; Banská Bystrica : SAŽP, 2010. 102 s. ISBN 978-80-88503-00-1.

Boltižiar, M., Dubcová, A., Kramáreková, H., Krogmann, A., Némethová, J., Rampašeková, Z., Repaská, G., Šolcová, L., Trembošová, M., Valach, M., Veselovský, J., Vilinová, K., Vojtek, M., Vojteková, J. 2014. Krajina a ľudia Nitrianskeho samosprávneho kraja. Nitra : FPV Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre. 2014. 278 s. ISBN 978-80-558-0530-6

Čukan, J., Dubcová, A., Kramáreková, H., Ruttkay, A., Števkó, A. 2013. Šťastný kraj/ A Happy Region. Topoľčany : Tristanpress, 2013. 3. vydanie. 156 s. ISBN 978-80-89173-40-2

Dubcová, A., Kramáreková, H., Nemčíková, M., Némethová, J., Oláhová, J., Oremusová D., Rampašeková, Z., Repaská, G., Šolcová, L., Trembošová, M., Valach, M., Vilinová, K. Mikrogeografia - krajina okolo nás. Nitra : UKF, 2012. 185 s. ISBN 978-80-558-0112-4.

Energetika 2013. Bratislava: Štatistický úrad SR, 2014. 168 s. ISBN 978-80-8121-326-7

Hrdina, V. a kol. 2007. Dopracovanie strategického dokumentu územného rozvoja NSK - Zmeny a doplnky územného plánu veľkého územného celku Nitrianskeho kraja č.2.

Evidencia chránených ložiskových území - Obvodný banký úrad v Bratislave.
<http://www.hbu.sk/sk/Chranene-loziskove-uzemia/Bratislava.alej>

Evidencia dobývacích priestorov - Obvodný banký úrad v Bratislave
<http://www.hbu.sk/sk/Dobyvacie-priestory/Bratislava.alej>

Fáziková, M., Beresecká, J., Bezáková, M., Hanáčková, D., Hamada, M., Chrenková, M., Milotová, B., Petrášová, V., Valach, M. 2011. Dimenzie znalostnej ekonomiky v Nitrianskom kraji. 1. vyd. Nitra : Slovenská poľnohospodárska univerzita, 2011. 225 s. ISBN 978-80-552-0650-9.

Integrovaná informačná sieť regionálnych informačných centier.
<http://www.telecom.gov.sk/index/index.php?ids=93124>

Národná banka Slovenska.
<http://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/vybrane-makroekonomicke-ukazovatele/ceny-nehnutelnosti-na-byvanie/ceny-nehnutelnosti-na-byvanie-podla-krajov>

Národná stratégia regionálneho rozvoja SR. 2010.
<http://www.build.gov.sk/mvrrsr/source/news/files/003994a.pdf>

Nitriansky samosprávny kraj – „Kraj príležitostí“.
<https://www.unsk.sk/zobraz/obsah/8048>

Nitriansky samosprávny kraj - Správa o naplňaní priorit a cieľov Národnej stratégie regionálneho rozvoja Nitrianskeho kraja. 25 s.
<http://www.telecom.gov.sk/index/index.php?ids=92903>

Občan Róm. Komunitný projekt vo vybraných obciach Nitrianskeho samosprávneho kraja. 2008. (spracovatelia: Horváthová, A., Kumanová, Z., Mann, A.B., Žiaková, A.). 60 s. ISBN: 978-80-970023-1-2.

Obnoviteľné zdroje energie v aspekte využiteľnosti pre energetické zásobovanie verejných budov - Energetické zhodnotenie vybraných zariadení v pôsobnosti NSK. 2010. (spracovateľ: RRA Nitra). 12 s.

Poľovnícka štatistická ročenka Slovenskej Republiky 2014.
<http://www.forestportal.sk/lesne-hospodarstvo/polovnictvo/Documents/Po%C4%BEovn%C3%ADcka%20%C5%A1tatistick%C3%A1%20ro%C4%8Denka%20SR%202014.pdf>

Pozemkový a lesný odbor.
<http://www.minv.sk/?pozemkovy-a-lesny-odbor>

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja 2012 – 2018. 241 s. (spracovatelia: Fáziková, M., Jarábková, J., Milotová, B., Hamada, M., Melichová, K., Mariš, M.).

Program odpadového hospodárstva Nitrianskeho kraja na roky 2011 – 2015. 2013. Nitra: Obvodný úrad životného prostredia.
http://www.enviroportal.sk/sk_SK/eia/detail/program-odpadoveho-hospodarstva-nitrianskeho-kraja-na-roky-2011-2015

Rajčáková, E., Švecová, A. 2015. Regionálne disparity na Slovensku v kontexte kohéznej politiky EÚ 2007 – 2013. Bratislava: Univerzita Komenského, 2015. 104 s. ISBN 978-80-223-3792-2

Regionálna inovačná stratégia NSK 2014 -2020. 70 s.

Regionálna integrovaná územná stratégia Nitrianskeho kraja na roky 2014 – 2020.
<https://www.enviroportal.sk/sk/eia/detail/regionalna-integrovana-uzemna-strategia-nitrianskeho-kraja-na-roky-2014-2020>

Register poskytovateľov sociálnych služieb v územnom obvode NSK. 2015

Repaská, G. 2012. Rezidenčná suburbanizácia miest Nitrianskeho samosprávneho kraja: empirický príklad mesta Nitra. Nitra : UKF, 2012. 127 s. ISBN 978-80-558-0057-8.

Repaská, G., Viliňová, K., Dubcová, A., Kramáreková, H. 2015. Sídlna identita ako fenomén v kontexte suburbanizácie (prípadová štúdia suburbií mesta Nitra). In: Geografický časopis, roč. 67, 2015, č. 2, s. 107-126. ISSN 0016-7193,

Situačná analýza Nitrianskeho kraja. 2005.

<https://www.unsk.sk/showdoc.do?docit=176>

Správa o stave životného prostredia. 2014.

<http://www.enviroportal.sk/spravy/spravy-o-zp/kapitola/1>

Stratégia rozvoja verejnej osobnej dopravy Nitrianskeho samosprávneho kraja do roku 2020 („Master plan“). 2013. (spracovateľ: Oddelenie verejnej osobnej dopravy - Odbor dopravy ÚNSK). 76 s.

Štatistická ročenka regiónov Slovenska. 2014. Bratislava: Štatistický úrad SR, 2014. 522 s. ISBN 978-80-8121-301-4

Štatistický úrad Slovenskej republiky.

<http://www.statistics.sk>

Štátny zoznam osobitne chránených častí prírody SR.

<http://uzemia.enviroportal.sk/>

Štúdiá uskutočniteľnosti rozvojových zámerov NSK v rokoch 2014-2020. 2015. (spracovatelia: Regionálna rozvojová agentúra Komárno). 235 s.

Ústav informácií a prognóz školstva. <http://www.uips.sk/statistiky/statisticka-rocenka>

Vilinová, K. 2012. Zdravotný stav obyvateľstva Slovenska. Nitra : UKF, 2012. 124 s. ISBN 978-80-558-0058-5.

Výročná správa Sario, 2014

<http://www.sario.sk/sites/default/files/content/files/sario-vyrocná-sprava-2014.pdf>

Weiss, Peter a Kostovský, Dušan. Regionalizácia cestovného ruchu v Slovenskej republike. Bratislava: Ministerstvo hospodárstva SR, odbor cestovného ruchu, 2005.

Zastúpenie stupňov kvality poľnohospodárskych pôd.

http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/kvalita/kvalita.aspx

Základné ukazovatele za ubytovacie zariadenia cestovného ruchu SR za 1. polrok. 2014. Bratislava: Štatistický úrad SR, 2014. 49 s.

Železnice Slovenskej Republiky.

Zdroj: http://www.zsr.sk/slovensky/zeleznicna-dopravna-cesta/marketing/tabulky-tratovych-pomerov/mapa-siete-zsr.html?page_id=921

Zdroj: http://www.zsr.sk/slovensky/zeleznicna-dopravna-cesta/marketing/tabulky-tratovych-pomerov/koridory.html?page_id=924

Životné prostredie v SR vybrané ukazovatele v rokoch 2009-2013. 2013. Bratislava: Štatistický úrad SR, 2013. 97 s. ISBN 978-80-8121-341-0

TABUĽKOVÉ PRÍLOHY

Tab. 1 Zistené geotermálne zdroje v NSK

Povodie	Lokalita	Výdatnosť ($\text{l}\cdot\text{s}^{-1}$)	Teplota ($^{\circ}\text{C}$)
Dunaj	Marcelová	8,3	56
	Patince	29,4	26
	Zemianska Oľča	10	74
	Zlatná na Ostrove	7	50,4
	Komárno	4	45
	Nesvady	1,5	63
	Kravany nad Dunajom	5	20
	Svätý Peter	1,1	44
	Virt	10	26
Váh	Diakovce	5,4	38
	Šaľa	0,8	18
	Šaľa	3,5	45
	Šaľa	2,8	21
	Vlčany	10	68
Nitra	Nové Zámky	4,2	62
	Tvrdošovce	20	70
	Šurany	3,5	49
	Komjatice	12	62
	Dvory n/Žitavou	7,2	62
	Štúrovo	70	40
	Pohranice	18	15,5
	Poľný Kesov 1	3	27
	Poľný Kesov 2	4	49
Hron	Štúrovo	70	40

Zdroj: Hrdina a kol. (2007)

Tab. 2 Chránené územia v okresoch NSK v roku 2014

okresy	Chránený areál	Chránený strom	Prírodná rezervácia	Národná prírodná rezervácia	Prírodná pamiatka
Komárno	12	0	21	2	0
Levice	8	0	7	2	3
Nitra	9	2	2	2	4
Nové Zámky	14	11	10	6	6
Šaľa	2	0	0	0	6
Topoľčany	4	2	5	1	2
Zlaté Moravce	4	1	1	1	0
Spolu	53	16	46	14	21

Zdroj: www.enviroportal.sk, 2015

Tab. 3 Vývoj počtu obyvateľov v krajoch Slovenska (2004 – 2014)

kraj	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Bratislavský	599 787	601 132	603 699	606 753	610 850	616 578	622 706	599 931	606 537	612 682	618 380
Trnavský	552 014	553 198	554 172	555 075	557 151	559 934	561 525	554 021	555 509	556 577	557 608
Trenčiansky	602 166	601 392	600 386	599 847	599 831	599 859	599 214	594 454	594 186	593 159	592 394
Nitriansky	709 752	709 350	708 498	707 305	706 758	706 375	705 661	690 311	689 564	688 400	686 662
Žilinský	693 499	694 129	694 763	695 326	695 698	696 347	697 502	688 295	689 601	690 121	690 420
Banskobystrický	658 953	658 368	657 119	655 762	654 668	653 697	653 186	660 991	660 128	658 490	656 813
Prešovský	794 814	796 745	798 596	800 483	801 939	803 955	807 011	813 606	815 806	817 382	818 916
Košický	769 068	770 508	771 947	773 086	774 103	775 509	778 120	790 837	792 991	794 025	794 756
SR	5 380 053	5 384 822	5 389 180	5 393 637	5 400 998	5 412 254	5 424 925	5 392 446	5 404 322	5 410 836	5 415 949

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 4 Vývoj počtu obyvateľov v okresoch NSK (2004 – 2014)

okres	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Komárno	107 355	107 290	107 037	106 876	106 761	106 645	106 636	104 122	103 996	103 973	103 709
Levice	119 205	119 018	118 695	118 343	118 286	118 188	117 765	115 580	115 087	114 552	113 913
Nitra	163 599	163 764	163 768	163 802	164 091	164 365	164 597	159 005	159 422	159 761	160 040
Nové Zámky	148 365	148 001	147 703	147 203	146 729	146 345	146 047	144 528	144 212	143 636	142 964
Šaľa	53 988	54 110	54 196	54 095	54 060	54 099	53 937	53 363	53 258	53 101	52 938
Topoľčany	74 020	74 058	74 054	74 031	73 934	73 958	74 000	72 250	72 231	72 038	71 847
Zlaté Moravce	43 220	43 109	43 045	42 955	42 897	42 775	42 679	41 463	41 358	41 339	41 251
NSK	709 752	709 350	708 498	707 305	706 758	706 375	705 661	690 311	689 564	688 400	686 662

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 5 Vývoj prirodzeného pohybu obyvateľstva v krajoch SR v rokoch 2010-2014

kraj	2010						2011						2012						2013						2014					
	natalita		mortalita		prirodzený pohyb		natalita		mortalita		prirodzený pohyb		natalita		mortalita		prirodzený pohyb		natalita		mortalita		prirodzený pohyb		natalita		mortalita		prirodzený pohyb	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Bratislavský	7 567	12,1	5 957	9,5	1 610	2,6	7 787	12,9	5 718	9,5	2 069	3,4	7 518	12,3	5 747	9,4	1 771	2,9	7 376	12,0	5 907	9,6	1 469	2,4	7 759	12,5	5 730	9,2	2 029	3,3
Trnavský	5 574	9,9	5 608	10,0	-34	-0,1	5 567	10,1	5 512	9,9	55	0,1	5 273	9,5	5 443	9,8	-170	-0,3	5 260	9,4	5 494	9,9	-234	-0,4	5 373	9,7	5 461	9,8	-88	-0,2
Trenčiansky	5 940	9,9	5 833	9,7	107	0,2	5 907	10,0	5 751	9,7	156	0,3	5 145	8,7	5 771	9,7	-626	-1,1	5 396	9,1	5 680	9,6	-284	-0,5	5 118	8,7	5 656	9,6	-538	-0,9
Nitriansky	6 539	9,3	7 840	11,1	-1 301	-1,8	6 667	9,7	7 574	10,9	-907	-1,3	6 004	8,7	7 687	11,2	1 683	-2,4	5 822	8,5	7 543	10,9	1 721	-2,5	6 046	8,8	7 642	11,1	-1 596	-2,3
Žilinský	7 619	10,9	6 585	9,4	1 034	1,5	7 801	11,3	6 345	9,2	1 456	2,1	7 208	10,5	6 469	9,4	739	1,1	6 953	10,1	6 555	9,5	398	0,6	6 840	9,9	6 327	9,2	513	0,7
Banskobystrický	6 729	10,3	7 206	11,0	-477	-0,7	6 697	10,2	6 884	10,4	-187	-0,3	6 022	9,1	7 008	10,6	-986	-1,5	6 084	9,3	6 812	10,4	-728	-1,1	6 059	9,3	6 690	10,2	-631	-1,0
Prešovský	10 567	13,1	6 894	8,5	3 673	4,5	10 368	12,8	6 747	8,3	3 621	4,4	9 501	11,6	6 863	8,4	2 638	3,2	9 412	11,5	6 772	8,3	2 640	3,2	9 352	11,5	6 723	8,2	2 629	3,2
Košický	9 875	12,7	7 522	9,7	2 353	3,0	10 019	12,7	7 372	9,3	2 647	3,3	8 864	11,2	7 449	9,4	1 415	1,8	8 520	10,7	7 326	9,2	1 194	1,5	8 486	10,7	7 117	9,0	1 369	1,7
SR	60 410	11,0	53 445	9,9	6 965	1,1	60 813	11,2	51 903	9,7	8 910	1,5	55 535	10,2	52 437	9,7	6 464	0,5	54 823	10,1	52 089	9,7	6 176	0,4	55 033	10,1	51 346	9,5	3 687	0,6

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 6 Vývoj prirodzeného pohybu obyvateľstva v okresoch Nitrianskeho samosprávneho kraja v rokoch 2010-2014

okres	2010						2011						2012						2013						2014					
	natalita		mortalita		prirodzený pohyb		natalita		mortalita		prirodzený pohyb		natalita		mortalita		prirodzený pohyb		natalita		mortalita		prirodzený pohyb		natalita		mortalita		prirodzený pohyb	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Komárno	878	8,3	1 326	12,5	-448	-4,2	982	9,5	1 262	12,1	-280	-2,7	854	8,2	1 213	11,7	-359	-3,5	780	7,5	1 209	11,7	-429	-4,1	796	7,7	1 276	12,3	-480	-4,6
Levice	1 091	9,3	1 388	11,8	-297	-2,5	1 095	9,5	1 393	12,1	-298	-2,6	990	8,6	1 384	12,1	-394	-3,4	894	7,8	1 345	11,8	-451	-3,9	1 033	9,1	1 322	11,6	-289	-2,5
Nitra	1 635	9,9	1 562	9,5	73	0,4	1 635	10,3	1 536	9,7	99	0,6	1 535	9,6	1 538	9,8	-30	-0,2	1 543	9,7	1 538	9,6	5	0,1	1 596	10,0	1 599	10,0	-3	0,0
Nové Zámky	1 299	8,9	1 765	12,1	-466	-3,2	1 307	9,1	1 647	11,4	-340	-2,4	1 162	8,1	1 714	11,9	-552	-3,8	1 114	7,8	1 715	12,0	-601	-4,2	1 183	8,3	1 667	11,7	-484	-3,4
Šaľa	519	9,6	546	10,1	-27	-0,5	551	10,3	569	10,7	-18	-0,3	502	9,4	538	10,1	-36	-0,7	480	9,1	509	9,6	-29	-0,5	477	9,0	547	10,3	-70	-1,3
Topoľčany	720	9,7	772	10,4	-52	-0,7	710	9,8	727	10,1	-17	-0,2	593	8,2	808	11,2	-215	-3,0	651	9,0	747	10,4	-96	-1,3	587	8,2	784	10,9	-197	-2,7
Zlaté Moravce	397	9,3	481	11,3	-84	-2,0	387	9,3	440	10,6	-97	-1,3	368	8,9	465	11,3	-97	-2,3	360	8,7	480	11,6	-120	-2,9	374	9,1	447	10,9	-73	-1,8
NSK	6 539	9,3	7 840	11,1	-1 301	-1,8	6 667	9,7	7 574	10,9	-907	-1,3	6 004	8,7	7 687	11,2	1 683	-2,4	5 822	8,5	7 543	10,9	1 721	-2,5	6 046	8,8	7 642	11,1	-1 596	-2,3

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 7 Vývoj sobášnosti v krajoch Slovenska (2010-2014)

kraj	2010		2011		2012		2013		2014	
	abs.	‰	abs.	‰	abs.	‰	abs.	‰	abs.	‰
Bratislavský	3 345	5,3	3 375	5,6	3 597	5,9	3 409	5,5	3 677	5,9
Trnavský	2 443	4,3	2 500	4,5	2 485	4,5	2 498	4,5	2 687	4,8
Trenčiansky	2 770	4,6	2 671	4,5	2 722	4,6	2 642	4,5	2 803	4,7
Nitriansky	2 888	4,1	2 917	4,2	2 923	4,2	3 004	4,4	3 165	4,6
Žilinský	3 305	4,7	3 356	4,9	3 462	5,0	3 198	4,6	3 427	5,0
Banskobystrický	2 681	4,1	2 677	4,1	2 646	4,0	2 743	4,2	2 776	4,2
Prešovský	4 500	5,6	4 551	5,6	4 556	5,6	4 513	5,5	4 586	5,6
Košický	3 483	4,5	3 574	4,5	3 615	4,6	3 484	4,4	3 616	4,5
SR	25 415	4,7	25 621	4,7	26 006	4,8	25 491	4,7	26 737	4,9

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 8 Vývoj sobášnosti v krajoch Slovenska (2010-2014)

okres	2010		2011		2012		2013		2014	
	abs.	‰	abs.	‰	abs.	‰	abs.	‰	abs.	‰
Komárno	379	3,6	383	3,7	429	4,1	417	4,0	459	4,4
Levice	464	2,1	433	1,9	474	1,9	444	2,2	468	2,0
Nitra	715	4,3	742	4,7	731	4,6	749	4,7	795	5,0
Nové Zámky	564	3,9	588	4,1	581	4,0	633	4,4	673	4,7
Šaľa	209	3,9	254	4,8	205	3,9	218	4,1	223	4,2
Topoľčany	348	4,7	318	4,4	316	4,4	313	4,4	342	4,8
Zlaté Moravce	209	4,9	199	4,8	187	4,5	230	5,6	205	5,0
NSK	2 888	4,1	2 917	4,2	2 923	4,2	3 004	4,4	3 165	4,6

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 9 Vývoj rozvodovosti v krajoch Slovenska (2010-2014)

kraj	2010		2011		2012		2013		2014	
	abs.	‰	abs.	‰	abs.	‰	abs.	‰	abs.	‰
Bratislavský	1 686	2,7	1 515	2,5	1 594	2,6	1 587	2,6	1 381	2,2
Trnavský	1 342	2,4	1 277	2,3	1 186	2,1	1 266	2,3	1 251	2,2
Trenčiansky	1 386	2,3	1 245	2,1	1 171	2,0	1 241	2,1	1 240	2,1
Nitriansky	1 625	2,3	1 525	2,2	1 503	2,2	1 535	2,2	1 400	2,0
Žilinský	1 429	2,0	1 307	1,9	1 242	1,8	1 277	1,9	1 224	1,8
Banskobystrický	1 471	2,3	1 386	2,1	1 444	2,2	1 340	2,0	1 338	2,0
Prešovský	1 371	1,7	1 286	1,6	1 334	1,6	1 205	1,5	1 210	1,5
Košický	1 705	2,2	1 561	2,0	1 474	1,9	1 495	1,9	1 470	1,8
SR	12 015	2,2	11 102	2,1	10 948	2,0	10 946	2,1	10 514	2,0

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 10 Vývoj potratovosti v krajoch Slovenska (2010-2014)

kraj	2010		2011		2012		2013		2014	
	abs.	‰	abs.	‰	abs.	‰	abs.	‰	abs.	‰
Bratislavský	1 917	3,1	1 796	3,0	1 878	3,1	1 929	3,1	1 897	3,1
Trnavský	1 904	3,4	1 798	3,2	1 667	3,0	1 842	3,3	1 732	3,1
Trenčiansky	1 604	2,7	1 632	2,7	1 555	2,6	1 561	2,6	1 444	2,4
Nitriansky	2 363	3,4	2 461	3,6	2 514	3,7	2 290	3,3	2 240	3,3
Žilinský	2 012	2,9	1 933	2,8	1 839	2,7	1 696	2,5	1 732	2,5
Banskobystrický	2 282	3,5	2 243	3,4	2 198	3,3	2 223	3,4	2 140	3,3
Prešovský	2 267	2,8	2 292	2,8	2 148	2,6	2 340	2,9	2 155	2,6
Košický	2 869	3,7	2 717	3,4	2 578	3,3	2 466	3,1	2 275	2,9
SR	17 218	3,2	16 872	3,1	16 377	3,0	16 347	3,0	15 615	2,9

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 11 Vývoj migračného pohybu obyvateľstva v krajoch SR v rokoch 2010-2014

kraj	2010						2011						2012						2013						2014					
	imigrácia		emigrácia		migračný pohyb		imigrácia		emigrácia		migračný pohyb		imigrácia		emigrácia		migračný pohyb		imigrácia		emigrácia		migračný pohyb		imigrácia		emigrácia		migračný pohyb	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Bratislavský	7 779	12,4	3 409	5,4	4 370	7,0	7 714	12,8	3 177	5,3	4 537	7,5	7525	12,3	3151	5,2	4374	7,2	7494	12,2	3265	5,3	4229	6,9	8 647	13,9	3 889	6,3	4 758	7,7
Trnavský	4 273	7,6	2 683	4,8	1 590	2,8	4 059	7,3	2 626	4,7	1 433	2,6	3912	7,0	2674	4,8	1238	2,2	4034	7,2	2769	5,0	1265	2,3	4 228	7,6	3 071	5,5	1 157	2,1
Trenčiansky	2 201	3,7	2 703	4,5	-502	-0,8	2 055	3,5	2 479	4,2	-424	-0,7	2162	3,6	2563	4,3	-401	-0,7	2262	3,8	2743	4,6	-481	-0,8	2 499	4,2	3 122	5,3	-623	-1,1
Nitriansky	3 366	4,8	2 974	4,2	392	0,6	3 197	4,6	3 037	4,4	160	0,2	3419	5,0	2900	4,2	5211	0,8	3154	4,6	3171	4,6	-17	-0,1	3 276	4,8	3 420	5,0	-144	-0,2
Žilinský	2 167	3,1	2 429	3,5	-262	-0,4	2 124	3,1	2 274	3,3	-150	-0,2	2073	3,0	2292	3,3	-219	-0,3	2220	3,2	2319	3,4	-99	-0,1	2 328	3,4	2 812	4,1	-484	-0,7
Banskobystrický	2 377	3,6	2 868	4,4	-491	-0,8	2 164	3,3	2 840	4,3	-676	-1,0	2251	3,4	2903	4,4	-652	-1,0	2106	3,2	3055	4,6	-949	-1,4	2 426	3,7	3 249	5,0	-823	-1,3
Prešovský	2 177	2,7	3 418	4,2	-1 241	-1,5	1 957	2,4	3 378	4,1	-1 421	-1,7	2129	2,6	3191	3,9	-1062	-1,3	2507	3,1	3613	4,4	-1106	-1,4	2 528	3,1	4 096	5,0	-1 568	-1,9
Košický	2 455	3,2	2 928	3,8	-473	-0,6	2 313	2,9	2 806	3,5	-493	-0,6	2561	3,2	2942	3,7	-381	-0,5	2543	3,2	3006	3,8	-463	-0,6	2 912	3,7	3 472	4,4	-560	-0,7
SR	26 795	5,1	23 412	4,3	3 383	0,8	25583	5,0	22617	4,2	2 966	0,7	26032	5,0	22616	4,2	8 108	0,8	26320	5,1	23941	4,5	2 379	0,6	28844	5,5	27131	5,1	1 713	0,5

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 12 Vývoj migračného pohybu obyvateľstva v okresoch Nitrianskeho samosprávneho kraja v rokoch 2010-2014

okres	2010						2011						2012						2013						2014					
	imigrácia		emigrácia		migračný pohyb		imigrácia		emigrácia		migračný pohyb		imigrácia		emigrácia		migračný pohyb		imigrácia		emigrácia		migračný pohyb		imigrácia		emigrácia		migračný pohyb	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Komárno	750	7,0	524	4,9	226	2,1	701	6,7	547	5,3	154	1,5	817	7,9	481	4,6	336	3,2	681	6,6	516	5,0	165	1,6	707	6,8	576	5,6	131	1,3
Levice	743	6,3	955	8,1	-212	-1,8	734	6,4	929	8,1	-195	-1,7	670	5,8	811	7,1	-141	-1,2	668	5,8	856	7,5	-188	-1,6	780	6,9	893	7,9	-113	-1,0
Nitra	1388	8,4	1047	6,4	341	2,1	1376	8,6	1058	6,6	318	2,0	1344	8,4	975	6,1	369	2,3	1331	8,3	1057	6,6	274	1,7	1389	8,7	1185	7,4	204	1,3
Nové Zámky	923	6,3	918	6,3	5	0,0	952	6,6	928	6,4	24	0,2	903	6,3	927	6,4	-24	-0,2	901	6,3	972	6,8	-71	-0,5	989	6,9	1152	8,1	-163	-1,1
Šaľa	437	8,1	444	8,2	-7	-0,1	370	6,9	457	8,6	-87	-1,6	386	7,3	507	9,5	-121	-2,3	388	7,3	522	9,8	-134	-2,5	443	8,4	531	10,0	-88	-1,7
Topoľčany	503	6,8	466	6,3	37	0,5	491	6,8	493	6,8	-2	0,0	493	6,8	471	6,5	22	0,3	490	6,8	585	8,1	-95	-1,3	604	8,4	668	9,3	-64	-0,9
Zlaté Moravce	315	7,4	313	7,3	2	0,1	299	7,2	351	8,5	-52	-1,3	362	8,8	284	6,9	78	1,9	345	8,4	313	7,6	32	0,8	334	8,1	385	9,3	-51	-1,2
NSK	5 059	7,2	4 667	6,8	392	0,6	4 923	7,0	4 763	7,2	160	0,2	4975	7,3	4456	6,7	519	0,8	4804	7,1	4821	7,3	-17	-0,1	5 246	7,7	5 390	8,2	-144	-0,2

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 13 Vývoj celkového pohybu obyvateľstva v krajoch SR v rokoch 2010-2014

kraj	2010						2011						2012						2013						2014					
	prirodzený pohyb		migračný pohyb		celkový pohyb		prirodzený pohyb		migračný pohyb		celkový pohyb		prirodzený pohyb		migračný pohyb		celkový pohyb		prirodzený pohyb		migračný pohyb		celkový pohyb		prirodzený pohyb		migračný pohyb		celkový pohyb	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Bratislavský	1 610	2,6	4 370	7,0	5 980	9,6	2 069	3,4	4 537	7,5	6 606	11,0	1 771	2,9	4 374	7,2	6 145	10,1	1 469	2,4	4 229	6,9	5 698	9,3	2 029	3,3	4 758	7,7	6 787	10,9
Trnavský	-34	-0,1	1 590	2,8	1 556	2,8	55	0,1	1 433	2,6	1 488	2,7	-170	-0,3	1 238	2,2	1 068	1,9	-234	-0,4	1 265	2,3	1 031	1,9	-88	-0,2	1 157	2,1	1 069	1,9
Trenčiansky	107	0,2	-502	-0,8	-395	-0,7	156	0,3	-424	-0,7	-268	-0,5	-626	-1,1	-401	-0,7	-1 027	-1,7	-284	-0,5	-481	-0,8	-765	-1,3	-538	-0,9	-623	-1,1	-1 161	-2,0
Nitriansky	-1 301	-1,9	392	0,6	-909	-1,3	-907	-1,3	160	0,2	-747	-1,1	1 683	-2,5	519	0,8	-1 164	-1,7	1 721	-2,4	-17	-0,1	-1 738	-2,5	-1 596	-2,3	-144	-0,2	-1 740	-2,5
Žilinský	1 034	1,5	-262	-0,4	772	1,1	1 456	2,1	-150	-0,2	1 306	1,9	739	1,1	-219	-0,3	520	0,8	398	0,6	-99	-0,1	299	0,4	513	0,7	-484	-0,7	29	0,0
Banskobystrický	-477	-0,7	-491	-0,8	-968	-1,5	-187	-0,3	-676	-1,0	-863	-1,3	-986	-1,5	-652	-1,0	-1 638	-2,5	-728	-1,1	-949	-1,4	-1 677	-2,6	-631	-1,0	-823	-1,3	-1 454	-2,2
Prešovský	3 673	4,5	-1 241	-1,5	2 432	3,0	3 621	4,4	-1 421	-1,7	2 200	2,7	2 638	3,2	-1 062	-1,3	1 576	1,9	2 640	3,2	-1 106	-1,4	1 534	1,9	2 629	3,2	-1 568	-1,9	1 061	1,3
Košický	2 353	3,0	-473	-0,6	1 880	2,4	2 647	3,3	-493	-0,6	2 154	2,7	1 415	1,8	-381	-0,5	1 034	1,3	1 194	1,5	-463	-0,6	731	0,9	1 369	1,7	-560	-0,7	809	1,0
SR	6965	1,1	3 383	0,8	10 348	1,9	8910	1,5	2966	0,7	11 876	2,2	6464	0,5	3416	0,7	6 514	1,2	6176,0	0,4	2379	0,5	5 113	0,9	3687	0,5	1713	0,5	5 400	1,0

Tab. 14 Vývoj celkového pohybu obyvateľstva v okresoch Nitrianskeho samosprávneho kraja v rokoch 2010-2014

okres	2010						2011						2012						2013						2014					
	prirodzený pohyb		migračný pohyb		celkový pohyb		prirodzený pohyb		migračný pohyb		celkový pohyb		prirodzený pohyb		migračný pohyb		celkový pohyb		prirodzený pohyb		migračný pohyb		celkový pohyb		prirodzený pohyb		migračný pohyb		celkový pohyb	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Komárno	-448	-4,2	226	2,1	-222	-2,1	-280	-2,7	154	1,5	-126	-1,2	-359	-3,5	336	3,2	-23	-0,2	-429	-4,1	165	1,6	-264	-2,5	-480	-4,6	131	1,3	-349	-3,4
Levice	-297	-2,5	-212	-1,8	-509	-4,3	-298	-2,6	-195	-1,7	-493	-4,3	-394	-3,4	-141	-1,2	-535	-4,7	-451	-3,9	-188	-1,6	-639	-5,6	-289	-2,5	-113	-1,0	-402	-3,5
Nitra	73	0,4	341	2,1	414	2,5	99	0,6	318	2,0	417	2,6	-30	-0,2	369	2,3	339	2,1	5	0,1	274	1,7	279	1,8	-3	0,0	204	1,3	201	1,3
Nové Zámky	-466	-3,2	5	0,0	-461	-3,2	-340	-2,4	24	0,2	-316	-2,2	-552	-3,8	-24	-0,2	-576	-4,0	-601	-4,2	-71	-0,5	-672	-4,7	-484	-3,4	-163	-1,1	-647	-4,5
Šaľa	-27	-0,5	-7	-0,1	-34	-0,6	-18	-0,3	-87	-1,6	-105	-2,0	-36	-0,7	-121	-2,3	-157	-3,0	-29	-0,5	-134	-2,5	-163	-3,1	-70	-1,3	-88	-1,7	-158	-3,0
Topoľčany	-52	-0,7	37	0,5	-15	-0,2	-17	-0,2	-2	0,0	-19	-0,3	-215	-3,0	22	0,3	-193	-2,7	-96	-1,3	-95	-1,3	-191	-2,7	-197	-2,7	-64	-0,9	-261	-3,6
Zlaté Moravce	-84	-2,0	2	0,1	-82	-1,9	-97	-1,3	-52	-1,3	-149	-2,5	-97	-2,3	78	1,9	-19	-0,5	-120	-2,9	32	0,8	-88	-2,1	-73	-1,8	-51	-1,2	-124	-3,0
NSK	-1 301	-1,9	392	0,6	-909	-1,3	-907	-1,3	160	0,2	-747	-1,1	1 683	-2,5	519	0,8	-1 164	-1,7	1 721	-2,4	-17	-0,1	-1 738	-2,5	-1 596	-2,3	-144	-0,2	-1 740	-2,5

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 15 Počet obyvateľov v okresoch NSK a SR (2010 a 2014)

okres	2010						2014					
	muži		ženy		index maskulinity	index feminity	muži		ženy		index maskulinity	index feminity
	abs.	%	abs.	%			abs.	%	abs.	%		
Komárno	51 765	48,5	54 871	51,5	943	1060	50 584	48,8	53 125	51,2	952	1050
Levice	56 648	48,1	61 117	51,9	926	1078	55 009	48,3	58 904	51,7	933	1070
Nitra	79 555	48,3	85 042	51,7	935	1069	77 346	48,3	82 694	51,7	935	1069
Nové Zámky	70 547	48,3	75 500	51,7	934	1070	69 251	48,4	73 713	51,6	939	1064
Šaľa	26 249	48,7	27 688	51,3	948	1054	25 895	48,9	27 043	51,1	957	1044
Topoľčany	36 267	49,0	37 733	51,0	961	1040	35 284	49,1	36 563	50,9	965	1036
Zlaté Moravce	20 741	48,6	21 938	51,4	945	1057	20 189	48,9	21 062	51,1	958	1043
NSK	341 772	48,4	363 889	51,6	939	1064	333 558	48,6	353 104	51,4	944	1058
SR	2 642 240	48,6	2 793 033	51,4	946	1057	2 642 328	48,7	2 779 021	51,3	950	1051

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 16 Produktívne vekové skupiny obyvateľstva v krajoch SR v roku 2014

kraj	predproduktívna		produktívna		poproduktívna	
	abs.	‰	abs.	‰	abs.	‰
Bratislavský	95 518	15,3	435 661	69,7	93 988	15,0
Trnavský	77 720	13,9	400 769	71,7	80 188	14,4
Trenčiansky	78 598	13,3	422 012	71,4	90 623	15,3
Nitriansky	91 203	13,3	415 113	71,5	104 261	15,2
Žilinský	107 331	15,5	491 919	71,2	91 199	13,2
Banskobystrický	95 460	14,6	464 556	70,9	95 343	14,5
Prešovský	147 280	18,0	573 329	69,9	99 368	12,1
Košický	136 768	17,2	556 890	70,0	101 907	12,8
SR	829 878	15,5	3 760 249	70,3	756 877	14,2

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 17 Reprodukčné vekové skupiny obyvateľstva v okresoch NSK v roku 2014

kraj	predprodukčná		reprodukčná		poreprodukčná		index starnutia
	abs.	‰	abs.	‰	abs.	‰	
Bratislavský	95 518	15,3	305 982	48,9	223 667	35,8	98,4
Trnavský	77 720	13,9	283 125	50,7	197 832	35,4	103,2
Trenčiansky	78 598	13,3	294 563	49,8	218 072	36,9	115,3
Nitriansky	91 203	13,3	340 861	49,8	252 555	36,9	113,9
Žilinský	107 331	15,5	354 426	51,3	228 692	33,1	84,9
Banskobystrický	95 460	14,6	325 791	49,7	234 108	35,7	99,9
Prešovský	147 280	18,0	420 990	51,3	251 707	30,7	67,5
Košický	136 768	17,2	401 160	50,4	257 637	32,4	74,5
SR	829 878	15,3	2 726 898	50,3	1 864 270	34,4	94,7

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 18 Reprodukčné vekové skupiny obyvateľstva v okresoch NSK v roku 2014

okres	predprodukčná		reprodukčná		poreprodukčná		index starnutia
	abs.	‰	abs.	‰	abs.	‰	
Komárno	13 319	12,9	51 241	49,6	38 800	37,5	120,1
Levice	15 222	13,4	56 276	49,6	42 013	37,0	106,4
Nitra	22 215	13,9	80 161	50,1	57 564	36,0	123,9
Nové Zámky	18 154	12,8	70 163	49,3	54 000	37,9	101,3
Šaľa	7 382	14,0	26 694	50,6	18 704	35,4	101,3
Topoľčany	9 568	13,4	35 819	50,0	26 199	36,6	112,5
Zlaté Moravce	5 343	13,0	20 507	49,9	15 274	37,1	122,5
NSK	91 203	13,3	340 861	49,8	252 554	36,9	113,9

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 19 Vzdelanie obyvateľstva v okresoch NSK v roku 2011

okres	primárne		sekundárne		terciárne		bez vzdelania		nezistené		Spolu	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Komárno	21 500	20,7	56 055	53,9	9 684	9,3	13 822	13,3	2 934	2,8	103 995	100,0
Levice	21 067	18,3	61 499	53,3	13 711	11,9	17 011	14,7	2 079	1,8	115 367	100,0
Nitra	22 112	13,9	84 483	53,1	26 459	16,6	22 150	13,9	3 939	2,5	159 143	100,0
Nové Zámky	25 273	17,5	80 041	55,4	14 802	10,2	19 826	13,7	4 475	3,1	144 417	100,0
Šaľa	9 248	17,4	29 491	55,3	5 682	10,7	7 946	14,9	919	1,7	53 286	100,0
Topoľčany	11 287	15,6	41 524	57,5	7 960	11,0	9 812	13,6	1 674	2,3	72 257	100,0
Zlaté Moravce	6 637	16,0	23 624	57,1	4 450	10,7	5 469	13,2	1 222	3,0	41 402	100,0
NSK	117 124	17,0	376 717	54,6	82 748	12,0	96 036	13,9	17 242	2,5	689 867	100,0

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 20 Vzdelanie obyvateľstva v okresoch NSK v roku 2011

kraje	primárne		sekundárne		terciárne		bez vzdelania		nezistené		Spolu	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Bratislavský	57 546	9,6	295 590	49,1	157 678	26,2	82 574	13,7	9 048	1,5	602 436	100,0
Trnavský	90 102	16,3	306 657	55,4	63 783	11,5	79 441	14,4	13 256	2,4	553 239	100,0
Trenčiansky	76 829	12,9	345 176	58,1	74 330	12,5	81 369	13,7	16 624	2,8	594 328	100,0
Nitriansky	117 124	17,0	376 717	54,6	82 748	12,0	96 036	13,9	17 242	2,5	689 867	100,0
Žilinský	95 777	13,9	373 481	54,2	89 276	13,0	113 673	16,5	16 644	2,4	688 851	100,0
Banskobystrický	108 518	16,4	348 272	52,7	81 448	12,3	98 503	14,9	23 822	3,6	660 563	100,0
Prešovský	139 931	17,1	401 632	49,2	95 309	11,7	154 617	18,9	24 540	3,0	816 029	100,0
Košický	122 663	15,5	393 102	49,7	103 396	13,1	140 108	17,7	32 454	4,1	791 723	100,0
Slovenská republika	808 490	15,0	2 840 627	52,6	747 968	13,9	846 321	15,7	153 630	2,8	5 397 036	100,0

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 21 Národnostná štruktúra obyvateľstva v okresoch NSK v roku 2011

okres	slovenská		maďarská		rómska		ostatné		Spolu	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Komárno	29 463	28,3	66 356	63,8	1 250	1,2	6 926	6,7	103 995	100,0
Levice	79 511	68,9	28 085	24,3	796	0,7	6 975	6,0	115 367	100,0
Nitra	139 866	87,9	9 076	5,7	745	0,5	9 456	5,9	159 143	100,0
Nové Zámky	84 006	58,2	48 483	33,6	691	0,5	11 237	7,8	144 417	100,0
Šaľa	32 344	60,7	16 717	31,4	407	0,8	3 818	7,2	53 286	100,0
Topoľčany	68 669	95,0	351	0,5	44	0,1	3 193	4,4	72 257	100,0
Zlaté Moravce	39 410	95,2	392	0,9	54	0,1	1 546	3,7	41 402	100,0
NSK	473 269	68,6	169 460	24,6	3 987	0,6	43 151	6,3	689 867	100,0

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 22 Národnostná štruktúra obyvateľstva v krajoch SR v roku 2011

kraje	slovenská		maďarská		rómska		ostatné		Spolu	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Bratislavský	543 573	90,2	23 888	4,0	767	0,1	34 208	5,7	602 436	100,0
Trnavský	394 902	71,2	120 784	21,8	3 048	0,5	36 007	6,5	554 741	100,0
Trenčiansky	545 535	91,8	797	0,1	574	0,1	47 422	8,0	594 328	100,0
Nitriansky	473 269	68,6	169 460	24,6	3 987	0,6	43 151	6,3	689 867	100,0
Žilinský	641 602	93,1	553	0,1	2 264	0,3	44 432	6,5	688 851	100,0
Banskobystrický	505 528	76,5	67 596	10,2	15 525	2,4	71 914	10,9	660 563	100,0
Prešovský	668 300	82,0	646	0,1	43 097	5,3	102 484	12,6	814 527	100,0
Košický	580 066	73,3	74 743	9,4	36 476	4,6	100 438	12,7	791 723	100,0
Slovenská republika	4 352 775	80,7	458 467	8,5	105 738	2,0	480 056	8,9	5 397 036	100,0

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 23 Počet Rómov v okresoch NSK v rokoch 2009 a 2013

okresy	2009				2013			
	počet obyv.	z toho Rómov		počet obyv.	z toho Rómov			
		abs.	%		abs.	%		
Komárno	85981	5307	6,2	103973	6413	6,2		
Levice	93193	6593	7,1	114552	6907	6,0		
Nitra	111438	4480	4,0	159761	5343	3,3		
Nové Zámky	114691	4240	3,7	143636	5724	4,0		
Šaľa	53202	4012	7,5	53101	3768	7,1		
Topoľčany	37977	837	2,2	72038	1011	1,4		
Zlaté Moravce	22619	2475	10,9	41339	1386	3,4		
NSK	519101	27944	5,4	688400	30552	4,4		

Zdroj: Atlas rómskych komunit, 2009; terénny výskum Atlasu Rómskych komunit, 2013

Tab. 24 Veľkostná štruktúra obcí NSK v roku 2014

typy obcí	veľkostná skupina obcí		počet obcí		počet obyvateľov	
			abs	%	abs	%
vidiecke obce	malé	do 199	16	4,5	2 606	0,4
		200 - 499	80	22,6	28 369	4,1
	stredne veľké	500 - 999	99	28,0	70 090	10,2
		1000 - 1999	101	28,5	143787	21,0
	veľké	2000 - 4999	40	11,3	112 061	16,4
		5000 - 9999	3	0,8	15 435	2,3
mestá	malé	do 4999	1	0,3	3 712	0,5
		5000 - 19999	8	2,3	74 091	10,8
	stredne veľké	20000 - 49999	5	1,4	156 738	22,9
	veľké	50000 - 99999	1	0,3	78 033	11,4
Spolu NSK			354	100,0	684 922	100,0

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 25 Hustota zaľudnenia v okresoch NSK v rokoch 2010 - 2014

okresy	2010	2011	2012	2013	2014
Komárno	96,8	94,6	94,5	94,4	94,1
Levice	75,7	74,4	74,0	73,6	73,3
Nitra	189,2	182,9	183,3	183,6	183,9
Nové Zámky	108,3	107,2	106,8	106,4	105,9
Šaľa	151,6	149,8	149,4	149,0	148,5
Topoľčany	123,8	120,9	120,7	120,4	120,0
Zlaté Moravce	81,7	79,5	79,3	79,2	79,0
NSK	111,2	108,8	108,6	108,4	108,1

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 26 Hustota zaľudnenia v krajoch NSK v rokoch 2010 - 2014

kraje	2010	2011	2012	2013	2014
Bratislavský	304,9	293,9	297,0	299,9	302,9
Trnavský	135,6	133,8	134,1	134,4	134,6
Trenčiansky	133,1	132,0	131,9	131,7	131,5
Nitriansky	111,2	108,8	108,6	108,4	108,1
Žilinský	102,5	101,2	101,3	101,4	101,4
Banskobystrický	69,1	69,9	69,7	69,6	69,4
Prešovský	90,1	90,8	91,0	91,2	91,3
Košický	115,4	117,2	117,5	117,6	117,7
Slovenská republika	110,8	110,1	110,3	110,4	110,5

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 27 Domový a bytový fond v okresoch NSK v rokoch 2010 - 2012

okresy	2010		2011		2012		index rastu 2010/2012
	abs	%	abs	%	abs	%	
Komárno	41 805	15,2	41 945	15,2	42 177	15,2	100,9
Levice	47 986	17,4	48 116	17,4	48 223	17,3	100,5
Nitra	62 951	22,8	63 393	22,9	63 867	23,0	101,5
Nové Zámky	58 447	21,2	58 640	21,2	58 802	21,1	100,6
Šaľa	20 580	7,5	20 679	7,5	20 771	7,5	100,9
Topoľčany	27 671	10,0	27 813	10,1	28 017	10,1	101,3
Zlaté Moravce	16 105	5,8	16 159	5,8	16 288	5,9	101,1
NSK	275 545	100,0	276 745	100,0	278 145	100,0	100,9

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 28 Základné parametre suburbánných zón NSK v roku 2011

suburbánná zóna mesta:	počet obcí	rozloha v km ²	počet obyvateľov	hustota zaľudnenia (obyv./km ²)
Topoľčany	7	76,2	8608	113,0
Šaľa	4	77,4	7491	96,8
Nové Zámky	4	107,9	11093	102,8
Nitra	15	207,7	27492	132,4
Levice	12	98,9	5638	57,0
Komárno	8	174,0	8979	51,6
Vráble*	2	22,1	2200	99,5
Štúrovo*	2	42,3	2365	55,9

Zdroj: Repaská (2012), *- budúca suburbánná zóna,

Tab. 29 Vývoj regionálneho hrubého domáceho produktu (v mil. Eur konverzné) v NSK a jeho postavenie medzi samosprávnymi kraji SR v období rokov 2009-2013

Kraj, SR	r.2009		r.2010		r.2011		r.2012		r.2013	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Bratislavský	17890	28,04	18667	27,78	19393	27,64	19674	27,26	20471	27,82
Trnavský	7276	11,40	7821	11,64	8044	11,46	8294	11,49	8239	11,20
Trenčiansky	6265	9,82	6565	9,77	6808	9,70	6998	9,70	7071	9,61
Nitriansky	7017	11,00	7249	10,79	7992	11,39	8248	11,43	8194	11,13
Žilinský	7086	11,11	7652	11,39	7716	11,00	7936	10,99	8050	10,94
Banskobystrický	5632	8,83	5976	8,89	6027	8,59	6259	8,67	6500	8,83
Prešovský	5477	8,59	5658	8,42	6183	8,81	6477	8,97	6624	9,00
Košický	7156	11,22	7615	11,33	7997	11,40	8299	11,50	8443	11,47
SR spolu	63799	100,00	67204	100,00	70160	100,00	72185	100,00	73593	100,00

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 30 Vývoj medziročného indexu rastu/poklesu regionálneho hrubého domáceho produktu (v mil. Eur konverzné) v NSK a jeho postavenie medzi samosprávnymi krajinami SR v období rokov 2009-2013

Kraj, SR	r. 2009	r. 2010	r. 2011	r. 2012	r. 2013	r.2009/2013
Bratislavský	100,00	104,34	103,89	101,45	104,05	114,43
Trnavský	100,00	107,49	102,84	103,11	99,34	113,23
Trenčiansky	100,00	104,80	103,69	102,80	101,03	112,87
Nitriansky	100,00	103,32	110,25	103,20	99,35	116,78
Žilinský	100,00	107,98	100,84	102,86	101,44	113,60
Banskobystrický	100,00	106,11	100,87	103,84	103,86	115,42
Prešovský	100,00	103,31	109,27	104,75	102,28	120,95
Košický	100,00	106,42	105,01	103,78	101,74	117,98
SR spolu	100,00	105,34	104,40	102,89	101,95	115,35

Zdroj: ŠÚSR, 2015

Tab. 31 Vývoj regionálneho HDP_R v mil. PKS (parite kúpnej sily) v NSK a jeho postavenie medzi samosprávnymi krajinami SR v období rokov 2009-2013

Kraj, SR	r. 2009		r. 2010		r. 2011		r. 2012		r. 2013	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Bratislavský	26326	28,04	27928	27,78	28222	27,64	28811	27,26	30127	27,82
Trnavský	10707	11,40	11701	11,64	11706	11,46	12145	11,49	12126	11,20
Trenčiansky	9219	9,82	9822	9,77	9907	9,70	10249	9,70	10406	9,61
Nitriansky	10325	11,00	10846	10,79	11631	11,39	12078	11,43	12060	11,13
Žilinský	10428	11,11	11448	11,39	11228	11,00	11622	10,99	11847	10,94
Banskobystrický	8287	8,83	8940	8,89	8772	8,59	9166	8,67	9567	8,83
Prešovský	8060	8,59	8466	8,42	8998	8,81	9485	8,97	9749	9,00
Košický	10531	11,22	11393	11,33	11638	11,40	12153	11,50	12426	11,47
SR	93884	100,00	100544	100,00	102102	100,00	105707	100,00	108309	100,00

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 32 Vývoj regionálneho HDP_R v prepočte na 1 obyvateľa NSK a jeho postavenie medzi samosprávnymi krajinami SR v rokoch 2009-2013

Kraj, SR	Regionálny hrubý domáci produkt na obyvateľa (Eur konverzné)					Regionálny hrubý domáci produkt na obyvateľa (PKS)				
	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013
BSK	28877	29834	32150	32282	33260	42495	44634	46787	47273	48949
TTSK	12982	13910	14500	14919	14791	19103	20811	21102	21847	21768
TSK	10450	10962	11455	11791	11929	15378	16400	16670	17267	17556
NSK	9940	10282	11585	11974	11919	14627	15382	16859	17535	17542
ZSK	10168	10964	11200	11507	11663	14963	16403	16299	16850	17165
BBSK	8619	9155	9125	9496	9885	12683	13697	13280	13905	14548
PSK	6801	7000	7590	7933	8098	10008	10472	11045	11618	11917
KSK	9214	9775	10099	10461	10629	13559	14624	14696	15320	15644
SR	11776	12376	12997	13352	13596	17329	18516	18914	19553	20009

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 33 Vývoj regionálnej pridanej hodnoty NSK a jej postavenie medzi samosprávnymi krajinami SR v rokoch 2009 - 2013

Kraj, SR	2009	2010	2011	2012	2013
Bratislavský	16286,216	17045,77	17574,779	18013,34	18676,607
Trnavský	6623,854	7084,541	7289,606	7593,209	7516,979
Trenčiansky	5703,059	5987,081	6169,431	6407,613	6451,057
Nitriansky	6387,517	6543,081	7242,894	7551,511	7475,992
Žilinský	6450,784	6966,677	6992,293	7266,041	7344,491
Banskobystrický	5126,734	5464,776	5462,282	5730,564	5930,519
Prešovský	4986,22	5152,134	5603,451	5929,998	6043,863
Košický	6514,748	6979,015	7247,126	7598,552	7703,246
SR spolu	58079,132	61223,075	63581,862	66090,828	67142,754

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 34 Vývoj fyzických osôb - podnikateľov (osoby) v NSK a ich postavenie medzi krajinami SR v období 2010-2014

Kraj, SR	2010	2011	2012	2013	2014
Bratislavský	62549	61053	59336	58676	56478
Trnavský	44493	42737	41521	40136	38925
Trenčiansky	45604	44238	42548	41353	39410
Nitriansky	51637	49936	48679	47948	46779
Žilinský	58939	61542	57345	57061	56475
Banskobystrický	44573	43161	41802	41742	40314
Prešovský	59808	58544	56367	55453	53081
Košický	42705	41114	39854	39844	38052
SR spolu	410308	402325	387452	382213	369514

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 35 Vývoj fyzických osôb - podnikateľov (osoby) v okresoch NSK v období 2010-2014

Okres, kraj	2010	2011	2012	2013	2014
Komárno	7973	7593	7282	7193	6906
Levice	8339	8030	7946	7930	7881
Nitra	13148	12808	12565	12368	11976
Nové Zámky	9424	9069	8929	8787	8540
Šaľa	4087	3938	3740	3630	3553
Topoľčany	5581	5462	5281	5144	4980
Zlaté Moravce	3085	3036	2936	2896	2943
NSK	51637	49936	48679	47948	46779

Tab. 36 Vývoj počtu živnostníkov podľa ekonomických činností v krajinách SR v r. 2010-2014

Kraj, SR	2010	2011	2012	2013	2014
Bratislavský	58282	56581	54654	53724	50690
Trnavský	42004	40222	38874	37338	35883
Trenčiansky	43553	42153	40355	39035	36921
Nitriansky	47759	46120	44756	43873	42332
Žilinský	56079	58612	54307	53810	52884
Banskobystrický	41156	39656	38031	37669	35916
Prešovský	56443	55132	52774	51625	48960
Košický	38926	37246	35824	35635	33596
SR spolu	384202	375722	359575	352709	337182

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 37 Vývoj živnostníci podľa ekonomických činností v období rokov 2010-2014

Okres, kraj	2010	2011	2012	2013	2014
Komárno	7295	6936	6608	6481	6159
Levice	7530	7245	7144	7099	6991
Nitra	12322	11975	11683	11434	10935
Nové Zámky	8667	8323	8173	8001	7680
Šaľa	3798	3648	3440	3338	3232
Topoľčany	5213	5106	4925	4777	4566
Zlaté Moravce	2934	2887	2783	2743	2769
NSK	47759	46120	44756	43873	42332

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 38 Vývoj samostatne hospodáriacich roľníkov a slobodných povolání v NSK a ich postavenie medzi kraji SR za obdobie 2010-2014,

Kraj, SR	Samostatne hospodáriaci roľníci					Slobodné povolania				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Bratislavský	485	466	474	481	494	3782	4006	4208	4471	5294
Trnavský	896	876	865	866	916	1593	1639	1782	1932	2126
Trenčiansky	281	267	267	278	281	1770	1818	1926	2040	2208
Nitriansky	1545	1451	1425	1388	1430	2333	2365	2498	2687	3017
Žilinský	1008	1011	992	1011	1063	1852	1919	2046	2240	2528
Banskobystrický	1357	1342	1369	1388	1426	2060	2163	2402	2685	2972
Prešovský	1010	1030	1051	1105	1157	2355	2382	2542	2723	2964
Košický	1146	1091	1052	1062	1082	2633	2777	2978	3147	3374
SR spolu	7728	7534	7495	7579	7849	18378	19069	20382	21925	24483

Zdroj: ŠÚSR, 2015

Tab. 39 Vývoj samostatne hospodáriacich roľníkov v okresoch NSK za obdobie 2010-2014

Okres, kraj	Samostatne hospodáriaci roľníci					Slobodné povolania				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Komárno	322	304	298	299	301	356	353	376	413	446
Levice	345	319	311	291	295	464	466	491	540	595
Nitra	233	228	227	233	239	593	605	655	701	802
Nové Zámky	311	289	283	277	289	446	457	473	509	571
Šaľa	153	140	140	129	131	136	150	160	163	190
Topoľčany	132	123	120	116	126	236	233	236	251	288
Zlaté Moravce	49	48	46	43	49	102	101	107	110	125
NSK	1545	1451	1425	1388	1430	2333	2365	2498	2687	3017

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 40 Vývoj početnosti podnikov v NSK a ich postavenie medzi kraji SR (podľa ekonomických činností podľa SK NACE Rev.2) v období r. 2010-2014

Kraj, SR	2010	2011	2012	2013	2014
Bratislavský	49600	54391	58401	63262	67836
Trnavský	13197	14210	14963	16614	17778
Trenčiansky	11854	12403	13123	14494	15469
Nitriansky	14352	15449	17040	19836	21380
Žilinský	13451	14057	15232	17508	19125
Banskobystrický	12573	13279	14115	15692	17147
Prešovský	13178	14192	15068	16299	17847
Košický	14796	15900	16829	18209	19773
SR	143001	153881	164771	181914	196355

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 41 Veľkosť podnikov v okresoch NSK v roku 2014

Okres, kraj	0 - 19		20 - 49		50 - 249		250 a viac		nezistené		spolu	
Komárno	3955	71,45	86	1,55	6	0,11	53	0,96	1435	25,93	5535	100
Levice	1988	80,10	65	2,62	8	0,32	48	1,93	373	15,03	2482	100
Nitra	4561	79,63	154	2,69	20	0,35	104	1,82	889	15,52	5728	100
Nové Zámky	3191	79,79	91	2,28	7	0,18	58	1,45	652	16,30	3999	100
Šaľa	1113	81,54	25	1,83	3	0,22	19	1,39	205	15,02	1365	100
Topoľčany	1177	78,57	53	3,54	8	0,53	31	2,07	229	15,29	1498	100
Zlaté Moravce	614	79,43	20	2,59	3	0,39	18	2,33	118	15,27	773	100
NSK	16599	77,64	494	2,31	55	0,26	331	1,55	3901	18,25	21380	100

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 42 Vývoj početnosti podnikov v okresoch NSK v období r. 2010-2014

Okres, kraj	2010	2011	2012	2013	2014
Komárno	3204	3676	4303	5092	5535
Levice	1764	1850	2033	2319	2482
Nitra	4062	4297	4602	5336	5728
Nové Zámky	2674	2863	3128	3677	3999
Šaľa	997	1042	1146	1288	1365
Topoľčany	1125	1163	1218	1405	1498
Zlaté Moravce	526	558	610	719	773
NSK	14352	15449	17040	19836	21380

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 43 Podniky v okresoch NSK podľa vlastníctva r. 2014

Okres, kraj	Podniky spolu	Súkromný sektor		z toho medzinárodné		z toho zahraničné	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%
Komárno	5535	5523	99,78	214	3,87	2800	50,70
Levice	2482	2466	99,36	97	3,93	425	17,23
Nitra	5728	5706	99,62	192	3,36	561	9,83
Nové Zámky	3999	3983	99,60	165	4,14	946	23,75
Šaľa	1365	1361	99,71	50	3,67	89	6,54
Topoľčany	1498	1495	99,80	43	2,88	108	7,22
Zlaté Moravce	773	770	99,61	30	3,90	54	7,01
NSK	21380	21304	99,64	791	3,71	4983	23,39

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 44 Vývoj stavu zahraničného kapitálu a jeho postavenie medzi samosprávnymi krajinami SR v rokoch 2009-2013

Územie	Stav zahraničných investícií v tis. EUR. v roku			
	r. 2009	r. 2010	r. 2011	r. 2012
Bratislavský	24 169 988	25 182 386	27 319 164	28 945 791
Trnavský	3 439 328	3 109 697	2 277 266	2 364 321
Trenčiansky	1 734 913	1 803 931	2 082 082	1 989 908
Nitriansky	1 467 286	1 552 909	1 627 601	1 724 309
Žilinský	2 078 715	2 283 702	2 701 659	2 687 683
Banskobystrický	891 499	816 171	1 105 908	1 074 666
Prešovský	425 039	415 900	474 080	517 195
Košický	2 262 255	2 500 399	2 585 688	2 475 938
SR	36 469 023	37 665 095	40 173 448	41 779 811

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 45 Vývoj stavu zahraničného kapitálu v okresoch NSK v období 2009 - 2012 v tis. EUR

Územie	Stav zahraničných investícií v tis. EUR. v roku			
	r. 2009	r. 2010	r. 2011	r. 2012
Komárno	193 439	177 061	188 756	202 357
Levice	167 204	187 060	157 697	167 107
Nitra	334 759	448 272	482 840	519 560
Nové Zámky	189 811	155 747	142 850	196 288
Šaľa	391 153	402 401	442 465	277 791
Topoľčany	76 307	92 061	79 999	72 926
Zlaté Moravce	114 613	90 307	132 994	288 280
NSK	1 467 286	1 552 909	1 627 601	1 724 309

Zdroj: NB SR, 2013

Tab. 46 Vývoj priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca (Eur) v krajoch SR v období 2010 – 2012

Územie	2010	2011	2012	2013	2014
Bratislavský	1 160	1 124	1 159	1 182	1 286
Trnavský	787	815	831	841	892
Trenčiansky	732	774	797	809	863
Nitriansky	707	753	783	782	829
Žilinský	759	801	830	820	875
Banskobystrický	702	756	783	779	837
Prešovský	659	697	715	721	767
Košický	792	848	851	855	908
SR	828	853	881	891	957

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 47 Vývoj priemerného evidenčného počtu pracovníkov v poľnohospodárstve v okresoch NSK v období rokov 2010-2014

Okres, kraj	2010	2011	2012	2013	2014
Komárno	1 458	1 533	1 452	1 322	1 389
Levice	1 126	1 167	1 193	1 011	1 025
Nitra	2 245	1 688	1 551	1 654	1 655
Nové Zámky	1 944	1 995	1 654	1 459	1 468
Šaľa	525	624	637	670	661
Topoľčany	577	645	597	625	642
Zlaté Moravce	414	526	653	625	620
NSK	8 289	8 178	7 738	7 365	7 461

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 48 Počet podnikov poľnohospodárstva, lesníctva a rybolovu v okresoch NSK v období rokov 2010-2014

Okres, kraj	2010	2011	2012	2013	2014
Komárno	101	106	116	132	136
Levice	163	166	175	184	197
Nitra	96	94	95	99	109
Nové Zámky	141	144	152	164	169
Šaľa	32	32	32	33	32
Topoľčany	53	54	54	55	59
Zlaté Moravce	55	58	55	58	68
NSK	641	654	679	725	770

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 49 Vývoj využitia pôdneho fondu v NSK v období rokov 2010-2014

Využitie pôdneho fondu v m2	2010	2011	2012	2013	2014
Celková výmera územia	6 343 796 649	6 343 792 662	6 343 785 184	6 343 753 790	6 343 729 433
Poľnohospodárska pôda	4 675 923 848	4 672 477 742	4 668 053 251	4 661 777 237	4 656 746 294
z toho					
orná pôda	4 060 761 929	4 058 552 680	4 054 783 092	4 053 875 568	4 054 158 704
chmeľnica	360 961	355 589	365 000	365 000	365 000
vinica	120 551 302	119 229 113	119 137 552	117 861 756	115 864 991
záhrada	141 633 592	141 442 452	141 076 470	141 092 132	140 842 019
ovocný sad	48 960 813	48 917 307	48 996 357	48 708 740	48 959 620
trvalý trávny porast	303 655 251	303 980 601	303 694 780	299 874 041	296 555 960
Nepoľnohospodárska pôda	1 667 872 801	1 671 314 920	1 675 731 933	1 681 976 553	1 686 983 139
lesný pozemok (v m2)	963 902 042	964 214 320	966 125 714	966 293 443	966 951 150
vodná plocha (v m2)	157 443 166	157 307 397	157 346 666	157 578 407	158 063 080
zastavaná plocha (v m2)	381 026 041	381 329 592	380 986 879	381 694 921	383 033 515
ostatná plocha (v m2)	165 501 552	168 463 611	171 272 674	176 409 782	178 935 394

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 50 Vývoj hektárovej úrody poľnohospodárskych plodín v NSK v období rokov 2010-2014

Plodiny	2010	2011	2012	2013
Zrniny spolu	4,13	5,57	3,92	4,93
Obilniny	4,17	5,60	3,94	4,95
Olejniny	2,00	2,49	2,08	2,83
Zemiaky	14,68	23,20	19,63	18,89
Cukrová repa	51,66	62,87	44,08	52,27
Viacročné krmoviny na ornej pôde	6,50	6,06	5,73	6,45

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 51 Živočišna výroba na 100 ha poľnohospodárskej pôdy v krajoch SR

Územie	na 100 ha poľnohospodárskej pôdy/ornej pôdy												
	Hov. dobytok		Hydina		Kravy		Ošípané		Ovce		Sliepky		
	2009	2013	2009	2013	2009	2013	2009	2013	2009	2013	2010	2013	
BSK	17,2	16,7	1 117,3	1 328,2	8,3	8,0	8,3	35,7	0,6	1,1	1	011,5	1 214,5
TTSK	29,2	27,7	861,3	337,3	11,5	11,0	11,2	87,0	0,9	1,0	221,5	208,1	
TSK	32,3	31,1	2 399,3	1 539,2	13,4	12,8	13,7	65,9	22,9	24,7	671,4	684,1	
NSK	15,9	15,4	968,8	808,8	6,1	5,8	6,3	36,8	2,4	2,4	465,3	410,3	
ŽSK	39,3	39,1	2 382,8	2 083,9	18,7	17,3	18,4	26,6	48,7	52,6	941,6	892,6	
BBSK	25,3	25,6	888,7	532,3	11,0	10,8	10,8	42,8	42,4	45,5	555,2	371,2	
PSK	28,9	30,5	523,1	1 221,3	14,0	14,3	13,8	40,1	29,1	29,3	423,8	316,0	
KSK	16,6	16,4	641,0	461,3	7,5	7,2	7,4	24,8	16,1	17,6	307,0	268,6	
SR	24,4	24,3	10,6	805,4	10,6	10,3	19,5	46,8	1 004,8	20,7	462,5	417,1	

Zdroj: ŠÚSR, 2015 Poznámka: ošípané, hydina prepočet na 100 ha ornej pôdy

Tab. 52 Základné ukazovatele poľovníckych revírov v NSK v roku 2014

Revíry	Členov	Revírov	Výmera
režijné revíry Lesov SR	0	10	20912
revíry ostatných štátnych organizácií	0	1	273
režijné revíry neštátnych subjektov	0	6	8983
prenajaté revíry SPZ	4 755	245	398770
ostatné prenajaté revíry	1 099	80	134016
Poľovné revíry spolu	5854	342	562954

Zdroj: Poľovnícka štatistika, 2014

Tab. 53 Vývoj základných ukazovateľov priemyslu NSK za obdobie rokov 2009-2010

Ukazovateľ	2009	2010	2011	2012	2013
Priemerný počet zamestnaných osôb (fyz. osoby)	57 423	62 525	68 420	63 429	63 835
Tržby za vlastné výkony a tovar (tis. Eur, bežné ceny)	5 367 635	6 277 057	6 602 785	6 162 568	6 528 262
Produktivita práce z tržieb za vlastné výkony a tovar (Eur)	93 476	100 393	96 503	97 157	102 268
Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanej osoby (Eur)	684,99	698,00	706,00	750,00	759,00

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 54 Vývoj základných ukazovateľov priemyslu v okresoch NSK v roku 2013

SK NACE Rev. 2 / Kraj	Hrubý obrat		Počet zamestnancov	
	NSK ³⁾	SR ⁴⁾	NSK ³⁾	SR ⁴⁾
05 Ťažba uhlia a lignitu	-	-	-	-
07 Dobývanie kovových rúd	-	-	-	-
08 Iná ťažba a dobývanie	0,07	3,37	0,23	6,74
09 Pomocné činnosti pri ťažbe	-	-	-	-
10 Výroba potravín	8,99	16,87	10,21	19,08
11 Výroba nápojov	3,78	29,41	1,79	18,92
12 Výroba tabakových výrobkov	-	-	-	-
13 Výroba textilu	1,13	22,17	2,54	25,28
14 Výroba odevov	0,11	2,34	0,94	3,77
15 Výroba kože a kožených výrobkov	3,52	31,75	3,14	14,82
16 Spracovanie dreva	0,78	8,98	1,35	12,11
17 Výroba papiera a papier. výrobkov	1,05	4,20	1,21	8,83
18 Tlač, reprodukcia záznam. médií	0,47	9,35	0,83	10,96
19 Výroba koksu, ropných produktov	-	-	-	-
20 Výroba chemikálií	8,68	25,92	5,35	28,04
21 Výroba zákl. farmaceut. výrobkov	D	D	D	D
22 Výroba výrobkov z gumy	8,36	12,21	9,27	16,27
23 Výroba ostatných nekov. výrobkov	1,53	6,15	1,98	7,01
24 Výroba a spracovanie kovov	0,73	0,93	0,40	0,77
25 Výroba kovových konštrukcií	9,34	14,82	11,84	17,85
26 Výroba počítačových výrobkov	21,04	19,19	4,92	14,99
27 Výroba elektrických zariadení	7,15	12,96	9,35	16,04
28 Výroba strojov a zariadení i.n.	6,33	9,17	7,10	8,61
29 Výroba motorových vozidiel	8,48	2,02	11,69	8,49
30 Výroba ostat. doprav. prostriedkov	D	D	D	D
31 Výroba nábytku	3,56	29,08	7,16	33,48
32 Iná výroba	0,27	4,94	0,33	3,71
33 Oprava a inštalácia strojov	1,39	8,28	2,66	11,39
35 Dodávka elektriny, plynu, pary	1,16	0,51	1,58	4,06

36	Zber, úprava a dodávka vody	1,28	13,44	2,74	11,41
37	Čistenie a odvod odpadových vôd	-	-	-	-
38	Zber, spracúvanie a likv. odpadov	0,74	11,30	1,28	8,74
39	Ozdravovacie činnosti	-	-	-	-

Zdroj: Ročenka priemyslu 2014

Tab. 55. Priemyselné parky (zóny) NSK

Okres	Názov lokality	Veľkosť ha	Typ parku	Dopravné napojenie
Komárno	Hurbanovo - Steiner	9	zelený	I/64
Levice	Levice - Juh	65	hnedý, zelený	I/51
Nitra	Nitra - Sever	210	zelený	R 1, I 51, železničná trať
	Nitra - Juh	60	zelený	I/64
Vráble	IGP	23	zelený	I/51, II/511, železničná trať
Zlaté Moravce		56	zelený	II/511, železničná trať
		24	hnedý,	
Šaľa	Diakovce	7,5	zelený	
Nové Zámky	Palárikovo	44	zelený	
Nitra	Čab	20	zelený	

Zdroj: Sario, 2014

Tab. 56 Najvýznamnejšie priemyselné podniky NSK

Spoločnosť	NACE:	Tržby	Zisk po zdanení	Zamestnanci	Majetok
		2014			
Foxconn Slovakia, s.r.o., Nitra	26400	1 141 146	415	869	480 428
Duslo, a.s., Šaľa	20150	410 317	9 743	2 052	452 799
GameX Trading, s.r.o., Komárno	46190	198 245	321	18	111 872
Secop, s.r.o., Zlaté Moravce	28130	180 020	-2 685	768	104 890
Rieker Obuv, s.r.o., Komárno	15200	178 762	3 258	129	56 698
ZKW Slovakia, s.r.o., Krušovce	27400	155 997	20 049	1 141	141 531
Osram, a.s., Nové Zámky	27400	132 572	1 869	1 262	43 692
Matador Automotive Vráble, a.s., Vráble	29320	131 262	1 326	685	117 086
ACHP Levice, a.s., Levice	46750	101 553	1 299	125	55 479
SE Bordnetze – Slovakia, s.r.o., Nitra	29310	96 277	2 688	1 213	28 525
Giesecke & Devrient Slovakia, s.r.o., Nitra	22290	88 867	-1 872	466	44 293
Secop, s.r.o., Zlaté Moravce	28130	180 020	-2 685	768	104 890
Bourbon Automotive Plastics Nitra, s.r.o., Čab	22290	32 426	3 342	216	27 223
Enviral, a.s., Leopoldov	20140	104 408	5 454	5 454	70 705
Wienerberger slovenské tehelne, s.r.o., Zlaté Moravce	23320	14 065	-988	98	16 832
Fenestra SK, s.r.o., Zlaté Moravce	22230	12 792	5 604	153	9 778
Bramac – strešné systémy, s.r.o., Ivanka pri Nitre	23690	10 714	1 116	47	9 024
Kompozitum, s.r.o., Topoľčany	23990	4 241	455	42	2 473
TOP Grafít, s.r.o., Topoľčany	23990	3 893	101	35	3 150
L.M.J. Salamander, s.r.o., Nitra	22230	1 472	45	23	1 135
Západoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s., Nitra	36001	54 932	6	1 542	364 800
Hyza, a.s., Topoľčany	10120	88 816		837	36 909
Decodom, s.r.o., Topoľčany	31090	66 023	976	1 263	37 273

Tab. 57 Vývoj priemerného počtu zamestnaných osôb v stavebníctve v NSK SR v období rokov 2010-2014

Okres, kraj	2010	2011	2012	2013	2014
Komárno	1 994	368	315	559	608
Levice	1 070	1 437	1 489	2 012	1 878
Nitra	3 243	3 096	2 311	2 768	2 728
Nové Zámky	433	301	1 371	718	680
Šaľa	844	431	795	459	468
Topoľčany	466	343	275	657	714
Zlaté Moravce	809	1 371	803	835	828
NSK	8 859	7 347	7 359	8 008	7 904

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 58 Vývoj produktivity práce na zamestnanú osobu zo stav. produkcie v krajoch SR (Eur) v období rokov 2009-20104

Produktivita práce na zam. osobu zo stav. produkcie vykonanej vlast. zamest	2009	2010	2011	2012	2013
Bratislavský	57 949,64	59 922,71	57 181,16	57 753,34	50 859,31
Trnavský	26 224,17	25 274,64	26 122,13	24 008,82	24 076,60
Trenčiansky	28 584,18	26 217,17	26 740,16	23 843,67	23 884,68
Nitriansky	24 827,27	25 628,65	27 112,87	24 821,47	25 288,15
Žilinský	26 406,39	25 393,87	26 646,18	24 076,47	26 397,48
Banskobystrický	25 523,94	28 468,45	27 886,24	25 171,29	26 792,18
Prešovský	21 407,20	21 701,14	22 671,48	22 506,53	21 572,97
Košický	37 868,44	32 755,92	45 025,86	39 081,95	34 148,13
SR	31 135,32	30 852,37	31 959,85	30 116,84	29 144,96
Produktivita práce na zamest. osobu zo stav. produkcie podľa dodáv. zmlúv Eur)					
Bratislavský	89 333,93	86 172,29	94 294,31	87 022,55	79 089,95
Trnavský	30 422,78	34 393,79	34 647,12	29 794,37	28 805,29
Trenčiansky	38 176,86	36 844,19	37 146,86	32 214,19	31 068,78
Nitriansky	35 456,52	33 549,65	40 059,72	33 505,62	34 249,00
Žilinský	38 957,11	35 530,16	36 871,54	34 194,17	33 173,83
Banskobystrický	31 765,17	38 761,36	41 727,50	33 268,14	32 276,51
Prešovský	25 982,66	27 492,98	27 495,60	28 235,84	27 311,25
Košický	50 090,20	46 173,22	51 498,66	47 910,70	42 868,03
SR	43 157,75	42 861,18	45 385,76	41 260,02	39 085,10

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 59 Vývoj priemerná nominálnej mesačnej mzdy zamestnaných osôb (Eur) v krajoch SR v období rokov 2009-2014

Kraj, SR	2009	2010	2011	2012	2013
Bratislavský	862,11	925,00	959,00	935,00	990,00
Trnavský	474,60	480,00	521,00	523,00	488,00
Trenčiansky	540,76	490,00	519,00	542,00	533,00
Nitriansky	473,09	490,00	505,00	516,00	510,00
Žilinský	502,24	537,00	559,00	566,00	556,00
Banskobystrický	462,26	500,00	528,00	540,00	510,00
Prešovský	433,92	449,00	466,00	486,00	462,00
Košický	620,07	598,00	648,00	652,00	641,00
SR	560,13	580,00	605,00	611,00	607,00

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 60 Základné ukazovatele cestovného ruchu krajov SR r. 2014

Kraj	Počet návštevníkov				Počet prenocovaní				Priemerný počet prenocovaní	
	spolu		zahraniční		spolu		zahraniční		spolu	zahra niční
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
BSK	954 888	25,62	605 480	41,05	2 024 473	18,57	1 059 758	27,14	2,1	1,8
TTSK	268 362	7,20	114 498	7,76	1 111 814	10,20	550 424	14,10	4,1	4,8
TSK	244 114	6,55	60 277	4,09	987 153	9,06	203 141	5,20	4	3,4
NSK	236 875	6,35	89 214	6,05	656 195	6,02	263 423	6,75	2,8	3
ŽSK	735 470	19,73	245 638	16,65	2 147 499	19,70	787 166	20,16	2,9	3,2
BBSK	384 801	10,32	64 497	4,37	1 293 066	11,86	184 161	4,72	3,4	2,9
PSK	642 706	17,24	209 151	14,18	2 142 701	19,66	670 460	17,17	3,3	3,2
KSK	260 494	6,99	86 262	5,85	537 533	4,9%	185 935	4,76	2,1	2,2

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 61 Vývoj počtu návštevníkov v ubytovacích zariadeniach okresoch NSK za obdobie rokov 2009-2013

Okres, kraj	2009	2010	2011	2012	2013
Komárno	25 497	26 440	23 217	23 769	23 608
Levice	29 844	33 400	31 662	29 800	31 000
Nitra	76 446	76 909	73 405	73 696	84 438
Nové Zámky	72 061	71 233	69 612	66 200	67 656
Šaľa	2 222	2 057	2 320	2 147	2 407
Topoľčany	21 560	9 180	5 703	10 861	15 548
Zlaté Moravce	15 231	15 818	14 606	11 479	13 783
NSK	242 861	235 037	220 525	217 952	238 440

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 62 Kapacity a výkony ubytovacích zariadení cestovného ruchu v členení podľa druhu zariadení v NSK za rok 2014

Druh zariadenia	Počet ubytovacích zariadení	Počet izieb spolu	Počet lôžok spolu	z toho stále lôžka	Počet miest na voľnej ploche
Ubytovacie zariadenia spolu	292	5 105	13 130	12 341	3 830
v tom					
hromadné ubytovacie zariadenia	258	4 941	12 662	11 931	3 830
v tom					
hotely (motely, botely) a penzióny	144	3 148	7 049	6 513	0
z toho					
hotely (motely)*****, *****, *****, *****	15	596	1 302	1 225	0
hotely (motely)***	24	709	1 459	1 340	0
hotely (motely)**	11	417	944	899	0
hotely (motely)*	7	106	262	234	0
penzióny spolu	87	1 320	3 082	2 815	0
turistické ubytovne	34	845	2 293	2 250	0
chatové osady	11	201	783	672	0
ostatné hromadné ubytovanie	67	720	2 489	2 454	3 830
ubytovanie v súkromí spolu	34	164	468	410	0

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 63 Kapacity a výkony ubytovacích zariadení CR v členení podľa typu zariadení v NSK za rok 2014

Druh zariadenia	Počet návštevníkov	z toho cudzinci	Počet prenocovaní návštevníkov	z toho počet prenocovaní cudzincov	Tržby za ubytovanie návštevníkov (Eur)
Ubyt. zariadenia spolu	236 875	89 214	656 195	263 423	16 232 220
hromadné ubyt. zariadenia	233 471	87 598	644 933	257 699	16 096 403
v tom					
hotely (motely, botely) a penzióny	167 390	70 938	385 105	193 681	12 892 587
z toho					
hotely (motely)*****, *****, *****, *****	51 442	20 195	92 854	41 457	5 711 337
hotely (motely)***	39 543	21 052	111 587	60 295	3 187 530
hotely (motely)**	26 671	10 327	58 749	28 735	1 454 930
hotely (motely)*	2 964	1 275	5 333	2 295	123 188
penzióny spolu	46 770	18 089	116 582	60 899	2 415 602
turistické ubytovne	17 614	2 442	59 089	6 669	613 854
chatové osady	12 334	6 770	57 295	34 413	811 277
ostat. hrom. ubytovanie	35 931	7 357	142 415	22 465	1 767 928

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 64 Vývoj počtu lôžok v ubytovacích zariadeniach krajov Slovenska za obdobie rokov 2009-2013

Kraj, SR	2009	2010	2011	2012	2013
Bratislavský	22 538	23 346	26 104	27 868	28 143
Trnavský	14 704	14 278	14 075	16 057	15 942
Trenčiansky	14 933	14 668	15 297	14 694	14 397
Nitriansky	15 285	15 142	16 356	18 009	17 440
Žilinský	38 574	37 571	36 726	42 053	40 440
Banskobystrický	21 693	20 606	19 915	21 790	21 115
Prešovský	32 764	31 844	31 207	34 163	34 131
Košický	26 559	26 443	26 476	26 764	26 139
SR	187 050	183 898	186 156	201 398	197 747

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 65 Vývoj počtu ubytovacích zariadení krajov Slovenska za obdobie rokov 2009-2013

Kraj, SR	2009	2010	2011	2012	2013
Bratislavský	198	197	203	243	233
Trnavský	212	208	195	281	276
Trenčiansky	271	253	249	259	246
Nitriansky	282	270	262	322	307
Žilinský	895	826	781	930	882
Banskobystrický	473	436	424	527	494
Prešovský	605	585	551	724	701
Košický	356	351	346	357	346
SR	3 292	3 126	3 011	3 643	3 485

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 66 Vývoj počtu lôžok v ubytovacích zariadeniach v okresoch NSK za obdobie rokov 2009-2013

Okres, kraj	2009	2010	2011	2012	2013
Komárno	1 630	1 543	1 437	1 435	1 362
Levice	2 041	2 034	2 033	2 721	2 271
Nitra	2 779	2 876	2 928	3 930	3 986
Nové Zámky	5 145	5 022	4 865	5 345	5 412
Šaľa	440	419	423	438	438
Topoľčany	2 378	2 356	3 761	3 192	3 069
Zlaté Moravce	872	892	909	948	902
NSK	15 285	15 142	16 356	18 009	17 440

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 67 Počet prenocovaní návštevníkov v ubytovacích zariadeniach okresoch NSK za obdobie rokov 2009-2013

Okres, kraj	2009	2010	2011	2012	2013
Komárno	56 388	57 596	49 542	51 135	52 164
Levice	80 847	90 469	92 934	83 608	79 470
Nitra	180 075	227 009	203 288	173 151	191 187
Nové Zámky	242 029	231 894	220 822	212 098	217 034
Šaľa	5 201	5 611	5 160	5 470	6 381
Topoľčany	50 858	28 979	19 623	25 599	32 377
Zlaté Moravce	35 998	49 882	40 203	25 345	34 048
NSK	651 396	691 440	631 572	576 406	612 661

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 68 Vývoj zamestnancov výskumu a vývoja vo FTE (plný pracovný čas) v krajoch SR v období rokov 2010-2014

územie	2010	2011	2012	2013	2014
Bratislavský	4588,8	4538,3	4383,1	3980,5	3739,6
Trnavský	503	549,7	517,2	409,1	421,2
Trenčiansky	265,5	141,5	168	177	304
Nitriansky	629	584,4	595,7	674,7	778,2
Žilinský	416,4	414,5	461	375,2	377,8
Banskobystrický	421,3	440,9	370,3	365,5	460,5
Prešovský	202,2	220,2	246,7	253,1	242,9
Košický	985,3	1040,5	1031,1	1102,5	1107,2
SR	8011,5	7930	7773,1	7337,6	7431,4

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 69 Vývoj bežných výdavkov na vedu a výskum v mil. Eur v krajoch SR v období rokov 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
BSK	180,95	197,59	271,93	310,73	273,78
TTSK	21,58	26,14	23,90	22,13	30,60
TSK	45,77	25,40	27,55	27,93	53,06
NSK	16,46	17,12	19,29	16,83	45,57
ŽSK	26,33	32,68	41,75	42,60	54,36
BBSK	17,47	24,17	25,84	24,11	28,78
PSK	9,62	10,09	14,69	16,49	20,87
KSK	35,11	40,45	50,93	52,76	46,92

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 70 Vývoj kapitálových výdavkov na vedu a výskum v mil. Eur v krajoch SR v období rokov 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
BSK	27,21	45,14	45,18	36,19	37,390403
TTSK	6,41	7,42	1,39	7,06	18,141142
TSK	1,75	1,34	3,26	3,41	2,583481
NSK	2,32	4,18	5,92	3,36	7,195906
ŽSK	4,71	9,51	19,04	19,29	23,611727
BBSK	1,31	2,15	4,10	9,02	6,036025
PSK	1,96	3,25	2,75	3,32	2,873305
KSK	17,39	21,79	27,70	15,66	17,86594

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 71 Základné ukazovatele trhu práce a ich vývoj v NSK v období rokov 2010-2014

ukazovateľ	2010	2011	2012	2013	2014
Ekonomicky aktívne obyvateľstvo (v tis.)	352,4	341,9	346,1	345	347,5
pracujúci (v tis.)	298,3	299,2	300,2	299,6	306,3
nezamestnaní (v tis.)	54,1	42,7	45,9	45,5	41,2
Ekonomicky neaktívne obyvateľstvo od 15 rokov (v tis.)	256,7	254,3	250,1	250,7	247,2
študenti (v tis.)	66,2	66	61,8	60,2	57
dôchodcovia (starobní, invalidní) (v tis.)	153	153,6	156,2	155,1	154,6
osoby na rodičovskej dovolenke (v tis.)	9	8,4	7,4	10,8	8,7
Miera ekonomickej aktivity (%)	57,9	57,4	58	57,9	58,5
Miera nezamestnanosti (%)	15,4	12,5	13,3	13,2	11,9
Miera zamestnanosti 15-64 (%)	58	59,8	60,1	60,3	62,1
Miera zamestnanosti 15+ (%)	49	50,2	50,4	50,3	51,5

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 72 Vývoj počtu nezamestnaných v NSK podľa vekových kategórií v tis. osobách v období rokov 2010-2014

Vekové kategórie	2010	2011	2012	2013	2014
15-24	9,9	6,7	6,1	7,2	7,5
25-34	18	12,9	17,1	14,7	13,8
35-44	10	9,4	9,8	8,5	8,2
45-54	12,4	9	8,3	9,6	6,8
55+	3,9	4,8	4,7	5,6	4,9

Zdroj: ŠÚSR, 2015

Tab. 73 Priemerná nominálna mzda zamestnanca krajoch SR a v okresoch NSK v EUR v rokoch 2010-2014

Okres, kraj	2010	2011	2012	2013	2014
Komárno	707	753	783	782	829
Levice	583	636	659	702	751
Nitra	799	818	858	873	909
Nové Zámky	768	822	850	828	880
Šaľa	643	676	713	690	753
Topoľčany	744	856	869	815	868
Zlaté Moravce	641	693	725	726	758
NSK	677	675	707	734	778

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 74 Vývoj počtu nezamestnaných v NSK podľa najvyššie dosiahnuté vzdelania v tis. osobách v období rokov 2010-2014

najvyššie dosiahnuté vzdelanie	2010	2011	2012	2013	2014
Základné a bez vzdelania	7,3	7	6,7	6,1	6,3
Nižšie stredné	27,8	22,1	20,7	19,5	16,8
Úplné stredné	17,8	12,7	14,3	16,9	14,8
Vysokoškolské	1,3	0,9	4,1	3	3,3

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 75 Vývoj miery nezamestnaných v NSK v období rokov 2010-2014

Okres,	2010	2011	2012	2013	2014
Komárno	16,34	17,53	19,15	17,69	15,48
Levice	14,55	16	15,7	13,8	12,91
Nitra	7,52	9	10,37	9,48	8,64
N.Zámky	12,48	14,65	15,12	12,49	10,85
Šaľa	10,11	11,91	11,5	9,82	8,53
Topoľčany	11	11,61	12,8	12,41	11,08
Z.Moravce	10,31	11,52	13,26	11,63	10,41
NSK	11,76	13,27	14,08	12,52	11,21
SR	12,46	13,59	14,44	13,5	12,29

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 76 Cestná sieť v Nitrianskom samosprávnom kraji

RSÚC	Cesty (v km)					
	Rýchlostné	I. trieda	II. trieda*	III. trieda*	I. - III. trieda	II. - III. trieda*
Komárno		85,770	80,713	222,368	388,851	303,081
Levice		155,419	100,857	415,282	671,558	516,139
Nitra	67,319	89,885	82,341	431,312	670,857	513,653
Nové Zámky		129,084	175,932	309,080	614,096	485,012
Topoľčany		28,544	58,488	159,148	246,180	217,636
Spolu	67,319	488,702	498,331	1537,190	2591,542	2035,521

Zdroj: SSC Bratislava - Stav siete cest. komunikácií k 1.1.2015

* Cesty II. a III. triedy sú vo vlastníctve NSK v zmysle Zákona 416/2001/Z.z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky

Tab. 77 Vývoj spotreby elektriny a zemného plynu v Nitrianskom kraji v rokoch 2007 – 2013

Nitriansky kraj	2009	2010	2011	2012	2013
Spotreba elektriny (MW, podiel kraja na celkovej spotrebe)	6,87	5,63	6,45	5,2	5,42
Spotreba zemného plynu (1000 m ³ , podiel kraja na celkovej spotrebe)	16,11	13,83	18,47	17,96	20,1

Zdroj: Štatistická ročenka regiónov 2014

Tab. 78 Vybrané ukazovatele za telekomunikácie za Nitriansky kraj k 31.12.

	2009	2010	2011	2012	2013
Hlavné telefónne prípojky spolu	120 552	108 587	108 737	97 080	96 944
<i>z toho bytové</i>	92 725	88 314	82 367	77 340	72 601
Telefónne prípojky ISDN	7 458	6 574	6 037	4 971	4 458
Verejné telefónne automaty	787	734	392	392	26

Zdroj : ŠÚ SR - Štatistická ročenka regiónov Slovenska, 2014

Tab. 79 Domácnosti s prístupom na internet za Nitriansky kraj k 31.12.

	2009	2010	2011	2012	2013
Domácnosti s prístupom na internet	68,9	70,1	70,8	75,1	77,2
podľa počtu dospelých osôb :					
<i>1 dospelý bez detí/s deťmi</i>	44,0/74,3	39,4/92,1	40,8/92,3	45,7/0	50,7/0
<i>2 dospelí bez detí/s deťmi</i>	53,2/88,9	59,0/88,2	62,9/89,1	66,1/94,8	68,9/95,8
<i>3 a viac dospelých bez detí/s deťmi</i>	90,1/88,7	91,3/95,8	89,5/94,0	93,4/97,5	93,3/97,1

Zdroj : ŠÚ SR - Štatistická ročenka regiónov Slovenska 2014

Tab. 80 Informačné a komunikačné technológie v domácnostiach za Nitriansky kraj k 31.12.

	2009	2010	2011	2012	2013
Domácnosti vybavené počítačom	63,9	71,9	74,7	77,1	79,6
podľa počtu dospelých osôb :					
<i>1 dospelý bez detí/s deťmi</i>	35,9/59,6	41,7/68,3	42,5/92,3	48,6/0	53,6/0
<i>2 dospelí bez detí/s deťmi</i>	44,0/84,2	59,8/93,5	68,8/93,6	67,8/95,7	70,6/96,7
<i>3 a viac dospelých bez detí/s deťmi</i>	88,5/92,5	92,7/97,9	94,6/95,7	95,7/97,5	97,8/97,1

Zdroj : ŠÚ SR - Štatistická ročenka regiónov Slovenska 2014

Tab. Vývoj počtu materských škôl, tried a žiakov v okresoch NSK

Typy škôl	ukazovateľ	2010	2011	2012	2013	2014	index
Štátne materské školy	Počet škôl	395	395	395	394	394	99,7
	počet tried	862	871	876	884	898	104,2
	počet detí	16497	16918	17364	17816	18 027	109,3
	počet detí na 1 triedu	19,1	19,4	19,8	20,2	20,2	105,3
Cirkevné materské školy	Počet škôl	7	8	9	9	9	128,6
	počet tried	13	15	19	19	20	153,8
	počet detí	221	293	373	385	403	182,4
	počet detí na 1 triedu	17,0	19,5	19,6	20,3	20,2	118,8
Súkromné materské školy	Počet škôl	0	0	2	2	2	0,0
	počet tried	0	0	2	6	8	0,0
	počet detí	0	0	57	106	96	0,0
	počet detí na 1 triedu	0	0	6,3	17,7	12	0,0

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 82 Materské školy v okresoch NSK v roku 2014

okres	počet škôl spolu	z toho			počet detí spolu	z toho na školách			počet učiteľov spolu	z toho na školách		
		štátne	cirkevné	súkromné		štátnych	cirkevných	súkromných		štátnych	cirkevných	súkromných
Komárno	58	56	2	0	2561	2472	89	0	265	257	8	0
Levice	83	80	3	0	3065	2930	135	0	322	308	14	0
Nitra	83	81	1	1	4627	4494	61	72	438	425	6	7
Nové Zámky	75	72	3	0	3542	3424	118	0	343	330	13	0
Šaľa	25	25	0	0	1500	1500	0	0	147	147	0	0
Topoľčany	42	42	0	0	2080	2080	0	0	185	185	0	0
Zlaté Moravce	39	38	0	1	1151	1127	0	24	123	117	0	6

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. Vývoj počtu základných škôl, tried a žiakov v okresoch NSK

Typy škôl	roky	2010	2011	2012	2013	2014	index
Štátne základné školy	Počet škôl	294	291	286	282	277	94,2
	počet tried	2894	2899	2861	2812	2 812	97,2
	počet žiakov	49939	48901	48089	47445	47 081	94,3
	počet žiakov na 1 triedu	17,3	16,9	16,8	16,9	16,7	96,8
Cirkevné základné školy	Počet škôl	18	18	18	19	19	105,6
	počet tried	164	170	175	175	176	107,3
	počet žiakov	2876	2917	2960	2946	2 987	103,9
	počet žiakov na 1 triedu	17,5	17,2	16,9	16,8	17,0	96,9
Súkromné základné školy	Počet škôl	1	1	1	1	2	102,0
	počet tried	4	4	3	3	2	100,5
	počet detí	41	37	38	29	16	100,4
	počet detí na 1 triedu	10,3	9,3	12,7	9,7	8,0	100,8

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 84 Základné školy v okresoch NSK v roku 2014

okres	počet škôl spolu	z toho			počet žiakov spolu	z toho na školách			počet učiteľov spolu	z toho na školách		
		štátne	cirkevné	súkromné		štátnych	cirkevných	súkromných		štátnych	cirkevných	súkromných
Komárno	47	44	3	0	7284	6944	340	0	703	664	39	0
Levice	58	53	5	0	8413	7776	637	0	810	748	62	0
Nitra	63	57	5	1	12041	11219	814	8	1025	956	67	2
Nové Zámky	56	54	2	0	10141	9762	379	0	873	841	32	0
Šaľa	24	24	0	0	4001	4001	0	0	345	345	0	0
Topoľčany	26	24	2	0	5889	5317	572	0	430	385	45	0
Zlaté Moravce	24	21	2	1	2887	2634	246	8	272	249	20	3

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 85 Gymnázia, stredné odborné školy a konzervatóriá v roku 2014

Typ škôl	Štátne		Súkromné		Cirkevné	
	počet škôl	počet študentov	počet škôl	počet študentov	počet škôl	počet študentov
Gymnázia	17	5909	1	42	8	1320
Stredné odborné školy	50	17812	7	1378	2	228
Konzervatóriá	0	0	2	403	0	0
Spolu	67	23721	10	1823	10	1548

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 86 Gymnázia v okresoch NSK v roku 2014

okres	počet škôl spolu	z toho			počet študentov spolu	z toho na školách			počet učiteľov spolu	z toho na školách		
		štátne	cirkevné	súkromné		štátnych	cirkevných	súkromných		štátnych	cirkevných	súkromných
Komárno	4	2	2	0	972	868	104	0	86	67	19	0
Levice	8	5	3	0	1221	1019	202	0	131	91	40	0
Nitra	5	3	2	0	2546	1669	877	0	207	124	83	0
Nové Zámky	4	4	0	0	1174	1174	0	0	102	102	0	0
Šaľa	1	1	0	0	312	312	0	0	24	24	0	0
Topoľčany	3	1	1	1	771	592	137	42	85	49	22	14
Zlaté Moravce	1	1	0	0	275	275	0	0	24	24	0	0

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 87 Stredné odborné školy, stredné odborné učilištia a združené stredné školy v okresoch NSK k roku 2014

okres	počet škôl spolu	z toho			počet študentov spolu	z toho na školách			počet učiteľov spolu	z toho na školách		
		štátne	cirkevné	súkromné		štátnych	cirkevných	súkromných		štátnych	cirkevných	súkromných
Komárno	7	6	0	1	2124	1823	0	385	209	169	0	40
Levice	10	10	0	0	2730	2730	0	0	247	247	0	0
Nitra	15	12	0	3	6000	5488	0	512	540	482	0	58
Nové Zámky	11	10	0	1	4410	4103	0	307	366	337	0	29
Šaľa	2	2	0	0	586	586	0	0	58	58	0	0
Topoľčany	10	6	2	2	2789	2291	282	216	234	143	50	41
Zlaté Moravce	4	4	0	0	1274	1274	0	0	103	103	0	0

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 88 Prognóza demografického vývoja počtu žiakov na stredných školách v NSK pre obdobie rokov 2013-2022

rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
vek. kategória 10-14	30 051	29 892	30 281	30 614	30 860	31 040	31 126	31 142	31 069
vek. kategória 15-19	34 982	34 059	31 471	31 473	30 757	30 185	30 027	30 423	30 764

Zdroj: www.unsk.sk, 2015

Tab. 89 Vývoj počtu zariadení a inštitúcií pre mimoškolskú výchovu a voľno časové aktivity detí a mládeže v kraji

okres	typ vlastníctva	2010			2011			2012			2013			2014		
		počet zariadení	počet pravidelných *	počet letných táborov	počet zariadení	počet pravidelných *	počet letných táborov	počet zariadení	počet pravidelných *	počet letných táborov	počet zariadení	počet pravidelných *	počet letných táborov	počet zariadení	počet pravidelných *	počet letných táborov
Komárno	štátne	4	108	25	4	101	21	4	104	20	4	110	28	4	87	27
	súkromné	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	cirkevné	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Levice	štátne	2	73	7	2	70	7	2	97	6	3	89	8	3	101	8
	súkromné	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1	0
	cirkevné	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	25	1	1	24	1
Nitra	štátne	2	96	12	2	103	12	2	106	15	6	107	14	6	77	17
	súkromné	0	0	0	0	0	0	1	22	0	1	19	0	1	19	0
	cirkevné	1	109	11	1	131	11	1	102	5	1	85	7	1	94	7
Nové Zámky	štátne	3	124	11	3	163	12	3	184	18	3	138	11	3	142	13
	súkromné	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	cirkevné	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Šaľa	štátne	1	143	9	1	166	9	1	183	9	2	115	11	2	86	9
	súkromné	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	cirkevné	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Topoľčany	štátne	1	34	3	1	51	3	1	67	3	5	151	3	5	95	3
	súkromné	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	cirkevné	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2	33	0	2	35	0
Zlaté Moravce	štátne	1	38	3	1	47	3	1	44	3	1	39	3	1	37	3
	súkromné	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	cirkevné	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
NSK	štátne	14	616	70	14	701	67	14	785	74	24	749	78	24	625	80
	súkromné	0	0	0	0	0	0	1	22	0	2	20	0	2	20	0
	cirkevné	4	109	11	1	131	11	1	102	5	4	143	8	4	153	8

* počet pravidelných záujmových útvarov

Zdroj: Štatistická ročenka - zariadenia na voľný čas 2010 - 2014

Tab. 90 Vývoj počtu základných umeleckých škôl v NSK v rokoch 2010 až 2014

okres	typ vlastníctva	2010	2011	2012	2013	2014
Komárno	štátne	3	3	3	3	3
	súkromné	1	1	1	2	1
	cirkevné	0	0	0	0	0
Levice	štátne	4	4	4	4	4
	súkromné	0	0	0	0	1
	cirkevné	0	0	0	0	0
Nitra	štátne	3	3	3	3	3
	súkromné	4	4	5	5	6
	cirkevné	0	0	0	0	0
Nové Zámky	štátne	3	3	3	3	3
	súkromné	0	1	1	2	2
	cirkevné	0	0	0	0	0
Šaľa	štátne	1	1	2	2	2
	súkromné	0	0	0	0	0
	cirkevné	0	0	0	0	0
Topoľčany	štátne	1	1	1	1	1
	súkromné	0	0	0	0	0
	cirkevné	1	1	1	1	1
Zlaté Moravce	štátne	1	1	1	1	1
	súkromné	0	0	0	0	0
	cirkevné	0	0	0	0	0
NSK	štátne	22	23	25	27	28
	súkromné	5	6	7	9	10
	cirkevné	1	1	1	1	1

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 91 Prehľad ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK k 31.1.2015

Okres	Počet druhov soc. služieb	Počet ZSS	Kapacita
Komárno	4	2	186
Levice	5	5	553
Nitra	6	5	754
Nové Zámky	5	6	792
Šaľa	0	0	0
Topoľčany	7	6	790
Zlaté Moravce	3	1	203
Nitriansky samosprávny kraj	10	25	3278

Zdroj: Register poskytovateľov sociálnych služieb v územnom obvode NSK, 2015

Tab. 92 Druhy sociálnych služieb v zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK k 31.1.2015

Druh sociálnej služby	Počet druhov sociálnych služieb	Kapacita
Domov sociálnych služieb	24	1 841
Zariadenie pre seniorov	9	280
Útulok	2	45
Špecializované zariadenie	23	1 021
Domov na pol ceste	2	14
Rehabilitačné stredisko	4	15
Integračné centrum	1	10
Zariadenie podporovaného bývania	4	44
Zariadenie dočasnej starostlivosti o deti	1	2
Krízové stredisko	1	28
Zariadenie núdzového bývania	1	6
Spolu	72	3 306

Zdroj: Register poskytovateľov sociálnych služieb v územnom obvode NSK, 2015

Tab. 93 Prehľad verejných poskytovateľov sociálnych služieb k 31.1.2015 - pobytových služieb

Okres	Počet druhov soc. služieb	Počet ZSS	Kapacita
Komárno	3	7	477
Levice	1	2	116
Nitra	3	2	277
Nové Zámky	4	3	123
Šaľa	6	5	174
Topoľčany	2	2	69
Zlaté Moravce	3	2	32
Nitriansky samosprávny kraj	7	23	1268

Zdroj: Register poskytovateľov sociálnych služieb v územnom obvode NSK, 2015

Tab. 94 Druhy sociálnych služieb vo verejných zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti miest/obcí NSK k 31.1.2015

Druh sociálnej služby	Počet druhov sociálnych služieb	Kapacita
Domov sociálnych služieb	4	44
Zariadenie pre seniorov	18	860
Útulok	4	174
Opatrovateľská sl.-poč.obcí	96	*
Stredisko osobnej hygieny	0	*
Zariadenia núdzového bývania	1	13
Denný stacionár	7	*
Zariadenie opatrovateľskej služby	4	99
Denné centrum	10	*
Noclaháreň	2	25
Jedáleň	8	*
Práčovňa	0	*
špecializované zariadenie	3	53
Spolu	157	1268

* bez určenej kapacity

Zdroj: Register poskytovateľov sociálnych služieb v územnom obvode NSK, 2015

Tab. 95 Prehľad neverejných poskytovateľov sociálnych služieb k 31.1.2015 - pobytových služieb

Okres	Počet druhov soc. služieb	Počet ZSS	Kapacita
Komárno	6	9	685
Levice	8	11	537
Nitra	8	11	234
Nové Zámky	5	7	324
Šaľa	1	1	50
Topoľčany	5	4	191
Zlaté Moravce	4	3	115
Nitriansky samosprávny kraj	10	46	2136

Zdroj: Register poskytovateľov sociálnych služieb v územnom obvode NSK, 2015

Tab. 96 Druhy sociálnych služieb neverejných poskytovateľov sociálnych služieb alebo zriadených obcou v územnom obvode NSK k 31.1.2015

Druh sociálnej služby	Počet druhov sociálnych služieb	Kapacita
Domov sociálnych služieb	20	526
Zariadenie pre seniorov	27	948
Útulok	5	118
špecializované zariadenie	13	293
Opatrovateľská sl.-počet neverejných posk.	29	*
Prepravná služba	11	*
Základné sociálne poradenstvo	12	*
Špeciálne sociálne poradenstvo	9	*
Zariadenie opatrovateľskej služby	8	118
Denný stacionár	10	*
Noclaháreň	2	69
Nízkoprahové denné centrum	2	*
Jedáleň	2	*
Rehabilitačné stredisko	2	26
Tlmočnícka služba	1	*
Zariadenie podporovaného bývania	3	32
Zariadenie núdzového bývania	0	0
domov na pol ceste	1	6
Krízové stredisko	1	21
Spolu	158	2157

* bez určenej kapacity

Zdroj: Register poskytovateľov sociálnych služieb v územnom obvode NSK, 2015

Tab. 97 Detské domovy v NSK so zriaďovateľskou pôsobnosťou UPSVR v Nitre k roku 2014

okres	štátne	neštátne
Komárno	Detský domov Dedina Mládeže	0
	Detský domov Kolárovo	
	Detský domov Komárno	
Nitra	Detský domov Koliňany	Diecézna charita Nitra
	Detský domov Nitra	
	Detský domov Žitavce	
Topoľčany	Detský domov Topoľčany	0
Nové Zámky	Detský domov Štúrovo	0
Šaľa	0	Komunita Kráľovnej pokoja Močenok
Levice	0	Združenie rodiny pre detský úsmev Veľké Kozmálovce

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 98 Vývoj počtu vybraných zdravotníckych zariadení a lôžok v NSK v rokoch 2010 - 2014

Ukazovateľ	2010	2011	2012	2013
Zdravotnícke zariadenia spolu	1690	1649	1690	1 628
nemocnice	12	12	12	12
zariadenia ambulantnej zdravotnej starostlivosti	1319	1285	1317	1 285
odborné liečebné ústavy	0	0	0	0
prírodné liečebné kúpele	0	0	0	0
liečebne	3	3	3	3
Počet lôžok v zdravotníckych zariadeniach spolu	4002	3640	3572	3 572
nemocnice	3942	3580	3512	3 512
zariadenia ambulantnej zdravotnej starostlivosti	0	0	0	0
odborné liečebné ústavy	0	0	0	0
prírodné liečebné kúpele	0	0	0	0
liečebne	60	60	60	60
Počet miest odborných zdravotníckych zamestnancov	2055,5	2065,1	2161,4	2 084
nemocnice	711,9	748,6	782,5	805
zariadenia ambulantnej zdravotnej starostlivosti	1318,4	1273,3	1329,6	1 248
odborné liečebné ústavy	0	0	0	0
prírodné liečebné kúpele	0	0	0	0
liečebne	4,6	4,2	12,8	11

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 99 Kultúrne zariadenia v okresoch NSK v roku 2013

okres	divadlá	kiná	múzeá a galérie	kultúrno-osvetové zariadenia	knižnice
Komárno	2	1	5	58	35
Levice	1	3	5	44	82
Nitra	6	3	6	51	56
Nové Zámky	0	4	5	52	59
Šaľa	0	1	0	9	13
Topoľčany	0	1	1	29	50
Zlaté Moravce	0	1	0	16	33

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Tab. 100 Emisie základných znečisťujúcich látok v NSK

Nitriansky kraj	2009	2010	2011	2012	2013
Tuhé emisie	2991,20	2896,40	3194,50	3176,50	3255,20
Oxid siričitý	1066,10	532,20	382,10	400,30	389,60
Oxidy dusíka	3219,90	2602,70	3002,90	2443,70	2498,50
Oxid uhoľnatý	6385	6185	6283,5	5531,7	5730,8

Zdroj: Štatistická ročenka regiónov, 2014

Tab. 101 Stupne kvality pôdy v okresoch NSK v % v roku 2014

okres	stupeň kvality								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Komárno	18,4	21,41	15,36	3,74	22,35	14,42	3,91	0,41	-
Levice	2,37	30,83	10,02	10,68	17,24	18,49	2,51	5,67	2,19
Nitra	3,95	38,22	10,69	9,35	15,23	20,22	0,86	1,11	0,36
Nové Zámky	14,85	35,76	13,46	6,74	15,38	10,5	1,07	1,93	0,3
Šaľa	15,17	41,39	7,21	0,81	25,57	6,93	2,68	0,23	-
Topoľčany	-	31,48	12,02	15,32	11,46	25,7	1,75	1,23	1,04
Zlaté Moravce	0,02	12,98	14,3	15,52	20,33	20,27	4,71	6,36	5,51
NSK	8,99	31,04	12,12	8,28	17,71	16,04	2,27	2,51	1,03

Zdroj: www.podnemapy.sk, 2015

Tab. 102 Komunálny odpad z obcí podľa podskupín katalógu odpadov (v tonách)

Nitriansky kraj	2009	2010	2011	2012	2013
Komunálny odpad spolu	258 462	260 101	262 702	257 171	251 714
Separované zbierané zložky komun. odpadov	14 357	15 010	14 694	15 819	14 878
Separované zbierané zložky komunálnych odpadov, z toho nebezpečné odpady	841	806	818	861	711
Odpady zo záhrad a parkov	17 217	21 339	20 507	19 579	20 825
Komunálne odpady iné	214 556	208 996	214 380	208 772	205 044
Drobné stavebné odpady	12 332	14 756	13 121	13 002	10 966

Zdroj: Štatistická ročenka regiónov, 2014

Tab. 103 Relatívne ukazovatele o nakladaní s komunálnym odpadom

Nitriansky kraj	2009	2010	2011	2012	2013
Komunálny odpad na obyvateľa (kg/obyv.)	366,27	368,84	380,85	373,26	366,11
Komunálny odpad na obyvateľa (kg/obyv.) z toho zneškodnený	325,07	332,49	330,91	324,59	308,40
Komunálny odpad na obyvateľa (kg/obyv.) z toho zhodnotený	31,11	33,77	48,89	48,58	55,14
Zhodnotený komunálny odpad (%) kompostovaním	77,1	58,95	64,35	69,45	50,52
Zhodnotený komunálny odpad (%) druhotná surovina	22,61	27,77	22,34	30,18	20,07

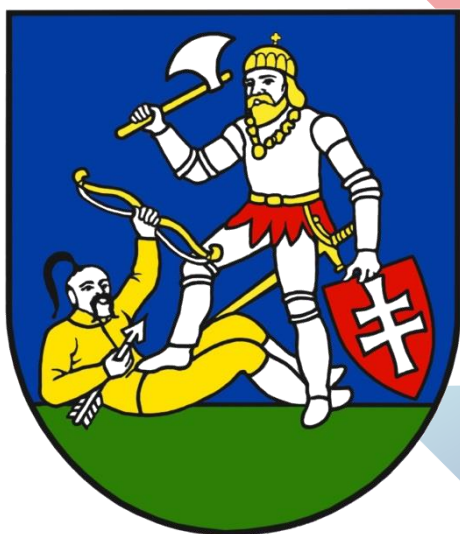
Zdroj: Štatistická ročenka regiónov, 2014

Tab. 104 Verejné vodovody a kanalizácie

Nitriansky kraj	2009	2010	2011	2012	2013
Vodovodná sieť (km)	4 633	4 660	4 718	4 737	4 796
Kanalizačná sieť (km)	1 167	1 200	1 262	1 279	1 363
Čistiarne odpadových vôd	62	66	70	70	72
Obyvatelia zásobovaní vodou z verejných vodovodov (%)	90	90	89	90	91
Obyvatelia v domoch napojených na verejnú kanalizačnú sieť (%)	47	48	49	50	50

Zdroj: Štatistická ročenka regiónov, 2014

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja
Nitrianskeho samosprávneho kraja
2016 - 2022
II. etapa
Strategická, programová, realizačná a finančná časť
(návrh)**

Nitra 2016

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
NITRIANSKEHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA 2016 – 2022
II. ETAPA – STRATEGICKÁ, PROGRAMOVÁ, REALIZAČNÁ A FINANČNÁ ČASŤ
(NÁVRH)

Spracovateľ:
Katedra geografie a regionálneho rozvoja
Fakulta prírodných vied
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

Doc. RNDr. Alena DUBCOVÁ, CSc.
RNDr. Hilda KRAMÁREKOVÁ, PhD.
RNDr. Gabriela REPASKÁ, PhD.
RNDr. Katarína VILINOVÁ, PhD.

OBSAH

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK	4
ZOZNAM OBRÁZKOV, MÁP A TABULIEK	5
ÚVOD	6
1 STRATEGICKÁ ČASŤ	7
1.1 Súlad PHSR NSK s dokumentami na európskej, národnej a regionálnej úrovni	7
1.2 Vízia rozvoja NSK	14
1.3 Prioritné oblasti rozvoja	14
1.4 Globálne ciele rozvoja	15
1.5 Strategické ciele rozvoja	15
1.6 Špecifické ciele rozvoja	17
2 PROGRAMOVÁ ČASŤ	24
2.1 Opatrenia a aktivity a ich prepojenie k jednotlivým strategickým cieľom a k prioritným oblastiam	24
2.2 Popis jednotlivých opatrení	34
2.3 Indikátory strategických a špecifických cieľov a opatrení PHSR pre prioritné oblasti	67
2.4 Ukazovatele pre NSK vychádzajúce zo stratégie Európa 2020 a Aktualizácie Národnej stratégie regionálneho rozvoja Slovenskej republiky	78
3 REALIZAČNÁ ČASŤ	80
3.1 Systém implementácie, monitorovania a hodnotenia plnenia programu	80
3.2 Organizačné a inštitucionálne zabezpečenie realizácie PHSR	81
3.3 Monitorovacie a hodnotiace indikátory	83
3.4 Akčný plán	84
4 FINANČNÁ ČASŤ	94
4.1 Finančný plán pre implementáciu PHSR	94
4.2 Prerozdelenie alokácie IROP na územia samosprávnych krajov pre účely implementácie Integrovaného regionálneho operačného programu 2014 - 2020	98
ZOZNAM INFORMAČNÝCH ZDROJOV	101

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

- CIZS** – Centrá integrovanej zdravotnej starostlivosti
- EFRR** – Európsky fond regionálneho rozvoja
- ENRF** – Európsky námorný rybársky fond
- EPFRV** – Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka
- ESF** – Európsky sociálny fond
- EŠIF** – Európske štrukturálne a investičné fondy
- EÚ** – Európska únia
- HDP** – Hrubý domáci produkt
- IKT** – Informačné a komunikačné technológie
- KF** – Kohézny fond
- KOCR** – Krajská organizácia cestovného ruchu
- MSP** – Malé a stredné podniky
- NSK** – Nitriansky samosprávny kraj
- OOCR** – Oblastná organizácia cestovného ruchu
- OP** – Operačný program
- PHSR** – Program regionálneho rozvoja a sociálneho rozvoja
- RIÚS** – Regionálna integrovaná územná stratégia
- RO** – Riadiaci orgán
- ŠR** – Štátny rozpočet
- UMR** – Udržateľný mestský rozvoj
- ÚNSK** – Úrad Nitrianskeho samosprávneho kraja
- VZPS** – Výberové zisťovanie pracovných síl

ZOZNAM OBRÁZKOV, MÁP A TABULIEK

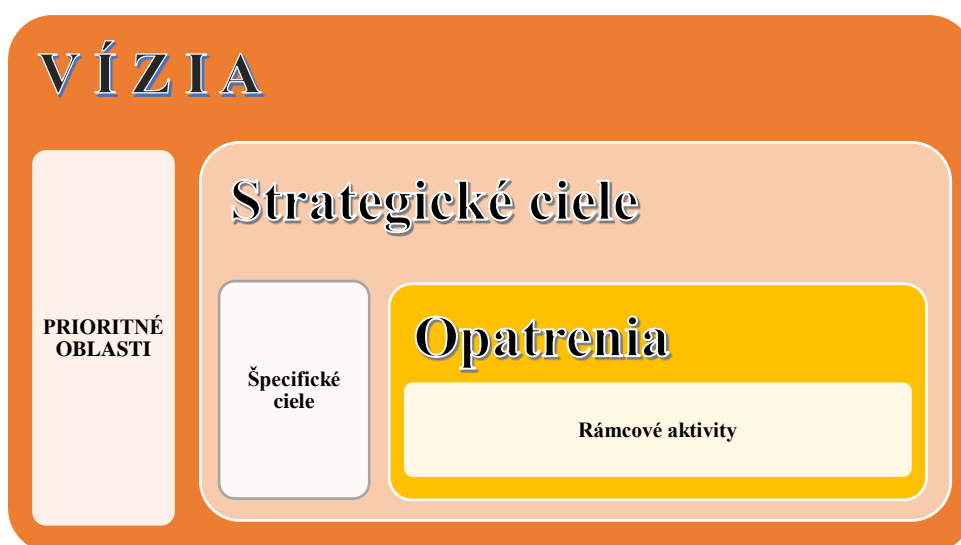
- Obr. č. 1** - Synergie medzi cieľmi stratégie EURÓPA 2020
- Mapa č. 1** - Výkres širších vzťahov Nitrianskeho kraja
- Tab. č. 1** - Súlad priorít stratégie Európa 2020 s opatreniami PHSR NSK
- Tab. č. 2** - Väzba špecifických cieľov na tematické ciele kohéznej politiky EÚ 2014-2020
- Tab. č. 3** - Väzba špecifických cieľov na prioritné oblasti Aktualizácie Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR 2014 – 2020
- Tab. č. 4** - Synergia prioritných oblastí, strategických cieľov a špecifických cieľov
- Tab. č. 5** - Synergia opatrení a rámcových aktivít
- Tab. č. 6** – Indikátory strategických a špecifických cieľov a opatrení PHSR NSK 2016 - 2022
- Tab. č. 7** – Hlavné ciele v nadväznosti na stratégiu Európa 2020
- Tab. č. 8** – Strategické ciele pre Nitriansky samosprávny kraj
- Tab. č. 9** - Akčný plán PHSR NSK 2016 - 2022
- Tab. č. 10** - Indikatívne rozdelenie podpory EÚ podľa tematického cieľa na národnej úrovni pre každý z EŠIF (EUR) - celková podpora EÚ vrátane výkonnostnej rezervy
- Tab. č. 11** - Zoznam programov v rámci EFRR, ESF a KF, s výnimkou programov v rámci cieľa Európska územná spolupráca a zoznam programov v prípade EPFRV a ENRF, spolu s príslušnými orientačnými pridelenými finančnými prostriedkami podľa EŠIF a podľa roku
- Tab. č. 12** - Identifikácia oblastí podpory, kde budú finančné prostriedky EŠIF použité komplementárnym spôsobom
- Tab. č. 13** - Prerozdelenie alokácie IROP na územia samosprávnych krajov (NUTS III)
- Tab. č. 14** – Odhadované prerozdelenie indikatívnej alokácie časti špecifického cieľa 3.1. IROP na kraj
- Tab. č. 15** – Odhadované prerozdelenie indikatívnej alokácie špecifického cieľa 2.1.2 IROP medzi RIÚS a UMR

ÚVOD

Regionálna politika predstavuje jednu z najvýznamnejších politík EÚ. Jej úlohou je vyrovnať rozdiely v dosiahnutej úrovni hospodárskeho rozvoja jednotlivých regiónov EÚ a napomáhať realizácii hospodárskeho a sociálneho rozvoja pri rešpektovaní osobitostí územia samospráv, pričom vnútorný potenciál územia považuje za jeho hlavný rozvojový faktor. V rovine regionálnej politiky SR je záväzný a určujúci Zákon o podpore regionálneho rozvoja 309/2014 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja.

Stratégia je v súlade so strategickými dokumentmi týkajúcimi sa kohéznej politiky EÚ 2014 – 2020, Aktualizáciou Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR, Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja 2012 – 2018, Územným plánom regiónu Nitrianskeho kraja (2012), Regionálnou inovačnou stratégiou NSK na roky 2014 – 2020 a koncepciami jednotlivých odvetví v Nitrianskom samosprávnom kraji.

Definovanie stratégie sa realizovalo v priamej súčinnosti s Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR a partnermi zapojenými do procesu programovania. PHSR Nitrianskeho samosprávneho kraja vzniknutý na základe parametra a podpory spolupráce miestnej, regionálnej, národnej a nadregionálnej úrovni vytvára platformu pre hospodársku, sociálnu a územnú súdržnosť. Na základe výsledkov analytickej časti a identifikovaných problémov a potrieb územia v prvej časti dokumentu PHSR je nasledujúcim krokom určenie dlhodobej vízie, prioritných oblastí rozvoja, globálnych, strategických a špecifických cieľov rozvoja do roku 2022 a rámcových aktivít na ich naplnenie.

1 STRATEGICKÁ ČASŤ

1.1 SÚLAD PHSR NSK S DOKUMENTAMI NA EURÓPSKEJ, NÁRODNEJ A REGIONÁLNEJ ÚROVNI

Na obdobie rokov 2014 – 2020 má regionálna politika, nazývaná aj Politika súdržnosti, k dispozícii viac ako 350 miliárd EUR na investície do európskych regiónov, miest a reálnej ekonomiky. Ide o hlavný investičný nástroj EÚ na splnenie cieľov stratégie Európa 2020: vytváranie rastu a pracovných miest, riešenie zmeny klímy a energetickej závislosti a znižovanie chudoby a sociálneho vylúčenia.

Pre nové programové obdobie je určujúce prepojenie alokácie eurofondov so Stratégiou EÚ 2020. Na spomínanú stratégiu sú naviazané Partnerské dohody jednotlivých členských štátov, úzko korešpondujúce aj s národnými programami reforiem. V oboch strategických dokumentoch sú stanovené priority pre investície, alokáciu zdrojov a tiež ciele, ktoré je potrebné dosiahnuť na úrovni jednotlivých krajín.

Ciele regionálnej politiky EÚ sú nasledovné:

Cieľ 1 – Investovanie do rastu a zamestnanosti - podpora určená 3 kategóriám regiónov:

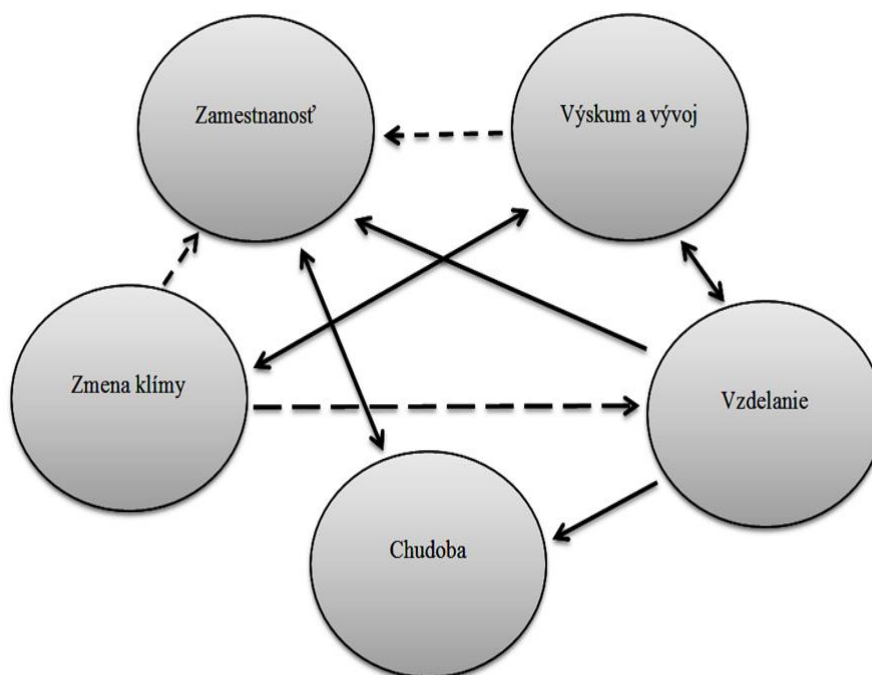
- menej rozvinuté regióny (HDP na obyv. menej ako 75 % priemeru EÚ)
- prechodné regióny (HDP na obyv. menej 75 % – 90 % priemeru EÚ)
- viac rozvinuté regióny (HDP na obyv. viac ako 90 % priemeru EÚ)

Cieľ 2 – Európska územná spolupráca (EÚS) - podpora vyčlenená do 3 kategórií spolupráce:

- cezhraničná spolupráca – prihraničné regióny
- nadnárodná spolupráca – makroregióny
- medziregionálna spolupráca – paneurópska úroveň

Synergie medzi cieľmi Stratégie EURÓPA 2020 vyjadruje obr. č. 1.

Obr. č. 1 - Synergie medzi cieľmi stratégie EURÓPA 2020

Nosné prvky dosahovania dlhodobej vízie a realizácie strategického cieľa Aktualizovanej Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR vychádzajúc zo stratégie Európa 2020 sú vymedzené nasledovne:

- **inteligentný rast** - vytvorenie hospodárstva založeného na znalostiach a inovácii,
- **udržateľný rast** - podporovanie ekologickejšieho a konkurencieschopnejšieho hospodárstva, ktoré efektívnejšie využíva zdroje,
- **inkluzívny rast** - podporovanie hospodárstva s vysokou mierou zamestnanosti, ktoré zabezpečí hospodársku, sociálnu a územnú súdržnosť.

V súlade s prioritnými oblasťami a cieľmi PHSR je Dunajská stratégia jednou z 3 makroregionálnych stratégií EÚ. V aktuálnom programovom období sa makroregionálne stratégie stávajú inovatívnym pilierom kohéznej politiky Európskej únie a perspektívnym nástrojom regionálnej politiky po roku 2020. Dunajská stratégia pre Slovensko znamená nástroj na cezhraničné využívanie finančných prostriedkov EÚ a má významnú úlohu pri definovaní oblastí, ktoré je možné financovať v rámci nových operačných programov Partnerskej dohody, vrátane programov Európskej územnej spolupráce. Ciele Dunajskej stratégie sú: zlepšiť mobilitu a multimodalitu; podporovať udržateľnejšie zdroje energií; podporovať kultúru a cestovný ruch, kontakty medzi ľuďmi; obnoviť a udržať kvalitu vôd, riadiť riziká v oblasti životného prostredia; chrániť biodiverzitu, krajinu a kvalitu ovzdušia a

pôd; rozvíjať znalostnú spoločnosť prostredníctvom výskumu, vzdelávania a informačných technológií; podporovať konkurencieschopnosť podnikov vrátane rozvoja zoskupení; investovať do ľudí a zručností; zvýšiť inštitucionálnu kapacitu a spoluprácu; spolupracovať s cieľom podporiť bezpečnosť a riešiť organizovanú a závažnú trestnú činnosť.

Slovensko, ako predsedajúca krajina pre stratégiu na rok 2016, presadzuje dve nosné témy:

1. rozvoj vedomostnej spoločnosti, podporu inovácií a konkurencieschopnosti dunajského regiónu,
2. integrovaný manažment vôd s dôrazom na predvídateľné a nepredvídateľné výzvy prírodného prostredia

Slovensku v čase predsedníctva Dunajskej stratégie trvá aj polročné predsedníctvo v Rade EÚ, čo je jedinečná príležitosť na presadenie nosných tém. Zároveň bude organizátorom výročného fóra Dunajskej stratégie a 5. Dunajského finančného dialógu pod záštitou Národnej banky Slovenska. Finančné fórum je jedinečnou príležitosťou pre predkladateľov projektov a finančné inštitúcie diskutovať o zásadných otázkach súvisiacich s financovaním sľubných projektov v podunajskej oblasti. Slovensko pri príprave výročného fóra v roku 2016 bude presadzovať, aby sa zaoberali témami ako riadenie (governance) Dunajskej stratégie, ktorá je dlhodobo problematickou stránkou implementácie stratégie, a tiež zahrnutie Dunajskej stratégie do programov financovaných z európskych štrukturálnych a investičných fondov, nakoľko v novom programovom období EÚ (2014-2020) existuje povinnosť určiť príspevok operačných programov do makroregionálnych stratégií (<http://www.danube-region.eu>, 2016).

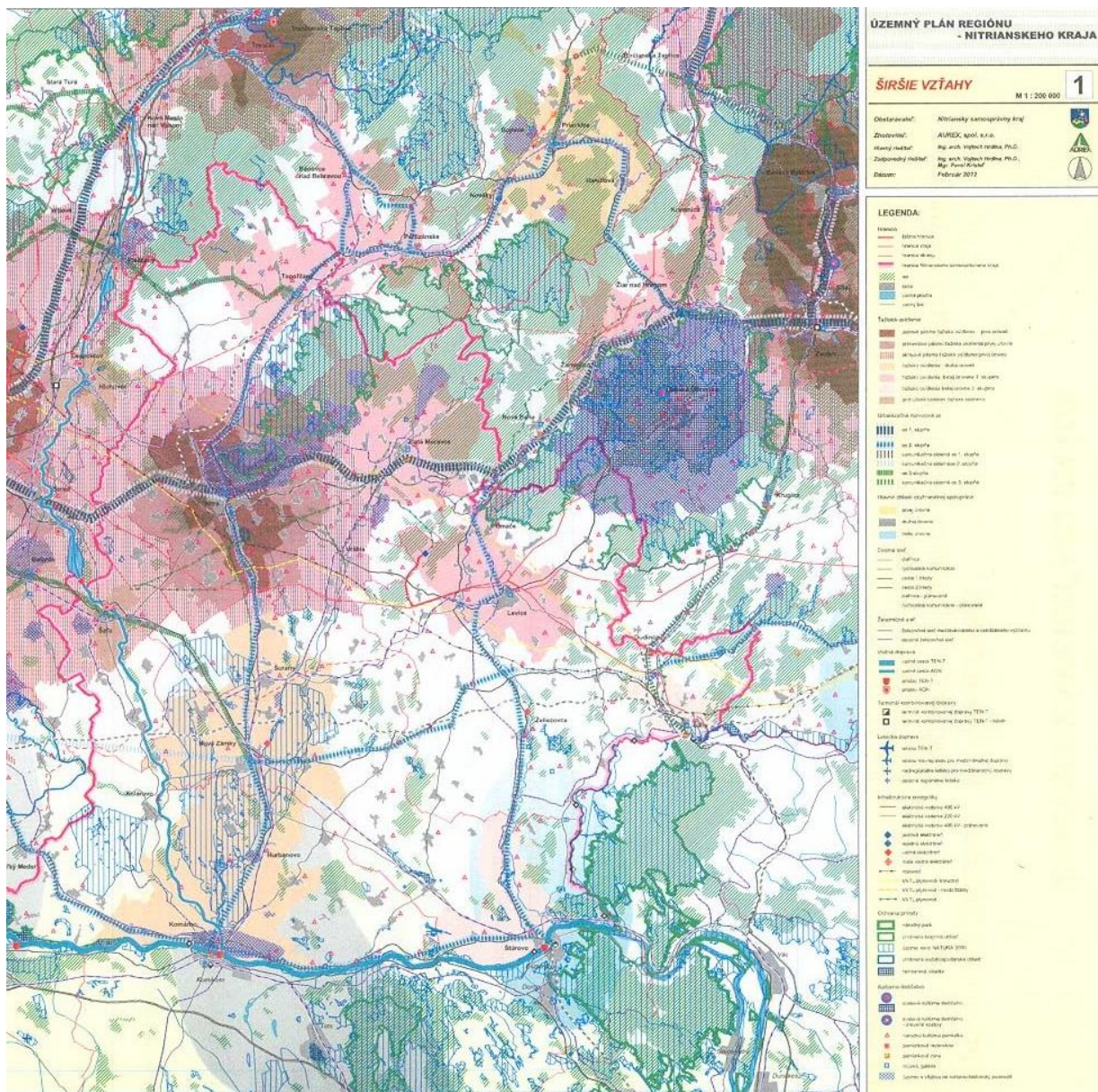
V procese vzniku PHSR NSK boli v pracovných skupinách identifikované kľúčové problémové okruhy. Na ich základe sa zostavili štyri prioritné oblasti, ktoré budú základom intervencie strategického, akčného a finančného rámca PHSR pre roky 2016 – 2022. Súlad priorít stratégie Európa 2020 s prioritami a opatreniami PHSR NSK je vyjadrený v tab. č.1.

Vízia a globálne ciele PHSR rozpracované na strategické a špecifické ciele sú v súlade s tématickými cieľmi kohéznej politiky EÚ 2014 – 2020 (tab. č. 2) i prioritnými oblasťami Aktualizovanej Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR 2014 – 2020 (tab. č. 3). Strategické ciele rozvoja sú stanovené na dlhodobejší časový horizont a tvoria základný rámec pre spracovanie PHSR NSK. Strategické ciele budú v období 2016 – 2020 realizované prostredníctvom 14 špecifických cieľov a 27 opatrení.

Územný priemet k prioritným oblastiam vytvára Územný plán regiónu Nitrianskeho kraja (2012). Je to dokument, ktorý zároveň vytvára predpoklady pre trvalý súlad všetkých činností v území s osobitným zreteľom na životné prostredie, dosiahnutie ekologickej rovnováhy a zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja, na šetrné využívanie prírodných

zdrojov a na zachovanie prírodných, civilizačných a kultúrnych hodnôt. Územný plán zo svojej podstaty poskytuje vhodné prostriedky pre napĺňanie všetkých aktivít. Je dostupný na stránke NSK: http://web.unsk.sk:8080/files/regionalny/uprnk/01_sv.pdf.

Mapa č. 1: Výkres širších vzťahov Nitrianskeho kraja

Zdroj: http://web.unsk.sk:8080/files/regionalny/uprnk/01_sv.pdf

Tab. č. 1 - Súlad priorít stratégie Európa 2020 s opatreniami PHSR NSK

PRIORITY STRATÉGIE EURÓPA 2020 NA ROKY 2014 – 2020		
Inteligentný rast vytvorenie hospodárstva založeného na znalostiach a inovácii	Udržateľný rast podporovanie ekologickejšieho a konkurencieschopnejšieho hospodárstva, ktoré efektívnejšie využíva zdroje	Inkluzívny rast podporovanie hospodárstva s vysokou mierou zamestnanosti, ktoré zabezpečí hospodársku, sociálnu a územnú súdržnosť
OPATRENIA PHSR NSK 2016 – 2022		
I.I.I Rozvoj a podpora priemyselných parkov a podnikateľských zón	III.I.I Zabezpečenie ochrany územia pred živelnými pohromami realizáciou preventívnych opatrení	I.III.III Podpora základných služieb a rozvoja obcí na vidieku
I.I.II Podpora rozvoja priemyselných odvetví s vyššou tvorbou pridanej hodnoty	III.I.II Realizácia opatrení a programov na ochranu prírody a krajiny	I.IV.I Podpora rozvoja infraštruktúry, služieb a produktov cestovného ruchu
I.I.III Podpora malého a stredného podnikania	III.II.I Zefektívnenie systému nakladania s odpadom	I.IV.II Podpora rozvoja destinačného manažmentu a podpora spolupráce medzi subjektami cestovného ruchu
I.II.I Rozvoj a podpora výskumných, technologických a kreatívnych centier a inkubátorov	III.III.I Znížovanie energetickej náročnosti a zvyšovanie využívania OZE (obnoviteľných zdrojov energie)	II.III.I Dostupnosť a variabilita sociálnych služieb, transformácia, deinštitucionalizácia a humanizácia sociálnych služieb
I.III.I Podpora reštrukturalizácie a modernizácie pôdohospodárskych podnikov a zvýšenie poľnohospodárskej diverzifikácie	IV.II.I Zvýšenie podielu obyvateľstva napojeného na kanalizačnú sieť a ČOV	II.III.II Dostupnosť, variabilita a integrácia primárnej zdravotnej starostlivosti
I.III.II Podpora vedy, výskumu a transferu poznatkov v oblasti pôdohospodárstva a rozvoja vidieka	IV.II.II Zvýšenie podielu obyvateľov napojených na verejné vodovody	IV.I.I Budovanie a rozširovanie siete rýchlostných ciest a ciest I. tr. vrátane výstavby obchvatov miest a obcí
II.I.I Budovanie a modernizácia sociálnej infraštruktúry		IV.I.II Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia regionálnych, miestnych komunikácií a podpora ekologickej a nemotorovej dopravy
II.II.I Harmonizácia vzdelávania v kraji v súlade s požiadavkami trhu práce		IV.I.III Výstavby, rekonštrukcia a modernizácia železničnej siete regionálneho a medzinárodného významu
II.II.II Podpora rozvoja systému celoživotného vzdelávania		IV.I.IV Vytvorenie podmienok pre využitie vodných ciest regionálneho a medzinárodného významu
IV.III.I Podpora rozvoja telekomunikačných a prenosových sietí pre podporu informačnej a komunikačnej infraštruktúry a elektronizácie služieb		II.IV.I Budovanie a rozvoj efektívnej medzinárodnej a cehranickej spolupráce
		II.IV.II Rozvoj nadregionálnych a medzinárodných partnerstiev

Tab. č. 2 - Väzba špecifických cieľov na tematické ciele kohéznej politiky EÚ 2014 – 2020

Špecifické ciele NSK 2014- 2020	Tematické ciele kohéznej politiky EÚ 2014-2020										
	Posilnenie výskumu, technologického rozvoja a inovácií	Zlepšenie prístupu, využitia a kvality informačných a komunikačných technológií	Zvýšenie konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov, odvetví poľnohospodárstva a odvetví rybárstva a akvakultúry	Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých odvetviach	Podpora prispôbenia sa zmenám klímy, predchádzanie rizikám a riadenie rizík	Ochrana životného prostredia a podpora účinného využívania zdrojov	Podpora udržateľnej dopravy a odstraňovanie prekážok v kľúčových sieťových infraštruktúrach	Podpora zamestnanosti a podpora mobility pracovných síl	Podpora sociálneho začleňovania a boj proti chudobe	Investície do vzdelávania, zručností a celoživotného vzdelávania	Posilňovanie inštitucionálnej kapacity a účinnej verejnej správy
ŠC 1.1	x		x					x			
ŠC 1.2	x		x								
ŠC 1.3			x			x				x	
ŠC 1.4								x			
ŠC 2.1									x	x	
ŠC 2.2								x		x	
ŠC 2.3									x	x	
ŠC 2.4			x				x	x	x	x	x
ŠC 3.1					x	x					
ŠC 3.2						x					
ŠC 3.3				x		x					
ŠC 4.1							x				
ŠC 4.2						x	x				
ŠC 4.3		x									x

Poznámka: x – väzba

Tab. č. 3 - Väzba špecifických cieľov na prioritné oblasti Aktualizácie Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR 2014 – 2020

Špecifické ciele PHSR NSK 2016-2022	Národné rozvojové priority SR pre programové obdobie 2014-2020				
	Podnikateľské prostredie priaznivé pre inovácie	Infraštruktúra pre hospodársky rast a zamestnanosť	Rozvoj ľudského kapitálu a zlepšenie účasti na trhu práce	Trvalo udržateľné a efektívne využívanie prírodných zdrojov	Moderná a profesionálna verejná správa
ŠC 1.1	x	x	x		
ŠC 1.2	x	x			
ŠC 1.3	x			x	
ŠC 1.4		x	x		
ŠC 2.1			x		
ŠC 2.2			x		
ŠC 2.3		x	x		
ŠC 2.4		x	x		x
ŠC 3.1				x	
ŠC 3.2				x	
ŠC 3.3	x			x	
ŠC 4.1		x			
ŠC 4.2		x		x	
ŠC 4.3					x

Poznámka: x – väzba

1.2 Vízia Nitrianskeho samosprávneho kraja

Nitriansky kraj bude rozvíjať diverzifikované hospodárstvo založené na moderných technológiách produkujúcich tovary a služby s vysokou pridanou hodnotou a vytvárať aktívne prostredie pre výskum, vývoj a inovácie. Do roku 2022 chce zvýšiť sociálny a environmentálny štandard života obyvateľov s kvalitnou a dostupnou infraštruktúrou.

1.3 Prioritné oblasti rozvoja

Prioritné oblasti boli vybrané na základe výsledkov diskusií pracovných skupín a boli potvrdené SWOT analýzou a problémovou analýzou. Aby sa tieto prioritné oblasti mohli reálne dosiahnuť v rámci daného časového horizontu, je potrebné sa zamerať na globálne, strategické a špecifické ciele, ktoré sa budú realizovať opatreniami a na ne nadväzujúcimi rámcovými aktivitami.

Hospodárstvo

Pre oblasť hospodárstvo hlavným identifikovaným problémom je „Nízka ekonomická výkonnosť a konkurencieschopnosť“, následkom ktorej je nízka úroveň dôchodkovosti firiem, únik kvalifikovanej pracovnej sily a destabilizácia vidieckeho osídlenia. Príčinami uvedeného problému je nízka tvorba pridanej hodnoty, nedostatočne rozvinutý inovačný potenciál, nedostatočne využívaný potenciál cestovného ruchu a nestabilné monoštruktúrne orientované poľnohospodárske podniky.

Ľudské zdroje

Oblasť ľudských zdrojov vykazuje hlavný problém „Nedostatočne rozvinutý ľudský potenciál“, ktorý má za následok nedostatok kvalifikovaných pracovných síl, vysoký podiel znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie a nízku úroveň príjmov obyvateľov. Príčinami tohto problému sú nedostatočná úroveň infraštruktúry vzdelávania, nedostatočne rozvinutý systém vzdelávania s ohľadom na požiadavky trhu práce a nedostatočná úroveň sociálnej infraštruktúry a sociálnych služieb.

Životné prostredie

V oblasti životného prostredia je identifikovaný hlavný problém „Ohrozenie životného prostredia a udržateľného rozvoja územia“, následkom ktorého sú znečistenie zložiek životného prostredia a znižovanie kvality života. Príčinami sú ohrozenie zložiek životného prostredia a udržateľnosti rozvoja územia a ohrozenie zdravia obyvateľov a kvality života.

Dopravná a technická infraštruktúra

V oblasti dopravnej infraštruktúry je problémom zvyšovanie rastu automobilovej dopravy, čo má za následok zhoršovanie stavu regionálnych komunikácií a tým aj zhoršenie dopravnej dostupnosti regiónov kraja. Hlavným problémom v oblasti technickej infraštruktúry je jej nedostatočná kvalita.

1.4 Globálne ciele rozvoja

V súlade s prijatou víziou a v súlade s princípmi udržateľného rozvoja chce Nitriansky samosprávny kraj v zmysle prioritných oblastí:

- dosiahnuť udržateľne rastúcu ekonomiku,
- vytvoriť vhodné životné podmienky pre obyvateľov kraja,
- dosiahnuť nezaťažené a kvalitné životné prostredie,
- dobudovať modernú a dostupnú infraštruktúru.

1.5 Strategické ciele rozvoja

V nadväznosti na jednotlivé prioritné oblasti boli stanovené ich strategické ciele.

Strategický cieľ: I. Konkurencieschopná ekonomika

Strategický cieľ je zameraný na problematiku ekonomiky, výskumu a inovácií, príchod nových zahraničných investícií. Strategický cieľ rieši konkurencieschopnosť poľnohospodárstva, zlepšenie kvality života na vidieku a konkurencieschopnosť cestovného ruchu. Navrhované opatrenia budú prispievať k rastu zamestnanosti, k rozvoju vnútorného potenciálu kraja a k podpore kreatívneho priemyslu. Má stanovené štyri špecifické ciele:

- „Vytvoriť podmienky pre príchod investícií s vysokou pridanou hodnotou“.
- „Vytvoriť stimulujúce prostredie pre inovácie“.

- „Podporiť rozvoj multifunkčného poľnohospodárstva a rozvoj vidieka“.
- „Zlepšiť podmienky pre rozvoj cestovného ruchu“.

Strategický cieľ: II. Kvalitné ľudské zdroje

Strategický cieľ je zameraný na problematiku sociálnej infraštruktúry – školstvo, kultúru, šport, bytový fond a problematiku sociálnych vecí a zdravotníctva. Má stanovené tri špecifické ciele:

- „Zlepšiť kvalitu zariadení sociálnej infraštruktúry“.
- „Zabezpečiť súlad vzdelávania s požiadavkami trhu práce“.
- „Zabezpečiť kvalitu a dostupnosť sociálnych služieb a zdravotníckych služieb pre obyvateľov kraja“.

Strategický cieľ: III. Zdravé životné prostredie

Strategický cieľ je zameraný na problematiku ochrany životného prostredia, podporu prispôsobenia sa zmenám klímy a predchádzania a riadenia rizík. Efektívnejšie využívanie energetických zdrojov a prechod na energeticky efektívnejšie nízkouhlíkové hospodárstvo. Má stanovené tri špecifické ciele:

- „Znížiť ohrozenia všetkých zložiek životného prostredia a ochrana pred živelnými pohromami“.
- „Znížiť produkciu odpadov zavedením efektívneho systému separovania a zhodnocovania“.
- „Zlepšiť energeticky efektívne a nízkouhlíkové hospodárstvo“.

Strategický cieľ: IV. Komplexná technická infraštruktúra

Strategický cieľ je zameraný na problematiku dopravnej infraštruktúry, rýchlostných ciest, ciest I., II. a III. triedy, zlepšenie železničnej siete, rozvoj vodnej dopravy a zlepšenie dopravnej obslužnosti. Cieľom je vytváranie predpokladov na zabezpečenie bezproblémového zásobovania obyvateľov kvalitnou pitnou vodou a efektívna likvidácia odpadových vôd bez negatívnych dopadov na životné prostredie, ako aj zvýšenie kvality komunikačných technológií. Strategický cieľ má stanovené tri špecifické ciele:

- „Skvalitniť regionálnu dopravnú infraštruktúru a jej napojenie na nadregionálne siete a zlepšiť dopravnú dostupnosť“.
- „Zlepšenie zásobovania pitnou vodou a odvádzanie a čistenie komunálnych odpadových vôd“.

- „Zlepšiť dostupnosť a kvalitu informačných a komunikačných technológií v kraji“.

1.6 Špecifické ciele rozvoja

Jednotlivé strategické ciele boli rozpracované do špecifických cieľov.

Strategický cieľ: I. Konkurencieschopná ekonomika

Špecifický cieľ I. I. Vytvoriť podmienky pre príchod investícií s vysokou pridanou hodnotou

Fungujúce a prosperujúce firmy majú priamy vplyv na zamestnanosť v kraji. Okrem toho uspokojujú potreby obyvateľov tovarmi a službami. Z hľadiska ekonomiky pomáhajú zvyšovať HDP na obyvateľa. Opatrenia sa zameriavajú predovšetkým na podporu rozvoja služieb s vysokou pridanou hodnotou a investícií v rozvojových plochách (hnedých plochách - brownfields) ako aj na podporu malých a stredných podnikov.

Špecifický cieľ I. II. Vytvoriť stimulujuce prostredie pre inovácie

Výskumné a technologické centrá predstavujú základ pre zavádzanie nových ekonomických trendov, preto je dôležité vytvárať partnerstvá a podporovať inovácie, a tým zlepšovať prístup pre podnikateľov k najnovším technológiám. Tým má dôjsť k zvýšeniu produktivity práce, ako aj k zvýšeniu tvorby pridanej hodnoty regionálneho hospodárstva.

Špecifický cieľ I. III. Podporiť rozvoj multifunkčného poľnohospodárstva a rozvoj vidieka

Zavádzanie integračných politík, ktoré budú viesť k podpore multifunkčného poľnohospodárstva, je dôležité nielen pre produkciu potravín, krmovín, ale aj pre ostatné služby pre spoločnosť vrátane ochrany biodiverzity. Multifunkčné poľnohospodárstvo významne prispieva k životaschopnosti vidieckych komunít, biologickej rôznorodosti, možnostiam rekreácie a turistiky, dobrému stavu pôdy a vody, využívaniu bioenergie, krajnotvorbe, kvalite a bezpečnosti potravín a dobrým podmienkam pre život. Vidiek Nitrianskeho kraja má svoje regionálne osobitosti, patrí medzi najvidieckejšie regióny Slovenska a preto je nevyhnutný systematický rozvoj a podpora a vstup integračných tendencií do riadenia vidieka v kraji.

Špecifický cieľ I. IV. Zlepšiť podmienky pre rozvoj cestovného ruchu

Pre udržateľný dopyt cestovného ruchu je nevyhnutná podpora udržiavania a budovania novej infraštruktúry cestovného ruchu a služieb. Dôležité je sa zamerať na podporu investičných projektov zameraných na budovanie a rekonštrukciu zariadení cestovného ruchu, budovanie a značenie cyklotrás a podporu infraštruktúry prioritných foriem cestovného ruchu.

Dôležitý je aj rozvoj oblasti ľudských zdrojov so zameraním na zvyšovanie profesionality pracovníkov v službách cestovného ruchu, vysoká odbornosť na všetkých stupňoch a prepojenie vzdelávacích inštitúcií s praxou. Destinačný manažment a účinná spolupráca vytvára zdravú platformu pre udržateľný rozvoj cestovného ruchu, preto je nevyhnutné vytvoriť systém funkčného destinačného manažmentu v celom kraji vrátane monitoringu a hodnotenia aktivít. Partnerstvo súkromného a verejného sektora, na zabezpečenie koordinácie celkového rozvoja cestovného ruchu, by malo zastrešovať záujmy čo najširšieho okruhu aktérov cestovného ruchu. Ďalším dôležitým faktorom je vlastníctvo pamiatky, ktoré vstupuje do priority pre revitalizáciu pamiatok a snaha o ich sprístupnenie turistom.

Vysoký výskyt termálnych prameňov predurčuje stať sa centrom wellness a bellness aj z hľadiska príjazdového cestovného ruchu. Termálne vodné zdroje predstavujú okrem iného aj zdroj energie, ktorý sa dá využiť viacerými spôsobmi.

Strategický cieľ: II. Kvalitné ľudské zdroje

Špecifický cieľ II. I. Zlepšiť kvalitu zariadení sociálnej infraštruktúry

Zanedbanie rozvoja sociálnej infraštruktúry má negatívny vplyv na kvalitu života a rozvoj ľudských zdrojov a preto je dôležité zabezpečiť podporu a zvyšovanie jej kvality a úrovne. Potrebne je aj efektívne využívanie majetku NSK, zhodnocovanie budov škôl, kultúrnych, športových a voľnočasových zariadení zatepľovaním modernizáciou a vybavenosťou na úrovni požiadaviek a ich neustále zlepšovanie materiálno-technických podmienok. Súčasťou je aj podpora výstavby a rekonštrukcia bytového fondu.

Špecifický cieľ II. II. Zabezpečiť súlad vzdelávania s požiadavkami trhu práce

V rámci stredných škôl v Nitrianskom kraji je najnižšie percento nezamestnaných absolventov gymnázií. Skutočnosť, že 95 % ich absolventov pokračuje v štúdiu na vysokej škole, je dôkazom realizácie kvalitného výchovnovzdelávacieho procesu.

Dôležité je budovať centrá odborného vzdelávania a prípravy, kde sa sústreďujú odborný personálny i materiálny potenciál tak, aby centrum ponúkalo vysokokvalitné vzdelávanie a možnosť používania moderných technologických zariadení na vyučovanie v danom odbore. Budovanie centier je v súlade s politikou štátu zakotvenou v zákone č. 61/2015 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Úlohou odborného vzdelávania je príprava absolventov a ich plynulý prechod do praxe s potrebnými vedomosťami a zručnosťami. Praktické vyučovanie sa uskutočňuje skupinovú formou v školách, v strediskách praktického vyučovania a v školských zariadeniach alebo individuálne priamo u zamestnávateľov. Projekty vzniku centier prispievajú k modernizácii výchovnovzdelávacieho procesu v ťažiskových odborných predmetoch a k zlepšeniu materiálno-technického vybavenia škôl, ich činnosťou sa zintenzívnila spolupráca škôl so zamestnávateľmi v jednotlivých regiónoch.

Špecifický cieľ II. III. Zabezpečiť kvalitu a dostupnosť sociálnych služieb a zdravotníckych služieb pre obyvateľov kraja

Dôraz bude kladený na zvýšenie kvality poskytovaných služieb zameraných na sociálnu inklúziu obyvateľstva, riešenie deinštitucionalizácie a humanizácie sociálnych služieb, kvalitu zdravotnej starostlivosti. Je potrebné podporovať systém celoživotného vzdelávania zamestnancov pracujúcich v zariadeniach sociálnych služieb a supervízie zamestnancov zariadení sociálnych služieb. Cieľom je zabezpečovať nedostatkové a vyhľadávané druhy a formy sociálnych služieb, zlepšenie kvality života občanov počas poskytovania sociálnych služieb a rozširovať dobrovoľníctvo, ktoré skvalitňuje sociálne služby, umožňuje plnohodnotne využiť a spríjemniť voľný čas prijímateľov sociálnych služieb. Aktivity budú rovnako prispievať k riešeniu pomerne vysokej miery chudoby a sociálneho vylúčenia rizikových skupín. Z hľadiska zdravotnej starostlivosti budú aktivity podporovať verejnú minimálnu sieť poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, či modernizáciu zdravotníckych zariadení.

Strategický cieľ: III. Zdravé životné prostredie

Špecifický cieľ III. I. Znížiť ohrozenia všetkých zložiek životného prostredia a ochrana pred živelnými pohromami

V rámci ochrany životného prostredia bude potrebné pri umiestňovaní činností na území kraja zohľadňovať ich predpokladané vplyvy na životné prostredie a realizáciou vhodných opatrení dosiahnuť odstránenie, obmedzenie alebo zmiernenie prípadných negatívnych vplyvov. Vytváranie podmienok pre ekologicky optimálne využívanie územia, rešpektovanie, prípadne obnovenie funkčného územného systému ekologickej stability a biodiverzity na úrovni nielen regionálnej, ale aj lokálnej, znamená venovať pozornosť vyhláseným chráneným územiám podľa platnej legislatívy, územiám NATURA 2000, prvkom územného systému ekologickej stability. Dôležité bude zabezpečenie ochrany územia kraja pred živelnými pohromami, a to najmä opatreniami týkajúcich sa vodných tokov Dunaj, Váh, Nitra, Hron, Žitava a Ipel', ktoré predstavujú hlavné faktory ohrozenia. Cieľom je zabezpečiť ochranu obyvateľov kraja v prípade prírodných pohrôm a dôsledkov negatívnych zásahov do ekosystému.

Špecifický cieľ III. II. Znížiť produkciu odpadov zavedením efektívneho systému separovania a zhodnocovania

Súčasný stav nakladania s odpadmi na území NSK je nevyhovujúci. Kraj je typický vysokou produkciou odpadov, vrátane komunálnych odpadov pri nízkej miere ich zhodnocovania. Táto situácia nepriaznivo ovplyvňuje kvalitu životného prostredia a environmentálnu rovnováhu krajiny. Cieľom je zavádzanie ekologických systémov nakladania s odpadmi, zavádzanie systémov a infraštruktúry separovaného zberu komunálneho odpadu a vyššiu mieru jeho zhodnocovania. Osobitne závažný problém predstavujú nelegálne skládky a aj staré neriadené skládky, ktoré sú zdrojom environmentálnej záťaž. Skládok takéhoto typu je v území veľa, čo vyplýva predovšetkým zo sociálno-ekonomického charakteru územia (sídla s vysokým stupňom rozostavanosti, záhradkárske kolónie a množstvo drobných prevádzok).

Špecifický cieľ III. III. Zlepšiť energeticky efektívne a nízkouhlíkové hospodárstvo

Podpora efektívneho využívania zdrojov, prechod k nízkouhlíkovému hospodárstvu, zvýšenie využívania energie z obnoviteľných zdrojov a energetickej účinnosti vykazuje aj

priamu súvislosť s iniciatívami EÚ. Prechod na nízkouhlíkové hospodárstvo znamená podporiť investície do energetickej účinnosti v budovách, obnoviteľnej energie, inteligentných sietí a udržateľnej mestskej dopravy a tiež do výskumu a inovácií v týchto oblastiach. Tieto investície pomôžu znížiť vysoké náklady za dovoz energie, diverzifikovať naše zdroje energie, bojovať proti energetickej chudobe, znížiť emisie, vytvárať pracovné miesta a podporovať malé a stredné podniky.

Strategický cieľ: IV. Komplexná technická infraštruktúra

Špecifický cieľ IV. I. Skvalitniť regionálnu dopravnú infraštruktúru a jej napojenie na nadregionálne siete a zlepšiť dopravnú dostupnosť

Dopravná infraštruktúra a služby poskytované v doprave sú súčasťou každodenného života obyvateľov a patria ku kľúčovým faktorom, ktoré významne ovplyvňujú rozvoj hospodárstva a znižovanie disparít medzi regiónmi a vo vnútri regiónu, jeho adaptabilitu a konkurencieschopnosť. Modernizácia a rekonštrukcia regionálnych a miestnych komunikácií a budovanie a rozširovanie siete rýchlostných ciest a ciest I. triedy vrátane výstavby obchvatov miest a obcí je dôležitým faktorom pre dosahovanie ekonomického rastu, zvyšovanie konkurencieschopnosti a prosperity, rastu zamestnanosti a mobility do zamestnania, prílev zahraničných investícií a dostupnosť územia. Nevyhnutnou podmienkou je aj modernizácia železničnej siete regionálneho a medzinárodného významu, ale i podpora vodnej dopravy. NSK analyzoval zdroje a potreby dopravných služieb z hľadiska zabezpečenia rozvoja cestnej infraštruktúry regionálneho charakteru. Zmeny a doplnky č.1 Územného plánu regiónu Nitrianskeho kraja boli schválené uznesením č. 111/2015 zo 16. riadneho zasadnutia Zastupiteľstva Nitrianskeho samosprávneho kraja konaného dňa 20. júla 2015 a ich záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením NSK č.6/2015. Uvedená územnoplánovacia dokumentácia plne rešpektuje nadradenú územnoplánovaciu dokumentáciu - Konceptiu územného rozvoja Slovenska 2001 v znení jej Zmien a doplnkov z roku 2011.

Ciele a priority rozvoja v dopravnom sektore sú spracované v dokumente Strategický plán rozvoja cestnej dopravnej infraštruktúry Nitrianskeho samosprávneho kraja do roku 2020

(Master plan IV/2014), ktorý je súčasťou Strategického plánu rozvoja a údržby ciest na úrovni regiónov Slovenska a rieši komplexným spôsobom sieťové potreby cestnej dopravy so zameraním na cesty II. a III. triedy, vrátane ďalších oblastí ako je poskytovanie dopravných služieb, či nastavenie vnútorných mechanizmov pri organizácii dopravnej prevádzky na celoštátnej a regionálnej úrovni.

Špecifický cieľ IV. II. Zlepšenie zásobovania pitnou vodou a odvádzanie a čistenie komunálnych odpadových vôd

Potreba výstavby zariadení environmentálnej infraštruktúry stúpa v posledných rokoch stále viac. Výstavba čističiek odpadových vôd, napojenie obyvateľstva na vodovod, ako aj skvalitnenie zásobovania pitnej vody má priamo napomáhať k zvyšovaniu kvality a ochrany životného prostredia, zdravia obyvateľov a ekonomického a sociálneho rozvoja regiónu.

Špecifický cieľ IV. III. Zlepšiť dostupnosť a kvalitu informačných a komunikačných technológií v kraji

Informačné a komunikačné technológie (IKT) sú základným predpokladom rozvoja informatizácie spoločnosti a znalostnej ekonomiky. Dostupnosť obyvateľov a domácností k širokopásmovým sieťam je jedným z indikátorov informačnej spoločnosti, keďže urýchľuje a zabezpečuje nepretržitý prístup k informáciám, podporuje interaktivitu a sofistikovanejšie možnosti komunikácie a využívanie elektronických služieb. Cieľom je umožniť rozvoj širokopásmových sietí a služieb s dôrazom na zabezpečenie spoľahlivej a bezpečnej infraštruktúry dostupnej pre všetkých občanov, verejnú správu, podnikateľský sektor i tretí sektor, so zameraním na poskytovanie vyspelých elektronických služieb a aplikácií najmä v oblastiach elektronickej verejnej správy (e-government), elektronického vzdelávania (e-learning), elektronického zdravotníctva (e-health), elektronického podnikania (e-business), elektronického obchodovania (e-commerce).

Tab. č. 4: Synergia prioritných oblastí, strategických cieľov a špecifických cieľov

V í z i a							
Nitriansky kraj bude rozvíjať diverzifikované hospodárstvo založené na moderných technológiách produkujúcich tovary a služby s vysokou pridanou hodnotou a vytvárať aktívne prostredie pre výskum, vývoj a inovácie. Do roku 2022 chce zvýšiť sociálny a environmentálny štandard života obyvateľov s kvalitnou a dostupnou infraštruktúrou.							
1. Prioritná oblasť HOSPODÁRSTVO		2. Prioritná oblasť ĽUDSKÉ ZDROJE		3. Prioritná oblasť ŽIVOTNÉ PROSTREDIE		4. Prioritná oblasť DOPRAVNÁ A TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	
<i>I. Strategický cieľ Konkurencieschopná ekonomika</i>		<i>II. Strategický cieľ Kvalitné ľudské zdroje</i>		<i>III. Strategický cieľ Zdravé životné prostredie</i>		<i>IV. Strategický cieľ Komplexná technická infraštruktúra</i>	
<i>Špecifický cieľ I.I.</i>	Vytvoriť podmienky pre príchod investícií s vysokou pridanou hodnotou	<i>Špecifický cieľ II.I.</i>	Zlepšiť kvalitu zariadení sociálnej infraštruktúry	<i>Špecifický cieľ III.I.</i>	Znížiť ohrozenia všetkých zložiek životného prostredia a ochrana pred živelnými pohromami	<i>Špecifický cieľ IV.I.</i>	Skvalitniť regionálnu dopravnú infraštruktúru a jej napojenie na nadregionálne siete a zlepšiť dopravnú dostupnosť
<i>Špecifický cieľ I.II.</i>	Vytvoriť stimulačné prostredie pre inovácie, kultúrny a kreatívny priemysel	<i>Špecifický cieľ II.II.</i>	Zabezpečiť súlad vzdelávania s požiadavkami trhu práce	<i>Špecifický cieľ III.II.</i>	Znížiť produkciu odpadov zavedením efektívneho systému separovania a zhodnocovania	<i>Špecifický cieľ IV.II.</i>	Zlepšenie zásobovania pitnou vodou a odvádzanie a čistenie komunálnych odpadových vôd
<i>Špecifický cieľ I.III.</i>	Podporiť rozvoj multifunkčného poľnohospodárstva a rozvoj vidieka	<i>Špecifický cieľ II.III.</i>	Zabezpečiť kvalitu a dostupnosť sociálnych služieb a zdravotníckych služieb pre obyvateľov	<i>Špecifický cieľ III.III.</i>	Zlepšiť energeticky efektívne a nízkouhlíkové hospodárstvo	<i>Špecifický cieľ IV.III.</i>	Zlepšiť dostupnosť a kvalitu informačných a komunikačných technológií
<i>Špecifický cieľ I.IV.</i>	Zlepšiť podmienky pre rozvoj cestovného ruchu	<i>Špecifický cieľ II.IV.</i>	Posilniť územnú a medziregionálnu spoluprácu				

2 PROGRAMOVÁ ČASŤ

Podľa Zákona č. 309/2014 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja, programová časť dokumentu obsahuje najmä zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie programu rozvoja vyššieho územného celku.

2.1 Opatrenia a aktivity a ich prepojenie k jednotlivým strategickým cieľom a k prioritným oblastiam

Opatrenia pre Špecifický cieľ I.I - Vytvoriť podmienky pre príchod investícií s vysokou pridanou hodnotou

- I.I.I Rozvoj a podpora priemyselných parkov a podnikateľských zón
- I.I.II Podpora rozvoja priemyselných odvetví s vyššou tvorbou pridanej hodnoty
- I.I.III Podpora malého a stredného podnikania

Opatrenia pre Špecifický cieľ I.II - Vytvoriť stimulujuce prostredie pre inovácie, kultúrny a kreatívny priemysel

- I.II.I Rozvoj a podpora výskumných, technologických a kreatívnych centier a inkubátorov

Opatrenia pre Špecifický cieľ I.III - Podporiť rozvoj multifunkčného poľnohospodárstva a rozvoj vidieka

- I.III.I Podpora reštrukturalizácie a modernizácie pôdohospodárskych podnikov a zvýšenie poľnohospodárskej diverzifikácie
- I.III.II. Podpora vedy, výskumu a transferu poznatkov v oblasti pôdohospodárstva a rozvoja vidieka
- I.III.III Podpora základných služieb a rozvoja obcí na vidieku

Opatrenia pre Špecifický cieľ I.IV - Zlepšiť podmienky pre rozvoj cestovného ruchu

- I.IV.I Podpora rozvoja infraštruktúry, služieb a produktov cestovného ruchu
- I.IV.II Podpora rozvoja destinačného manažmentu a podpora spolupráce medzi subjektmi cestovného ruchu

Opatrenia pre Špecifický cieľ II.I - Zlepšiť kvalitu zariadení sociálnej infraštruktúry

II.I.I Budovanie a modernizácia sociálnej infraštruktúry

Opatrenia pre Špecifický cieľ II.II - Zabezpečiť súlad vzdelávania s požiadavkami trhu práce

II.II.I Harmonizácia vzdelávania v súlade s požiadavkami trhu práce

II.II.II Podpora rozvoja systému celoživotného vzdelávania

Opatrenia pre Špecifický cieľ II.III - Zabezpečiť kvalitu a dostupnosť sociálnych služieb a zdravotníckych služieb pre obyvateľov

II.III.I Dostupnosť a variabilita sociálnych služieb, transformácia, deinštitucionalizácia a humanizácia sociálnych služieb

II.III.II Dostupnosť, variabilita a integrácia primárnej zdravotnej starostlivosti

Opatrenia pre Špecifický cieľ II.IV - Posilniť územnú a medziregionálnu spoluprácu

II.IV.I Budovanie a rozvoj efektívnej medzinárodnej a cehraničnej spolupráce

II.IV.II Rozvoj nadregionálnych a medzinárodných partnerstiev

Opatrenia pre Špecifický cieľ III.I - Znížiť ohrozenia všetkých zložiek životného prostredia a ochrana pred živelnými pohromami

III.I.I Zabezpečenie ochrany územia pred živelnými pohromami realizáciou preventívnych opatrení

III.I.II Realizácia opatrení a programov na ochranu prírody a krajiny

Opatrenia pre Špecifický cieľ III.II - Znížiť produkciu odpadov zavedením efektívneho systému separovania a zhodnocovania

III.II.I Zefektívnenie systému nakladania s odpadom

Opatrenia pre Špecifický cieľ III.III - Zlepšiť energeticky efektívne a nízkouhlíkové hospodárstvo

III.III.I Znižovanie energetickej náročnosti a zvyšovanie využívania OZE (obnoviteľných zdrojov energie)

Opatrenia pre Špecifický cieľ IV.I - Skvalitniť regionálnu dopravnú infraštruktúru a jej napojenie na nadregionálne siete a zlepšiť dopravnú dostupnosť

IV.I.I Budovanie a rozširovanie siete rýchlostných ciest a ciest I. triedy vrátane výstavby obchvatov miest a obcí

IV.I.II Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia regionálnych, miestnych komunikácií a podpora ekologickej a nemotorovej dopravy

IV.I.III Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia železničnej siete regionálneho a medzinárodného významu

IV.I.IV Vytvorenie podmienok pre využitie vodných ciest regionálneho a medzinárodného významu

Opatrenia pre Špecifický cieľ IV.II - Zlepšenie zásobovania pitnou vodou a odvádzanie a čistenie komunálnych odpadových vôd

IV.II.I Zvýšenie podielu obyvateľstva napojeného na kanalizačnú sieť a ČOV (čistiarní odpadových vôd)

IV.II.II Zvýšenie podielu obyvateľov napojených na verejné vodovody

Opatrenia pre Špecifický cieľ IV.III - Zlepšiť dostupnosť a kvalitu informačných a komunikačných technológií

IV.III.I Podpora rozvoja telekomunikačných a prenosových sietí pre podporu informačnej a komunikačnej infraštruktúry a elektronizácie služieb

Tab. č. 5: Synergia opatrení a rámcových aktivít pre prioritnú oblasť Hospodárstvo

1. Prioritná oblasť HOSPODÁRSTVO		
<i>I. Strategický cieľ Konkurencieschopná ekonomika</i>		
<i>Špecifický cieľ</i>	<i>Opatrenia</i>	<i>Rámcové aktivity</i>
<i>Špecifický cieľ I.I</i>	Vytvoriť podmienky pre príchod investícií s vysokou pridanou hodnotou	I.I.I Rozvoj a podpora priemyselných parkov a podnikateľských zón
		Zvyšovanie počtu revitalizovaných brownfields a podnikateľských zón
		Zvyšovanie počtu podnikateľských subjektov
	I.I.II Podpora rozvoja priemyselných odvetví s vyššou tvorbou pridanej hodnoty	Zvyšovanie počtu pracovných miest
		Podporovanie rozvoja podnikov a vytváranie klastrov
		Zvyšovanie počtu pracovných miest
I.I.III Podpora malého a stredného podnikania	Podporovanie začínajúcich podnikateľov	
	Vytváranie a podpora Centier prvého kontaktu pre šírenie informácií a poznatkov pre MSP	
	Zvyšovanie počtu pracovných miest	
<i>Špecifický cieľ I.II</i>	Vytvoriť stimulačné prostredie pre inovácie, kultúrny a kreatívny priemysel	I.II.I Rozvoj a podpora výskumných, technologických a kreatívnych centier a inkubátorov
		Vytváranie partnerstiev zameraných na realizáciu projektov podporujúcich inovácie medzi podnikateľmi na domácej aj medzinárodnej úrovni
		Vytvorenie podmienok pre rozvoj inováčnej infraštruktúry
		Budovanie kultúrnych a kreatívnych centier a inkubátorov

Špecifický cieľ I.III	Podporiť rozvoj multifunkčného poľnohospodárstva a rozvoj vidieka	I.III.I Podpora reštrukturalizácie a modernizácie pôdohospodárskych podnikov a zvýšenie poľnohospodárskej diverzifikácie	Podporovanie moderného a efektívneho multifunkčného poľnohospodárstva produkujúceho dostatok kvalitných potravín
			Zvyšovanie informovanosti a vzdelávanie pôdohospodárskych podnikov o možnostiach diverzifikačných aktivít
			Podporovanie pilotných projektov diverzifikácie malých pôdohospodárskych podnikov
			Podpora rozvoja potravinárskych podnikov využívajúcich produkty poľnohospodárskej prvovýroby v kraji
		I.III.II. Podpora vedy, výskumu a transferu poznatkov v oblasti pôdohospodárstva a rozvoja vidieka	Podporovanie sieťovania pôdohospodárskych subjektov a výskumných inštitúcií
			Podporovanie a rozvoj spolupráce s vedeckovýskumnými inštitúciami v oblasti rozvoja vidieka
		I.III.III Podpora základných služieb a rozvoja obcí na vidieku	Podporovanie rozvoja základných služieb na vidieku, výstavba a rekonštrukcia, podpora kvality života
Zvyšovanie odborného vzdelávania a zručností			
Špecifický cieľ I.IV.	Zlepšiť podmienky pre rozvoj cestovného ruchu	I.IV.I Podpora rozvoja infraštruktúry, služieb a produktov cestovného ruchu	Podporovanie cykloturistiky v NSK budovaním a značením cyklotrás vrátane budovania cyklistickej infraštruktúry
			Podporovanie rekonštrukcie existujúcich pamiatok vhodných na využívanie v cestovnom ruchu
			Podpora projektov súvisiacich s rozvojom cestovného ruchu
		I.IV.II Podpora rozvoja destinačného manažmentu a podpora spolupráce medzi subjektmi cestovného ruchu	Inštitucionalizovanie subjektov vstupujúcich do destinačného manažmentu (KOCR, OOCR)
			Koordinovanie propagačných aktivít cestovného ruchu v regióne vo väzbe na celoslovenské aktivity

Synergia opatrení a rámcových aktivít pre prioritnú oblasť Ľudské zdroje

2. Prioritná oblasť ĽUDSKÉ ZDROJE			
<i>II. Strategický cieľ Kvalitné Ľudské zdroje</i>			
<i>Špecifický cieľ</i>		<i>Opatrenia</i>	<i>Rámcové aktivity</i>
<i>Špecifický cieľ II.I</i>	Zlepšiť kvalitu zariadení sociálnej infraštruktúry	II.I.I Budovanie a modernizácia sociálnej infraštruktúry	Materiálno-technické vybavenie centier odborného vzdelávania a prípravy tak, aby zodpovedali aktuálnym požiadavkám prípravy žiakov pre prax
			Výstavba a modernizácia predškolských, školských, kultúrnych, športových a voľnočasových zariadení sociálnej infraštruktúry
			Podpora výstavby a rekonštrukcie bytového fondu
			Podpora kultúrneho, športového a spolkového života
<i>Špecifický cieľ II.II</i>	Zabezpečiť súlad vzdelávania s požiadavkami trhu práce	II.II.I Harmonizácia vzdelávania v súlade s požiadavkami trhu práce	Podporovanie centier odborného vzdelávania a prípravy pre jednotlivé oblasti podľa požiadaviek trhu práce
			Implementovanie prvkov duálneho vzdelávania do systému s možnosťou využívania moderných technológií vo vyučovaní odborného vzdelávania, sledovať potreby trhu práce v regióne
			Vytvorenie kreatívnych centier pre mladé talenty v prepojení s investíciami na kultúrny a kreatívny priemysel
			Zabezpečovanie optimalizácie siete školských zariadení, študijných a učebných odborov
			Skvalitňovanie komunikácie medzi vzdelávacími inštitúciami a sociálnymi partnermi pri inovatívnom vzdelávaní
	Zabezpečiť súlad vzdelávania s požiadavkami trhu práce	II.II.II Podpora rozvoja systému celoživotného vzdelávania	Rozvoj špecializovaných vzdelávacích programov a inkluzívneho vzdelávania
			Vytvorenie podmienok pre uchádzačov o rozšírenie a prehĺbenie už získaného vzdelania a rekvalifikáciu
			Podporovanie medzinárodnej mobility účastníkov odborného vzdelávania a prípravy a výmenné stáže
			Podporovanie kvalitného predprimárneho vzdelávania – zvýšiť dostupnosť predškolského vzdelávania pre všetky deti
			Podporovanie zvyšovania zručností a kompetencií žiakov v technických a prírodovedných odboroch, v jazykovej príprave, v informačno-komunikačných zručnostiach v polytechnickej výchove

Špecifický cieľ II.III	Zabezpečiť kvalitu a dostupnosť sociálnych služieb a zdravotníckych služieb pre obyvateľov	II.III.I Dostupnosť a variabilita sociálnych služieb, transformácia, deinštitucionalizácia a humanizácia sociálnych služieb	Rozširovanie siete nedostatkových sociálnych služieb a zariadení
			Podporiť rozvoj služieb starostlivosti o dieťa do 3 rokov veku na komunitnej úrovni
			Podporiť prechod poskytovania sociálnych služieb z inštitucionálnej formy na komunitnú
			Podporiť rozvoj nových alebo existujúcich sociálnych služieb na komunitnej úrovni
			Podporovanie dobrovoľníctva
			Podporovanie výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately
		II.III.II Dostupnosť, variabilita a integrácia primárnej zdravotnej starostlivosti	Podporovanie budovania infraštruktúry CIZS (centier integrovanej zdravotnej starostlivosti)
			Podporovanie verejnej minimálnej siete poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v regióne
			Modernizovanie zdravotníckej infraštruktúry a vybavenia
			Podporovanie kvality zdravotnej starostlivosti a služieb súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti
Špecifický cieľ II.IV	Posilniť územnú a medziregionálnu spoluprácu	II.IV.I Budovanie a rozvoj efektívnej medzinárodnej a cezhraničnej spolupráce	Podpora a rozvoj medzinárodnej a cezhraničnej spolupráce v oblasti prípravy a implementácie projektov
			Rozvoj inštitucionálnej spolupráce zahraničných vzťahov a rozvoj služieb v oblasti verejnej správy, školstva, zdravotníctva, sociálnej starostlivosti
			Rozvoj ľudských zdrojov, partnerstvá v odbornej príprave a zlepšenie mobility pracovnej sily
			Tvorba a podpora strategických a koncepčných rozvojových dokumentov, akčných plánov
			Propagácia kraja v medzinárodnom kontexte (workshopy, konferencie, kultúrno-spoločenské podujatia)
		II.IV.II Rozvoj nadregionálnych a medzinárodných partnerstiev	Organizovanie medzinárodných seminárov a workshopov pre rozvoj partnerstiev
			Podpora športových a kultúrnych podujatí s medzinárodnou účasťou
			Využitie kultúrno-historického potenciálu Nitrianskeho samosprávneho kraja k budovaniu partnerstiev
			Spoločné úsilie na zachovanie prírodných krás (fauna, flóra) prihraničných oblastí

Synergia opatrení a rámcových aktivít pre prioritnú oblasť Životné prostredie

3. Prioritná oblasť ŽIVOTNÉ PROSTREDIE		
<i>III. Strategický cieľ Zdravé životné prostredie</i>		
<i>Špecifické ciele</i>	<i>Opatrenia</i>	<i>Rámcové aktivity</i>
<i>Špecifický cieľ III.I</i>	Znížiť ohrozenia všetkých zložiek životného prostredia a ochrana pred živelnými pohromami	III.I.I Zabezpečenie ochrany územia pred živelnými pohromami realizáciou preventívnych opatrení
		Preventívne opatrenia na ochranu pred živelnými pohromami
	III.I.II Realizácia opatrení a programov na ochranu prírody a krajiny	Posilnenie krízového manažmentu a zlepšenie ochrany a bezpečnosti obyvateľov pri mimoriadnych udalostiach
		Realizovanie programov starostlivosti a opatrení uvedených v inej dokumentácii ochrany prírody vypracovanej pre chránené územia a ohrozené druhy rastlín a živočíchov zaradené do NATURA 2000 v rámci štátnej ochrany prírody
<i>Špecifický cieľ III.II</i>	Znížiť produkciu odpadov zavedením efektívneho systému separovania a zhodnocovania	Zachovanie prírodného dedičstva (ochrana a zachovanie prírodných procesov)
		Regenerácia a revitalizácia verejných priestranstiev
		Zavádzanie nových a zefektívňovanie existujúcich systémov separovaného zberu komunálneho odpadu
<i>Špecifický cieľ III.III</i>	Zlepšiť energeticky efektívne a nízkouhlíkové hospodárstvo	Zvyšovanie miery zhodnocovania odpadov, opätovné použitie a recyklácia, podpora predchádzaniu vzniku odpadov
		Eliminovanie negatívnych vplyvov environmentálnych záťaží
		Zavádzanie princípov energetického manažmentu
<i>Špecifický cieľ III.III</i>	Zlepšiť energeticky efektívne a nízkouhlíkové hospodárstvo	III.III.I Znižovanie energetickej náročnosti a zvyšovanie využívania OZE (obnoviteľných zdrojov energie)
		Podporovanie prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch
		Podporovanie udržateľného využívania obnoviteľných zdrojov
		Podporovanie renovácie a výstavby verejných budov z verejných zdrojov (nízkoenergetické budovy, ultranízkoenergetické budovy a budovy s takmer nulovou spotrebou energie)

Synergia opatrení a rámcových aktivít pre prioritnú oblasť Doprava a technická infraštruktúra

4. Prioritná oblasť DOPRAVA A TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA			
<i>IV. Strategický cieľ Komplexná technická infraštruktúra</i>			
<i>Špecifické ciele</i>	<i>Opatrenia</i>	<i>Rámcové aktivity</i>	
<i>Špecifický cieľ IV.1</i>	Skvalitniť regionálnu dopravnú infraštruktúru a jej napojenie na nadregionálne siete a zlepšiť dopravnú dostupnosť	IV.I.I Budovanie a rozširovanie siete rýchlostných ciest a ciest I. triedy vrátane výstavby obchvatov miest a obcí	Podporovanie výstavby nových rýchlostných ciest
			Podporovanie modernizácie ciest I. triedy vrátane výstavby obchvatov miest a obcí
		IV.I.II Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia regionálnych, miestnych komunikácií a podpora ekologickej a nemotorovej dopravy	Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia ciest II. a III. triedy
			Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia miestnych komunikácií
			Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia objektov cestnej infraštruktúry
			Vypracovanie projektových dokumentácií a štúdií uskutočniteľnosti
			Budovanie cyklo dopravných ciest/trás v sídlach a medzi sídlami
			Podpora ekologickej priaznivej nízkoohlukovej a nízkoúhľikovej dopravy
			Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia infraštruktúry verejnej osobnej dopravy
		IV.I.III Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia železničnej siete regionálneho a medzinárodného významu	Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia železničnej siete
			Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia objektov železničnej dopravy
		IV.I.IV Vytvorenie podmienok pre využitie vodných ciest regionálneho a medzinárodného významu	Rozvoj vodnej a kombinovanej dopravy

Špecifický cieľ IV.II	Zlepšovanie zásobovania pitnou vodou a odvádzanie a čistenie komunálnych odpadových vôd	IV.II.I. Zvýšenie podielu obyvateľstva napojeného na kanalizačnú sieť a ČOV	Výstavba a rekonštrukcia verejných kanalizácií a ČOV
		IV.II.II Zvýšenie podielu obyvateľov napojených na verejné vodovody	Výstavba a rekonštrukcia vodovodných sietí
Špecifický cieľ IV.III	Zlepšiť dostupnosť a kvalitu informačných a komunikačných technológií	IV.III.I Podpora rozvoja telekomunikačných a prenosových sietí pre podporu informačnej a komunikačnej infraštruktúry a elektronizácie služieb	Podporovanie budovania a modernizácie IKT infraštruktúry vrátane vybavenia vysokorýchlostným internetovým pripojením a nákupu softvérového vybavenia
			Elektronizácia služieb

2. 2 Popis jednotlivých opatrení

Špecifický cieľ I.I: Vytvoriť podmienky pre príchod investícií s vysokou pridanou hodnotou

Opatrenie I.I.I: Rozvoj a podpora priemyselných parkov a podnikateľských zón

Popis opatrenia:

Rozvoj priemyslu ovplyvňujú hlavne zahraničné investície, ktoré vplývajú nielen na tvorbu nových pracovných príležitostí, čím znižujú nezamestnanosť, ale vytvárajú tzv. multiplikačný efekt v podobe ďalších novovytvorených pracovných miest, napr. u ich subdodávateľov, ktorí často prichádzajú s hlavným investorom ako i rozvojom ďalších služieb. Usídľujú sa hlavne v priemyselných parkoch a zónach.

Rámcové aktivity realizujúce opatrenia:

- Zvyšovanie počtu revitalizovaných brownfields a podnikateľských zón
- Zvyšovanie počtu podnikateľských subjektov
- Zvyšovanie počtu pracovných miest

Cieľové skupiny:

- Podnikatelia
- Obyvatelia Nitrianskeho kraja

Možné zdroje financovania:

- Verejné zdroje
- Súkromné zdroje
- Zdroje EÚ

Väzby na ostatné opatrenia:

- I.I.II Podpora rozvoja priemyselných odvetví s vyššou tvorbou pridanej hodnoty
- I.I.III Podpora malého a stredného podnikania

Indikátory výstupu:

- Počet revitalizovaných brownfields a podnikateľských zón
- Počet subjektov pôsobiacich v existujúcich priemyselných areáloch
- Počet vytvorených pracovných miest

Opatrenie I.I.II: Podpora rozvoja priemyselných odvetví s vyššou tvorbou pridanej hodnoty

Popis opatrenia:

Rozvoj priemyselných odvetví je možné dosiahnuť zvyšovaním podielu odvetví a firiem produkujúcich výrobky konkurencieschopné na globálnych trhoch. Túto podporu globálnej konkurencieschopnosti regiónov možno zaistiť na základe silnej ekonomiky prostredníctvom rozvoja priemyselných odvetví produkujúcich výrobky s vysokou pridanou hodnotou.

Rámcové aktivity realizujúce opatrenia:

- Podporovanie rozvoja podnikov a vytváranie klastrov
- Zvyšovanie počtu pracovných miest

Cieľové skupiny:

- Podnikatelia
- Regionálna a miestna samospráva
- Žiaci a študenti škôl
- Úrady práce
- Obyvatelia Nitrianskeho kraja

Možné zdroje financovania:

- Verejné zdroje
- Súkromné zdroje
- Zdroje EÚ

Väzby na ostatné opatrenia:

- I.I.I Rozvoj a podpora priemyselných parkov a podnikateľských zón
- I.I.III Podpora malého a stredného podnikania

Indikátory výstupu:

- Počet podporených podnikov a počet podnikov využívajúcich poradenstvo a novovytvorené služby
- Počet vytvorených pracovných miest

Opatrenie I.I.III: Podpora malého a stredného podnikania

Popis opatrenia:

Vysokú inovačnú schopnosť v oblasti výroby v Nitrianskom kraji majú najmä malé a stredné podniky, ktoré by boli schopné presadiť sa so svojimi výrobkami na trhu.

Rámcové aktivity realizujúce opatrenia:

- Podporovanie začínajúcich podnikateľov
- Vytváranie a podpora Centier prvého kontaktu pre šírenie informácií a poznatkov pre MSP
- Zvyšovanie počtu pracovných miest

Cieľové skupiny:

- Začínajúci podnikatelia
- MSP, ktorí budú využívať informačné a poradenské služby poskytované špecializovanými inštitúciami
- MSP predkladajúce inovačné projekty

Možné zdroje financovania:

- Verejné zdroje
- Súkromné zdroje
- Zdroje EÚ

Väzby na ostatné opatrenia:

- I.I.I Rozvoj a podpora priemyselných parkov a podnikateľských zón
- I.I.II Podpora rozvoja priemyselných odvetví s vyššou tvorbou pridanej hodnoty

Indikátory výstupu:

- Počet podporených MSP
- Počet podporených projektov
- Počet vytvorených pracovných miest v podporených firmách

Špecifický cieľ I.II: Vytvoriť stimulujúce prostredie pre inovácie, kultúrny a kreatívny priemysel

Opatrenie I.II.I: Rozvoj a podpora výskumných, technologických a kreatívnych centier a inkubátorov

Popis opatrenia:

Výskumné, technologické a kreatívne centrá a inkubátory sú základnými nástrojmi na zavedenie nových trendov ekonomiky. Zlepšenie prístupu podnikateľov k najnovším technológiám vytvorí podmienky pre rast produktivity práce a pridanej hodnoty v hospodárstve Nitrianskeho samosprávneho kraja.

Rámcové aktivity realizujúce opatrenia:

- Vytváranie partnerstiev zameraných na realizáciu projektov podporujúcich inovácie medzi podnikateľmi na domácej aj medzinárodnej úrovni
- Vytvorenie podmienok pre rozvoj inovačnej infraštruktúry
- Budovanie kultúrnych a kreatívnych centier a inkubátorov

Cieľové skupiny:

- Podnikatelia
- Vedeckí a výskumní pracovníci
- Vedeckovýskumné pracoviská
- SAV
- Regionálna a miestna samospráva

Možné zdroje financovania:

- Verejné zdroje
- Súkromné zdroje
- Zdroje EÚ

Väzby na ostatné opatrenia:

- II.II.I Harmonizácia vzdelávania v súlade s požiadavkami trhu práce

Indikátory výstupu:

- Počet podporených partnerstiev zameraných na rozvoj výskumu a vývoja
- Počet vytvorených výskumných a technologických centier, vedeckých parkov a podnikateľských inkubátorov a inovačných centier
- Počet vybudovaných kultúrnych a kreatívnych centier a inkubátorov

Špecifický cieľ I.III: Podporiť rozvoj multifunkčného poľnohospodárstva a rozvoj vidieka

Opatrenie I.III.I: Podpora reštrukturalizácie a modernizácie pôdohospodárskych podnikov a zvýšenie poľnohospodárskej diverzifikácie

Popis opatrenia:

Diverzifikácia poľnohospodárskych aktivít je kľúčovým prvkom na zachovanie a zlepšenie rovnováhy pracovných príležitostí v spoločenských podmienkach vidieckeho obyvateľstva. Takýto rozvoj je opodstatnený v prípade, keď poľnohospodársky podnik využíva potenciál vidieka, tým že pomáha stabilizovať zamestnanosť.

Rámcové aktivity realizujúce opatrenia:

- Podporovanie moderného a efektívneho multifunkčného poľnohospodárstva produkujúceho dostatok kvalitných potravín
- Zvyšovanie informovanosti a vzdelávanie pôdohospodárskych podnikov o možnostiach diverzifikačných aktivít
- Podporovanie pilotných projektov diverzifikácie malých pôdohospodárskych podnikov
- Podpora rozvoja potravinárskych podnikov využívajúcich produkty poľnohospodárskej prvovýroby v kraji

Cieľové skupiny:

- Poľnohospodárske družstvá
- Mikropodniky, malé a stredné podniky
- SHR

Možné zdroje financovania:

- Verejné zdroje
- Súkromné zdroje
- Zdroje EÚ

Väzby na ostatné opatrenia:

- I.IV.I Podpora rozvoja infraštruktúry, služieb a produktov cestovného ruchu

Indikátory výstupu:

- Počet podporených podnikov
- Počet školiacich aktivít
- Počet podporených projektov
- Počet podporených potravinárskych podnikov

Opatrenie I.III.II: Podpora vedy, výskumu a transferu poznatkov v oblasti pôdohospodárstva a rozvoja vidieka

Popis opatrenia:

Rozvoj vidieka je ovplyvňovaný zavádzaním nových poznatkov a inovácií do poľnohospodárstva. Pre dosiahnutie multifunkčného poľnohospodárstva je však potrebné prepájať vedeckovýskumné poznatky s praxou, v rámci „znalostného trojuholníka“ (vzdelávanie – výskum – poradenstvo s podnikateľskou pracou).

Rámcové aktivity realizujúce opatrenia:

- Podporovanie sieťovania pôdohospodárskych subjektov a výskumných inštitúcií
- Podporovanie a rozvoj spolupráce s vedeckovýskumnými inštitúciami v oblasti rozvoja vidieka

Cieľové skupiny:

- Poľnohospodárske družstvá
- Mikropodniky, malé a stredné podniky
- SHR
- Záujmové združenia poľnohospodárov
- Miestna samospráva

Možné zdroje financovania:

- Verejné zdroje
- Súkromné zdroje
- Zdroje EÚ

Väzby na ostatné opatrenia:

- I.III.I Podpora reštrukturalizácie a modernizácie pôdohospodárskych podnikov a zvýšenie poľnohospodárskej diverzifikácie

Indikátory výstupu:

- Počet podporených subjektov
- Počet podporených projektov

Opatrenie I.III.III: Podpora základných služieb a rozvoja obcí na vidieku

Popis opatrenia:

Zlepšenie kvality života obyvateľstva na vidieku bude podporované rozvojom rôznych služieb ako napríklad výstavba a rekonštrukcia rôznych objektov na vidieku. Opatrenie bude podporovať aj aktivity na odborné vzdelávanie, praktické zručnosti a aktivity pre obyvateľov kraja.

Rámcové aktivity realizujúce opatrenia:

- Podporovanie rozvoja základných služieb na vidieku výstavba a rekonštrukcia, podpora kvality života
- Zvyšovanie odborného vzdelávania a zručností

Cieľové skupiny:

- Regionálna a miestna samospráva
- Miestna samospráva
- Obyvatelia kraja

Možné zdroje financovania:

- Verejné zdroje
- Súkromné zdroje
- Zdroje EÚ

Väzby na ostatné opatrenia:

- I.IV.I Podpora rozvoja infraštruktúry, služieb a produktov cestovného ruchu

Indikátory výstupu:

- Počet podporených projektov
- Počet vzdelávacích aktivít, workshopov a školení

Špecifický cieľ I.IV: Zlepšiť podmienky pre rozvoj cestovného ruchu v Nitrianskom kraji

Opatrenie I.IV.I: Podpora rozvoja infraštruktúry, služieb a produktov cestovného ruchu

Popis opatrenia:

Nitriansky kraj má vzhľadom na svoje prírodné podmienky, charakter krajiny, kultúrne a historické tradície veľký predpoklad na rozvoj cestovného ruchu. Na zvýšenie návštevnosti Nitrianskeho kraja domácimi, ale aj zahraničnými turistami je nevyhnutné splniť určité podmienky. V prvom rade je podstatné zmodernizovať infraštruktúru, podporiť rekonštrukciu existujúcich pamiatok, podporiť cykloturistiku a zlepšiť poskytovanie služieb v kraji. Nevyhnutnou podmienkou je ponuka ucelených produktových balíkov a kvalitná propagácia cestovného ruchu v domácom aj zahraničnom meradle.

Rámcové aktivity realizujúce opatrenia:

- Podporovanie cykloturistiky v NSK budovaním a značením cyklotrás vrátane budovania cyklistickej infraštruktúry
- Podporovanie rekonštrukcie existujúcich pamiatok vhodných na využívanie v cestovnom ruchu
- Podpora projektov súvisiacich s rozvojom cestovného ruchu

Cieľové skupiny:

- Turisti a návštevníci kraja
- Podnikateľské subjekty v CR
- Regionálna a miestna samospráva
- Miestne akčné skupiny
- Neziskový sektor
- Obyvatelia kraja
- Záujmové združenia

Možné zdroje financovania:

- Verejné zdroje
- Súkromné zdroje
- Zdroje EÚ

Väzby na ostatné opatrenia:

- I.IV.II Podpora rozvoja destinačného manažmentu a podpora spolupráce medzi subjektmi cestovného ruchu

Indikátory výstupu:

- Počet podporených projektov zameraných na cyklistickú infraštruktúru
- Počet podporených projektov súvisiacich s rozvojom cestovného ruchu
- Počet podporených projektov v oblasti infraštruktúry cestovného ruchu

Opatrenie I.IV.II: Podpora rozvoja destinačného manažmentu a podpora spolupráce medzi subjektmi cestovného ruchu

Popis opatrenia:

Destinačný manažment spočíva v koordinácii existujúcich marketingových aktivít a v reflektovaní existujúcich príležitostí v danom regióne. Dôležité je vytvorenie systému destinačného manažmentu na území kraja a podpora spolupráce medzi subjektmi cestovného ruchu.

Rámcové aktivity realizujúce opatrenia:

- Inštitucionalizovanie subjektov vstupujúcich do destinačného manažmentu (KOCR, OOCR)
- Koordinovanie propagačných aktivít cestovného ruchu v regióne vo väzbe na celoslovenské aktivity

Cieľové skupiny:

- Turisti a návštevníci kraja
- Podnikateľské subjekty
- Regionálna a miestna samospráva
- Miestne akčné skupiny
- Neziskový sektor
- Obyvatelia kraja
- Záujmové združenia

Možné zdroje financovania:

- Verejné zdroje
- Súkromné zdroje
- Zdroje EÚ

Väzby na ostatné opatrenia:

- I.IV.I Podpora rozvoja infraštruktúry, služieb a produktov cestovného ruchu

Indikátory výstupu:

- Počet vytvorených oblastných organizácií cestovného ruchu
- Počet podporených neinvestičných projektov na podporu cestovného ruchu

Špecifický cieľ II.I: Zlepšiť kvalitu zariadení sociálnej infraštruktúry

Opatrenie II.I.I: Budovanie a modernizácia sociálnej infraštruktúry

Popis opatrenia:

Pre rozvoj ľudských zdrojov je nevyhnutné zabezpečiť vhodné podmienky v zariadeniach zabezpečujúcich výchovu a vzdelávanie a trávenie voľného času. Preto je potrebné budovanie a modernizácia zariadení sociálnej infraštruktúry, ktoré zvyšujú kvalitu života obyvateľov v Nitrianskom kraji.

Rámcové aktivity realizujúce opatrenie:

- Materiálno-technické vybavenie centier odborného vzdelávania a prípravy tak, aby zodpovedali aktuálnym požiadavkám prípravy žiakov pre prax
- Výstavba a modernizácia predškolských, školských, kultúrnych, športových a voľnočasových zariadení sociálnej infraštruktúry
- Podpora výstavby a rekonštrukcia bytového fondu
- Podpora kultúrneho, športového a spolkového života kraja

Cieľové skupiny:

- Obyvatelia a návštevníci kraja
- Žiaci stredných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK
- Žiaci materských a základných škôl
- Pedagogickí a riadiaci pracovníci na stredných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK

Možné zdroje financovania:

- Verejné zdroje
- Súkromné zdroje
- Zdroje EÚ

Väzby na ostatné opatrenia:

- I.IV.I Podpora rozvoja infraštruktúry, služieb a produktov cestovného ruchu
- II.II.I Harmonizácia vzdelávania v súlade s požiadavkami trhu práce

Indikátory výstupu:

- Počet zmodernizovaných zariadení
- Počet podporených projektov
- Počet postavených bytových domov
- Počet podujatí

Špecifický cieľ II.II: Zabezpečiť súlad vzdelávania s požiadavkami trhu práce

Opatrenie II.II.I: Harmonizácia vzdelávania v súlade s požiadavkami trhu práce

Popis opatrenia:

Harmonizácia vzdelávania a trhu práce vychádza zo zapájania študentov do inovačnej praxe priamo v podnikoch komerčnej sféry. Výsledkom je uplatnenie absolventov vo vyštudovanom odbore. Pri nedostatočnej harmonizácii vzdelávania v súlade s požiadavkami trhu práce dochádza k neodbornej pripravenosti absolventov v podmienkach pracovného pomeru.

Rámcové aktivity realizujúce opatrenia:

- Podporovanie centier odborného vzdelávania a prípravy pre jednotlivé oblasti podľa požiadaviek trhu práce
- Implementovanie prvkov duálneho vzdelávania do systému s možnosťou využívania moderných technológií vo vyučovaní odborného vzdelávania, sledovať potreby trhu práce v regióne
- Vytvorenie kreatívnych centier pre mladé talenty v prepojení s investíciami na kultúrny a kreatívny priemysel
- Zabezpečovanie optimalizácie siete školských zariadení, študijných a učebných odborov
- Skvalitňovanie komunikácie medzi vzdelávacími inštitúciami a sociálnymi partnermi pri inovatívnom vzdelávaní

Cieľové skupiny:

- Žiaci stredných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK
- Pedagogickí a nepedagogickí pracovníci na stredných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK
- Rodičia žiakov stredných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK

Možné zdroje financovania:

- Verejné zdroje
- Súkromné zdroje
- Zdroje EÚ

Väzby na ostatné opatrenia:

- II.II.II Podpora rozvoja systému celoživotného vzdelávania

Indikátory výstupu:

- Počet podporených projektov
- Podiel žiakov odborného výcviku v centrách odborného vzdelávania a prípravy na celkovom počte žiakov
- Počet školských zariadení
- Počet realizovaných aktivít

Opatrenie II.II.II: Podpora rozvoja systému celoživotného vzdelávania

Popis opatrenia:

Celoživotné vzdelávanie umožňuje každému doplniť, rozšíriť a prehĺbiť získané vzdelanie, rekvalifikovať sa a uspokojiť svoje záujmy. Tým dochádza k vytvoreniu vhodného predpokladu na zvýšenie zamestnateľnosti obyvateľstva a zároveň k zvýšeniu kvality ľudských zdrojov.

Rámcové aktivity realizujúce opatrenie:

- Rozvoj špecializovaných vzdelávacích programov a inkluzívneho vzdelávania
- Vytvorenie podmienok pre uchádzačov o rozšírenie a prehĺbenie už získaného vzdelania a rekvalifikáciu
- Podporovanie medzinárodnej mobility účastníkov odborného vzdelávania a prípravy a výmenné stáže
- Podporovanie kvalitného predprimárneho vzdelávania – zvýšiť dostupnosť predškolského vzdelávania pre všetky deti
- Podporovanie zvyšovania zručností a kompetencií žiakov v technických a prírodovedných odboroch, v jazykovej príprave, v informačno-komunikačných zručnostiach a v polytechnickej výchove

Cieľové skupiny:

- Obyvatelia Nitrianskeho kraja
- Znevýhodnené skupiny na trhu práce
- Nezamestnaní
- Zamestnanci a samozamestnávateľia
- Obyvatelia vyšších vekových kategórií

Možné zdroje financovania:

- Verejné zdroje
- Súkromné zdroje
- Zdroje EÚ

Väzby na ostatné opatrenia:

- II.II.I Harmonizácia vzdelávania v súlade s požiadavkami trhu práce

Indikátory výstupu:

- Počet podporených projektov
- Počet zapojených subjektov
- Počet absolventov

Špecifický cieľ II.III: Zabezpečiť kvalitu a dostupnosť sociálnych služieb a zdravotníckych služieb pre obyvateľov

Opatrenie II.III.I: Dostupnosť a variabilita sociálnych služieb, transformácia, deinštitucionalizácia a humanizácia sociálnych služieb

Popis opatrenia:

Vzhľadom na starnutie populácie, ako jedného z faktorov nepriaznivého demografického vývoja, je potrebné upriamiť pozornosť na možnosti dostupnosti, variability a humanizácie sociálnych služieb. Pre zlepšenie kvality života obyvateľov je dôležité dobudovanie a rozširovanie siete sociálnych zariadení a skvalitnenie poskytovania sociálnych služieb.

Rámcové aktivity realizujúce opatrenie:

- Rozširovanie siete nedostatkových sociálnych služieb a zariadení
- Podporiť rozvoj služieb starostlivosti o dieťa do 3 rokov veku na komunitnej úrovni
- Podporiť prechod poskytovania sociálnych služieb z inštitucionálnej formy na komunitnú
- Podporiť rozvoj nových alebo existujúcich sociálnych služieb na komunitnej úrovni
- Podporovanie dobrovoľníctva
- Podporovanie výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately
- Podporovanie prevencie sociálnopatologických javov

Cieľové skupiny:

- Obyvatelia Nitrianskeho kraja
- Regionálna a miestna samospráva
- Poskytovatelia sociálnych služieb
- Pracovníci zariadení sociálnych služieb

Možné zdroje financovania:

- Verejné zdroje
- Súkromné zdroje
- Zdroje EÚ

Väzby na ostatné opatrenia:

- II.III.II Dostupnosť, variabilita a integrácia primárnej zdravotnej starostlivosti

Indikátory výstupu:

- Počet podporených projektov
- Počet podporených služieb
- Počet dobrovoľníkov
- Počet prípadov

Opatrenie II.III.II: Dostupnosť, variabilita a integrácia primárnej zdravotnej starostlivosti

Popis opatrenia:

Zdravotný stav obyvateľstva patrí v súčasnej dobe medzi veľmi dôležité priority každej spoločnosti. Dobrý zdravotný stav obyvateľstva vytvára dobrý predpoklad pre fungovanie ekonomiky, pretože iba zdravá spoločnosť tvorí jednu z podmienok pre jej rozvoj. Pre zlepšenie kvality života obyvateľov je dôležité dobudovanie a rozširovanie siete zariadení zdravotnej starostlivosti a skvalitnenie poskytovania zdravotníckych služieb.

Rámcové aktivity realizujúce opatrenie:

- Podporovanie budovania infraštruktúry CIZS (centier integrovanej zdravotnej starostlivosti)
- Podporovanie verejnej minimálnej siete poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v regióne
- Modernizovanie zdravotníckej infraštruktúry a vybavenia
- Podporovanie kvality zdravotnej starostlivosti a služieb súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti

Cieľové skupiny:

- Obyvatelia Nitrianskeho kraja
- Zdravotnícke zariadenia
- Lekári a personál zdravotníckych zariadení
- Neštátne neziskové organizácie

Možné zdroje financovania:

- Verejné zdroje
- Súkromné zdroje
- Zdroje EÚ

Väzby na ostatné opatrenia:

- II.III.I Dostupnosť a variabilita sociálnych služieb, transformácia, deinštitucionalizácia a humanizácia sociálnych služieb

Indikátory výstupu:

- Počet podporených centier integrovanej zdravotnej starostlivosti
- Počet poskytovateľov
- Počet podporených projektov

Špecifický cieľ II.IV Posilniť medzinárodnú a cezhraničnú spoluprácu

Opatrenie II.IV.I Budovanie a rozvoj efektívnej medzinárodnej a cezhraničnej spolupráce

Popis opatrenia:

Európska územná spolupráca je jedným z cieľov kohéznej politiky EÚ. Členstvo a aktívna spolupráca regiónu s podobnými administratívnymi jednotkami zo zahraničia predstavuje efektívny nástroj podpory regionálnej politiky. Územná spolupráca rôznych úrovní samosprávy prispieva ku koherentnejšiemu celkovému rozvoju územia. NSK je členom Európskeho zoskupenia územnej spolupráce PONTIBUS a spolupracuje s ďalšími dvomi zoskupeniami: Ister-Granum a Pons Danubii. NSK okrem EZÚS-u spolupracuje aj s Euroregiónom Váh-Dunaj-Ipeľ a má vedúce zastúpenie za SR aj vo Výbore regiónov.

Rámcové aktivity realizujúce opatrenie:

- Podpora a rozvoj medzinárodnej a cezhraničnej spolupráce v oblasti prípravy a implementácie projektov
- Rozvoj inštitucionálnej spolupráce zahraničných vzťahov a rozvoj služieb v oblasti verejnej správy, školstva, zdravotníctva, sociálnej starostlivosti
- Rozvoj ľudských zdrojov, partnerstvá v odbornej príprave a zlepšenie mobility pracovnej sily
- Tvorba a podpora strategických a koncepčných rozvojových dokumentov, akčných plánov

Cieľové skupiny:

- Obyvatelia Nitrianskeho kraja
- Regionálna a miestna samospráva
- Návštevníci kraja

Možné zdroje financovania:

- Verejné zdroje
- Súkromné zdroje
- Zdroje EÚ

Väzby na ostatné opatrenia:

I.IV.I Podpora rozvoja infraštruktúry, služieb a produktov cestovného ruchu

II.II.II Podpora rozvoja systému celoživotného vzdelávania

III.I.II Realizácia opatrení a programov na ochranu prírody a krajiny

Indikátory výstupu:

- Počet vytvorených strategických a koncepčných rozvojových dokumentov
- Počet podporených projektov

Špecifický cieľ II.IV Posilniť územnú a medziregionálnu spoluprácu

Opatrenie II.IV.II Rozvoj nadregionálnych a medzinárodných partnerstiev

Popis opatrenia:

Nitriansky samosprávny kraj bude podporovať prehĺbovanie spolupráce, ktorá pomáha rozvoju spoločnosti, vytvára priestor pre rozvoj inovácií prenosom informácií, poznatkov a skúseností. Rozvoj bude smerovaný do budovania partnerstiev a podporovania spolupráce na miestnej, regionálnej, národnej a medzinárodnej úrovni ako platformy pre hospodársku, sociálnu a územnú súdržnosť.

Rámcové aktivity realizujúce opatrenie:

- Propagácia kraja v medzinárodnom kontexte (workshopy, konferencie, kultúrno-spoločenské podujatia)
- Organizovanie medzinárodných seminárov a workshopov pre rozvoj partnerstiev
- Podpora športových a kultúrnych podujatí s medzinárodnou účasťou
- Využitie kultúrno-historického potenciálu Nitrianskeho samosprávneho kraja k budovaniu partnerstiev
- Spoločné úsilie na zachovanie prírodných krás (fauna, flóra) prihraničných oblastí

Cieľové skupiny:

- Obyvatelia Nitrianskeho kraja
- Regionálna a miestna samospráva
- Návštevníci kraja

Možné zdroje financovania:

- Verejné zdroje
- Súkromné zdroje
- Zdroje EÚ

Väzby na ostatné opatrenia:

I.IV.I Podpora rozvoja infraštruktúry, služieb a produktov cestovného ruchu

II.IV.I Budovanie a rozvoj efektívnej medzinárodnej a cezhraničnej spolupráce

III.I.II Realizácia opatrení a programov na ochranu prírody a krajiny

Indikátory výstupu:

- Počet vytvorených partnerstiev
- Počet podporených projektov

Špecifický cieľ III.I: Znížiť ohrozenia všetkých zložiek životného prostredia a ochrana pred živelnými pohromami

Opatrenie III.I.I: Zabezpečenie ochrany územia pred živelnými pohromami realizáciou preventívnych opatrení

Popis opatrenia:

Z dôvodu možného zasiahnutia územia živelnými pohromami je v súčasnosti významné realizovať preventívne kroky, ktoré zabránia negatívnym vplyvom v krajine.

Rámcové aktivity realizujúce opatrenia:

- Preventívne opatrenia na ochranu pred živelnými pohromami
- Posilnenie krízového manažmentu a zlepšenie ochrany a bezpečnosti obyvateľov kraja pri mimoriadnych udalostiach

Cieľové skupiny:

- Obyvatelia Nitrianskeho kraja
- Správcovia veľkých a drobných vodných tokov
- Miestna a regionálna samospráva
- Neštátne neziskové organizácie

Možné zdroje financovania:

- Verejné zdroje
- Súkromné zdroje
- Zdroje EÚ

Väzby na ostatné opatrenia:

- III.I.II Realizácia opatrení a programov na ochranu prírody a krajiny

Indikátory výstupu:

- Počet podporených projektov

Opatrenie III.I.II: Realizácia opatrení a programov na ochranu prírody a krajiny

Popis opatrenia:

Ochrana prírody a krajiny je jedným zo základných výrazov starostlivosti každej spoločnosti o životné prostredie, ktorá determinuje kvalitu života v prostredí. Je jedným z predpokladov zachovávanía prírodného a kultúrneho dedičstva pre ďalšie generácie. Biodiverzita na území kraja je výsledkom vývoja jeho prírodnej krajiny a vplyvu človeka na ňu. V NSK sa nachádza pomerne vysoký počet chránených území z hľadiska záujmov štátnej ochrany prírody a krajiny, Európskej sústavy chránených území NATURA 2000, Ramsarskej konvencie ako aj ďalších medzinárodných dohôd.

Rámcové aktivity realizujúce opatrenia:

- Realizovanie programov starostlivosti a opatrení uvedených v inej dokumentácii ochrany prírody vypracovanej pre chránené územia a ohrozené druhy rastlín a živočíchov zaradené do NATURA 2000 v rámci štátnej ochrany prírody
- Zachovanie prírodného dedičstva (ochrana a zachovanie prírodných procesov)
- Regenerácia a revitalizácia verejných priestranstiev

Cieľové skupiny:

- Obyvatelia Nitrianskeho kraja
- Miestna samospráva
- Dotknuté orgány štátnej správy v oblasti ochrany prírody
- Neštátne neziskové organizácie

Možné zdroje financovania:

- Verejné zdroje
- Súkromné zdroje
- Zdroje EÚ

Väzby na ostatné opatrenia:

- III.I.I Zabezpečenie ochrany územia pred živelnými pohromami realizáciou preventívnych opatrení

Indikátory výstupu:

- Počet zrealizovaných programov a opatrení
- Počet podporených projektov

Špecifický cieľ III.II: Znížiť produkciu odpadov zavedením efektívneho systému separovania a zhodnocovania

Opatrenie III.II.I: Zefektívnenie systému nakladania s odpadom

Popis opatrenia:

Separovanie odpadu je jednou z aktivít, prostredníctvom ktorého sa šetria prírodné zdroje a znižujú sa negatívne vplyvy na zdravie ľudí a životné prostredie a to nielen vo výrobných procesoch ale aj na skládkach. Zvýšenie zefektívnenia nakladania s odpadmi vychádza zo zavádzania nových a modernizácie už existujúcich systémov separovaného zberu.

Rámcové aktivity realizujúce opatrenia:

- Zavádzanie nových a zefektívňovanie existujúcich systémov separovaného zberu komunálneho odpadu
- Zvyšovanie miery zhodnocovania odpadov, opätovné použitie a recyklácia, podpora predchádzaniu vzniku odpadov
- Eliminovanie negatívnych vplyvov environmentálnych záťaží

Cieľové skupiny:

- Miestna samospráva
- Rozpočtové a príspevkové organizácie zriadené mestom alebo obcou
- Majitelia pozemkov
- Podnikateľské subjekty
- Obyvatelia Nitrianskeho kraja

Možné zdroje financovania:

- Verejné zdroje
- Súkromné zdroje
- Zdroje EÚ

Väzby na ostatné opatrenia:

- I.III.I. Podpora reštrukturalizácie a modernizácie pôdohospodárskych podnikov a zvýšenie poľnohospodárskej diverzifikácie
- I.III.II Podpora vedy, výskumu a transferu poznatkov v oblasti pôdohospodárstva a rozvoja vidieka

Indikátory výstupu:

- Počet podporených projektov
- Počet zariadení na separáciu alebo zhodnotenie odpadu
- Počet zlikvidovaných environmentálnych záťaží

Špecifický cieľ III.III: Zlepšiť energeticky efektívne a nízkouhlíkové hospodárstvo

Opatrenie III.III.I: Znižovanie energetickej náročnosti a zvyšovanie využívania OZE (obnoviteľných zdrojov energie)

Popis opatrenia:

Znižovanie energetickej náročnosti má byť systematické, aktivity sa majú navzájom dopĺňať tak, aby sa maximálne využil potenciál úspor energie. Prioritou je znížiť potrebu energie a až následne pokrývať nevyhnutnú spotrebu z účinných systémov centralizovaného zásobovania teplom alebo z obnoviteľných zdrojov energie. Opatrenie bude zamerané na využívanie obnoviteľných zdrojov energie, na energeticky úsporné opatrenia v podnikoch a vo verejných budovách, ďalej na prípravu regionálnych a lokálnych nízkouhlíkových stratégií a na rozvoj účinnejších systémov centralizovaného zásobovania teplom.

Rámcové aktivity realizujúce opatrenia:

- Zavádzanie princípov energetického manažmentu
- Podporovanie prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch
- Podporovanie udržateľného využívania obnoviteľných zdrojov
- Podporovanie renovácie a výstavby verejných budov z verejných zdrojov (nízkoenergetické budovy, ultranízkoenergetické budovy a budovy s takmer nulovou spotrebou energie)

Cieľové skupiny:

- Podniky
- Regionálna a miestna samospráva
- Domácnosti

Možné zdroje financovania:

- Verejné zdroje
- Súkromné zdroje
- Zdroje EÚ

Väzby na ostatné opatrenia:

- II.I.I Budovanie a modernizácia zariadení sociálnej infraštruktúry

Indikátory výstupu:

- Počet podporených projektov

Špecifický cieľ IV.I: Skvalitniť regionálnu dopravnú infraštruktúru a jej napojenie na nadregionálne siete a zlepšiť dopravnú dostupnosť

Opatrenie IV.I.I: Budovanie a rozširovanie siete rýchlostných ciest a ciest I. triedy vrátane výstavby obchvatov miest a obcí

Popis opatrenia:

Význam rýchlostných ciest a ciest I. triedy vychádza z dobrej dostupnosti Nitrianskeho kraja, ktorá je dôležitá pre rozvoj investičných zámerov a ekonomických aktivít. Táto sieť rýchlostných ciest a ciest I. triedy vo výraznej miere vytvára konkurenčnú výhodu regiónu a je významným lokalizačným predpokladom pre lokalizáciu priemyselných podnikov a iných komerčných objektov.

Rámcové aktivity realizujúce opatrenie:

- Podporovanie výstavby nových rýchlostných ciest
- Podporovanie modernizácie ciest I. triedy vrátane výstavby obchvatov miest a obcí

Cieľové skupiny:

- Podnikateľské subjekty
- Obyvatelia Nitrianskeho kraja
- Návštevníci kraja

Možné zdroje financovania:

- Verejné zdroje
- Súkromné zdroje
- Zdroje EÚ

Väzby na ostatné opatrenia:

- I.I.I Rozvoj a podpora priemyselných parkov a podnikateľských zón
- I.III.III Podpora základných služieb rozvoja obcí na vidieku
- I.IV.I Podpora rozvoja infraštruktúry, služieb a produktov cestovného ruchu

Indikátory výstupu:

- Dĺžka vybudovaných rýchlostných ciest
- Dĺžka zmodernizovaných a vybudovaných ciest I. triedy

Opatrenie IV.I.II: Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia regionálnych, miestnych komunikácií a podpora ekologickej a nemotorovej dopravy

Popis opatrenia:

Regionálne a miestne komunikácie zabezpečujú hlavne dostupnosť medzi mestskými a vidieckymi sídlami v rámci Nitrianskeho kraja. Tvoria dôležitý lokalizačný predpoklad pre alokáciu firiem, inštitúcií a individuálnej bytovej výstavby. Modernizácia a rekonštrukcia regionálnych a miestnych komunikácií vedie ku skvalitneniu celkovej dopravnej infraštruktúry a rozvoju ekologickej a nemotorovej dopravy v regióne.

Rámcové aktivity realizujúce opatrenie:

- Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia ciest II. a III. triedy
- Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia miestnych komunikácií
- Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia objektov cestnej infraštruktúry
- Vypracovanie projektových dokumentácií a štúdií uskutočniteľnosti
- Budovanie cyklo dopravných ciest/trás v sídlach a medzi sídlami
- Podpora ekologickej priaznivej nízkohlukovej a nízkohlíkovej dopravy
- Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia infraštruktúry verejnej osobnej dopravy

Cieľové skupiny:

- Obyvatelia Nitrianskeho kraja
- Turisti a návštevníci kraja
- Podnikateľské subjekty
- Regionálna a miestna samospráva

Možné zdroje financovania:

- Verejné zdroje
- Súkromné zdroje
- Zdroje EÚ

Väzby na ostatné opatrenia:

- I.I.I Rozvoj a podpora priemyselných parkov a podnikateľských zón
- I.III.III Podpora základných služieb a rozvoja obcí na vidieku
- I.IV.I Podpora rozvoja infraštruktúry, služieb a produktov cestovného ruchu
- IV.I.I Budovanie a rozširovanie siete rýchlostných ciest a ciest I. triedy vrátane výstavby obchvatov miest a obcí

Indikátory výstupu:

- Dĺžka vybudovaných, modernizovaných a rekonštruovaných ciest II. a III. triedy
- Dĺžka vybudovaných, modernizovaných a rekonštruovaných miestnych komunikácií
- Počet vybudovaných, modernizovaných a rekonštruovaných objektov cestnej infraštruktúry
- Dĺžka vybudovaných cyklodopravných ciest/trás
- Počet podporených projektov
- Počet projektových dokumentácií a štúdií uskutočniteľnosti

Opatrenie IV.I.III: Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia železničnej siete regionálneho a medzinárodného významu

Popis opatrenia:

Železničná doprava má vplyv na rozvoj hospodárstva štátu, ako aj na úroveň uspokojenia potrieb obyvateľstva. Zabezpečuje spojenie medzi výrobou a spotrebou, podieľa sa na dochádzke ľudí do zamestnania, do škôl a za službami. Zvýšený význam dopravy v poslednom období spôsobuje určité tlaky na jej transformáciu, ktorá by viedla ku skvalitneniu dopravnej infraštruktúry a k zlepšeniu kvality dopravných prostriedkov.

Rámcové aktivity realizujúce opatrenie:

- Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia železničnej siete
- Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia objektov železničnej dopravy

Cieľové skupiny:

- Obyvatelia Nitrianskeho kraja
- Návštevníci kraja
- Účastníci osobnej a nákladnej dopravy, ako priamy užívatelia

Možné zdroje financovania:

- Verejné zdroje
- Súkromné zdroje
- Zdroje EÚ

Väzby na ostatné opatrenia:

- nie sú

Indikátory výstupu:

- Dĺžka novovybudovanej a modernizovanej železničnej siete
- Počet podporených projektov

Opatrenie IV.I.IV: Vytvorenie podmienok pre využitie vodných ciest regionálneho a medzinárodného významu

Popis opatrenia:

Vodná doprava je významnou súčasťou dopravnej sústavy Slovenskej republiky. V súčasnosti zohráva dôležitú úlohu nielen pri zefektívňovaní tovarovej výmeny, ale svoju budúcnosť majú i vodné toky a vodné plochy pre športové a rekreačné využitie. Nitriansky kraj má vysoký potenciál vo využití vodných tokov na dopravné a prepravné účely.

Rámcové aktivity realizujúce opatrenie:

- Rozvoj vodnej a kombinovanej dopravy

Cieľové skupiny:

- Vlastníci/správcovia infraštruktúry vodnej dopravy
- Vlastníci/prevádzkovatelia lodného parku

Možné zdroje financovania:

- Verejné zdroje
- Súkromné zdroje
- Zdroje EÚ

Väzby na ostatné opatrenia:

- nie sú

Indikátory výstupu:

- Počet podporených projektov

Špecifický cieľ IV.II: Zlepšenie zásobovania pitnou vodou a odvádzanie a čistenie komunálnych odpadových vôd

Opatrenie IV.II.I: Zvýšenie podielu obyvateľstva napojeného na kanalizačnú sieť a ČOV

Popis opatrenia:

Odvádzanie a čistenie odpadových vôd sú predpokladom pre vyššiu kvalitu ľudského života a ochranu životného prostredia. Uvedené opatrenie je zamerané na budovanie nových kanalizačných sietí a ČOV a taktiež na zabezpečenie dobrého stavu kanalizačného infraštruktúrneho majetku budovania verejných sietí za účelom spoľahlivosti a hospodárnosti odvádzania a čistenia odpadových vôd pre čo najväčší počet užívateľov.

Rámcové aktivity realizujúce opatrenie:

- Výstavba a rekonštrukcia verejných kanalizácií a ČOV

Cieľové skupiny:

- Miestna samospráva
- Obyvatelia NSK
- Podnikatelia

Možné zdroje financovania:

- Verejné zdroje
- Súkromné zdroje
- Zdroje EÚ

Väzby na ostatné opatrenia:

- III.I.II Realizácia opatrení a programov na ochranu prírody a krajiny

Indikátory výstupu:

- Počet domácností napojených na kanalizáciu a ČOV

Opatrenie IV.II.II: Zvýšenie podielu obyvateľov napojených na verejný vodovod

Popis opatrenia:

Zásobovanie obyvateľstva kvalitnou pitnou vodou, odvádzanie a čistenie odpadových vôd sú základným predpokladom pre vyššiu kvalitu ľudského života a ochranu životného prostredia. Existencia vodohospodárskej infraštruktúry je súčasne predpokladom ďalšieho sociálneho i ekonomického rozvoja. Uvedené opatrenie je zamerané na zvyšovanie podielu obyvateľov zásobovaných nezávadnou a kvalitnou pitnou vodou z verejných vodovodov.

Rámcové aktivity realizujúce opatrenie:

- Výstavba a rekonštrukcia vodovodných sietí

Cieľové skupiny:

- Miestna samospráva
- Obyvatelia NSK
- Podnikatelia

Možné zdroje financovania:

- Verejné zdroje
- Súkromné zdroje
- Zdroje EÚ

Väzby na ostatné opatrenia:

- III.I.II Realizácia opatrení a programov na ochranu prírody a krajiny

Indikátory výstupu:

- Počet domácností napojených na verejné vodovody

Špecifický cieľ IV.III: Zlepšiť dostupnosť a kvalitu informačných a komunikačných technológií

Opatrenie IV.III.I: Podpora rozvoja telekomunikačných a prenosových sietí pre podporu informačnej a komunikačnej infraštruktúry a elektronizácie služieb

Popis opatrenia:

Dostupnosť informačných a komunikačných technológií vytvára jeden zo základných predpokladov pre rozvoj informačnej spoločnosti a pre rozvoj ekonomiky založenej na znalostiach. Preto je dôležité podporiť a zabezpečiť väčšiu dostupnosť informačných a komunikačných technológií v Nitrianskom kraji a podporovať jednotlivé domácnosti v rámci informatizácie.

Rámcové aktivity realizujúce opatrenie:

- Podporovanie budovania a modernizácie IKT infraštruktúry vrátane vybavenia vysokorýchlostným internetovým pripojením a nákupu softvérového vybavenia
- Elektronizácia služieb

Cieľové skupiny:

- Prevádzkovatelia sietí
- Obyvatelia NSK
- Regionálna a miestna samospráva

Možné zdroje financovania:

- Verejné zdroje
- Súkromné zdroje
- Zdroje EÚ

Väzby na ostatné opatrenia:

- II.II.II Podpora rozvoja systému celoživotného vzdelávania

Indikátory výstupu:

- Počet novopripojených obyvateľov na širokopásmový internet
- Počet užívateľov

2.3 Indikátory strategických a špecifických cieľov a opatrení PHSR NSK 2016 - 2022

Tab. č. 6: Indikátory strategických a špecifických cieľov a opatrení PHSR NSK 2016 - 2022

a) pre prioritnú oblasť Hospodárstvo

Prioritná oblasť/Strategický cieľ/Špecifický cieľ	Názov cieľa/opatrenia	Typ indikátora	Názov indikátora	Merná jednotka	Rámcové aktivity
1. Prioritná oblasť Hospodárstvo					
I. Strategický cieľ	Konkurencieschopná ekonomika	dopad	Rast HDP a zamestnanosti		
I.I Špecifický cieľ	Vytvoriť podmienky pre príchod investícií s vysokou pridanou hodnotou	výsledok	Zvyšovanie zamestnanosti tvorbou nových pracovných miest prepojením a lepšou spolupráce MSP s nadnárodnými spoločnosťami		
I.I.I Opatrenie	Rozvoj a podpora priemyselných parkov a podnikateľských zón	výstup	Počet revitalizovaných brownfields a podnikateľských zón	počet	Zvyšovanie počtu revitalizovaných brownfields a podnikateľských zón
			Počet subjektov pôsobiacich v existujúcich priemyselných areáloch	počet	Zvyšovanie počtu podnikateľských subjektov
			Počet vytvorených pracovných miest	počet	Zvyšovanie počtu pracovných miest
I.I.II Opatrenie	Podpora rozvoja priemyselných odvetví s vyššou tvorbou pridanej hodnoty	výstup	Počet podporených podnikov a počet podnikov využívajúcich poradenstvo a novovytvorené služby	počet	Podporovanie rozvoja podnikov a vytváranie klastrov
			Počet vytvorených pracovných miest	počet	Zvyšovanie počtu pracovných miest
I.I.III Opatrenie	Podpora malého a stredného podnikania	výstup	Počet podporených MSP	počet	Podporovanie začínajúcich podnikateľov
			Počet podporených projektov	počet	Vytváranie a podpora Centier prvého kontaktu pre šírenie informácií a poznatkov pre MSP
			Počet vytvorených pracovných miest v podporených firmách	počet	Zvyšovanie počtu pracovných miest

I.II. Špecifický cieľ	Vytvoriť stimulujujúce prostredie pre inovácie, kultúrny a kreatívny priemysel	výsledok	Celkové zvýšenie výkonnosti výskumu a vývoja a ich odraz v inováciách a efektívnosti vo výrobných procesoch		
I.II.I Opatrenie	Rozvoj a podpora výskumných, technologických a kreatívnych centier a inkubátorov	výstup	Počet podporených partnerstiev zameraných na rozvoj výskumu a vývoja	počet	Vytváranie partnerstiev zameraných na realizáciu projektov podporujúcich inovácie medzi podnikateľmi na domácej aj medzinárodnej úrovni
			Počet vytvorených výskumných a technologických centier, vedeckých parkov a podnikateľských inkubátorov a inovačných centier	počet	Vytvorenie podmienok pre rozvoj inovačnej infraštruktúry
		výstup	Počet vybudovaných kultúrnych a kreatívnych centier a inkubátorov	počet	Budovanie kultúrnych a kreatívnych centier a inkubátorov
I.III. Špecifický cieľ	Podporiť rozvoj multifunkčného poľnohospodárstva a rozvoj vidieka	výsledok	Zvyšovanie zamestnanosti na vidieku		
I.III.I Opatrenie	Podpora reštrukturalizácie a modernizácie pôdohospodárskych podnikov a zvýšenie poľnohospodárskej diverzifikácie	výstup	Počet podporených podnikov	počet	Podporovanie moderného a efektívneho multifunkčného poľnohospodárstva produkujúceho dostatok kvalitných potravín
			Počet školiacich aktivít	počet	Zvyšovanie informovanosti a vzdelávanie pôdohospodárskych podnikov o možnostiach diverzifikačných aktivít
			Počet podporených projektov	počet	Podporovanie pilotných projektov diverzifikácie malých pôdohospodárskych podnikov
			Počet podporených potravinárskych podnikov	počet	Podpora rozvoja potravinárskych podnikov využívajúcich produkty poľnohospodárskej prvovýroby v kraji

I.III.II. Opatrenie	Podpora vedy, výskumu a transferu poznatkov v oblasti pôdohospodárstva a rozvoja vidieka	výstup	Počet podporených subjektov	počet	Podporovanie sieťovania pôdohospodárskych subjektov a výskumných inštitúcií
			Počet podporených projektov	počet	Podporovanie a rozvoj spolupráce s vedeckovýskumnými inštitúciami v oblasti rozvoja vidieka
I.III.III. Opatrenie	Podpora základných služieb a rozvoja obcí na vidieku	výstup	Počet podporených projektov	počet	Podporovanie rozvoja základných služieb na vidieku, výstavba a rekonštrukcia, podpora kvality života
			Počet vzdelávacích aktivít, workshopov a školení	počet	Zvyšovanie odborného vzdelávania a zručností
I.IV. Špecifický cieľ	Zlepšiť podmienky pre rozvoj cestovného ruchu v Nitrianskom kraji	výsledok	Zvyšovanie atraktivity cestovného ruchu vyššou návštevnosťou domácich a zahraničných turistov		
I.IV.I Opatrenie	Podpora rozvoja infraštruktúry, služieb a produktov cestovného ruchu	výstup	Počet podporených projektov zameraných na cyklistickú infraštruktúru	počet	Podporovanie cykloturistiky v NSK budovaním a značením cyklotrás vrátane budovania cyklistickej infraštruktúry
			Počet podporených projektov súvisiacich s rozvojom cestovného ruchu	počet	Podporovanie rekonštrukcie existujúcich pamiatok vhodných na využívanie v cestovnom ruchu
			Počet podporených projektov v oblasti cestovného ruchu	počet	Podpora projektov súvisiacich s rozvojom cestovného ruchu
I.IV.II Opatrenie	Podpora rozvoja destinačného manažmentu a podpora spolupráce medzi subjektmi cestovného ruchu	výstup	Počet vytvorených oblastných organizácií cestovného ruchu	počet	Inštitucionalizovanie subjektov vstupujúcich do destinačného manažmentu (KOCR, OOCR)
			Počet podporených neinvestičných projektov na podporu cestovného ruchu	počet	Koordinovanie propagačných aktivít cestovného ruchu v regióne vo väzbe na celoslovenské aktivity

b) pre prioritnú oblasť Ľudské zdroje

Prioritná oblasť/Strategický cieľ/Špecifický cieľ	Názov cieľa/opatrenia	Typ indikátora	Názov indikátora	Merná jednotka	Rámcové aktivity	
2.Prioritná oblasť Ľudské zdroje						
II.Strategický cieľ	Kvalitné ľudské zdroje	dopad	Udržanie a rast zamestnanosti			
II.I Špecifický cieľ	Zlepšiť kvalitu zariadení sociálnej infraštruktúry	výsledok	Zvýšenie kvality sociálnej infraštruktúry			
II.I.I Opatrenie	Budovanie a modernizácia sociálnej infraštruktúry	výstup	Počet zmodernizovaných zariadení	počet	Materiálno-technické vybavenie centier odborného vzdelávania a prípravy tak, aby zodpovedali aktuálnym požiadavkám prípravy žiakov pre prax	
			Počet podporených projektov	počet	Výstavba a modernizácia predškolských, školských, kultúrnych, športových a voľnočasových zariadení sociálnej infraštruktúry	
			Počet postavených bytových domov	počet	Podpora výstavby a rekonštrukcie bytového fondu	
			Počet podujatí	počet	Podpora kultúrneho, športového a spolkového života kraja	

II.II Špecifický cieľ	Zabezpečiť súlad vzdelávania s požiadavkami trhu práce	výsledok	Zvýšenie miery zamestnanosti absolventov na trhu práce		
II.II.I. Opatrenie	Harmonizácia vzdelávania v súlade s požiadavkami trhu práce	výstup	Počet podporených projektov	počet	Podporovanie centier odborného vzdelávania a prípravy pre jednotlivé oblasti podľa požiadaviek trhu práce
			Počet žiakov odborného výcviku v centrách odborného vzdelávania a prípravy na celkovom počte žiakov	počet	Implementovanie prvkov duálneho vzdelávania do systému s možnosťou využívania moderných technológií vo vyučovaní odborného vzdelávania, sledovať potreby trhu práce v regióne
			Počet podporených projektov	počet	Vytvorenie kreatívnych centier pre mladé talenty v prepojení s investíciami na kultúrny a kreatívny priemysel
			Počet školských zariadení	počet	Zabezpečovanie optimalizácie siete školských zariadení, študijných a učebných odborov
			Počet realizovaných aktivít	počet	Skvalitňovanie komunikácie medzi vzdelávacími inštitúciami a sociálnymi partnermi pri inovatívnom vzdelávaní
II.II.II. Opatrenie	Podpora rozvoja systému celoživotného vzdelávania	výstup	Počet podporených projektov	počet	Rozvoj špecializovaných vzdelávacích programov a inkluzívneho vzdelávania
			Počet zapojených subjektov	počet	Vytvorenie podmienok pre uchádzačov o rozšírenie a prehĺbenie už získaného vzdelania a rekvalifikáciu
			Počet absolventov	počet	Podporovanie medzinárodnej mobility účastníkov odborného vzdelávania a prípravy a výmenné stáže
		výstup	Počet detí	počet	Podporovanie kvalitného predprimárneho vzdelávania – zvýšiť dostupnosť predškolského vzdelávania pre všetky deti
		výstup	Počet žiakov	počet	Podporovanie zvyšovania zručností a kompetencií žiakov v technických a prírodovedných odboroch, v jazykovej príprave, v informačno-komunikačných zručnostiach a v polytechnickej výchove

II.III Špecifický cieľ	Zabezpečiť kvalitu a dostupnosť sociálnych služieb a zdravotníckych služieb pre obyvateľov	výsledok	Zlepšenie kvality a dostupnosti sociálnych služieb a zdravotníckych služieb pre obyvateľov kraja		
II.III.I. Opatrenie	Dostupnosť a variabilita sociálnych služieb, transformácia, deinštitucionalizácia a humanizácia sociálnych služieb	výstup	Počet podporených projektov	počet	Rozširovanie siete nedostatkových sociálnych služieb a zariadení
			Počet podporených projektov	počet	Podporiť rozvoj služieb starostlivosti o dieťa do 3 rokov veku na komunitnej úrovni
			Počet podporených projektov	počet	Podporiť prechod poskytovania sociálnych služieb z inštitucionálnej formy na komunitnú
			Počet podporených služieb	počet	Podporiť rozvoj nových alebo existujúcich sociálnych služieb na komunitnej úrovni
			Počet dobrovoľníkov	počet	Podporovanie dobrovoľníctva
			Počet prípadov	počet	Podporovanie výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately
			Počet podporených projektov	počet	Podporovanie prevencie sociálnopatologických javov
II.III.II. Opatrenie	Dostupnosť, variabilita a integrácia primárnej zdravotnej starostlivosti	výstup	Počet podporených centier integrovanej zdravotnej starostlivosti	počet	Podporovanie budovania infraštruktúry CIZS (centier integrovanej zdravotnej starostlivosti)
			Počet poskytovateľov	počet	Podporovanie verejnej minimálnej siete poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v regióne
			Počet podporených projektov	počet	Modernizovanie zdravotníckej infraštruktúry a vybavenia
			Počet podporených projektov	počet	Podporovanie kvality zdravotnej starostlivosti a služieb súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti

II.IV Špecifický cieľ	Posilniť územnú a medziregionálnu spoluprácu	výsledok	Zlepšenie územnej a medziregionálnej spolupráce		
II.IV.I Opatrenie	Budovanie a rozvoj efektívnej medzinárodnej a cezhraničnej spolupráce	výstup	Počet podporených projektov	počet	Podpora a rozvoj medzinárodnej a zahraničnej spolupráce v oblasti prípravy a implementácie projektov
			Počet podporených projektov	počet	Rozvoj inštitucionálnej spolupráce zahraničných vzťahov a rozvoj služieb v oblasti verejnej správy, školstva, zdravotníctva, sociálnej starostlivosti
			Počet podporených projektov	počet	Rozvoj ľudských zdrojov, partnerstva v odbornej príprave a zlepšenie mobility pracovnej sily
			Počet vytvorených strategických a koncepčných rozvojových dokumentov	počet	Tvorba a podpora strategických a koncepčných rozvojových dokumentov, akčných plánov
II.IV.II Opatrenie	Rozvoj nadregionálnych a medzinárodných partnerstiev	Výstup	Počet vytvorených partnerstiev	počet	Propagácia kraja v medzinárodnom kontexte (workshopy, konferencie, kultúrno-spoločenské podujatia)
			Počet vytvorených partnerstiev	počet	Organizovanie medzinárodných seminárov a workshopov pre rozvoj partnerstiev
			Počet podporených projektov	počet	Podpora športových a kultúrnych podujatí s medzinárodnou účasťou
			Počet podporených projektov	počet	Využitie kultúrno-historického potenciálu Nitrianskeho samosprávneho kraja k budovaniu partnerstiev
			Počet podporených projektov	počet	Spoločné úsilie na zachovanie prírodných krás (fauna, flóra) prihraničných oblastí

c) pre prioritnú oblasť Životné prostredie

Prioritná oblasť/Strategický cieľ/Špecifický cieľ	Názov cieľa/opatrenia	Typ indikátora	Názov indikátora		
3. Prioritná oblasť Životné prostredie					
III. Strategický cieľ	Zdravé životné prostredie	dopad	Zlepšenie kvality životného prostredia	Merná jednotka	Rámcové aktivity
III.I Špecifický cieľ	Znížiť ohrozenia všetkých zložiek životného prostredia a ochrana pred živelnými pohromami	výsledok	Zníženie ohrozenia, škôd na krajine, majetku a zdraví obyvateľov		
III.I.I Opatrenie	Zabezpečenie ochrany územia pred živelnými pohromami realizáciou preventívnych opatrení	výstup	Počet podporených projektov	počet	Preventívne opatrenia na ochranu pred živelnými pohromami
			Počet podporených projektov	počet	Posilnenie krízového manažmentu a zlepšenie ochrany a bezpečnosti obyvateľov kraja pri mimoriadnych udalostiach
III.I.II Opatrenie	Realizácia opatrení a programov na ochranu prírody a krajiny	výstup	Počet zrealizovaných programov a opatrení	počet	Realizovanie programov starostlivosti a opatrení uvedených v inej dokumentácii ochrany prírody vypracovanej pre chránené územia a ohrozené druhy rastlín a živočíchov zaradené do NATURA 2000 v rámci štátnej ochrany prírody
			Počet podporených projektov	počet	Zachovanie prírodného dedičstva (ochrana a zachovanie prírodných procesov)
			Počet podporených projektov	počet	Regenerácia a revitalizácia verejných priestranstiev

III.II Špecifický cieľ	Znížiť produkciu odpadov zavedením efektívneho systému separovania a zhodnocovania	výsledok	Zníženie znečisťovania krajiny a využívanie druhotných surovín vo výrobe		
III.II.I Opatrenie	Zefektívnenie systému nakladania s odpadom	výstup	Počet podporených projektov	počet	Zavádzanie nových a zefektívňovanie existujúcich systémov separovaného zberu komunálneho odpadu
			Počet zariadení na separáciu alebo zhodnotenie odpadu	počet	Zvyšovanie miery zhodnocovania odpadov, opätovné použitie a recyklácia, podpora predchádzaniu vzniku odpadov
			Počet zlikvidovaných environmentálnych záťaží	počet	Eliminovanie negatívnych vplyvov environmentálnych záťaží
III.III Špecifický cieľ	Zlepšiť energeticky efektívne a nízkouhlíkové hospodárstvo	výsledok	Zníženie emisií skleníkových plynov		
III.III.I Opatrenie	Znižovanie energetickej náročnosti a zvyšovanie využívania OZE (obnoviteľných zdrojov energie)	výstup	Počet podporených projektov	počet	Zavádzanie princípov energetického manažmentu
			Počet podporených projektov	počet	Podporovanie prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch
			Počet podporených projektov	počet	Podporovanie udržateľného využívania obnoviteľných zdrojov
			Počet podporených projektov	počet	Podpora renovácie a výstavby verejných budov z verejných zdrojov (nízkoenergetické budovy, ultranízkoenergetické budovy a budovy s takmer nulovou spotrebou energie)

d) pre prioritnú oblasť Doprava a technická infrastruktúra

Prioritná oblasť/Strategický cieľ/Špecifický cieľ	Názov cieľa/opatrenia	Typ indikátora	Názov indikátora	Merná jednotka	Rámcové aktivity
4. Prioritná oblasť Doprava a technická infrastruktúra					
IV. Strategický cieľ	Komplexná technická infrastruktúra	dopad	Zlepšenie dopravnej obslužnosti, dostupnosti a technickej infraštruktúry obyvateľov		
IV.I Špecifický cieľ	Skvalitniť regionálnu dopravnú infraštruktúru a jej napojenie na nadregionálne siete a zlepšiť dopravnú dostupnosť	výsledok	Zlepšenie dopravnej infraštruktúry a dostupnosti		
IV.I.I Opatrenie	Budovanie a rozširovanie siete rýchlostných ciest a ciest I. triedy vrátane výstavby obchvatov miest a obcí	výstup	Dĺžka vybudovaných rýchlostných ciest	km	Podporovanie výstavby nových rýchlostných ciest
			Dĺžka zmodernizovaných a vybudovaných ciest I. triedy	km	Podporovanie modernizácie ciest I. triedy vrátane výstavby obchvatov miest a obcí
IV.I.II Opatrenie	Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia regionálnych, miestnych komunikácií a podpora ekologickej a nemotorovej dopravy	výstup	Dĺžka vybudovaných, modernizovaných a rekonštruovaných ciest II. a III. triedy	km	Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia ciest II. a III. triedy
			Dĺžka vybudovaných, modernizovaných a rekonštruovaných miestnych komunikácií	km	Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia miestnych komunikácií
			Počet vybudovaných, modernizovaných a rekonštruovaných objektov cestnej infraštruktúry	počet	Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia objektov cestnej infraštruktúry
			Počet projektových dokumentácií a štúdií uskutočniteľnosti	počet	Vypracovanie projektových dokumentácií a štúdií uskutočniteľnosti
			Dĺžka vybudovaných cyklo dopravných ciest/trás	km	Budovanie cyklo dopravných ciest/trás v sídlach a medzi sídlami
			Počet podporených projektov	počet	Podpora ekologickej priaznivej nízkohlukovej a nízkohlíkovej dopravy
			Počet podporených projektov	počet	Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia infraštruktúry verejnej osobnej dopravy

IV.I.III Opatrenie	Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia železničnej siete regionálneho a medzinárodného významu	výstup	Dĺžka novovybudovanej a modernizovanej železničnej siete	km	Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia železničnej siete
			Počet podporených projektov	počet	Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia objektov železničnej dopravy
IV.I.IV Opatrenie	Vytvorenie podmienok pre využitie vodných ciest regionálneho a medzinárodného významu	výstup	Počet podporených projektov	km	Rozvoj vodnej a kombinovanej dopravy
IV.II Špecifický cieľ	Zlepšovanie zásobovania pitnou vodou a odvádzanie a čistenie komunálnych odpadových vôd	výsledok	Zlepšenie kvality života obyvateľov		
IV.II.I Opatrenie	Zvýšenie podielu obyvateľstva napojeného na kanalizačnú sieť a ČOV	výstup	Počet domácností napojených na kanalizáciu a ČOV	počet	Výstavba a rekonštrukcia verejných kanalizácií a ČOV
IV.II.II Opatrenie	Zvýšenie podielu obyvateľov napojených na verejný vodovod	výstup	Počet domácností napojených na verejný vodovod	počet	Výstavba a rekonštrukcia vodovodných sietí
IV.III Špecifický cieľ	Zlepšiť dostupnosť a kvalitu informačných a komunikačných technológií	výsledok	Zlepšenie digitálnych zručností		
IV.III.I Opatrenie	Podpora rozvoja telekomunikačných a prenosových sietí pre podporu informačnej a komunikačnej infraštruktúry a elektronizácie služieb	výstup	Počet novopripojených obyvateľov na širokopásmový internet	počet	Podporovanie budovania a modernizácie IKT infraštruktúry vrátane vybavenia vysokorýchlostným internetovým pripojením a nákupu softvérového vybavenia
			Počet užívateľov	počet	Elektronizácia služieb

2. 4 Ukazovatele pre NSK vychádzajúce zo stratégie Európa 2020 a Aktualizácie Národnej stratégie regionálneho rozvoja Slovenskej republiky

Napĺňanie strategického cieľa národnej stratégie bude monitorované prostredníctvom ukazovateľov:

- HDP na obyvateľa v parite kúpnej sily (PKS)
- tempo rastu HDP (v stálych cenách)
- tvorba hrubého fixného kapitálu za súkromný sektor ako % z HDP
- podiel čistých disponibilných dôchodkov domácností na obyvateľa
- produktivita práce v PKS na zamestnanca
- emisie skleníkových plynov
- podiel obnoviteľných zdrojov energie na celkovej spotrebe energie

Zdrojom pre získanie týchto informácií bude ŠÚ SR. Informácie, ktoré nebude možné získať z tohto zdroja budú získané od iných subjektov (napr. ÚPSVR SR a pod.). V rámci monitoringu bude porovnávaný súlad ukazovateľov národnej stratégie s ukazovateľmi v PHSR NSK 2016 – 2022.

Očakávané výsledky regionálnej politiky sú na úrovni schválenej aktualizácie Národnej stratégie regionálneho rozvoja v zmysle uznesenia vlády SR č. 222/2014.

Ukazovatele pre VÚC vychádzajúce zo stratégie Európa 2020

Očakávané výsledky regionálnej politiky

Do roku 2020 chce SR dosiahnuť pokrok v mnohých oblastiach. Ako hlavné ciele si preto v nadväznosti na stratégiu Európa 2020 určila:

Tab. č. 7: Hlavné ciele v nadväznosti na stratégiu Európa 2020

Hlavné ciele	Indikátory
<ul style="list-style-type: none"> zvýšiť mieru zamestnanosti obyvateľstva vo veku 20 – 64 rokov zo súčasných 65% na minimálne 72% 	<ul style="list-style-type: none"> Miera zamestnanosti obyvateľov vo veku 20 – 64 rokov
<ul style="list-style-type: none"> dosiť cieľ investovať do výskumu a vývoja 1,2% HDP najmä zlepšovaním podmienok pre investície súkromného sektoru do výskumu a vývoja, a vytvoriť nový ukazovateľ na sledovanie inovácie 	<ul style="list-style-type: none"> Hrubé domáce výdavky na vedu a výskum (GERD)
<ul style="list-style-type: none"> znižovať emisie skleníkových plynov o minimálne 13% v porovnaní s úrovňami z roku 2005; zvýšiť podiel obnoviteľných zdrojov energie na konečnej spotrebe energie o 14% a zvýšiť energetickú účinnosť o 11% 	<ul style="list-style-type: none"> Emisie skleníkových plynov
	<ul style="list-style-type: none"> Podiel obnoviteľných zdrojov energie na konečnej spotrebe energie
	<ul style="list-style-type: none"> Energetická účinnosť ekonomiky
<ul style="list-style-type: none"> znižovať mieru predčasného ukončenia školskej dochádzky pod 6% a zvýšiť podiel obyvateľstva vo veku 30 – 34 rokov, ktorí majú ukončené vysokoškolské vzdelanie, zo súčasných 27% na minimálne 40% 	<ul style="list-style-type: none"> Počet ľudí, ktorí predčasne ukončili školskú dochádzku
	<ul style="list-style-type: none"> Počet študentov podľa pohlavia vo veku 30 – 34 rokov
<ul style="list-style-type: none"> znižovať podiel obyvateľov, ktorí sú ohrození chudobou a sociálnym vylúčením na 17,2% 	<ul style="list-style-type: none"> Počet ľudí žijúcich pod hranicou chudoby, alebo sociálne vylúčené osoby
	<ul style="list-style-type: none"> Počet ľudí žijúcich v domácnostiach s veľmi nízkym príjmom
	<ul style="list-style-type: none"> Mimoriadne ohrozené skupiny
	<ul style="list-style-type: none"> Ľudia žijúci vo veľmi ťažkých podmienkach

Tab. č. 8: Strategické ciele pre Nitriansky samosprávny kraj

Ukazovateľ	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Miera zamestnanosti (vo veku 20 - 64 rokov v %)	70,4	65,0	63,4	65,1	65,1	68,0
Výdavky na výskum a vývoj (% z HDP v PKS, SR)	0,03	0,02	0,03	0,03	-	0,10
Miera vysokoškolsky vzdelanej populácie (% vo vekovej skupine 30 až 34 rokov)	-	-	-	24,15	-	28,0
Populácia ohrozená chudobou a sociálnym vylúčením (% populácie)	20,6	24,5	22,2	21,9	23,0	20,0
Regionálny HDP (PKS, v mil.)	10 832	10 210	10 412	11 671	-	12 000
Podiel zhodnocovaného komunálneho odpadu (v %)	10,6	8,5	9,2	12,8	13,0	50,0
Podiel obyvateľov zásobovaných z verejných vodovodov (v %)	90,2	90,4	90,3	89,1	90,2	92,0
Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť (v %)	45,7	47,3	47,5	48,6	50,2	55,0
Produkcia tuhých emisií (v tonách)	3 053,0	2 991,2	2	3	3	3
Produkcia oxidu uhoľnatého (v tonách)	6 849,0	6 385,0	6	6	5	5

Zdroj: ŠÚ SR, 2014

3 REALIZAČNÁ ČASŤ

Realizačná časť je zameraná na charakteristiku systému implementácie, monitorovania a hodnotenia plnenia PHSR, postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie PHSR NSK, systému monitorovania a hodnotenia plnenia programu s ustanovením merateľných ukazovateľov a na vecný a časový harmonogram realizácie PHSR formou akčných plánov.

3.1 Systém implementácie, monitorovania a hodnotenia plnenia programu

Realizácia PHSR NSK bude pozostávať z vykonávania navrhnutých rámcových aktivít. Zoznam rámcových aktivít investičného a rozvojového charakteru je definovaný v rámci jednotlivých opatrení.

Realizáciu PHSR NSK budú zabezpečovať všetci aktéri regionálneho rozvoja kraja, ktorí sú definovaní v rámci jednotlivých opatrení. Implementácia PHSR NSK sa bude realizovať dvomi cestami.

A) priama implementácia PHSR NSK

Subjekty priamo implementujúce jednotlivé opatrenia a rámcové aktivity programu tvoria kľúčoví aktéri miestneho a regionálneho rozvoja:

- **Regionálna samospráva - Úrad Nitrianskeho samosprávneho kraja** – prostredníctvom odborov Úradu NSK bude realizovaný akčný plán a projekty zamerané na napĺňanie cieľov programu prostredníctvom stanovených opatrení.
- Hlavný koordinátor v procese implementácie programu bude Odbor strategických činností ÚNSK, ktorý bude koordinátorom spracovávaní akčných plánov – krátkodobých plánovacích dokumentov naplňajúcich ciele PHSR NSK.
- **Miestna samospráva - mestá a obce, vrátane ich združení (napr. mikroregióny)** – realizujúce aktivity v rámci svojich kompetencií, ktoré budú obsahovo naviazané na opatrenia a aktivity PHSR NSK.
- **Orgány a inštitúcie štátnej správy** všetkých oblastí spoločensko-ekonomického a kultúrneho života, ktoré realizáciou svojich rozvojových aktivít prispievajú k napĺňaniu cieľov PHSR NSK a vstupujú do partnerstiev územnej spolupráce.
- **Podnikateľské subjekty, združenia podnikateľských subjektov, obchodné a priemyselné komory**, ktoré koordinujú aktivity na napĺňanie cieľov PHSR NSK.

- **Regionálne rozvojové agentúry**, ktoré podporujú vyvážený regionálny rozvoj v územiach a oblastiach svojej pôsobnosti, v koordinácii s Úradom NSK.
- **Záujmové spolky a združenia, občianske združenia, miestne akčné skupiny**, ktoré realizujú svoje rozvojové aktivity v koordinácii s Úradom NSK, v súlade s opatreniami a aktivitami PHSR NSK podporujúcimi vyvážený regionálny rozvoj územia kraja.
- **Ostatní socio-ekonomickí partneri**, ktorí sa podieľajú na realizovaní akčných plánov v súlade s PHSR NSK.

B) podporná implementácia programu

Subjekty podporujúce implementáciu tvoria:

- **Komisia regionálneho rozvoja a územného plánovania Zastupiteľstva ÚNSK**, ktorá napomáha vzniku partnerstiev implementujúcich opatrenia, dáva podnety pre aktualizáciu PHSR NSK, podporuje regionálny rozvoj a aktívne prispieva k zlepšovaniu implementácie programu.
- **Expertné pracovné skupiny pre implementáciu Programu rozvoja NSK**, ktoré sa spolupodieľajú na monitoringu a priebežnom vyhodnocovaní implementácie PHSR, jeho opatrení a aktivít na napĺňanie cieľov. V spolupráci s Odborom strategických činností ÚNSK pripravujú návrhy na aktualizáciu a dopĺňanie PHSR NSK podľa požiadaviek a potrieb aktérov regionálneho rozvoja na území kraja v súlade s vývojom regionálnej politiky na národnej, resp. medzinárodnej úrovni.
- **Zastupiteľstvo NSK** schvaľuje PHSR, jeho aktualizáciu a akčné plány, ďalšie strategické dokumenty a odvetvové koncepcie smerujúce k plneniu prijatých cieľov PHSR, schvaľuje predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok predkladaných NSK.

3.2 Organizačné a inštitucionálne zabezpečenie realizácie PHSR

Zastupiteľstvo NSK ako riadiaci orgán (ďalej len riadiaci orgán) pre PHSR NSK 2008 - 2015 v roku 2010 schválilo a zriadilo Monitorovací výbor pre PHSR NSK 2008 – 2015 (ďalej len „výbor“) v súlade so Zákonom č.539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja zo 4. novembra 2008. Výbor je zriadený na účely efektívneho riadenia, monitorovania a hodnotenia

PHSR NSK a odvetvových stratégií a koncepcií NSK a v rámci svojej pôsobnosti najmä:

- pravidelne sleduje, vyhodnocuje, a kontroluje kvalitu a účinnosť PHSR,

- monitoruje výsledky implementácie PHSR, najmä dosahovanie cieľov pre každú prioritnú os PHSR,
- na základe dokumentov pravidelne skúma pokrok v dosahovaní konkrétnych cieľov PHSR,
- pravidelne monitoruje a každoročne vyhodnocuje jeho plnenie, zabezpečuje súlad PHSR s prioritami a cieľmi ustanovenými v národných a medzinárodných strategických dokumentoch a súlad s územnoplánovacou dokumentáciou,
- posudzuje a schvaľuje výročné správy a záverečnú správu o implementácii PHSR a berie na vedomie priebežnú správu o implementácii PHSR,
- navrhuje Zastupiteľstvu NSK akúkoľvek revíziu alebo preskúmanie PHSR, ktoré umožní dosiahnuť konkrétne ciele alebo zlepšiť jeho riadenie vrátane finančného riadenia.

V priebehu prípravy a realizácie PHSR NSK 2016 – 2022 budú hodnotené tri fázy strategického procesu :

- Predbežná (ex-ante) evaluácia PHSR NSK 2016 – 2022 – tzn. hodnotenie pred začiatkom realizácie. Odpovedá na otázky intervenčnej logiky navrhutej rozvojovej stratégie.
- Priebežná (mid-term) evaluácia PHSR NSK 2016 – 2022 – poskytuje výstupy a výsledky realizácie programu v strednodobom časovom horizonte (k 31. 12. 2019).
- Záverečná (ex-post) evaluácia PHSR NSK 2016 – 2022 bude spracovaná po ukončení realizácie programu (k 31. 12. 2022). Hodnotí a posudzuje celý PHSR a jeho dopady z hľadiska nastavených cieľov.

Zodpovednosťou za koordináciu a aplikáciu procesu strategického plánovania bude poverený koordinátor, ktorým bude Odbor strategických činností ÚNSK so zodpovednosťou za:

- definovanie jednotlivých konkrétnych krokov pri tvorbe plánu a časový harmonogram realizácie,
- monitorovanie procesu prípravy plánu a dodržiavanie časového harmonogramu,
- zabezpečenie monitorovacích a hodnotiacich správ,
- koordinačná a činnosť pri spracovaní čiastkových monitorovacích správ,
- informovanie vedenia samosprávy.

Za poskytovanie monitorovacích indikátorov a spracovanie čiastkových monitorovacích správ budú zodpovedné relevantné odbory Úradu NSK.

3.3 Monitorovacie a hodnotiace indikátory

PHSR kraja koordinuje v strednodobom horizonte verejné a súkromné aktivity ekonomického, sociálneho, kultúrneho a environmentálneho charakteru. Jeho prostredníctvom kraj na jeho území realizuje svoju regionálnu politiku.

Podľa Zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja je PHSR kraja vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami národnej stratégie v oblasti regionálneho rozvoja a v súlade so záväznou časťou územnoplánovacej dokumentácie regiónu.

PHSR NSK je realizovaný prostredníctvom tzv. akčných plánov pre celé obdobie jeho platnosti. Dosiahnutý pokrok je v zmysle uvedeného zákona každoročne na úrovni opatrení monitorovaný, aby bolo možné vyhodnotiť mieru napĺňania jeho programových cieľov vrátane akčného plánu.

Za realizáciu každoročného monitoringu a vypracovanie monitorovacej správy PHSR NSK zodpovedá Odbor strategických činností ÚNSK, ktorý ju nasledujúceho roku predkladá Monitorovaciemu výboru pre PHSR NSK.

Monitoring a hodnotenie predstavuje základný spôsob pre posudzovanie, či sú navrhnuté opatrenia a aktivity správne nastavené. Monitoring si vyžaduje vytvorenie systému zberu, triedenia a uchovávaní informácií o vecnom a finančnom napĺňaní koncepcie.

Základným nástrojom pre monitoring sú indikátory. Úlohou indikátora je zmerať, či bol dosiahnutý programový cieľ. Sústava indikátorov je členená podľa špecifických cieľov a opatrení. To je predpokladom pre to, aby bolo možné program priebežne monitorovať a hodnotiť.

Základom monitoringu plnenia cieľov koncepcie je zvolená sústava indikátorov, ktoré sledujú a hodnotia zmenu počas jej realizácie. Jednotlivé úrovne indikátorov je možné definovať nasledovne:

- ukazovatele dopadu – majú priamy vzťah k celkovým efektom programu pre územie a merajú plnenie strategických cieľov,
- ukazovatele výsledku – merajú priame a bezprostredné efekty intervencie na úrovni špecifických cieľov,

- ukazovatele výstupu – majú priamy vzťah k jednotlivým opatreniam programu. merajú výsledok opatrení PHSR.

Dôležitou podmienkou pre voľbu indikátorov je každoročná dostupnosť informačných zdrojov v danej štruktúre.

Indikátorová zostava PHSR NSK 2016-2022 obsahuje 87 monitorovacích indikátorov členených do 13 špecifických cieľov a 25 opatrení.

Úspešná realizácia PHSR NSK sa odvíja nielen od nastavenia jej cieľov, priorít a opatrení, ktoré sú napĺňané realizáciou projektov a aktivít, ale tiež od nastavenia monitoringu.

3.4 Akčný plán

Akčný plán je dokument na naplnenie cieľov a myšlienok konkrétnymi činmi. V súlade s dobrým finančným riadením by mal byť každý rok aktualizovaný a pripravený minimálne na 3 roky s priamou väzbou na rozpočet.

Akčný plán vychádza zo schválenej RIÚS, indikatívneho zoznamu projektových zámerov/návrhov integrovaných operácií; indikatívneho zoznamu projektových návrhov RIÚS/stratégie UMR v rámci iných programov (OP Ľudské zdroje 2014-2020; OP Kvalita životného prostredia 2014-2020); širšieho indikatívneho zoznamu investičných zámerov v Nitrianskom kraji (schválený dokument je dostupný na <https://www.unsk.sk/zobraz/sekciu/rius-nitrianskeho-kraja-2014-2020>).

Akčný plán pokrýva len 3 prioritné oblasti (Hospodárstvo, Ľudské zdroje, Doprava a technická infraštruktúra), ktoré sú v kompetencii VÚC Nitrianskeho samosprávneho kraja. Pre ostatné oblasti sa bude vychádzať v zmysle kapitoly 3.3 Monitorovacie a hodnotiace indikátory.

Tab. č. 9: Akčný plán PHSR NSK 2016 - 2022

a) pre prioritnú oblasť Hospodárstvo

Prioritná oblasť/Strategický cieľ/Špecifický cieľ	Názov cieľa/opatrenia	Rámcové aktivity						
1.Prioritná oblasť Hospodárstvo		názov rámcovej aktivity	zodpovednosť	predpokladaný rok realizácie	zdroj(e) financovania	celkový rozpočet Eur	výška zdrojov externých Eur	výška zdrojov vlastných Eur
I. Strategický cieľ	Konkurencieschopná ekonomika							
I.I Špecifický cieľ	Vytvoriť podmienky pre príchod investícií s vysokou pridanou hodnotou							
I.I.III Opatrenie	Podpora malého a stredného podnikania	Podporovanie začínajúcich podnikateľov	odbor strategických činností	2016 - 5 500 € 2017 - 15 000 € 2018 - 20 000 € 2016 – 2018	Rozpočet NSK P1/PP6	40 500	0	40 500

P1/PP6 – Program 1: Plánovanie, manažment a kontrola/Podprogram 6 - Strategické plánovanie

Prioritná oblasť/Strategický cieľ/Špecifický cieľ	Názov cieľa/opatrenia	Rámcové aktivity						
		názov rámcovej aktivity	zodpovednosť	predpokladaný rok realizácie	zdroj(e) financovania	celkový rozpočet Eur	výška zdrojov externých Eur	výška zdrojov vlastných Eur
1.Prioritná oblasť Hospodárstvo								
I.Strategický cieľ	Konkurencieschopná ekonomika							
I.III. Špecifický cieľ	Podporiť rozvoj multifunkčného poľnohospodárstva a rozvoj vidieka							
I.III.III. Opatrenie	Podpora základných služieb a rozvoja obcí na vidieku	Podporovanie rozvoja základných služieb na vidieku, výstavba a rekonštrukcia, podpora kvality života	odbor strategických činností	2016 - 240 000 €	Rozpočet NSK P1/PP6	880 000	0	880 000
				2017 - 320 000 €				
				2018 - 320 000 €				
				2016 – 2018				
		Zvyšovanie odborného vzdelávania a zručností	odbor strategických činností	2016 - 10 000 €	Rozpočet NSK P1/PP6	30 000	0	30 000
				2017 - 10 000 €				
				2018 - 10 000 €				
				2016 - 2018				

P1/PP6 – Program 1: Plánovanie, manažment a kontrola/Podprogram 6 – Strategické plánovanie

Prioritná oblasť/Strategický cieľ/Špecifický cieľ	Názov cieľa/opatrenia	Rámcové aktivity						
1.Prioritná oblasť Hospodárstvo		názov rámcovej aktivity	zodpovednosť	predpokladaný rok realizácie	zdroj(e) financovania	celkový rozpočet Eur	výška zdrojov externých Eur	výška zdrojov vlastných Eur
I.Strategický cieľ	Konkurencieschopná ekonomika							
I.IV. Špecifický cieľ	Zlepšiť podmienky pre rozvoj cestovného ruchu v Nitrianskom kraji							
I.IV.I Opatrenie	Podpora rozvoja infraštruktúry, služieb a produktov cestovného ruchu	Podporovanie cykloturistiky v NSK budovaním a značením cyklotrás vrátane budovania cyklistickej infraštruktúry	Odbor cestovného ruchu	2016 - 160 000 €	IROP, SR-HU, Rozpočet NSK P2/PP2	1 500 000	400 000	1 100 000
				2017 - 460 000				
				2018 - 480 000 €				
				2016 - 2018				
		Podpora projektov súvisiacich s rozvojom cestovného ruchu	Odbor cestovného ruchu	2016 - 140 000 €	Rozpočet NSK P2/PP2	420 000	0	420 000
				2017 - 140 000 €				
				2018 - 140 000 €				
				2016 - 2018				
I.IV.II Opatrenie	Podpora rozvoja destinačného manažmentu a podpora spolupráce medzi subjektmi cestovného ruchu	Inštitucionalizovanie subjektov vstupujúcich do destinačného manažmentu (KOCR, OOCR)	Odbor cestovného ruchu	100 000 €/organizácia OOCR	obce, mestá, subjekty CR, Rozpočet NSK P2/PP2	200 000	100 000	100 000
				100 000 €/organizácia KOCR				
				2016 - 2018				
		Koordinovanie propagačných aktivít cestovného ruchu v regióne vo väzbe na celoslovenské aktivity	Odbor cestovného ruchu	150 000 €/rok	Rozpočet NSK P2/PP2	450 000	0	450 000
2016 - 2018								

P2/PP2 – Program 2: Marketing a propagácia/Podprogram 2 - Cestovný ruch

b) pre prioritnú oblasť Ľudské zdroje

Prioritná oblasť/Strategický cieľ/Špecifický cieľ	Názov cieľa/opatrenia	Rámcové aktivity						
		názov rámcovej aktivity	zodpovednosť	predpokladaný rok realizácie	zdroj(e) financovania	celkový rozpočet Eur	výška zdrojov externých Eur	výška zdrojov vlastných Eur
2.Prioritná oblasť Ľudské zdroje								
II.Strategický cieľ	Kvalitné ľudské zdroje							
	Zlepšiť kvalitu zariadení sociálnej infraštruktúry							
II.I Špecifický cieľ								
II.I.I Opatrenie	Budovanie a modernizácia sociálnej infraštruktúry	Materiálno-technické vybavenie centier odborného vzdelávania a prípravy tak, aby zodpovedali aktuálnym požiadavkám prípravy žiakov pre prax	Odbor vzdelávania a kultúry	2016 - 2018	EŠIF - EFRR, ŠR, Rozpočet NSK P8/PP6	18 816 500	17 875 675	940 825
		Výstavba a modernizácia predškolských, školských, kultúrnych, športových a voľnočasových zariadení sociálnej infraštruktúry	Odbor vzdelávania a kultúry	2016 - 2018	Rozpočet NSK P10/PP1	4 951 355	0	4 951 355

II.I.I Opatrenie	Budovanie a modernizácia sociálnej infraštruktúry	Podpora kultúrneho, športového a spolkového života	Odbor vzdelávania a kultúry	2016 - 2018	Rozpočet NSK P10/PP2	177 200	0	177 200
				305 000Eur/rok spolufinancovanie projektov z grantového systému MK SR a fondov EÚ	EŠIF, ŠR, Rozpočet NSK P10/PP2	915 000	869 250	45 750
				2016 - 2018				
				440 000Eur/rok v zmysle VZN NSK				
				2016 - 2018	Rozpočet NSK P10/PP2	1 320 000	0	1 320 000

P8/PP1 – Program 8: Vzdelávanie/Podprogram 1- Stredné školy

P8/PP6 – Program 8: Vzdelávanie/Podprogram 6 – Grantové aktivity podporujúce vzdelávanie mládeže

P10/PP1 – Program 10: Kultúra/Podprogram 1 - Kultúrne organizácie NSK

P10/PP2 – Program 10: Kultúra/Podprogram 2 - Grantový program na podporu kultúry

Prioritná oblasť/Strategický cieľ/Špecifický cieľ	Názov cieľa/opatrenia	Rámcové aktivity						
2.Prioritná oblasť Ľudské zdroje	Kvalitné ľudské zdroje	název rámcovej aktivity	zodpovednosť	predpokladaný rok realizácie	zdroj(e) financovania	celkový rozpočet Eur	výška zdrojov externých Eur	výška zdrojov vlastných Eur
II.Strategický cieľ								
II.II.Špecifický cieľ								
II.II.II. Opatrenie	Podpora rozvoja systému celoživotného vzdelávania	Rozvoj špecializovaných vzdelávacích programov a inkluzívneho vzdelávania	Odbor vzdelávania a kultúry	2016 - 2018	ESF, ŠR, Rozpočet NSK P8/PP1, P8/PP3, P8/PP6	862 980	819 780	43 200
		Vytvorenie podmienok pre uchádzačov o rozšírenie a prehĺbenie už získaného vzdelania a rekvalifikáciu	Odbor vzdelávania a kultúry	2016 - 2018	ŠR, Rozpočet NSK P8/PP1, P8/PP3, P8/PP6	22 503	21 319	1184
		Podporovanie medzinárodnej mobility účastníkov odborného vzdelávania a prípravy a výmenné stáže	Odbor vzdelávania a kultúry	2016 - 2018	ESF, ŠR, Rozpočet NSK P8/PP1, P8/PP3, P8/PP6	452 958	434 958	18 000

P8/PP1 – Program 8: Vzdelávanie/Podprogram 1 - Stredné školy

P8/PP3 - Program 8: Vzdelávanie/Podprogram 3 - Školské zariadenia

P8/PP6 - Program 8: Vzdelávanie/Podprogram 6 - Grantové aktivity podporujúce vzdelávanie mládeže

Prioritná oblasť/Strategický cieľ/Špecifický cieľ	Názov cieľa/opatrenia	Rámcové aktivity						
2.Prioritná oblasť Ľudské zdroje		názov rámcovej aktivity	zodpovednosť	predpokladaný rok realizácie	zdroj(e) financovania	celkový rozpočet Eur	výška zdrojov externých Eur	výška zdrojov vlastných Eur
II.Strategický cieľ	Kvalitné ľudské zdroje							
II.III Špecifický cieľ	Zabezpečiť kvalitu a dostupnosť sociálnych služieb a zdravotníckych služieb pre obyvateľov							
II.III.I. Opatrenie	Dostupnosť a variabilita sociálnych služieb, transformácia a deinštitucionalizácia a humanizácia sociálnych služieb	Rozširovanie siete nedostatkových sociálnych služieb a zariadení	Odbor sociálnych vecí	2016 - 2018	Rozpočet NSK P11/PP1	6 090 000	0	6 090 000/100%
		Podporiť prechod poskytovania sociálnych služieb z inštitucionálnej formy na komunitnú	Odbor sociálnych vecí	2016 - 2018	EŠIF, Rozpočet NSK P11/PP1	7 240 000	6 878 000	362 000/5%
		Podporiť rozvoj nových alebo existujúcich sociálnych služieb na komunitnej úrovni	Odbor sociálnych vecí	2016 - 2018	EŠIF, Rozpočet NSK P11/PP1	720 000	684 000	36 000/5%
		Podporovanie dobrovoľníctva	Odbor sociálnych vecí	200Eur/rok 2016 – 2018	Rozpočet NSK P11/PP1	600	0	600

II.III.I. Opatrenie	Dostupnosť a variabilita sociálnych služieb a humanizácia sociálnych služieb	Podporovanie výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately	Odbor sociálnych vecí	342 000Eur/rok 2016 - 2018	Rozpočet NSK P11/PP1	1 026 000	576 000	450 000/43,86%
		Podporovanie prevencie sociálnopatologických javov	Odbor sociálnych vecí	30 000Eur/rok 2016 - 2018	Rozpočet NSK P11/PP1	90 000	0	90 000
II.III.II. Opatrenie	Dostupnosť, variabilita a integrácia primárnej zdravotnej starostlivosti	Podporovanie budovania infraštruktúry CIZS (centier integrovanej zdravotnej starostlivosti)	Odbor zdravotníctva	2016 - 2018	EU/ Rozpočet NSK P13/PP1	100%	95%	5%
		Modernizovanie zdravotníckej infraštruktúry a vybavenia	Odbor zdravotníctva	100 000Eur/rok 2016 - 2018	Rozpočet NSK P13/PP1	300 000	0	300 000
		Podporovanie kvality zdravotnej starostlivosti a služieb súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti	Odbor zdravotníctva	100 000Eur/rok 2016 - 2018	Rozpočet NSK P13/PP1	300 000	0	300 000

P11/PP1 – Program 11: Sociálne služby/Podprogram 1 - Starostlivosť o občanov v sociálnej núdzi v zariadeniach v pôsobnosti NSK

P13/PP1 – Program 13: Zdravotníctvo/Podprogram 1 - Zdravotnícke zariadenia

c) pre prioritnú oblasť Doprava a technická infraštruktúra

Prioritná oblasť/Strategický cieľ/Špecifický cieľ	Názov cieľa/opatrenia	Rámcové aktivity						
4. Prioritná oblasť Doprava a technická infraštruktúra	Komplexná technická infraštruktúra	názov rámcovej aktivity	zodpovednosť	predpokladaný rok realizácie	zdroj(e) financovania	celkový rozpočet Eur	výška zdrojov externých Eur	výška zdrojov vlastných Eur
IV. Strategický cieľ								
IV.I Špecifický cieľ								
IV.I.II Opatrenie	Skvalitniť regionálnu dopravnú infraštruktúru a jej napojenie na nadregionálne siete a zlepšiť dopravnú dostupnosť	Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia ciest II. a III. triedy	Odbor dopravy a pozemných komunikácií	2016 - 2018	EU, Rozpočet NSK P6/PP3	11 120 000	10 564 000	556 000
		Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia ciest II. a III. triedy	Odbor dopravy a pozemných komunikácií	2016 - 2018	Rozpočet NSK P6/PP3	1 648 703	0	1 648 703
		Budovanie cyklodopravných ciest/trás v sídlach a medzi sídlami	Odbor cestovného ruchu; Odbor strategických činností; Odbor majetku a investícií Odbor vzdelávania a kultúry	2016 - 2018	RIÚS, Rozpočet NSK P2/PP2	1 050 000	1 000 000	50 000

P6/PP3: Program 6: Komunikácie – cesty II. a III. triedy/Podprogram 3 - Stavebné úpravy komunikácií a mostov

P2/PP2: Program 2: Marketing a propagácia/Podprogram 2 - Cestovný ruch

4 FINANČNÁ ČASŤ

Podľa Zákona č. 309/2014 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja, finančná časť dokumentu obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie programu rozvoja obce.

4.1 Finančný plán pre implementáciu PHSR

Finančné prostriedky v programovom období 2014 – 2020 sú v porovnaní s predchádzajúcim programovým obdobím limitovanejšie, preto bude veľmi dôležité využiť ich v strategicky významných oblastiach s vysokou pridanou hodnotou. Takýmto spôsobom sa zároveň prispeje k naplneniu ďalšieho strategického kroku EÚ pre nasledujúce obdobie, ktorým je tematická koncentrácia podpory.

Projektové zámery NSK môžu byť financované z rôznych zdrojov:

- rozpočet NSK,
- zdroje EÚ,
- ostatné zdroje.

Najvýznamnejšími zdrojmi sú Európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF), ktorých využívanie koordinuje Úrad vlády SR. Ide o päť fondov:

- Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR),
- Európsky sociálny fond (ESF),
- Kohézny fond (KF),
- Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EPFRV),
- Európsky námorný a rybársky fond (ENRF).

Krajiny EÚ spravujú finančné prostriedky decentralizovane prostredníctvom zdieľaného hospodárenia. Cieľom nastavených pravidiel ich využívania je:

- vytvoriť jasné prepojenie so stratégiou Európa 2020,
- zlepšiť koordináciu,
- zabezpečiť konzistentnú implementáciu,

- zabezpečiť čo najpriamejší prístup k finančným prostriedkom pre všetkých, ktorí z nich môžu mať prospech.

Ďalšie pravidlá financovania sú určené pre prijímateľov v rámci menej rozvinutých regiónov, cieľa Európska územná spolupráca – cezhraničnej spolupráce a pre prijímateľov z Kohézneho fondu.

Indikatívne rozdelenie podpory EÚ podľa tematického cieľa na národnej úrovni pre každý z EŠIF v EUR (celková podpora EÚ vrátane výkonnostnej rezervy) vyjadruje tab. č. 11. Zoznam programov v rámci EFRR, ESF a KF, s výnimkou programov v rámci cieľa Európska územná spolupráca a zoznam programov v prípade EPFRV a ENRF, spolu s príslušnými orientačnými pridelenými finančnými prostriedkami podľa EŠIF a podľa roku, je uvedený v tab. č.12.

Identifikácia oblastí podpory, kde budú finančné prostriedky EŠIF použité komplementárnym spôsobom, je uvedená v tab. č. 13.

Tab. č. 10: Indikatívne rozdelenie podpory EÚ podľa tematického cieľa na národnej úrovni pre každý z EŠIF (EUR) - celková podpora EÚ vrátane výkonnostnej rezervy

	EFRR	ESF	KF	EPFRV	ENRF	CELKOM
1. Posilnenie výskumu, technologického rozvoja a inovácií	1 797 792 387			51 333 136		1 849 125 523
2. Zlepšenie prístupu k informáciám a IKT a zlepšenie ich využívania a kvality	805 516 752			20 166 840		825 683 592
3. Zvýšenie konkurencieschopnosti MSP, sektora poľnohospodárstva (v prípade EPFRV) a sektora rybníctva a akvakultúry (v prípade ENRF)	398 984 150			502 981 310	12 670 020	914 635 480
4. Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch	1 050 275 034			68 896 188		1 119 171 222
5. Podpora prispôsobovania sa zmene klímy, predchádzanie a riadenie rizika	260 901 369		419 346 261	315 051 361		995 298 991
6. Zachovanie a ochrana životného prostredia a podpora efektívneho využívania zdrojov	88 328 116		1 441 766 000	326 181 901	2 167 880	1 858 443 897
7. Podpora udržateľnej dopravy a odstraňovanie prekážok v kľúčových sieťových infraštruktúrach	1 187 989 455		2 307 139 166			3 495 128 621
8. Podpora udržateľnosti a kvality zamestnanosti a mobility pracovnej sily	215 860 548	918 099 996		55 598 250		1 189 558 794
9. Podpora sociálneho začlenenia, boj proti chudobe a akejkoľvek diskriminácii	836 575 659	433 699 291		137 396 773		1 407 671 723
10. Investovanie do vzdelania, školení a odbornej prípravy, ako aj zručností a celoživotného vzdelávania	263 000 000	458 746 509		14 998 073		736 744 582
11. Posilnenie inštitucionálnych kapacít orgánov verejnej správy a zainteresovaných strán a efektivity verejnej správy		267 311 313				267 311 313
Technická pomoc	455 071 912	89 737 971		52 669 012	947 100	598 425 995
CELKOM	7 360 295 382	2 167 595 080	4 168 251 427	1 545 272 844	15 785 000	15 257 199 733

Zdroj: Štúdia uskutočniteľnosti rozvojových zámerov NSK v rokoch 2014-2020

Tab. č. 11: Zoznam programov v rámci EFRR, ESF a KF, s výnimkou programov v rámci cieľa Európska územná spolupráca a zoznam programov v prípade EPFRV a ENRF, spolu s príslušnými orientačnými pridelenými finančnými prostriedkami podľa EŠIF a podľa roku

Názov programu	EŠIF (EFRR, ESF, KF, EPFRV, ENRF alebo IZM)	Celkom (EUR)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
OP VaI	EFRR	2 266 776 537	281 378 955	295 404 738	309 617 024	323 631 581	338 633 282	354 698 582	363 412 375
OP II	KF	2 307 139 166	285 026 708	300 192 830	315 522 069	330 075 029	345 013 576	361 643 484	369 665 470
OP II	EFRR	1 659 506 207	205 997 422	216 265 691	226 670 501	236 930 553	247 913 292	259 674 692	266 054 056
OP IZ	EFRR	243 662 462	30 246 251	31 753 922	33 281 642	34 788 108	36 400 685	38 127 591	39 064 263
OP IZ	ESF	1 889 145 796	234 598 760	246 255 687	258 067 772	269 716 367	282 184 138	295 534 501	302 788 571
OP IZ	IZM	72 175 259	40 547 898	31 627 361	0	0	0	0	0
OP KŽP	KF	1 861 112 261	229 924 017	242 158 152	254 523 870	266 263 384	278 313 942	291 728 879	298 200 017
OP KŽP	EFRR	1 276 787 849	158 489 919	166 390 101	174 395 335	182 289 195	190 739 076	199 788 040	204 696 183
IROP	EFRR	1 754 490 415	218 148 261	228 882 942	239 760 933	250 490 765	261 971 427	274 260 955	280 975 132
OP EVS	ESF	278 449 284	34 564 399	36 287 317	38 033 145	39 754 683	41 597 480	43 570 932	44 641 328
OP TP	EFRR	159 071 912	19 745 876	20 730 141	21 727 493	22 710 970	23 763 720	24 891 109	25 502 603
OP RH	ENRF	15 785 000	2 163 649	2 191 290	2 211 321	2 247 162	2 299 451	2 315 174	2 356 953
PRV*	EPFRV	1 545 272 844	271 154 575	213 101 979	212 815 053	212 522 644	212 225 447	211 912 203	211 540 943
Celkom		15 329 374 992	2 011 986 690	2 031 242 151	2 086 626 158	2 171 420 441	2 261 055 516	2 358 146 142	2 408 897 894

* po transfere z II. do I. piliera Uvedené alokácie obsahujú aj finančné zdroje vo výške minimálne 3% zo zdrojov EŠIF (s výnimkou ENRF a EPFRV), ktoré budú alokované na implementáciu finančných nástrojov prostredníctvom Slovenského investičného holdingu.

OP – operačný program, VaI – Výskum a inovácie, II – Integrovaná infraštruktúra, IZ – Ľudské zdroje, KŽP – Kvalita životného prostredia, IROP – Integrovaný regionálny operačný program, EVS – Efektívna verejná správa, TP – Technická pomoc, RH – Rybné hospodárstvo, PRV – Program rozvoja vidieka

Zdroj: Štúdiá uskutočniteľnosti rozvojových zámernov NSK v rokoch 2014-2020

Tab. č. 12: Identifikácia oblastí podpory, kde budú finančné prostriedky EŠIF použité komplementárnym spôsobom

Tematický cieľ/EŠIF	EFRR	ESF	KF	EPFR V	ENR F
1: Posilnenie výskumu, technologického rozvoja a inovácií	✓			✓	
2: Zlepšenie prístupu k informáciám a IKT a zlepšenie ich využívania a kvality	✓			✓	
3: Zvýšenie konkurencieschopnosti MSP, sektora poľnohospodárstva (v prípade EPFRV) a sektora rybníctva akvakultúry (v prípade ENRF)	✓			✓	✓
4: Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch	✓			✓	
5: Podpora prispôbovania sa zmene klímy, predchádzanie a riadenie rizika	✓	✓	✓	✓	
6: Zachovanie a ochrana životného prostredia a podpora efektívneho využívania zdrojov	✓	✓	✓	✓	✓
7: Podpora udržateľnej dopravy a odstraňovanie prekážok v kľúčových sieťových infraštruktúrach	✓		✓		
8: Podpora udržateľnosti a kvality zamestnanosti a mobility pracovnej sily		✓		✓	
9: Podpora sociálneho začlenenia, boj proti chudobe a akejkoľvek diskriminácii	✓	✓		✓	
10: Investovanie do vzdelania, školení a odbornej prípravy, ako aj zručností a celoživotného vzdelávania	✓	✓		✓	

Tematický cieľ/EŠIF	EFRR	ESF	KF	EPFR V	ENR F
11: Posilnenie inštitucionálnych kapacít orgánov verejnej správy a zainteresovaných strán a efektivity verejnej správy	✓	✓		✓	

Zdroj: Štúdia uskutočniteľnosti rozvojových zámerov NSK v rokoch 2014-2020

4.2 Prerozdelenie alokácie IROP na územia samosprávnych krajov pre účely implementácie Integrovaného regionálneho operačného programu 2014 - 2020

Riadiaci orgán pre Integrovaný regionálny operačný program v nadväznosti na proces schvaľovania regionálnych územných stratégií udržateľného mestského rozvoja a vyhlasovania výziev na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok zverejňuje nasledovné prerozdelenie alokácie IROP na územia samosprávnych krajov.

Príslušné alokácie tvoria v zmysle Metodického usmernenia RO pre IROP č. 1 pre prípravu RIÚS neoddeliteľnú súčasť vykonávacej časti RIÚS.

Tab. č. 13: Prerozdelenie alokácie IROP na územia samosprávnych krajov (NUTS III)

KRAJ (menej rozvinutý región)		VÝSLEDNÁ ALOKÁCIA zdroj EFRR (záväzná časť)	
NR	názov	SUMA	%
1	Trnavský kraj	112945992	12,1
2	Trenčiansky kraj	120879827	12,95
3	Nitriansky kraj	132467476	14,19
4	Žilinský kraj	122520314	13,12
5	Banskobystrický kraj	147958493	15,85
6	Prešovský kraj	157091772	16,83
7	Košický kraj	139810713	14,97
Spolu		933674588	100

Zdroj: IROP, 2014 – 2020

V rámci kľúča na prerozdelenie alokácií do výsledného prepočtu (metóda tzv. multikriteriálnej analýzy) vstupovali nasledujúce ukazovatele/kritériá:

- počet obyvateľov k 31. 12. 2012
- hrubý domáci produkt prepočítaný na obyvateľa v bežných cenách,
- nezamestnanosť,
- miera ekonomickej aktivity (podľa VZPS) za rok 2012,
- hrubá mzda,
- hustota cestnej siete prepočítaná na 1000 obyvateľov k 1. 1. 2013.

Vyššie uvedené prerozdelenie alokácií sa vzťahuje pre kategóriu menej rozvinutých regiónov. Alokácia IROP pre viac rozvinutý región (Bratislavský kraj) vo výške 86,7 mil. Eur (zdroj EFRR) je zadaná na úrovni programového dokumentu IROP.

Nad rámec záväznej alokácie prerozdelené indikatívne alokácie pre Ministerstva kultúry SR v rozsahu aktivít RIUS, časti stratégie pre udržateľný rozvoj miest, budovanie kultúrnych a kreatívnych centier v nasledovnom objeme:

Tab. č. 14: Odhadované prerozdelenie indikatívnej alokácie časti špecifického cieľa 3.1. IROP na kraj

Kraj	Eur (zdroj EÚ)
Trenčiansky	17 800 000
Trnavský	17 800 000
Nitriansky	17 800 000
Žilinský	17 800 000
Banskobystrický	17 800 000
Prešovský	17 800 000
Košický	17 800 000
Spolu	124 600 000

Zdroj: IROP, 2014 - 2020

Nad rámec záväznej alokácie prerozdelené indikatívne alokácie pre Ministerstva kultúry SR v rozsahu aktivít RIUS, časti stratégie pre udržateľný rozvoj miest, budovanie kultúrnych a kreatívnych centier v nasledovnom objeme:

Tab. č. 15: Odhadované prerozdelenie indikatívnej alokácie špecifického cieľa 2.1.2 IROP medzi RIUS a UMR

Kraj	indikatívna alokácia RIUS v Eur (zdroje EÚ)	indikatívna alokácia UMR v Eur (zdroje EÚ)	Spolu za KRAJ v Eur (zdroj EÚ)
Trenčiansky	12 500 100	2 907 000	15 407 100
Trnavský	11 918 700	2 907 000	14 825 700
Nitriansky	13 081 500	2 907 000	15 988 500
Žilinský	10 755 900	2 907 000	13 662 900
Banskobystrický	17 732 700	3 488 400	21 221 100
Prešovský	18 314 100	4 069 800	22 383 900
Košický	12 790 800	8 721 000	21 511 800
Spolu	97 093 800	27 907 200	125 001 000

Zdroj: IROP, 2014 - 2020

Do výslednej alokácie nebola započítaná časť alokácie Ministerstva zdravotníctva SR do zdravotníckej infraštruktúry (prioritná os 2, špecifický cieľ 2.1.3 – akútne nemocnice), časť alokácie Ministerstva kultúry SR na kultúrny a kreatívny priemysel (prioritná os 3, návratná pomoc + granty), alokácia Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR (ŠFRB, prioritná os 4, špecifický cieľ 4.1.), alokácia na aktivity v rámci miestneho rozvoja vedeného komunitou (prioritná os 5) a technickú pomoc (prioritná os 6). Uvedené oblasti nie sú predmetom spracovania RIÚS a stratégií udržateľného rozvoja miest.

ZOZNAM INFORMAČNÝCH ZDROJOV

Aktualizácia Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR 2014 – 2020. 178 s.
<http://www.telecom.gov.sk/index/index.php?ids=93254>

EU Strategy for the Danube Region
<http://www.danube-region.eu/about/the-danube-region>

Koncepcia rozvoja kultúry NSK.
<https://www.unsk.sk/zobraz/sekcii/koncepcia-rozvoja-kultury-nsk>

Koncepcia rozvoja stredného školstva v NSK na roky 2015 - 2020
<https://www.unsk.sk/zobraz/sekcii/koncepcia-rozvoja-stredneho-skolstva-v-nsk>

NSK - kraj investičných príležitostí.
<https://www.unsk.sk/zobraz/obsah/5579>

Nitriansky samosprávny kraj – kraj príležitostí.
<https://www.unsk.sk/zobraz/obsah/8048>

Nitriansky samosprávny kraj - Správa o naplňaní priorít a cieľov Národnej stratégie regionálneho rozvoja Nitrianskeho kraja. 25 s.
<http://www.telecom.gov.sk/index/index.php?ids=92903>

Prerozdelenie alokácie IROP na územia samosprávnych krajov pre účely implementácie Integrovaného regionálneho operačného programu 2014 – 2020.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja 2016 – 2022. Analytická časť (návrh). 97 s. (spracovatelia: Dubcová, A., Kramáreková, H., Repaská, G., Vilinová, K.)
<https://www.unsk.sk/zobraz/sekcii/regionalny-rozvoj>

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja 2012 – 2018. 241 s. (spracovatelia: Fáziková, M., Jarábková, J., Milotová, B., Hamada, M., Melichová, K., Mariš, M.).
<https://www.unsk.sk/zobraz/sekcii/dokumenty-regionalneho-rozvoja>

Program odpadového hospodárstva Nitrianskeho kraja na roky 2011 – 2015. 2013. Nitra: Obvodný úrad životného prostredia.
http://www.enviroportal.sk/sk_SK/eia/detail/program-odpadoveho-hospodarstva-nitrianskeho-kraja-na-roky-2011-2015

Regionálna inovačná stratégia NSK 2014 -2020. 70 s.
<https://www.unsk.sk/zobraz/sekcii/dokumenty-regionalneho-rozvoja>

Regionálna integrovaná územná stratégia Nitrianskeho kraja na roky 2014 – 2020.
<https://www.unsk.sk/zobraz/sekcii/rius-nitrianskeho-kraja-2014-2020>

Strategický plán rozvoja cestnej dopravnej infraštruktúry Nitrianskeho samosprávneho kraja do roku 2020.

Stratégia rozvoja cyklotrás a cyklodopravy v Nitrianskom samosprávnom kraji na roky 2016 – 2020.

<https://www.unsk.sk/zobraz/obsah/8773>

Stratégia rozvoja verejnej osobnej dopravy Nitrianskeho samosprávneho kraja do roku 2020 („Master plan“), IV/2014.

Stratégia rozvoja vidieka NSK 2009-2015.

<https://www.unsk.sk/zobraz/sekcii/dokumenty-regionalneho-rozvoja>

Štatistický úrad Slovenskej republiky. www.statistics.sk

Štúdia uskutočniteľnosti rozvojových zámerov NSK v rokoch 2014-2020. 2015. (spracovatelia: Regionálna rozvojová agentúra Komárno). 235 s.

<https://www.unsk.sk/zobraz/obsah/8224>

Územný plán regiónu Nitrianskeho kraja (2012).

<https://www.unsk.sk/zobraz/sekcii/uzemnoplanovacie-dokumenty-a-uzemnoplanovacie-podklady-kraja>